ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ / Ε.Ι.Ε.

ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 6

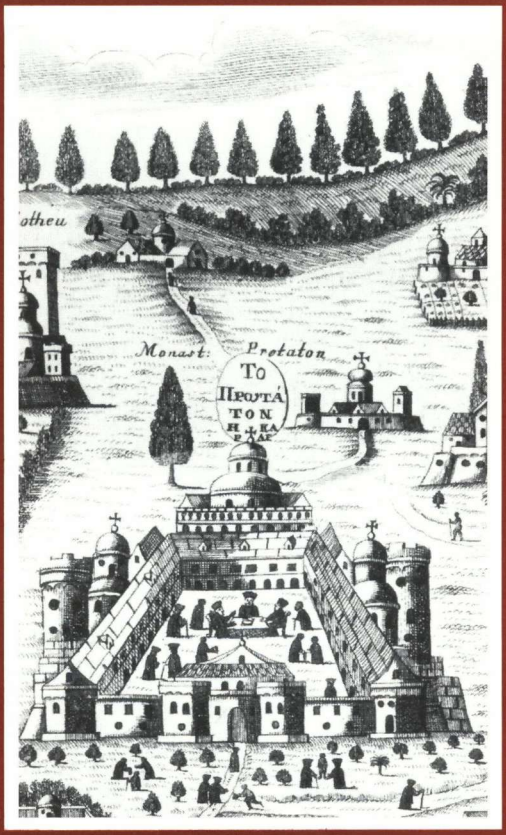

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

(1600-1927)

ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

ΑΘΗΝΑ 1999

Φωτογραφία ἐξωφύλλου:
Τὸ Πρωτᾶτον
(λεπτομέρεια χαλκογραφίας, 1713)
Συλλογὴ Μονῆς Σίμωνος Πέτρας

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
(1600 – 1927)

NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION
INSTITUTE FOR BYZANTINE RESEARCH

ATHONIKA SYMMEIKTA 6

THE ADMINISTRATION OF MOUNT ATHOS

(1600 – 1927)

A BRIEF HISTORICAL SURVEY

DENISE PAPACHRYSSANTHOY

ATHENS 1999

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 6

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

(1600 – 1927)

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

ΑΘΗΝΑ 1999

Σημείωση για τον βιβλιοθηκάριο και τον βιβλιογράφο:

Το Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών είναι το ίδιο με το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών του Ε.Ι.Ε., που ιδρύθηκε το 1959. Η αλλαγή του ονόματος αντικατοπτρίζει την νέα ορολογία που εισήχθη στην Ελλάδα με τον νόμο 1514 για την επιστημονική έρευνα.

ISSN 1105-1604
ISBN 960-371-007-5

© Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών,
Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών,
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα

© The National Hellenic Research Foundation
Institute for Byzantine Research
Vassileos Constantinou 48, 116 35 Athens-GR

Διάθεση: Βιβλιοπωλείο της ΕΣΤΙΑΣ, Σόλωνος 60, 106 72 Αθήνα
FAX: 36 06 759
Distribution: ESTIA, Solonos 60, GR-106 72 Athens. FAX: 36 06 759

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 7-8

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΩΝ 9-11

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ 13-16

ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. Τό τέλος τοῦ λειτουργήματος τοῦ πρώτου 17-23
2. Ἡ Μεγάλη Σύναξη 23-25
3. Περίοδος διοικητικῆς ἀστάθειας 25-29
4. Βάσεις καί διάρθρωση τῆς νεώτερης διοικητικῆς μορφῆς (Ἐπιστασία) 29-54

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Τά ἔγγραφα

1. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Ἰωακείμ (Δεκέμβριος 1498) 57-58
2. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Ἱερεμία (Σεπτέμβριος 1574) 59-61
3. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Παϊσίου (Μάιος 1744) 62-70
4. Ἀθωνικό τυπικό (ca 1780, πρίν τόν Ἰούνιο 1783) 71-75
5. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Γαβριήλ (Ἰούνιος 1783) 76-80
6. Ἀθωνικό τυπικό (ἔκδοση περιλήψεως, 1810) 81-82
7. Γενικοί Κανονισμοί (12 Φεβρουαρίου 1912) 83-125
8. Εἰσηγητική Ἔκθεσις στόν Καταστατικό Χάρτη περιληπτικά, (Μάρτιος 1925) 126-138
9. Σχέδιον ψηφίσματος περί τῆς διοικήσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους (Μάρτιος 1925) 139-140
10. Σχέδιον Νομοθετικοῦ Διατάγματος περί κυρώσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου (Μάρτιος 1925) 141-152

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ 155-163

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἐπιθυμία νά ἀσχοληθῶ μέ τόν τρόπο τῆς λειτουργίας τῆς διοίκησης τοῦ Ἁγίου Ὄρους μετά τήν βυζαντινή περίοδο μοῦ γεννήθηκε ἀμέσως μετά τήν δημοσίευση τῆς ἐργασίας μου "Le monachisme athonite; ses origines, son organisation", ἐργασία ἡ ὁποία ἀποτέλεσε τό πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου μου Actes du Prôtaton, Παρίσι 1975. Ἔνιωσα πώς ἔπρεπε νά δοθεῖ μιά συνέχεια σέ αὐτό πού θεωροῦσα τό πιό σημαντικό και καινούργιο τμῆμα τῆς μελέτης μου, τό κεφάλαιο VI: "L'organisation centrale de l'Athos". Εἶχα ἀρχίσει νά συγκεντρώνω τό ὑλικό καί εἶχα γράψει ἕνα πρῶτο σχέδιο γιά τή μεταβυζαντινή διοίκηση, ὅταν μοῦ ζητήθηκε νά μεταφράσω στά ἑλληνικά τήν ὅλη ἐργασία, μετάφραση πού ἐκδόθηκε μέ πολύ προσοχή ἀπό τό Μορφωτικό Ἵδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης τό 1992, ὑπό τόν τίτλο «Ὁ Ἀθωνικός Μοναχισμός. Ἀρχές καί ὀργάνωση».

Μετά τήν δημοσίευση αὐτή ἔνιωσα πιό ἐπιτακτική τήν ἀνάγκη νά συνεχίσω καί ὁλοκληρώσω τήν μελέτη γιά τή Διοίκηση τοῦ Ἁγίου Ὄρους στίς πιό σκοτεινές ἐποχές τῆς μακραίωνης ὕπαρξής του, τήν Τουρκοκρατία. Ἀκολούθησα καί ἐδῶ τήν ἴδια ἀρχή πού εἶχα θέσει καί γιά τήν βυζαντινή περίοδο: περιορίστηκα νά διαγράψω τήν ἐξέλιξη τῆς κεντρικῆς ὀργάνωσης αὐτῆς καθεαυτῆς, χωρίς νά ἀσχοληθῶ μέ ἐπί μέρους ζητήματα. Πιά τούς βυζαντινούς χρόνους τό πράγμα ἦταν αὐταπόδεικτο: ἡ ἱστορική εἰσαγωγή κάθε τόμου τῆς συλλογῆς "Archives de l'Athos" συμπληρώνει τήν γενική ἱστορία τῶν μονῶν καί τοῦ Ὄρους. Πιά τούς μετέπειτα αἰῶνες, αὐτό ἦταν ἀνέφικτο: ἐλάχιστα ἑλληνικά ἔγγραφα μονῶν ἔχουν δημοσιευτεῖ καί τά τουρκικά ἀρχεῖα εἶναι σχεδόν ἀνεξερεύνητα.

Ἔτσι δέν ἐξετάζονται καθόλου ἤ σέ ἐλάχιστο βαθμό ἡ τυχόν ἐπίδραση τῆς ἰδιορρυθμίας στό κοινοτικό καθεστώς καί οἱ σχέσεις μεταξύ Κοινότητας καί μονῶν (οἱ σχέσεις μονῶν μεταξύ τους καί μονῶν-κελλιῶν εἶναι ἔξω ἀπό τό θέμα μας). Ἔθιξα πολύ λίγο τό πρόβλημα τῶν σχέσεων, περιπλεγμένων καί ἐν πολλοῖς ταραγμένων, Πατριαρχείου-Κοινότητας καί μόνον ὅταν συμπλέκονται ἄμεσα μέ τό κύριο θέμα τοῦ παρόντος πονήματος. Τό ζήτημα χρήζει ἴδιας μελέ-

της, ὅπως ἐπίσης, καί ἀκόμη ἐπιτακτικώτερα, τό τεράστιο πρόβλημα τοῦ τουρκοκρατουμένου Ἄθω, τό οἰκονομικό: μόνιμοι φόροι πού αὐξάνουν κατά διαστήματα καί βαρύνουν Κοινότητα καί μοναστήρια, καί τά ἀλλεπάλληλα «ἔκτακτα δοσίματα» πρός διαφόρους μεγάλους ἤ μικρούς Τούρκους ἀξιωματούχους, τά ὁποῖα ἐμπόδιζαν ἕναν ὀρθολογικό σχεδιασμό τῶν ἑκάστοτε οἰκονομικῶν βαρῶν, καί εἶχαν ὡς συνέπεια τή δημιουργία τεράστιων κατά καιρούς χρεῶν.

Τέτοια ὅπως παρουσιάζεται ἡ σύντομη αὐτή ἱστορική ἐπισκόπηση τῆς Διοικήσεως ἀπό τό 1600 ὥς τό 1927, πιστεύω πώς θά εἶναι χρήσιμη στούς μελετητές γιά μιά πρώτη ἐπαφή μέ τήν μεταβυζαντινή πραγματικότητα καί ὅτι θά μπορέσει νά δείξει τήν ἐκπληκτική σταθερότητα τῆς κεντρικῆς ὀργάνωσης τοῦ Ὄρους, ἡ ὁποία κατόρθωνε νά προσαρμόζεται στίς περιστάσεις, χωρίς νά ἀπομακρύνεται ἀπό τόν κύριο σκοπό της, τήν ὅσο τό δυνατό ὁμαλή διοίκηση τοῦ Ἁγίου Ὄρους στίς πιό σκοτεινές στιγμές τῆς μακραίωνης ἱστορίας του.

Ἤθελα νά κλείσω τό σημείωμα αὐτό ἀπευθύνοντας τίς εὐχαριστίες μου στούς φίλους καί συναδέλφους, πού μέ ἐνεθάρρυναν καί μέ βοήθησαν στό ἔργο μου. Πρῶτα-πρῶτα, ἡ σκέψη μου πηγαίνει στούς ἀείμνηστους βυζαντινολόγους καί δασκάλους μου κ.κ. P. Lemerle καί J. Darrouzès· πρῶτος, ὁ P. Lemerle, δέχτηκε μέ ἐνθουσιασμό τήν ἰδέα μου καί μέ παρότρυνε νά ἀρχίσω τή δουλειά, λέγοντας συχνά ὅτι «ἀφοῦ θέλετε νά τό γράψετε ἑλληνικά, πρέπει νά μᾶς τό μεταφράσετε ὕστερα στά γαλλικά»· ὁ J. Darrouzès μοῦ ἔδωσε τήν ἀμέριστη βοήθειά του, θέτοντας στήν διάθεσή μου τήν πλούσια βιβλιοθήκη τοῦ τότε Institut Français d'Études Byzantines, καί ἐπιτρέποντάς μου νά δανείζομαι τά βιβλία γιά μεγάλο διάστημα. Ἄς εὕρουν ἐδῶ τίς θερμές μου εὐχαριστίες: ὁ κ. Ν. Οἰκονομίδης, Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί Διευθυντής τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Ε.Ι.Ε., ὁ ὁποῖος δέχτηκε νά φιλοξενήσει τήν ἐργασία μου στά «Ἀθωνικά Σύμμεικτα» καί μέ διευκόλυνε στήν ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου πρός δημοσίευση· ἡ κ. Βασιλική Κράβαρη τοῦ CNRS (Παρίσι), ἡ ὁποία διάλεγε γιά μένα ἀπό βιβλία τῆς Βυζαντινῆς Βιβλιοθήκης Παρισιοῦ τά ἀποσπάσματα πού με ἐνδιέφεραν καί μοῦ ἔστελνε τά φωτοαντίγραφα· καί ἰδιαίτερα ὁ κ. Κρ. Χρυσοχοΐδης τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Ε.Ι.Ε., ὁ ὁποῖος ἐπωμίστηκε τό βάρος νά διαβάσει, καί πολλές φορές, τό χειρόγραφό μου καί μοῦ ἔκανε χρήσιμες καί πολύτιμες παρατηρήσεις καί διορθώσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΩΝ

Ἀθωνικά Ἀρχεῖα:

Chilandar: Actes de l'Athos V, *Actes de Chilandar*, ἔκδ. L. Petit, *Viz. Vrem.* 17, 1911, Priloženie 1, ἐπανέκδ. Amsterdam 1975.

Kastamonitou: Archives de l'Athos IX, *Actes de Kastamonitou*, ἔκδ. N. Oikonomidès, Παρίσι 1978.

Kutlumus: Archives de l'Athos II, *Actes de Kutlumus*, ἔκδ. βελτιωμένη P. Lemerle, Παρίσι 1988.

Lavra IV: Archives de l'Athos XI, *Actes de Lavra IV*, ἔκδ. P. Lemerle, A. Guillou, N. Svoronos, Denise Papachryssanthou, Παρίσι 1982.

Prôtaton: Archives de l'Athos VII, *Actes du Prôtaton*, ἔκδ. Denise Papachryssanthou, Παρίσι 1975.

Xénophon: Archives de l'Athos XV, *Actes de Xénophon*, ἔκδ. Denise Papachryssanthou, Παρίσι 1986.

Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*: Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, *Ἄθως, Ἀγῶνες καί θυσίαι 1850-1855, Ἔγγραφα Μακεδονικῆς Ἐπαναστάσεως*, Ἀθῆναι 1962.

Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἔγγραφα*: Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου (Λαζαρίδου), *Ἔγγραφα Ἁγίου Ὄρους τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως 1821-1832*, Ἀθῆναι 1966.

Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*: Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, «Τό Ἅγιον Ὄρος μετά τήν Ὀθωμανικήν κατάκτησιν», *ΕΕΒΣ* 32, 1963, σελ. 113-261.

Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. προστασία*: Ν. Ἀ. Ἀντωνοπούλου, *Ἡ συνταγματική προστασία τοῦ Ἁγιορειτικοῦ καθεστῶτος*, Ἀθῆναι 1958.

Antonopoulos, *Condition internationale*: N. Antonopoulos, «La condition internationale du Mont Athos», *Le Millénaire du Mont Athos 963-1963. Études et Mélanges* I, Chevetogne 1963.

Βαμβέτσος: Ἀ. Βαμβέτσου, *Τό Ἅγιον Ὄρος καί ἡ Ἑλληνική πολιτική*, Ἐν Ἀθήναις 1917.

Βαρλαάμ, *Μονή Γρηγορίου*: Βαρλαάμ Γρηγοριάτου, *Ἔγγραφα τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερᾶς μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου*, Θεσσαλονίκη 1929.

Binon, *Xéropotamou*: St. Binon, *Les origines légendaires et l'histoire de Xéropotamou et de Saint-Paul*, Louvain 1942.

Viz. Vrem: *Vizantijskij Vremennik.*

Βλάχος: Κ. Βλάχου, *Ἡ χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω καί αἱ ἐν αὐτῇ μοναί καί οἱ μοναχοί πάλαι τε καί νῦν. Μελέτη ἱστορική καί κριτική*, Ἐν Βόλῳ 1903.

Γαβριήλ, *Μονή Διονυσίου*: Ἀρχιμανδρίτου Γαβριήλ, *Ἡ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερά μονή τοῦ Ἁγίου Διονυσίου*, Ἀθῆναι 1959.

Γάσπαρης: Χ. Γάσπαρης, *Ἀρχεῖο Πρωτάτου. Ἐπιτομές μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων*, Ἀθωνικά Σύμμεικτα 2, Ἀθήνα 1991.

Γεδεών, *Ἄθως*: Μ. Γεδεών, *Ἄθως. Ἀναμνήσεις, ἔγγραφα, σημειώσεις*, Κωνσταντινούπολις 1926.

Γ. Κ.: *Γενικοί Κανονισμοί τοῦ Ἁγίου Ὄρους (Ἄθω), ἐν Καρυαῖς τῇ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1911*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Μισαηλιδῶν 1912 (βλ. πιό κάτω σελ. 81 κεξ.).

Γρ. Παλ.: *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς.*

Darrouzès, *Regestes*: J. Darrouzès, *Les regestes des actes du patriarcat de Constantinople I: Les actes des patriarches*, τεῦχος VI, Παρίσι 1979.

Darrouzès, *Sigillia*: J. Darrouzès, «Deux sigillia du patriarche Antoine pour le prôte de l'Athos en 1391 et 1392», *Ἑλληνικά* 16, 1958/59, σελ. 137-148.

Δελικάνης: Κ. Δελικάνη, *Περιγραφικός κατάλογος τῶν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακείου σωζομένων ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων περί τῶν ἐν Ἄθω μονῶν (1630-1863)*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1902.

Doens-Παπαστάθης: J. Doens-Χ. Παπαστάθης, «Νομική βιβλιογραφία Ἁγίου Ὄρους (1912-1969)», *Μακεδονικά* 10, 1970, σελ. 191-242.

ΕΕΒΣ: *Ἐπετηρίς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν.*

Ἱερόν Ψήφισμα: *Τό ἱερόν ψήφισμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω καί τά συναφῆ ἐπίσημα ἔγγραφα*, Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1913.

Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *Ἁγ. Πολιτεία*: Ἰωακείμ Ἰβηρίτου, «Ἁγιορειτική πολιτεία», *Ἁγιορειτικόν Περιοδικόν «Ο Ἄθως»*, Ἔτος Α΄, τεῦχος Ε΄ καί ΣΤ΄, 1921.

Κατάλ. Διον.: Π. Νικολοπούλου-Ν. Οἰκονομίδη, «Ἱερά μονή Διονυσίου. Κατάλογος τοῦ Ἀρχείου», *Σύμμεικτα* 1, 1966, σελ. 257-327, 3 πίνακες.

Κατάλ. Δοχ.: Ν. Οἰκονομίδη, «Ἱερά μονή Δοχειαρίου. Κατάλογος τοῦ Ἀρχείου», *Σύμμεικτα* 3, 1979, σελ. 197-263, 4 πίνακες.

Κατάλ. Καρακ.: Κρ. Χρυσοχοΐδης-Π. Γουναρίδης, *Κατάλογοι Ἀρχείων. Α΄ Ἱερά μονή Καρακάλλου*, Ἀθωνικά Σύμμεικτα 1, Ἀθήνα 1985, 104 σελ., 10 πίνακες.

Κατάλ. Κασταμ.: Ν. Οἰκονομίδη, «Ἱερά μονή Κωνσταμονίτου. Κατάλογος τοῦ Ἀρχείου», *Σύμμεικτα* 2, 1970, σελ. 416-436, 3 πίνακες.

Κατάλ. Σίμ. Πέτρας: Δ. Βαμβακᾶς, *Κατάλογοι Ἀρχείων. Β΄ Ἱερά μονή Σίμωνος Πέτρας*, Ἀθωνικά Σύμμεικτα 1, Ἀθήνα 1985, σελ. 107-153, 8 πίνακες.

Κατάλ. Σταυρ: Ν. Οἰκονομίδη, «Ἱερά μονή Σταυρονικήτα. Κατάλογος τοῦ Ἀρχείου», *Σύμμεικτα* 2, 1970, σελ. 416-458, 7 πίνακες.

Κτενᾶς, *Ἅπαντα*: Χρ. Κτενᾶ, *Ἅπαντα τά ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερά καθιδρύματα καί αἱ πρός τό δοῦλον ἔθνος ὑπηρεσίαι αὐτῶν*, Ἐν Ἀθήναις 1935.

Κτενᾶς, *Μονή Δοχειαρίου*: Χρ. Κτενᾶ, *Ἡ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερά βασιλική πατριαρχική καί σταυροπηγιακή μονή τοῦ Δοχειαρίου*, Ἐν Ἀθήναις 1926.

Κτενᾶς, *Πατρ. ἔγγραφα*: Χρ. Κτενᾶ, «Σιγιλλιώδη καί ἄλλα πατριαρχικά ἔγγραφα τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Δοχειαρίου», *ΕΕΒΣ* 5, 1928, σελ. 100-129.

Μαμαλάκης, *Ἄθως*: Ἰ. Μαμαλάκη, *Τό Ἅγιον Ὄρος (Ἄθως) διά μέσου τῶν αἰώνων*, Θεσσαλονίκη 1971.

Μεταξάκης, *Ρωσική πολιτική*: Μ. Μεταξάκη, *Τό Ἅγιον Ὄρος καί ἡ Ρωσική πολιτική ἐν Ἀνατολῇ*, Ἐν Ἀθήναις 1913.

Meyer, *Haupturkunden*: Ph. Meyer, *Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster*, Λειψία 1894, ἀνατ. Amsterdam 1965.

Μυλωνάκος, *Σλάβοι*: Ν. Μυλωνάκου, *Ἅγιον Ὄρος καί Σλαῦοι*, Ἀθῆναι 1960.

Παναγιωτάκος, *Ὀργάνωσις*: Π. Παναγιωτάκου, *Ἡ ὀργάνωσις τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἄθω. Ἑρμηνεία τοῦ ἰσχύοντος δικαίου...*, Ἀθῆναι 1949.

Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*: Διονυσία Παπαχρυσάνθου, *Ὁ Ἀθωνικός μοναχισμός. Ἀρχές καί ὀργάνωση*, Ἀθήνα 1992.

Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*: Δ. Πετρακάκου, *Νέαι πηγαί τῶν θεσμῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους*, Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1915.

Πετρακάκος, *Πολίτευμα*: Δ. Πετρακάκου, *Τό μοναχικόν πολίτευμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω*, Λειψία 1925.

Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος: Ἀνωνύμου, *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος. Ἀνάγκη νομοθετικοῦ διακανονισμοῦ τοῦ καθεστῶτος αὐτοῦ*, Ἐν Ἀθήναις 1926.

RÉB: *Revue des Études Byzantines.*

Σμυρνάκης: Γ. Σμυρνάκη, *Τό Ἅγιον Ὄρος Ἄθω*, Ἐν Ἀθήναις 1903, ἀνατ. μέ πρόλογο καί εὑρετήριο Καρυές Ἁγίου Ὄρους 1988.

Χρήστου, *Ἅγιον Ὄρος*: Π. Χρήστου, *Τό Ἅγιον Ὄρος. Ἀθωνική πολιτεία. Ἱστορία, τέχνη, ζωή*, Ἀθῆναι 1987.

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τό διοικητικό σύστημα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὀργανώθηκε πολύ γρήγορα μετά τήν ἐμφάνιση τοῦ μοναχισμοῦ στόν Ἄθω. Οἱ πρῶτοι μοναχοί, ἐρημίτες καί ἀνοργάνωτοι, ἐμφανίζονται στά μέσα τοῦ 9ου αἰώνα· στά μέσα τοῦ 10ου, ἡ διοικητική τους ὀργάνωση ἔχει ἤδη πάρει ὁριστική μορφή, ἡ ὁποία ἐπισημοποιεῖται πρίν τό τέλος τοῦ αἰώνα[1].

Βάση τοῦ συστήματος ἀποτελοῦν τά τυπικά τοῦ Ὄρους. Τό πρῶτο, τό 972, κωδικοποιεῖ τόν ἐθιμικό τρόπο διοικήσεως πού εἶχε διαμορφωθεῖ στό Ὄρος· τό δεύτερο, τό 1046, συμπληρώνει τά κενά τοῦ πρώτου. Καί τά δύο συντάχτηκαν μέ τήν συνεργασία καί τήν ἔγκριση τῶν Ἀθωνιτῶν ἀπό μοναχό, ἔμπιστο τοῦ αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος καί τά ἐπικύρωσε μέ τήν ὑπογραφή του, δίνοντάς τους τήν ἀπαραίτητη νομική καί ἠθική ἰσχύ[2].

Σύμφωνα μέ τά τυπικά, μόνη ἀνώτατη ἀρχή στό Ὄρος εἶναι ὁ αὐτοκράτορας· ἀπό τό 1312 καί μετά ὅμως, ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης, πού εἶχε παραγκωνισθεῖ μέχρι τότε, ἐπιτυγχάνει νά λάβει τήν πνευματική ὑψηλή ἐπικυριαρχία, χωρίς αὐτό νά λιγοστέψει τά προνόμια τοῦ αὐτοκράτορα, καί ἑπομένως τά προνόμια τοῦ Ἄθω. Ἔτσι, τήν πραγματική ἐξουσία ἀσκεῖ ὁ πρῶτος: ἐκλέγεται ἀπό τή Σύναξη, δηλαδή ἀπό ὅλους τούς μοναχούς στήν ἀρχή, ἀπό μόνους τούς ἡγουμένους ἀργότερα. Ἡ θητεία του, ἰσόβια τούς πρώτους αἰῶνες, γίνεται ἐτήσια ἀπό τά τέλη τοῦ 14ου αἰώνα. Τόν πρῶτο περιστοιχίζει ἕνα συμβούλιο πού ἀποτελοῦν μόνιμα οἱ ἡγούμενοι τῶν μεγάλων μοναστηριῶν, καί μερικοί ἡγούμενοι μικρῶν μοναστηριῶν πού ἀλλάζουν συχνά καί ἀνάλογα μέ τό ἑκάστοτε πρόβλημα. Οἱ ἐξουσίες τοῦ πρώτου εἶναι διοικητικές, ἐκτελεστικές, δικαστικές, ἀλλά καί πνευματικές. Στήν ἐκτέλεση τῶν καθηκόντων του βοηθεῖται ἀπό τούς ἀξιωματούχους τοῦ Πρωτάτου, κυρίως τόν οἰκονόμο, τόν

---

1 Πά τήν ἐμφάνιση καί τήν πρώτη ἐξέλιξη τοῦ μοναστικοῦ συστήματος στόν Ἄθω, πρβλ. Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*, σελ. 82-118.

2 Πά τίς συνθῆκες πού ἐπέβαλαν τήν ἔκδοσή τους, μέ μιά ἀνάλυσή τους καί σχόλια, βλ. *στό ἴδιο*, σελ. 253-280.

ἐπιτηρητή, τόν ἐκκλησιάρχη, καί πρός τό τέλος τῆς βυζαντινῆς περιόδου, τόν δικαῖο[3].

Τό 1406, ὁ αὐτοκράτορας Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος αἰσθάνθηκε τήν ἀνάγκη νά συντάξει, χωρίς τή συγκατάθεση καί τή γνώμη τῶν Ἁγιορειτῶν, ἕνα νέο τυπικό, λιγότερο αὐστηρό ἀπό τά δύο προηγούμενα[4]. Στήν πραγματικότητα τό τυπικό αὐτό ἄσκησε πολύ λίγη (ἄν ὄχι καθόλου) ἐπίδραση στήν ἐξέλιξη τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Πράγματι, ἕνας νέος παράγοντας εἶχε ἤδη ἐπιβληθεῖ στήν κεντρική Μακεδονία καί στόν ἴδιο τόν Ἄθω: ἡ τουρκική παρουσία καί δυναστεία, μέ τήν ὁποία οἱ Ἀθωνίτες θά ὑποχρεωθοῦν νά συμβιβαστοῦν, ἀλλά μερικές ἐποχές καί νά ἀναμετρηθοῦν, ἐπί τεσσερεσήμισι αἰῶνες καί παραπάνω.

Μιά πρώτη κατοχή τοῦ Ἄθω ἀπό τούς Ὀθωμανούς, πού κράτησε περίπου εἴκοσι χρόνια (1383-1403)[5], ὅπως καί ἡ πρώτη περίοδος τῆς Τουρκοκρατίας (1423 καί ἑξῆς) δέν ἐπηρέασαν βασικά τόν τρόπο διοίκησης τοῦ Ὄρους. Ἡ χαλάρωση ὅμως τῶν συνεκτικῶν δεσμῶν μεταξύ Πρωτάτου καί μονῶν, κυρίως τῶν μεγάλων, καί ὁ παραμερισμός πολλῶν παλαιῶν ὁρισμῶν καί κανόνων, πού εἶχαν σίγουρα ἀρχίσει μέ τήν πρώτη κατοχή, ὅπως τό ἀποδείχνει τό τυπικό τοῦ 1406, συνεχίσθηκαν πιό ραγδαία καί ἀποφασιστικά. Τό λεγόμενο τρίτο τυπικό, χρονολογημένο τό «1394» καί συνταγμένο δῆθεν ὕστερα ἀπό διάταξη τοῦ πατριάρχη Ἀντωνίου (τό ὑποτιθέμενο σιγίλλιο εἶναι ἐνσωματωμένο στήν ἀρχή τοῦ τυπικοῦ, ἀλλά οὔτε ἡ μορφή του οὔτε τό περιεχόμενό του δέν ἔχουν τίποτα πού νά θυμίζει τήν πατριαρχική γραμματεία τοῦ τέλους τοῦ 14ου αἰώνα[6]), δέν ἀποτελεῖ παρά τήν προσπάθεια ἑνός πρώτου μεταγενέστερης ἐποχῆς νά προστατεύσει τά συμφέροντα, πνευματικά ἀλλά καί οἰκονομικά, τοῦ Πρωτάτου καί τῆς κοινότητας μπρός στίς ὅλο καί αὐξανόμενες ἀποκεντρωτικές δυνάμεις στόν Ἄθω. Κάτω ἀπό τόν τίτλο «Νόμος καί Τύπος» (κατά τό παλαιότερο χειρόγραφο καί τό σιγίλλιο τοῦ 1498, βλ. παρακάτω), «Τόμος καί Τύπος» (κατά τά μεταγενέστερα χειρόγραφα), βρίσκουμε ἕνα συμπίλημα κανόνων, μερικοί τῶν ὁποίων ἔρχονται σέ φανερή ἀντίθεση μέ τήν πραγματικότητα στά τέλη τοῦ 14ου αἰώνα.

---

3 Σχετικά μέ τόν πρῶτο καί τούς ἀξιωματούχους τοῦ Πρωτάτου, πρβλ. στό *ἴδιο*, σελ. 293-344.

4 Ἀνάλυση καί σχόλια *στό ἴδιο*, σελ. 280-286· ἔκδοση τῶν τριῶν: *Prôtaton,* ἀρ. 7, 8, 13.

5 P. Lemerle, Εἰσαγωγή στό *Lavra* IV, σελ. 54. Ὁ N. Οἰκονομίδης ὑποθέτει (*Sudost-Forschungen* 35, 1976, σελ. 6) ὅτι εἶχαν ἤδη ζητήσει τήν προστασία τοῦ σουλτάνου πολύ νωρίτερα, γύρω στά 1372.

6 Ἔχουν σωθεῖ δύο σιγίλλια τοῦ πατριάρχη Ἀντωνίου (1391 καί 1392) γιά τό Ἅγιον Ὄρος, τά ὁποῖα ἐξέδωσε ὁ Darrouzès, *Sigillia.*

Ἀπό τίς ἀποδείξεις πλαστότητάς του πού ἔχουν δοθεῖ ἀπό ἄλλους ἐρευνητές ὅσον ἀφορᾶ τόν 14ο αἰώνα[7], θά ἀσχοληθῶ μόνο μέ τά σημεῖα πού ἐνδιαφέρουν τήν παροῦσα ἐργασία: 1) Ὁ ἀριθμός τῶν μοναστηριῶν δέν εἶναι σωστός. Τό «τυπικό» ἀριθμεῖ στήν ἀρχή 25 μοναστήρια, πιό πέρα 27, μεταξύ τῶν ὁποίων ἕξι μικρά· ἐν τούτοις στά αὐθεντικά ἔγγραφα πού γράφτηκαν ἀνάμεσα στά ἔτη 1390 καί 1430, μετά τόν πρῶτο ὑπογράφουν σχεδόν ἀποκλειστικά, πότε ὅλοι πότε μερικοί, δεκαπέντε τουλάχιστον ἡγούμενοι ἄλλων μικρῶν μοναστηριῶν[8]. Ἀντίθετα, ἀπό τά ἕξι μικρά μοναστήρια πού ἀναφέρει, τά τρία ἔχουν ἀπορροφηθεῖ ἤδη πρό πολλοῦ ἀπό ἄλλες μεγάλες μονές (τοῦ Ραβδούχου ἀνήκει στόν Παντοκράτορα, τοῦ Ἀναπαυσᾶ στό Κουτλουμούσι, τοῦ Κάτζαρη στό Ρωσικό) καί ἕνα ἀκόμη, τοῦ Σαράβαρη, ἔχει κατά πᾶσα πιθανότητα περάσει ἤδη στή μονή τῶν Ἰβήρων. Πιά νά μή μιλήσουμε γιά τόν «ἅγιο Διονύσιο» καί τόν «ἅγιο Γρηγόριο» (ὁ ὁποῖος ζοῦσε ἀκόμη!)[9]. 2) Τό τυπικό θέλει νά δώσει τήν ἐντύπωση ὅτι στίς Καρυές ὅλα τά ἱδρύματα καί κελλιά ἀνήκουν στό Πρωτάτο[10]· ἕνα βλέμμα στά ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς φθάνει γιά νά δείξει πώς τά μοναστήρια κατεῖχαν καί ἐξακολουθοῦσαν νά ἀποκτοῦν κελλιά στό χῶρο τῶν Καρυῶν, ἀναλαμβάνοντας ὡς μόνη ὑποχρέωση μιά μικρή εἰσφορά σέ εἶδος γιά τίς ἀνάγκες τοῦ Πρωτάτου.

Τό ἀπόκρυφο ὅμως αὐτό συμπίλημα ἔπαιξε τό ρόλο πού τοῦ προόριζαν οἱ συντάκτες του: τό 1498, ὁ πρῶτος Κοσμᾶς πῆγε στήν Κωνσταντινούπολη καί παρουσίασε στόν πατριάρχη Ἰωακείμ, τό «τυπικό τοῦ πατριάρχη Ἀντωνίου, πού κάποιοι εἶχαν κρύψει καί αὐτός τό εὗρῆκε κατά τύχη»[11]. Ὁ Ἰωακείμ μέ

---

7 Γεδεών, *Ἄθως*, σελ. 115-116 σημ.· R. J. Loenertz καί V. Laurent στή *RÉB* 6, 1948, 183-190· Darrouzès, *Sigillia*, σελ. 145-148· τοῦ ἴδιου, *Regestes*, ἀρ. 2959· πρβλ. ἐπίσης Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*, σελ. 252-253 σημ.4. Πιά μία ἀναλυτική περιγραφή τῶν συνθηκῶν τῆς σύνταξης τοῦ «τυπικοῦ» καί γιά τόν πιθανό συντάκτη του, πρβλ. Κ. Χρυσοχοΐδης, «Παραδόσεις καί πραγματικότητες στό Ἅγιον Ὄρος στά τέλη τοῦ ΙΕ' καί στίς ἀρχές τοῦ Ιϛ' αἰῶνα», *Ὁ Ἄθως στούς 14ο-16ο αἰῶνες*, Ἀθήνα 1997, σελ. 99-108 καί 113-114.

8 Ὁ τρόπος αὐτός ὑπογραφῆς τῶν ἐγγράφων ἀποτελεῖ ἴσως καί μιά ἀπόδειξη τῆς διάστασης μεταξύ τῶν μεγάλων μονῶν καί τοῦ Πρωτάτου, τό ὁποῖο στήριζε, ὅπως φαίνεται, αὐτήν τήν ἐποχή τήν ἐξουσία καί δύναμή του στά μικρά κυρίως ἱδρύματα.

9 Πρβλ. N. Oikonomidès, Εἰσαγωγή στό *Kastamonitou*, σελ. 4 σημ. 19.

10 Meyer, *Haupturkunden*, σελ. 199 στ.23-28.

11 Πρβλ. σχετικά Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*, σελ. 383-384 σημ. 188· Χρυσοχοΐδης, *ὅπ. π.*, σελ. 104-105.

σιγίλλιό του ἔσπευσε νά ἐπικυρώσει τούς ὅρους τοῦ τυπικοῦ[12], τό ὁποῖο ἀπ' αὐτή τή στιγμή γίνεται πραγματικό τυπικό τοῦ Ὄρους: περιέχει ἠθικά παραγγέλματα (συμπεριφορά, χειροτονία ἱερέων καί διακόνων, ἀγένειοι, θηλυκά ζῶα) καί πρακτικά (ἱεραρχία τῶν μονῶν, ἐκλογή τοῦ πρώτου καί τῶν ἡγουμένων, ὑποχρεώσεις τῶν κελλιῶν καί τῶν μοναστηριῶν πρός τό Πρωτάτο). Τέλος ἐνδιαφέρον παρουσιάζει καί ἡ ὁριοθέτηση τῶν Καρυῶν, ἡ μόνη γνωστή[13].

12 Ἔκδ. Meyer, *Haupturkunden,* σελ. 210-212, ἀρ. XIII καί παρακάτω, σελ. 57-58. Ἔχουμε καί ἄλλα παραδείγματα πατριαρχῶν τῆς Τουρκοκρατίας, οἱ ὁποῖοι θεληματικά ἤ ἀπό ἔλλειψη γνώσεων τῶν κανόνων τῆς βυζαντινῆς διπλωματικῆς, ἐπικύρωσαν πλαστά βυζαντινά ἔγγραφα.

13 Meyer, *ὅ.π.*, σελ. 200 στ. 18 - σελ. 201 στ. 3.

II. ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. Τό τέλος τοῦ λειτουργήματος τοῦ πρώτου

Δεδομένου ὅτι ἀπό τά μεταβυζαντινά ἔγγραφα, ἑλληνικά καί τουρκικά, ἐλάχιστο μόνο μέρος ἔχει ἐκδοθεῖ, ἡ περίοδος ἀπό τό 1430 μέχρι τά τέλη τοῦ 16ου αἰώνα μένει ἀρκετά σκοτεινή. Ἀπ' αὐτήν τήν ἄποψη, τό περιεχόμενο τοῦ τυπικοῦ τοῦ 1498 εἶναι πενιχρό καί οἱ κανόνες του εἶναι χαμηλοῦ ἐπιπέδου σέ σύγκριση μέ τά προηγούμενα τυπικά, ἀκόμη καί μέ αὐτό τοῦ 1406 πού, ὅπως λέγει καί τό κείμενό του, παρουσιάζει ὀπισθοδρόμηση σέ σχέση μέ τά παλαιά τυπικά. Ὅμως καί ἔτσι, εἶναι ἀμφίβολο ἄν μιά επικύρωση τοῦ πατριάρχη, ὁ ὁποῖος ἐξασκοῦσε μόνο τήν πνευματική ἐπικυριαρχία στό Ὄρος, θά μποροῦσε νά ἐνισχύσει τήν κλονισμένη δύναμη καί θέση τοῦ Πρωτάτου, μπρός στίς καινούργιες δύσκολες συνθῆκες ζωῆς.

Πράγματι ἄν καί οἱ σουλτάνοι, ἤδη ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Μουράτ Β', ἀναγνώρισαν τήν αὐτονομία τοῦ Ὄρους καί δέν ἀναμίχθηκαν στήν ἐσωτερική του διοίκηση[14] οἱ μονές εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν νέες φορολογίες[15], κατασχέσεις καί ἐξαγορές τῶν κτημάτων τους στή Μακεδονία καί ἀλλοῦ[16]. Τό Πρωτάτο, μιά καί ἡ ἐπιχορήγηση τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα χάθηκε καί οἱ ἰδιωτικές προσφορές στέρεψαν, ὄχι μόνο δέν μπορεῖ νά ἐνισχύσει μοναχούς ἤ μοναστήρια, ἀλλά περιμένει ἀπό αὐτά τά οἰκονομικά μέσα γιά νά ἀντεπεξέλθει στίς

---

14 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 121. Τό ἔργο τοῦ Ἀλέξ. Λαυριώτη, στηριζόμενο στούς Κώδικες τοῦ Πρωτάτου, περιέχει πολύτιμες πληροφορίες, κυρίως διοικητικές καί οἰκονομικές. Δυστυχῶς οἱ εἰδήσεις του μένουν ἀποσπασματικές καί ἀσύνδετες καί εἶναι μερικές φορές λανθασμένες, λόγω κακῆς ἀναγνώσεως καί συγχύσεως τῶν σελίδων καί ἀριθμῶν.

15 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ. π.*, σελ. 121-122 (ὅπου καί οἱ ἀρχικοί φόροι)· ἀργότερα οἱ φόροι αὐξάνουν: *στό ἴδιο*, σελ. 114, 215 κ. ἑ.· Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. Προστασία*, σελ. 61-63.

16 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ.π.*, σελ. 121-122. Πρβλ. καί τό φιρμάνι τοῦ Σελίμ Β' (1569): P. Lemerle-P. Wittek, "Recherches sur l'histoire et le statut des monastères athonites sous la domination turque", *Archives d'Histoire du Droit oriental* III, 1948, σελ. 442-446 (σώζεται σέ ἑλληνική μετάφραση), σχόλια σελ. 459-472. Τό κείμενο ἐπαναλαμβάνει ὁ Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 621-624.

ἀνάγκες του. Ἀλλά καί ὁ ἀριθμός τῶν μοναστηριῶν ἐλαττώνεται: τά μικρότερα ἐρημώνονται ἀπό ἔλλειψη πόρων καί ἀσφάλειας, λόγω τῆς πειρατείας πού λυμαινόταν τά παράλια καί τά ἀνοχύρωτα μέρη· τά ἐδάφη τους καταλαμβάνονται ἀπό τά πιό ἰσχυρά (ἴσως εἶναι γύρω στά 30 κατά τό 1525). Καί αὐτά πού ἀπέμειναν κάτω ἀπό τήν πίεση ἄλλαξαν λίγο-λίγο τρόπο ζωῆς καί πέρασαν στήν ἰδιορρυθμία. Ἡ χαλαρή ἐσωτερική ὀργάνωση τῶν μοναστηριῶν ἐπηρεάζει καί χαλαρώνει τούς δεσμούς ἀνάμεσα σ' αὐτά καί τήν κεντρική διοίκηση.

Μιά προσπάθεια γιά τήν ἀνόρθωση τοῦ Ὄρους καί κυρίως γιά τήν καταπολέμηση τῆς ἰδιορρυθμίας γίνεται τό 1573 ἀπό τόν πατριάρχη Ἱερεμία Β΄ κατά τή διάρκεια τῆς παραμονῆς του στή Θεσσαλονίκη. Σέ συνάντησή του μέ τόν πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Σίλβεστρο καί τόν «πρωτεύοντα τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους» πού βρίσκονταν ἐκεῖ, πάρθηκε ἡ ἀπόφαση νά μεταβεῖ ὁ Σίλβεστρος στό Ὄρος γιά νά ἐξετάσει, μελετήσει, διορθώσει καί ἀποκαταστήσει «πάσας τάς διαφοράς, διενέξεις καί ἀμφιβολίας». Ὁ Σίλβεστρος ἔμεινε στόν Ἄθω ἀρκετό καιρό καί μετά τήν ἐπιστροφή του ἔδωσε ἀσφαλῶς γραπτό ὑπόμνημα στόν πατριάρχη γιά ὅλες τίς ἐνέργειές του καί τίς ἀποφάσεις πού ἔλαβε μαζί μέ τήν ἱερά Σύναξη, τόν πρῶτον, τούς καθηγούμενους καί λοιπούς ἐνασκούμενους. Ὁ πατριάρχης μέ σιγίλλιό του, πού ἐκδόθηκε τό Σεπτέμβριο τοῦ 1574, δίνει τό ἱστορικό τῆς ὅλης ὑπόθεσης καί ἐπικυρώνει τίς ἀποφάσεις πού πάρθηκαν. Τό κύριο ἐπίτευγμα τοῦ Σιλβέστρου ὑπῆρξε ἡ ἀποκατάσταση τοῦ «κοινοβιακῶς ζῆν». Οἱ ἄλλοι ὅροι τοῦ κανονισμοῦ εἶναι οἱ μισοί ἠθικοί (εἰρήνη καί ὁμόνοια· ἀποχή ἀπό διαβολές καί συκοφαντίες· ἀπαγόρευση εἰσδοχῆς ἀγενείων καί μοναστριῶν· ἀπαγόρευση ἐξόδου ἀπό τό Ὄρος πρός ζητείαν, γιατί μόνο οἱ καθολικές μονές ἔχουν λάβει αὐτήν τήν ἄδεια· σύσταση γιά νά ἀποφεύγεται ἡ χρησιμοποίηση πλαστῶν ἐγγράφων, καί «ἀποχή ἀπό παντός ἐγκαλεσμοῦ ἐξωτερικοῦ»), καί οἱ μισοί πρακτικῆς φύσεως (οἱ κοσμικοί ἐργάτες διαμένουν στό Ὄρος μόνο ἐπί τριετία· ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος ζώων, ἐκτός ὀλίγων ἀρσενικῶν· ἀπαγορεύεται ἡ κατασκευή ρακιοῦ, ἡ καλλιέργεια σιτηρῶν καί οἱ φυτεῖες μεγάλων ἀμπελώνων· ἀπαγορεύεται ἡ πώληση τῶν καστάνων καί ὁρίζονται τιμές γιά τά πωλούμενα εἴδη· δίνονται οἱ ὅροι πώλησης καί ἐξαγορᾶς κελλιῶν)[17].

---

17 Meyer, *Haupturkunden*, σελ. 215-218, ἀρ. XV = Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 625-627 καί παρακάτω, σελ. 59-61: σιγιλλιῶδες συνοδικό γράμμα τοῦ πατριάρχη Ἱερεμία Β΄ τοῦ Σεπτεμβρίου 1574. Τό ἔγγραφο ἀπευθύνεται στή Λαύρα (βλ. παρακάτω, σελ. 59 στ. 23). Σώζονται καί ἄλλα ἔγγραφα καί ἀντίγραφα γιά τή Λαύρα καί γιά τό Βατοπέδι, δημοσιευμένα καί μή: πρβλ. *Ἑλληνικά* 2, 1929, σελ. 362, ἀρ. ξστ΄, ξζ΄, ξη΄, καί ο΄, καί *Ἑλληνικά* 3, 1930, ἀρ. 19 καί 20· ἔκδ. Ἀλεξ. Λαυριώτη (Εὐμορφο-

Σ' αὐτά τά ἄρθρα, ἀνακατεμένες μέ παλαιά παραγγέλματα, προβάλλονται καί καινούργιες ἰδέες, ὅπως π. χ. ἡ μνεία πλαστῶν ἐγγράφων: ἡ χρήση τους θά πρέπει νά ἦταν ἀρκετά διαδεδομένη γιά νά βρεθεῖ ὁ πατριάρχης στήν ἀνάγκη νά τά ἀναφέρει καί νά καταδικάσει τέτοιες ἐνέργειες. Μία ἀπό τίς παλαιές συνεχεῖς φροντίδες τῶν τυπικῶν εἶναι καί ἡ προσπάθεια νά ἀποφευχθεῖ ἡ μεταβολή τῶν Καρυῶν σέ κέντρο ἐμπορικῆς κερδοσκοπίας, προσπάθεια πού εἶχε πάντοτε λίγη καί ἐφήμερη ἀπήχηση. Χωρίς διαρκές ἀποτέλεσμα ἔμεινε καί ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς Λαύρας καί τοῦ Βατοπεδίου σέ κοινόβια. Κάτω ἀπό τή δύσκολη πραγματικότητα, ἡ μεταβολή δέν μπόρεσε νά ριζώσει καί τά μοναστήρια ἐπανῆλθαν στόν ἰδιόρρυθμο βίο. Ἡ σύσταση νά μήν καταφεύγουν οἱ μοναχοί σέ ἐξωτερικά (γράφε τουρκικά) δικαστήρια ἔμεινε γράμμα νεκρό. Ἐπίσης καί ἡ ἐξουσία τοῦ πρώτου δέν αὐξήθηκε μέ τήν ὕπαρξη ἑνός νέου τυπικοῦ· ἀντίθετα ὁ πρῶτος χάνει ὅλο καί πιό πολύ ἔδαφος· σέ ἔγγραφα τοῦ 1583, 1586, 1588 συναντᾶμε στή θέση του τόν δικαῖο· ἀπό τό 1589 μέχρι τό 1593 ἀναφέρονται ἐκ νέου τρεῖς πρῶτοι καί μετά κανένας[18]. Ὅσο γιά τούς ἀξιωματούχους πού τόν περιστοίχιζαν, ἐξαφανίστηκαν πρίν ἀπό τόν ἴδιο.

2. Ἡ Μεγάλη Σύναξη

Τό ἀξίωμα τοῦ πρώτου, ὅπως καί τῶν ἄλλων λειτουργῶν τοῦ Πρωτάτου, δέν καταργήθηκε ἐπίσημα, ἔσβησε, ὅπως φαίνεται, ἀπό μόνο του γιατί ἁπλούστατα οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μοναστηριῶν (ἡ Σύναξη) ἔπαψαν νά ἐκλέγουν ἕναν ἀρχηγό, πιθανότατα λόγω διαφωνιῶν μεταξύ τους (βλ. σημ. 18). Ὁ Ἄθως

πούλου) στήν *Ἐκκλησ. Ἀλήθεια* 12, 1892/ 93, σελ. 356, 371, 372. Τό σιγίλλιο εἶναι γνωστό ὡς Ε' Τυπικόν.- Τόν Δεκέμβριο τοῦ 1616 ἡ μονή τοῦ Διονυσίου ἀναφέρεται ὡς κοινόβιο σέ ἔγγραφο τοῦ πατριάρχη Τιμοθέου Β' (πρβλ. Γαβριήλ, *Μονή Διονυσίου*, σελ. 114, στ. 14, 18= *Κατάλ. Διον.* ἀρ. 40), καί ἡ μονή τοῦ Δοχειαρίου σέ ἔγγραφο τοῦ πατριάρχη Παρθενίου, τόν Ὀκτώβριο 1660: Κτενᾶς, *Πατρ. ἔγγραφα*, σελ. 112-114, ἀρ. 16 στ. 54: «ἐνδιαιτᾶσθαι κοινοβιακῶς»· *Μονή Δοχειαρίου*, σελ. 51· βλ. καί *Κατάλ. Δοχ.* ἀρ. 47.

18 Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*, σελ. 399 σημ. 273. Ὁ τελευταῖος γνωστός ἐπώνυμος πρῶτος ἀναφέρεται τό 1593 (*στό ἴδιο*, σελ. 400), ἀλλά γράμματα πατριαρχικά στέλνονται στόν «ὁσιώτατατον πρῶτον» ἤ τόν ἀναφέρουν ἀκόμη μέχρι καί τό 1641, π. χ. τό 1597 καί 1609: Βατοπέδι ἀνέκδοτα, *Ἑλληνικά* 3, 1930, σελ. 49, ἀρ. 22, σελ. 50 ἀρ. 25· 1614: Μ. Γεδεών, *Πατριαρχικαί Ἐφημερίδες*, Α', Ἀθῆναι 1936, σελ. 175· 1616: Γαβριήλ, *Μονή Διονυσίου*, σελ. 105 στ. 26· 1639: Βατοπέδι ἀνέκδοτο, *Ἑλληνικά* 3, 1930, σελ. 53, ἀρ. 36· 1641: *Actes de Philothée*, ἔκδ. L. Petit, *Viz. Vrem.* 20, 1913, ἐπανέκδ. Amsterdam 1975, ἀρ. 14. Πρβλ. καί Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*, σελ. 330 καί σημ.184.

διοικεῖται τώρα ἀπό μιά συλλογική ἀρχή, τή Μεγάλη Σύναξη. Σ' αὐτό συνέτεινε ἴσως καί τό γεγονός ὅτι ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 17ου αἰώνα διορίστηκε ὡς διοικητής τοῦ Ὄρους τοῦρκος ἀξιωματικός (ζαμπίτ), πού ἀνῆκε στήν ἀνακτορική φρουρά (χασεκί), ἀπεσταλμένος ἀπό τόν μποσταντζήμπαση (ὁ σουλτάνος εἶχε παραχωρήσει τήν ἐπικυριαρχία τοῦ Ἄθω στό σῶμα τῶν μποσταντζήδων[19])· ὁ διοικητής διέμενε ἀρχικά στήν Θεσσαλονίκη καί μετά στίς Καρυές, ἔφερε τόν τίτλο τοῦ ἀγᾶ καί εἶχε μιά ἀκολουθία δύο ἤ τριῶν προσώπων[20]. Ἐπίσημα, ἡ ἐγκατάσταση ἔγινε γιά τήν προστασία τοῦ Ἄθω ἀπό ληστρικές ἐπιδρομές καί ἀπό παράνομες ἀπαιτήσεις ἰσχυρῶν τούρκων γειτόνων[21]. Στήν οὐσία ὅμως σιγά-σιγά ὁ ἀγᾶς πῆρε τή θέση τοῦ πρώτου.

Οἱ ἴδιοι οἱ Ἁγιορεῖτες, ἔστω καί ἀθέλητα, συνέβαλαν σ' αὐτήν τήν ἐξέλιξη. Ὁρισμένοι περιφρόνησαν ἕνα βασικό προνόμιο, χορηγημένο ἀπό τούς βυζαντινούς αὐτοκράτορες καί ἀναγνωρισμένο ἀπό τούς σουλτάνους, προνόμιο πού ἐπέτρεπε στίς ἀρχές τοῦ Ἄθω καί στήν Ἐκκλησία νά ἐκδικάζουν καί νά δίνουν λύσεις στίς ἀναφυόμενες κτηματικές ἤ οἰκονομικές διαφορές ἀνάμεσα στίς μονές. Πολύ συχνά ὅμως μοναχοί ἀνίδεοι τῶν ἀπώτερων συνεπειῶν ἔφερναν τίς διαφορές τους στά πολιτικά δικαστήρια[22]. Ὁ κίνδυνος ἦταν μικρός ὅσο τό βυζαντινό κράτος ἐπιζοῦσε. Ἀλλά καί μετά τήν ὀθωμανική κατάκτηση, οἱ μοναχοί συνέχισαν τήν ἴδια πολιτική, δίνοντας τήν εὐκαιρία στούς κατακτητές νά ἐπεμβαίνουν στά ἐσωτερικά τοῦ Ἄθω: ἔχουμε γνώση προσφυγῶν πρός τόν Μουράτ Β', τόν Μωάμεθ Β', τόν πασᾶ τῆς Θεσσαλονίκης καί τόν κριτή· ἀργότερα οἱ ἴδιοι οἱ μοναχοί ὅπως φαίνεται (ἀλλά τώρα πιεζόμενοι, πρέπει νά τό ἀναγνωρίσουμε, ἀπό σκληρές ἐξωτερικές πιέσεις, βλ. παραπάνω) ζήτησαν τήν

19 Ἀρχικά ὁ Ἄθως ὑπήγετο στό δῆμο Σιδηροκαυσίων, ἀλλά τό 1525 ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπής τόν προσήρτησε στό νεοσυσταθέν τάγμα τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς (τάγμα μποσταντζήδων) καί ὅρισε τούς φόρους πού ὄφειλε νά τοῦ καταβάλει: Βλάχος, σελ. 90-91.

20 Ὁ διορισμός τοῦ πρώτου ἀγᾶ ἔγινε μετά τό 1595 (πληροφορία τοῦ N. Beldiceanu), σύμφωνα μέ ἕνα ἔγγραφο χρονολογημένο στίς 24 Ramazan 1003= 2 juin 1595: ἀπό τό περιεχόμενο φαίνεται καθαρά πώς δέν ὑπῆρχε ἀκόμα τοῦρκος διοικητής στόν Ἄθω. Ἡ ἐγκατάστασή του στό Ὄρος εἶχε γίνει πρίν τό 1614 ὁπότε δύο τοῦρκοι ἀξιωματοῦχοι ὑπογράφουν ἕνα ἔγγραφο (*Κατάλ. Σήμ. Πέτρας*, ἀρ. 24). Εἶναι ἡ πρώτη ἐμφάνιση τουρκικῆς ὑπογραφῆς σέ ἔγγραφο τῆς Σύναξης πού γνωρίζω.

21 Πρβλ. Ἀλεξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 150-151.

22 Π. χ. τό 1451: ἔγγραφο τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἔκδ. Binon, *Xéropotamou*, σελ. 274-275, ἀρ. 15· 1452: *Xénophon*, ἀρ. 33 στ. 3· 1454: *Kutlumus*, ἀρ. 47 bis στ. 1-2· 1573: *Κατάλ. Διον.* ἀρ. 76· 1620: Κτενᾶς, *Πατρ. ἔγγραφα*, ἀρ. 17 στ. 33-35· πρβλ. καί παραίνεση τοῦ πατριάρχη Ἱερεμία Β' τό 1574: παρακάτω, σελ. 60 στ. 27-28: «ἀπέχειν δὲ τούτους πάντας...παντὸς ἐγκαλεσμοῦ ἐξωτερικοῦ»· Ἀλεξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 150-151.

ἐγκατάσταση τούρκου διοικητοῦ στό Ὄρος. Ὁ ρόλος τοῦ ἀγᾶ στήν ἐσωτερική διοίκηση εἶναι σημαντικός ὅπως δείχνουν τά γνωστά ἔγγραφα τοῦ 17ου αἰώνα: παίρνει μέρος στίς Συνάξεις γιά τόν καθορισμό τῆς συνδοσίας (κατανομή στά διάφορα μοναστήρια καί κελλιά τοῦ συνολικοῦ φόρου πού βαρύνει τό Ἅγιον Ὄρος), ἀλλά καί γιά τήν ἐκδίκαση διαφορῶν μεταξύ τῶν μονῶν, ὑπογράφει[23] ἤ σφραγίζει ἔγγραφα τῆς Συνάξεως[24], ἐκδίδει δικά του ἔγγραφα (τεσκερέ)[25] καί δέν διστάζει ἀπό συμφέρον ἤ ἐνδιαφέρον νά ὑποχρεώσει τή Σύναξη, ἀκόμη καί τόν ἐπίσκοπο Ἱερισσοῦ, νά ἐκδώσουν ἄδικες καί χαριστικές ἀποφάσεις ὑπέρ τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου μοναστηριοῦ[26].

3. Περίοδος διοικητικῆς ἀστάθειας

Κατά τά τέλη τοῦ 17ου αἰώνα μιά καινούργια ἀλλαγή ἄρχισε νά διαγράφεται στόν τρόπο τῆς ἐσωτερικῆς διοίκησης τοῦ Ὄρους. Ἤδη ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 17ου αἰώνα καί καθ'ὅλη τή διάρκεια τοῦ 18ου, τό πιό ἀγχῶδες πρόβλημα πού ἔχουν νά ἐπιλύσουν οἱ Ἁγιορεῖτες εἶναι τό οἰκονομικό. Ὅλες οἱ ἀναταραχές, ἐξωτερικές καί ἐσωτερικές, ἐπιδρομές, ληστεῖες, ἐξεγέρσεις, φόνοι καί αἰχμαλωσίες καταλήγουν σέ ποσά πού οἱ μοναχοί πρέπει νά καταβάλλουν στίς διάφορες τουρκικές ἀρχές, τοπικές καί κεντρικές. Τά ἔσοδά τους (ἐπιχορηγήσεις, κυρίως τῶν ἡγεμόνων Μολδοβλαχίας, εἰσφορές ἀπό ἰδιῶτες καί ἀπό περιοδεῖες μοναχῶν, ἔσοδα κτημάτων) εἶναι μικρά, καί ἀναγκάζονται νά συνάπτουν δάνεια στή Θεσσαλονίκη καί στήν Κωνσταντινούπολη, χρέη πού μαστίζουν κυριολεκτικά μοναστήρια καί Πρωτάτο[27]. Ἔτσι τά μοναστήρια, ἀνάλογα

23 Π. χ. *Κατάλ. Σιμ. Πέτρας* ἀρ. 24 (1614)· *Κατάλ. Δοχ.* ἀρ. 91 (1643).

24 Π. χ. τό 1631: *Κατάλ. Δοχ.* ἀρ. 89· 1639: *Κατάλ. Σταυρ.* ἀρ. 17· 1640: *στό ἴδιο* ἀρ. 18 καί *Κατάλ. Διον.* ἀρ. 80· 1642: *Κατάλ. Σίμ. Πέτρας* ἀρ. 42· 1643: *Κατάλ. Δοχ.* ἀρ. 91 καί 130· ἐπίσης ἔγγραφο τοῦ Ζωγράφου, ἔκδ. E. Kurtz, "Zu den Athosurkunden", *Viz. Vrem.* 21, 1914, 3ο μέρος, σελ. 74-75 καί ἔγγραφο τῆς Λαύρας, πρβλ. *Ἑλληνικά* 2, 1929, σελ. 346 λ'.

25 *Κατάλ. Διον.* ἀρ. 148 (1630)· *Κατάλ. Δοχ.* ἀρ. 88 (1625), ἀρ. 90 (1636)· *Κατάλ. Σταυρ.* ἀρ. 26 (1638/ 39)· *Κατάλ. Καρακ.* ἀρ. 21 (1666/67) καί ἀρ. 34β (1669).

26 1619: ἔγγραφο τοῦ Δοχειαρίου: Κτενᾶς, *Πατρ. ἔγγραφα*, σελ. 280-281, ἀρ. 30= *Κατάλ. Δοχ.* ἀρ. 86· 1690: V. Mošin-A. Sovre, *Supplementa ad acta graeca Chilandarii*, Ljubljana 1948, ἀρ. XX· βλ. καί *Κατάλ. Διον.* ἀρ. 84 (καί Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 420). Ἡ ὑπόθεση, πού δέν θά εἶχε ἀσφαλῶς δημιουργηθεῖ χωρίς τήν θέληση τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς («μετά τοῦ γραμματικοῦ τοῦ Ἀλῆ ἀγᾶ»), πῆρε τέλος τό 1710: *Chilandar*, ἀρ. 168 καί 169.

27 Λόγω τοῦ ὑπέρογκου χρέους ἡ Μεγάλη Σύναξη συνῆλθε τόν Ἀπρίλιο 1661 καί ἀποφάσισε μέ πράξη πού ἐνέκριναν 19 μοναστήρια (λείπει ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Χιλανδαρίου) τήν πώληση

μέ τίς ἐξωτερικές ἀπαιτήσεις, ἐπίσημες ἤ ληστρικές, ζοῦν περιόδους σχετικῆς εὐημερίας ἤ παντελοῦς καταπτώσεως. Πολλές φορές τά πτωχότερα δέν ἦταν κάν σέ θέση νά ἔχουν ἀντιπρόσωπο στίς Καρυές. Μόνο οἱ μεγάλες μονές μπόρεσαν νά ἐπιπλεύσουν πιό εὔκολα, ἄν καί ἡ ἴδια ἡ Λαύρα πέρασε δύσκολες στιγμές. Δεδομένου ἐπίσης ὅτι τά μεγάλα μοναστήρια (Λαύρα, Βατοπέδι, Ἰβήρων, Χιλανδάρι) σήκωναν καί τό μεγαλύτερο βάρος στίς τακτικές καί ἔκτακτες συνδοσίες, φυσικό ἦταν οἱ ἀντιπρόσωποί τους νά παίζουν ἀποφασιστικό ρόλο στή διοίκηση. Ἡ Σύναξη ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει πάντα (συνέρχεται κάθε Σάββατο, λέει ὁ Ἰωάννης Κομνηνός γιά τό 1698[28]) καί ἔχουμε ἔγγραφα πού φέρουν ὑπογραφές 6, 7 ἤ 8 μοναστηριῶν, ἴσως ὅσων μοναστηριῶν οἱ ἀντιπρόσωποι ἦταν παρόντες, ἀλλά παράλληλα ἔχουμε ἔγγραφα μέ 3 ὑπογραφές[29], ἤ πού ἀναφέρουν μόνο τόν ἀγᾶ καί τούς τέσσερεις προεξάρχοντες τῆς Συνάξεως (Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων, Χιλανδαρίου)[30] Τό 1706 ὁ Francois Braconnier ἀναφέρει ὅτι τό Ὄρος διοικεῖται ἀπό τόν ἀγᾶ βοηθούμενο ἀπό τέσσερεις ἐκπροσώπους τῶν μοναχῶν πού προέρχονται ἀπό τά τέσσερα κύρια μοναστήρια[31].

Μέσα σ' αὐτήν τήν περιορισμένη συλλογική διακυβέρνηση ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Λαύρας κατέχει ἰθύνουσα θέση. Ὅπως δείχνουν οἱ ἐγγραφές στούς κώδικες τῆς Ἱερᾶς Κοινότητας[32], οἱ Λαυριῶτες εἶχαν τήν οἰκονομική διαχείριση τῶν κοινῶν πραγμάτων. Λόγω κακῆς διαχείρισης, ἀπό ἔλλειψη πείρας καί γνώσεων μᾶλλον παρά ἀπό πρόθεση, καί γιατί τά μικρά μοναστήρια ἀδυνατοῦσαν νά πληρώσουν τό ποσό πού τούς ἀναλογοῦσε, ἡ Κοινότητα εἶναι πάντα

ὅλων τῶν κελλιῶν τοῦ Πρωτάτου στά μοναστήρια. Τήν πράξη ἐξέδωσε ὁ Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 218-220, ἀπό κώδικα τοῦ Πρωτάτου. Σέ πολλά μοναστήρια σώζονται ἀκόμη τά πωλητήρια ἔγγραφα: Βατοπέδι ἀνέκδοτο· Γρηγορίου, ἔκδ. Βαρλαάμ, *Μονή Γρηγορίου*, σελ. 124· *Kutlumus*, ἀρ. 71. Πρβλ. καί Κατάλογοι: *Διον.* ἀρ. 82· *Καρακ.* ἀρ. 20· *Καστ.* ἀρ. 16· *Σίμ. Πέτρας* ἀρ. 26· *Σταυρ.* ἀρ. 19.

28 *Προσκυνητάριον τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ Ἄθωνος*, ἔκδ. ἱερομ. Ἰουστίνου, Καρυές Ἁγίου Ὄρους 1984, σελ. 80.

29 Π. χ. *Κατάλ. Σίμ. Πέτρας* ἀρ. 28, τοῦ 1703.

30 1694: Σημείωμα σέ κώδικα τῆς Ἱ. κοινότητος, ἔκδ. Ἀλέξ. Λαυριώτη, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 159 (μέ χρονολογία 1693) καί Γαβριήλ Σταυρονικητιανοῦ, στόν *Γρ. Παλ.* 8, 1924, σελ. 160· πρβλ. Γάσπαρης, κώδικας 1, ἀρ. 23. Τό 1710 ὑπογράφουν 8 πρόσωπα, ἀλλά ἀντιπροσωπεύουν τρία μόνο μοναστήρια: Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων (*Chilandar*, ἀρ. 169).

31 H. Omont, *Missions archéologiques françaises en Orient aux XVIIe et XVIIIe siècles*, Παρίσι 1902, II, σελ. 994-1027· τήν πληροφορία μεταδίδει ὁ Ἀ. Βακαλόπουλος, *History of Macedonia 1354-1833*, Θεσσαλονίκη 1973, σελ. 239.

32 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 222-224.

χρεωμένη· ἄν καί τό 1724 κατάφερε νά ἐξοφλήσει τό ὁλικό της χρέος, 70 πουγγία (=35.000 γρόσια) καί 108 γρόσια[33], εἴκοσι χρόνια ἀργότερα, τό 1743, μετά τήν ἐπιβολή ἔκτακτου προστίμου 20.000 γροσίων πού προστέθηκαν στούς τρεχούμενους φόρους, ἡ Κοινότητα βρίσκεται μέ ἕνα χρέος 25.000 γροσίων[34], πού γρήγορα ξεπέρασε τίς 100.000 γρόσια.[35]

Φανερό ἦταν πώς ἔπρεπε νά ληφθοῦν μέτρα δραστήρια. Ἡ Σύναξη σέ γενική συνεδρίασή της ἀποφάσισε νά ἀπευθύνει ἔκκληση βοηθείας στή συντεχνία (ρουφέτι) τῶν γουναράδων στήν Κωνσταντινούπολη. Τήν ἴδια ἐποχή πάρθηκε καί ἀπόφαση νά διορίζουν οἱ τρεῖς μεγάλες μονές (Λαύρα, Βατοπέδι, Ἰβήρων) ἀπό ἕναν ἀντιπρόσωπο στή Σύναξη μέ τριετῆ θητεία· «νὰ στέκωνται καὶ οἱ τρεῖς διοικηταὶ καὶ κυβερνῆται τῶν ὑποθέσεων τοῦ Ὄρους»[36].

Στίς ἀρχές τοῦ 1744 πῆγαν στήν Κωνσταντινούπολη οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μοναστηριῶν καί ἐξέθεσαν στόν πατριάρχη Παΐσιο Β΄ τήν κατάσταση στόν Ἄθω καί τίς λύσεις πού πρότειναν. Πράγματι, ἀπό τή μιά μεριά οἱ ἐκπρόσωποι τῶν γουναράδων δέν μποροῦσαν βέβαια νά ἀναλάβουν ὁποιαδήποτε εὐθύνη ἀπέναντι τῶν Ἁγιορειτῶν χωρίς τήν ἔγκριση τοῦ πατριάρχη· ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τά 19 μοναστήρια κατηγοροῦσαν ἀνοικτά τή Λαύρα γιά τή χαώδη οἰκονομική κατάσταση τοῦ Ὄρους. Μέ προτροπή τοῦ πατριάρχη συνῆλθαν σέ σύσκεψη ἀντιπρόσωποι τῶν μοναχῶν «ἀποκατασταθέντες ἐπίτροποι», αἱρετοί κριταί (3 μητροπολίτες) καί 8 ἀντιπρόσωποι τῶν γουναράδων. Οἱ ἀποφάσεις πού πῆραν ἐπικυρώθηκαν ἀπό τόν πατριάρχη μέ σιγίλλιο ἐκδεδομένο τόν Μάιο τοῦ 1744[37].

Τό ἔγγραφο αὐτό διαιρεῖται σέ τρία μέρη. Στό πρῶτο μέρος ὁ πατριάρχης δίνει τό ἱστορικό τῆς ὑποθέσεως καί καταλογίζει μεγάλες οἰκονομικές εὐθύνες στή Λαύρα[38]· στό τέλος, κατανέμει τό βάρος τοῦ χρέους στά 20 μοναστήρια (ἡ Λαύρα ὑποχρεοῦται νά ἐξοφλήσει σχεδόν τό μισό: 45.531 γρόσια).

---

33 *Στό ἴδιο*, σελ. 224 = Γάσπαρης, κώδικας 1, ἀρ. 12.

34 Ἀλέξ. Λαυρώτης, *ὅ. π.*, σελ. 160, 224= Γάσπαρης, *ὅ. π.*, ἀρ. 15.

35 Ἀλέξ. Λαυρώτης, *ὅ. π.*, σελ. 226-227.

36 *Στό ἴδιο*, σελ. 225= Γάσπαρης, *ὅ. π.*, ἀρ. 17.

37 Ἔκδ. Πετρακάκου, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 5-14 καί παρακάτω, σελ. 62-70· περίληψη Δελικάνης, σελ. 10. Πρβλ. Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 324-331.

38 Βλ. παρακάτω, σελ. 62-65 στ. 17· γιά τίς εὐθύνες τῆς Λαύρας, πρβλ. σελ. 63 στ. 8-10, 29-31, σελ. 64 στ. 18-23. Λίγους μῆνες ἀργότερα, τόν Νοέμβριο 1744, μέ νέο σιγίλλιό του (Δελικάνης, σελ. 10) ὁ πατριάρχης ἀναιρεῖ τρεῖς ὑβριστικές λέξεις (πρβλ. σελ. 64 στ. 22-23) τοῦ προηγούμενου ἐγγράφου του.

Τό δεύτερο μέρος, καθαρά οἰκονομικῆς φύσεως, περιέχει 8 ἄρθρα, σύμφωνα μέ τά ὁποῖα ἡ ὅλη οἰκονομική διαχείριση τῆς Κοινότητας περνάει στά χέρια τῶν ἐκπροσώπων τῆς συντεχνίας τῶν γουναράδων· αὐτοί θά διαχειρίζονται ὅλες τίς εἰσφορές, θά ἐγκρίνουν τά ἔξοδα, ἀλλά καί ἄν χρειασθεῖ θά παίρνουν ἀποφάσεις χωρίς τή γνώση τῆς Κοινότητας· γίνεται ὑποχρεωτική ἡ τήρηση βιβλίων (καταστίχων) καταγραφῆς τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων, ὥστε ὁ ἔλεγχος νά εἶναι εὔκολος σέ κάθε περίπτωση[39].

Τό τρίτο μέρος ἀσχολεῖται μέ τήν καθαυτό διοίκηση. Τά 20 μοναστήρια χωρίζονται σέ δύο τάξεις· στήν πρώτη, ὑπάγονται τρία μοναστήρια (Λαύρα, Βατοπέδι, Ἰβήρων), στή δεύτερη τά λοιπά δέκα ἑπτά. Ἡ ἐξουσία ἀσκεῖται ἀπό τέσσερεις διοικητές, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται κάθε χρόνο ἀπό τά μοναστήρια: ὁ ἕνας προέρχεται ἀπό τήν πρώτη τάξη, δύο ἀπό τή δεύτερη, καί ἐπί κεφαλῆς τῶν τριῶν τίθεται ὁ τέταρτος, προερχόμενος ὑποχρεωτικά ἀπό τήν πρώτη τάξη καί ὀνομαζόμενος ἐπιστάτης. Οἱ τέσσερεις διοικοῦν κοινά καί ὄχι χωριστά, κρατοῦν τήν σφραγίδα τῆς Κοινότητας καί συγκαλοῦν μέ ἐνυπόγραφο γράμμα τούς προεστῶτες ὅλων τῶν μοναστηριῶν γιά τή λύση σοβαρῶν ὑποθέσεων· τό ἔγγραφο πού θά ἐκδοθεῖ σ' αὐτές τίς περιπτώσεις θά φέρει τίς ὑπογραφές ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων[40].

Μερικοί ἐρευνητές κατατάσσουν τό σιγίλλιο τοῦ Παϊσίου στά τυπικά τοῦ Ἄθω, ἐνῶ ἄλλοι τοῦ ἀρνοῦνται αὐτόν τόν χαρακτῆρα. Ὡστόσο ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία εἶναι ὅτι τό πατριαρχικό αὐτό ἔγγραφο ἀναιρεῖ ὁριστικά τόν παλαιότερο τρόπο διοίκησης τοῦ Ἄθω καί ἀνοίγει τό δρόμο πρός τή νέα διοίκηση τήν ὁποία μερικοί χαρακτηρίζουν ὡς ἀριστοκρατική. Πράγματι, τήν ἰθύνουσα θέση στή διεύθυνση τῶν ἀθωνικῶν ὑποθέσεων παίρνουν τά τρία μεγάλα μοναστήρια: δύο ἀπό τούς τέσσερεις διοικητές μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ πρωτεύων, ὁ ἐπιστάτης[41], ἀνήκουν σέ μιά ἀπό τίς τρεῖς μονές. Σημαντικό εἶναι ὅτι, ἀντίθετα

39 Βλ. παρακάτω, σελ. 65 στ. 17- σελ. 67 στ. 29. Τά ἄρθρα αὐτά ἐπαναλαμβάνουν περιληπτικά τούς ὅρους πού εἶχαν θέσει οἱ γουναράδες γιά τήν ἀνάληψη τῆς ἐποπτείας στόν Ἄθω (πρβλ. Γάσπαρης, κώδικας 2, ἀρ. 2· ἐπίσης ἀρ. 1, 3, 5). Πιά τά διαχειριστικά κατάστιχα, πού τό σιγίλλιο ὑποχρεώνει τήν Κοινότητα νά τηρεῖ (σελ. 67 στ. 25: κῶδιξ), πρβλ. Γάσπαρης, σελ. 173 κ. ἑ. Τόν ἔλεγχο θά ἐκτελοῦν οἱ «αἱρετοί κριταί» (σελ. 62 στ. 30, σελ. 64 στ. 1-10, 13 κέξ.): τρεῖς μητροπολίτες καί ὀκτώ πρόκριτοι τῶν γουναράδων.

40 Βλ. παρακάτω, σελ. 67 στ. 29 -σελ. 70.

41 Τόν ὅρο ἐπιστάτης τόν βρίσκω γιά πρώτη φορά στά σημειώματα τῶν κωδίκων τοῦ Πρωτάτου τό 1724: Ἀλεξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 224 στ. 8=Γάσπαρης, κώδικας1, ἀρ. 12.— Πότε ἀκριβῶς ὁ τίτλος «ἐπιστάτης» ἄρχισε νά χρησιμοποιεῖται καί πότε ἔγινε ἐπίσημη ὀνομασία καί ἔδωσε τό παράγωγο «ἐπιστασία» εἶναι ἄγνωστο. Ὁ Κτενᾶς (*Ἅπαντα*, σελ. 806-812)

ἀπό προηγούμενες ἀπόπειρες, οἱ ἀρχές πού θέσπισε αὐτό τό ἔγγραφο μπῆκαν σέ ἐφαρμογή: οἱ γουναράδες ἐπεμβαίνουν ἤδη τό 1745 γιά τή λύση μιᾶς διαφορᾶς ἀνάμεσα στίς μονές Ἐσφιγμένου καί Ζωγράφου[42], καί ἀναφέρονται ἀκόμη γιά πολλά χρόνια ὡς ἐπίτροποι τοῦ Ὄρους στήν Κωνσταντινούπολη[43]· συναντᾶμε ἐπίσης τήν τετραμελῆ ἡγεσία τῆς Κοινότητας: τό 1746 ὑπογράφει ὁ Λαυριώτης Γρηγόριος «καί ἐπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους»[44]. Τό 1757 ἐπιστάτης εἶναι πάλι ὁ ἡγούμενος τῆς Λαύρας Μάρκος[45], καί τό 1760 ἀναφέρονται οἱ τέσσερεις προεστοί τῆς Κοινότητας[46].

4. Βάσεις καί διάρθρωση τῆς νεώτερης διοικητικῆς μορφῆς (Ἐπιστασία)

Παρ' ὅλες τίς προσπάθειες οὔτε ἡ ἡσυχία οὔτε ἡ εὐημερία ἐπανῆλθαν στόν Ἄθω καί ἕνα καινούργιο πατριαρχικό συνοδικό σιγίλλιο, στήν οὐσία ἕνα νέο τυπικό, χρειάσθηκε νά ἐκδοθεῖ τόν Ἰούνιο τοῦ 1783[47]. Στήν εἰσαγωγή του ὁ πατριάρχης Γαβριήλ ρίχνει πολλά βάρη στούς μοναχούς, γράφοντας πώς ἄν δέν φαίνονταν ἀμελεῖς καί ἀσυλλόγιστοι, ἄν δέν φιλονικοῦσαν μεταξύ τους, δέν

ἀφιερώνει τό πρῶτο μέρος ἑνός κεφαλαίου («Ἡ γένεσις καί ἐξέλιξις τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας») στό θέμα, ἀλλά παρ' ὅλη τήν πολυλογία του δέν εἶναι καλύτερα πληροφορημένος ἀπό ἐμᾶς.

42 *Actes d'Esphigménou*, ἔκδ. L. Petit, *Viz. Vrem.* 12, 1906, ἐπανέκδ. Amsterdam 1967, ἀρ. XXXII, στ. 58-59 (ἔτος 1745), ἀρ. XXXIV, στ. 63-64 (1746)= *Actes de Zographou*, ἔκδ. τοῦ ἴδιου, *Viz. Vrem.* 12, 1907, ἐπανέκδ. Amsterdam 1969, ἀρ. LXV, στ. 59-60.

43 Ἡ πληροφορία τοῦ Βλάχου (σελ. 104 σημ.) πού ἐπαναλαμβάνεται ἀπό τόν Κτενᾶ (*Ἅπαντα*, σελ. 331), τόν Ἀντωνόπουλο (*Συνταγμ. Προστασία*, σελ. 47) καί ἄλλους, ὅτι οἱ γουναράδες «ἐτήρησαν τὴν ἀντιπροσωπείαν ἐνταυτῷ τοῦ Ὄρους, μέχρι τοῦ 1806, ὅτε ἤρξατο ἡ Σύναξις νὰ πέμπῃ ἐπιτρόπους μοναχοὺς εἰς Κων/πολιν», εἶναι λανθασμένη. Γνωρίζουμε ἐπιτρόπους μοναχούς τουλάχιστον ἀπό τό 1773 (βλ. σημ. 52, καί Γάσπαρης, σελ. 283 κ. ἑ.) καί οἱ «ἔφοροι καί ἐπίτροποι» γουναράδες ἀναφέρονται ἀκόμα τό 1811 (Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 157 στ. 20, 37, σελ. 158 στ. 32).

44 Σμυρνάκης, σελ. 653: «ἐνώπιον τῆς Συνάξεως ἐπὶ τοῦ προηγουμένου Λαύρας Γρηγορίου ὡς Ἐπιστάτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους»: ἀναφορά στό σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Παϊσίου τοῦ ἔτους 1746 (βλ. σημ. 42).

45 Ἔγγραφο τῆς μονῆς Καρακάλλου, ἔκδ. Σμυρνάκη, σελ. 83· πρβλ. καί *Κατάλ. Καρακ.* ἀρ. 26 β.

46 *Κατάλ. Σίμ. Πέτρας* ἀρ. 48.

47 Ἔκδ. Meyer, *Haupturkunden*, σελ. 243-248· Δελικάνη, σελ. 281-285· Μαμαλάκη, *Ἄθως*, σελ. 628-632 καί παρακάτω, σελ. 76-80.

θά εἶχαν φθάσει στό σημεῖο ὥστε μερικά μοναστήρια νά εἶναι ἔρημα[48], τά ἄλλα στό χεῖλος τοῦ κρημνοῦ καί τό Ὄρος νά στενάζει κάτω ἀπό ἀφόρητα χρέη (περίπου 300.000 γρόσια)[49]. Ὁ πατριάρχης ἔχει δίκαιο ἀλλά μόνο ὡς ἕνα σημεῖο. Ἡ θλιβερή διαμάχη μεταξύ τῶν μοναστηριῶν τό 1764 ἔδωσε ἀσφαλῶς τήν εὐκαιρία στόν σουλτάνο νά στείλει στόν Ἄθω ἔκτακτο τοῦρκο ἀξιωματοῦχο, ὁ ὁποῖος ἐκτός ἀπό μιά γενική καταγραφή ἐπέβαλε στό Ὄρος καινούργιους φόρους πού ἔφτασαν συνολικά πάνω ἀπό 37.000 γρόσια[50]· ἐπίσης οἱ ἔριδες καί οἱ διαμάχες σχετικά μέ τά μνημόσυνα, πού κατατάραξαν τό Ἅγιον Ὄρος καί συνεχίστηκαν μέχρι τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα, συνέβαλαν στό νά δυσκολέψει ἀκόμη περισσότερο ἡ κατάσταση τῶν μοναχῶν. Ἀλλά τά σφάλματα τῶν Ἁγιορειτῶν δέν εἶναι ἡ αἰτία γιά ὅλες τίς δυσχέρειες τοῦ Ὄρους. Ἡ κατάσταση στίς εὐρωπαϊκές, κυρίως στίς ἑλληνικές, ἐπαρχίες τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἦταν ἐκρηκτική. Οἱ Ρωσοτουρκικοί πόλεμοι εἶχαν τόν ἀντίκτυπό τους στό Ὄρος, κυρίως κατά τό 1770. Ἕλληνες ἐπαναστάτες μπαίνουν στόν Ἄθω καί ἐνεργοῦν ἐναντίον τῶν Τούρκων, ἀλλά καί βρίσκουν περίθαλψη καί βοήθεια ἀπό τά μοναστήρια. Ἡ λαθραία μεταφορά τῶν σιτηρῶν τῶν Ἀθωνικῶν μετοχίων μέ ὑδραϊκα πλοῖα, παρ' ὅλη τήν ἐπαγρύπνηση καί καταδίωξη τοῦ τουρκικοῦ στόλου, συνεχίζεται κάθε χρόνο, δημιουργώντας ἀκόμη ὀξύτερη τήν κατάσταση ἀνάμεσα στόν Ἄθω καί τίς τουρκικές ἀρχές, πού στέλνουν διάφορους ἀξιωματούχους στό Ὄρος καί στά γύρω χωριά γιά τήν καταδίωξη ληστῶν καί Ὑδραίων. Ὅλες αὐτές οἱ ἀναταραχές κατέληγαν πάντα σέ χρηματικά ποσά πού οἱ Ἀθωνίτες ἔπρεπε νά πληρώνουν στίς διάφορες τουρκικές ἀρχές, γιά νά ἀπαλύνουν κάπως τά πράγματα καί νά ἀποφύγουν, καί ὄχι πάντα, σοβαρά ἀντίποινα. Μιά ματιά στά δημοσιευμένα ἀποσπάσματα ἀπό τά διαχειριστικά

48 Πράγματι σέ ἔγγραφο τοῦ 1763 βάζουν τή σφραγίδα τους 17 μοναστήρια (οἱ τρεῖς μονές πού λείπουν, Κασταμονίτου, Ρωσικό, Ἐσφιγμένου, ἦσαν τότε ὑπό διάλυση· ἀνασυγκροτήθηκαν ἀργότερα μέ τή βοήθεια τῆς Κοινότητας: Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 229)· πρβλ. *Κατάλ. Σίμ. Πέτρας* ἀρ. 49= Γάσπαρης, κώδικας 4, ἀρ. 21, στή σελ. 111 πίνακας μέ τό ἔγγραφο: ἀντίγραφο, στή θέση τῶν σφραγίδων ἔχουν τεθεῖ, στόν περίγυρο, κύκλοι μέ τό ὄνομα τῶν 17 μοναστηριῶν (οἱ παραπομπές τοῦ Γάσπαρη στό Βλάχο καί Βαμβακᾶ εἶναι ἐσφαλμένες). Αὐτό τό ἔγγραφο εἶναι τό πρῶτο ὁλοσφράγιστο γράμμα πού ξέρω καί ἴσως εἶναι καί τό πρῶτο, γιατί εἰδική παράγραφος ἐξηγεῖ ὅτι φέρει τίς σφραγίδες «ἁπάντων τῶν μοναστηρίων» καί τίς ὑπογραφές «ἵνα ἔχῃ τὸ κῦρος ἐν παντὶ κριτηρίῳ».

49 Τό Μάιο τοῦ 1783 τό χρέος ἀνέρχεται σέ 325.000 γρόσια: Γάσπαρης, κώδικας 5, ἀρ. 6· τό Νοέμβριο τοῦ 1789 τό χρέος τοῦ 1783 ἀναφέρεται ὡς 580 πουγγία (290.000 γρόσια): Γάσπαρης, κώδικας 3, ἀρ. 53.

50 Ἀ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, *Τά μετά τήν ἅλωσιν (1453-1789)*, ἔκδ. Βρετοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1870, σελ. 400-401 (φωτ. ἀνατ. Ἀθήνα 1972)· Σμυρνάκης, σελ. 150-151.

βιβλία τῆς Κοινότητας τῶν ἐτῶν 1773-1776, ἀλλά καί ἀργότερα, κάνουν καταληπτό γιατί τό Ἅγιον Ὄρος εἶναι διαρκῶς βυθισμένο στά χρέη[51].

Αὐτούς τούς ταραγμένους χρόνους οἱ Ἁγιορεῖτες ἄρχισαν νά στέλνουν στήν Κωνσταντινούπολη ὡς μόνιμους ἀντιπροσώπους τους μοναχούς[52], χωρίς νά ἔχουν πάψει νά ὑπάρχουν καί οἱ λαϊκοί ἐπίτροποι. Αὐτήν τήν ἐποχή ἐπίσης, ἄγνωστο ἀπό πότε ἀκριβῶς, οἱ δύο τάξεις τοῦ 1744 παραγκωνίστηκαν καί τά μοναστήρια χωρίστηκαν σέ τέσσερεις πεντάδες, ἐπί κεφαλῆς τῶν ὁποίων βρίσκονταν τέσσερεις μεγάλες μονές (Λαύρα, Βατοπέδι, Ἰβήρων καί ἕνα ἀπό τά μικρότερα μοναστήρια), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ὁποίων ἦταν οἱ τέσσερεις ἐπιστάτες. Ἡ κατάσταση παρέμενε πάντως ρευστή[53].

Σάν ἀντίδραση στήν θλιβερή κατάπτωση τοῦ Ἁγίου Ὄρους μερικοί ἰθύνοντες Ἀθωνίτες σκέφτηκαν πώς ἡ ἐπαναφορά τοῦ ἀρχαίου συστήματος θά ἔφερνε καί τήν ποθούμενη ἀναγέννηση. Συνέταξαν ἕνα τυπικό ἀπό 36 ἄρθρα, ἡ κύρια γραμμή τοῦ ὁποίου ἦταν ἡ ἐπάνοδος τοῦ πρώτου στό ὑπέρτατο ἀξίωμα μέ ὅλα τά προνόμιά του. Κράτησαν ὡς «δευτερεύοντας» τούς τέσσερεις ἐπιστάτες ὅπως καί τήν κατάταξη τῶν μοναστηριῶν σέ τέσσερεις πεντάδες. Ἐγκαινίασαν σύμφωνα μέ τό *πατριαρχικό πρότυπο*, μία σφραγίδα τῆς Κοινότητας τεμαχισμένη σέ τέσσερα τμήματα[54]· ὁ καθένας τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν θά κρατοῦσε ἕνα τμῆμα[55]. Τό τυπικό αὐτό δέν φέρει χρονολογία, τουλάχιστον μέ τή μορφή πού σώζεται[56]. Οἱ θιασῶτες του τό παρουσίασαν στόν πατριάρχη καί πρότειναν ὡς πρῶτο τόν Ἐσφιγμενίτη σκευοφύλακα Ἰγνάτιο. Ἡ ἐκλογή ὅμως

51 Πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 160-163.

52 Τό 1773, 1774, 1775, 1778 ἀναφέρονται δύο ἐπίτροποι, ὁ ἕνας πάντοτε ἀπό τή Λαύρα: Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ. π.*, σελ. 127, 227· πρβλ. καί τό σιγίλλιο τοῦ 1783: παρακάτω, σελ. 76 στ 18, σελ. 79 στ. 21· σελ. 76 στ. 20-21: «τῶν ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατριβόντων ὁσιωτάτων μοναστηριακῶν πατέρων».

53 Τόν Ἰούλιο 1778 συνίσταται πενταμελής ἐπιστασία ἀπό τίς μονές Λαύρα, Βατοπέδι, Ἰβήρων, Ξηροποτάμου καί Ζωγράφου. Τό 1779 εἶναι μόνο διμελής (Λαύρα, Ἰβήρων): Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ. π.*, σελ. 227.

54 Ἡ πατριαρχική σφραγίδα εἶχε διαιρεθεῖ σέ τέσσερα τμήματα μέ συλτανική διαταγή ἐπί πατριάρχη Σαμουήλ (Σμυρνάκης, σελ. 156 σημ.)· τό 1763: Χρήστου, *Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 210.

55 Ὑπάρχει καί ἡ μικρή σφραγίδα, μονοκόμματη, γιά τά λιγότερο σημαντικά ἔγγραφα.

56 Ἕνα ἀντίγραφο βρίσκεται στά ἀρχεῖα τῆς μονῆς Ξηροποτάμου καί ἡ φωτογραφία του στό Collège de France. Τό πρῶτο ἄρθρο λείπει. Ὁ Σμυρνάκης δημοσίευσε ἀκριβῶς τό ἴδιο κείμενο, σελ. 312-315· βλ. παρακάτω, σελ. 71-75. Ὁ ἴδιος σάν τίτλο ἀναγράφει «Τυπικὸν τοῦ πρώτου... ἐν ἔτει 1780», ἀλλά στή σελ. 320 λέγει ὅτι ἐγράφη «περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος». Ἡ χρονολογία αὐτή πηγάζει μᾶλλον ἀπό τόν Σέργιο Μακραῖο, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖ τή χειροτονία τοῦ πρώτου ἀπό τόν πατριάρχη Γαβριήλ στά 1781, βλ. σημ. 57).

ἑνός πρώτου προκάλεσε τέτοια ἀντίδραση, κυρίως ἀπό τίς μονές τῆς Λαύρας καί τῶν Ἰβήρων, καί δημιουργήθηκαν τέτοια σκάνδαλα στό Ὄρος, ὥστε ὁ ἴδιος ὁ πατριάρχης ἀναγκάστηκε νά ἀποδοκιμάσει τήν ὅλη ἐπιχείρηση καί τήν προχείριση τοῦ πρώτου[57]. Κατόπιν αὐτοῦ καί ὕστερα ἀπό συμφωνία μέ τήν Σύνοδο, τούς Ἁγιορεῖτες καί τούς λαϊκούς ἐπιτρόπους τοῦ Ἄθω στήν Κωνσταντινούπολη, ὁ πατριάρχης ἐξέδωσε τό τυπικό τοῦ 1783.

Παρ' ὅλη τήν οὐτοπιστική προσπάθεια ἀναβίωσης τοῦ θεσμοῦ τοῦ πρώτου, το παραγκωνισμένο τυπικό τοῦ «1780» περιέχει ἄρθρα συνετά καί χρήσιμα. τά ὁποῖα ἐνέπνευσαν πολλά κεφάλαια τοῦ τυπικοῦ τοῦ 1783.

Ἀπό τά 18 κεφάλαια τοῦ τυπικοῦ αὐτοῦ[58] μόνον 7 ἀσχολοῦνται μέ πνευματικά καί μοναστικά ζητήματα (ἐγκατάλειψη μονῆς, ἔξοδο χωρίς ἄδεια ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Ὄρους, ἀλληλοβοήθεια σέ καιρό καταδρομῶν, ἀπαγόρευση ἀνόδου μοναχῶν σέ ἐπισκοπικούς θρόνους, χειροτονίες)· τά ἄλλα 11 ἀφοροῦν οἰκονομικά καί πρακτικά θέματα: ἐπικυρώνει τήν τετραμελῆ Ἐπιστασία, ἡ ὁποία ἐκλέγεται ἀπό τίς τέσσερεις πεντάδες, διευκρινίζοντας ὅτι οἱ ἐπιστάτες ἐκλέγονται γιά ἕνα μόνο χρόνο, εἶναι ἰσότιμοι καί ὑπόλογοι γιά τή διαχείρισή τους στή Σύνοδο καί τούς ἐπιτρόπους (α΄)· καταργεῖ τήν ὑπάρχουσα σφραγίδα καί υἱοθετεῖ νέα «ἤδη κατασκευασμένη... ὑπὸ γράμμασι ῥωμαϊκοῖς καὶ τουρκικοῖς εἰς τέσσαρα τμήματα διαιρουμένη», τῆς ὁποίας κάθε ἐπιστάτης κρατεῖ ἕνα τμῆμα (β΄)· τό δ' κεφάλαιο ἐπαναφέρει σέ ἐνέργεια μιά παλαιά ἀρχή: οἱ διαφορές μεταξύ μοναχῶν καί μοναστηριῶν πρέπει νά λύνονται χωρίς ἀνάμειξη λαϊκῶν. Ἔτσι οἱ ἀντίδικοι ὀφείλουν νά φέρουν τή διαμάχη τους πρῶτα στήν τετραμελῆ Ἐπιστασία (εἰρηνοδικεῖο), ἄν δέν βρεθεῖ λύση τότε ἀναφέρονται στή Σύναξη (πρωτοδικεῖο) καί τελευταῖα στήν Ἐκκλησία, δηλαδή τόν πατριάρχη (ἐφετεῖο). Τά ὑπόλοιπα κεφάλαια ἔχουν θέμα τή θεώρηση τῶν λογαριασμῶν τῶν μικρῶν μοναστηριῶν ἀπό τήν Κοινότητα (ιβ΄), καί τῆς Κοινότητας ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη (γ΄), τόν καταμερισμό τοῦ χαρατζίου κατά κεφαλή (ε΄), τήν ἐπιβολή τῶν προστίμων καί ἄλλων δοσμάτων κατ' ἀναλογία (ς΄), τό κλείσιμο τῶν ἐργαστηρίων τῶν Καρυῶν ἐκτός τεσσάρων πού θά πληρώνουν ἕνα δικαίωμα στό Κοινό (ια΄)· ἐπιτρέπονται δάνεια μόνο σέ μοναχούς μέ ἐπιτόκιο 8% (ιγ΄)· τά κελλιά ἐκτός ἀπό τούς τουρκικούς φόρους θά δίνουν κατ' ἔτος στήν κοινότητα 7000 γρόσια (ιδ΄) τό καθένα· καταργοῦνται οἱ κελλιωτικές σφραγίδες (ιη΄).

57 Τήν ὅλη ὑπόθεση διηγεῖται ὁ Σέργιος Μακραῖος στήν *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*=Σάθας, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη* 3, 1882, σελ. 326-327. Τό σχετικό ἀπόσπασμα καταχωρεῖ ὁ Σμυρνάκης, σελ. 292-293.

58 Ἐκδόσεις τοῦ τυπικοῦ στή σημ. 47.

Τό τυπικό τοῦ 1783 στάθηκε μία ἀπό τίς σοβαρότερες προσπάθειες πού ἔγιναν γιά νά δοθοῦν λύσεις ἱκανοποιητικές καί πραγματοποιήσιμες στά σοβαρά προβλήματα πού ἀντιμετώπιζε ὁ Ἄθως αὐτήν τήν ἐποχή. Φυσικά ἡ ἐφαρμογή του, ἄν καί μεγαλύτερη ἀπό αὐτή τῶν προηγούμενων τυπικῶν, δέν ὑπῆρξε τέλεια. Παραδείγματος χάρη οἱ κελλιῶτες ἀρνήθηκαν ἐπίμονα νά πληρώσουν τήν εἰσφορά στήν Κοινότητα καί δέν δέχτηκαν τόν ὅρο γιά τήν ἄδεια ἐξόδου παρά πολύ ἀργότερα· ἡ κατάργηση τῶν ἐργαστηρίων, πού ἰσοδυναμοῦσε μέ τήν ἐκδίωξη τῶν λαϊκῶν ἀπό τό Ὄρος, δέν πραγματοποιήθηκε οὔτε πρίν οὔτε τώρα οὔτε καί μετέπειτα[59]. Λίγα χρόνια ἀργότερα ἡ Κοινότητα ἐξέδωσε μιά σειρά ἐγγράφων σχετικά μέ τό κλείσιμο τῶν ἐργαστηρίων, ἀλλά χωρίς ἀποτέλεσμα[60]. Ὅσο γιά τό χρέος, πού τό τυπικό δέν τό ἀναφέρει κάν, ἔμεινε σάν δαμόκλειος σπάθη πάνω ἀπό τά κεφάλια τῶν μοναχῶν γιά πολλά χρόνια ἀκόμη· μέ διάφορους συμβιβασμούς, πληρωμές καί καινούργια δάνεια ἀπασχόλησε τήν Κοινότητα καί τούς ἐκπροσώπους της στήν Κωνσταντινούπολη καί στή Θεσσαλονίκη γιά σειρά ἐτῶν, καί τό ὕψος του ἄρχισε νά ἐλαττώνεται σημαντικά μόνο μετά τό 1810[61].

Ἐκτός ἀπό τό χρέος τό Ὄρος ἔχει τώρα νά παλέψει καί μέ ἄλλες δυσκολίες. Ἡ ἐξωτερική κατάσταση χειροτερεύει, τό κήρυγμα τοῦ Ρήγα Φερραίου δέν μένει χωρίς ἀπήχηση καί μιά σειρά ἀγωνιστῶν κάνουν κλεφτοπόλεμο ἐναντίον τῶν Τούρκων στή Χαλκιδική, ἐφοδιάζονται καί κρύβονται στό Ὄρος μέ τά γνωστά πλέον ἀποτελέσματα γιά τούς μοναχούς, ὅπως π. χ. ἡ κατακράτηση τῶν προϊσταμένων τῶν μοναστηριῶν στή Θεσσαλονίκη γιά 46 ἡμέρες τό 1805/6[62]. Ἡ ἔκρηξη τοῦ νέου Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (1807) ἔμπλεξε τόν Ἄθω σέ νέες περιπέτειες, ἐπιθέσεις, ἀντεπιθέσεις καί ἀντίποινα.

Κάτω ἀπ'αὐτές τίς συνθῆκες πολύ λίγη ἐπιτυχία σημείωσε στό Ὄρος ἕνα σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου Ε' πού ἐκδόθηκε τόν Δεκέμβριο τοῦ 1806 μέ τόν πομπώδη τίτλο «Πατριαρχικός καί συνοδικός τόμος»[63]. Περιέχει ἕξι ἠθικά παραγγέλματα γνωστά ἀπό τά παλαιά τυπικά καί ἠθικές παραινέσεις (ἀνήλι-

59 Πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 229-230.

60 Τρία ἔγγραφα ἔχουν δημοσιευθεῖ ὁλόκληρα ἤ ἀποσπασματικά: Ἰανουάριος καί Ἰούνιος 1791, Σεπτέμβριος 1793: Σμυρνάκης, σελ. 158-160= Γάσπαρης, κώδικας 3, ἀρ. 60, 61, 68. Πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ. π.*, σελ. 242-244.

61 Πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ. π.*, σελ. 217-238: «Ὑπέρογκα χρέη - οἰκονομικὸν ἀδιέξοδον», κυρίως σελ. 231 κ. ἑ.· Σέργιος Μακραῖος, *ὅ. π.*, σελ. 335-337, 350-351, 369-370, 371.

62 Πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *ὅ. π.*, σελ. 165 κ. ἑ. Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 422-423.

63 Ἔκδ. Πετρακάκου, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 14-17· σελ. 15 στ. 6-7. Περίληψη Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 363-364.

κοι στό Ὄρος· τρόπος κουρᾶς μοναχῶν καί χειροτονίες ἱερέων[64]· τό λειτούργημα τοῦ πνευματικοῦ πατρός παραχωρεῖται μέ πατριαρχικά ἐνταλτήρια γράμματα· ταξίδια ἔξω τοῦ Ὄρους μέ ἐπίσημη ἄδεια). Καί ἐνῶ ἐντείνονται οἱ ἐξωτερικοί κίνδυνοι, ἐπεμβάσεις καί κατατρεγμοί[65], οἱ διαμάχες καί οἱ φιλονικίες ἐξακολουθοῦν νά κατασπαράσσουν τά μοναστήρια. Ἡ Κοινότητα προσπαθώντας νά ἐμποδίσει ἄν ὄχι τίς ἀντιδικίες τουλάχιστον τήν καταφυγή σέ λαϊκά ἐξωτερικά δικαστήρια, ἐξέδωσε τόν Φεβρουάριο τοῦ 1803 ἕνα ὁλοσφράγιστο γράμμα: σέ ὀκτώ ἄρθρα ἀποφασίζεται ὅτι ὅλες οἱ ὁριακές διαφορές μέσα καί ἔξω τοῦ Ὄρους θά λύνονται ἐπιτοπίως (ὑπενθύμιση τοῦ ἄρθρου δ' τοῦ τυπικοῦ τοῦ 1783)· οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν δεκαοκτώ μονῶν, ἐξαιρέσει τῶν διαμαχομένων, θά καθίστανται *αἱρετοκριταί* καί θά παίρνουν τήν πρέπουσα ἀπόφαση[66].

Ἀλλά καί αὐτή ἡ ἀπόφαση μένει ἀνεφάρμοστη. Ἡ παλαιά διαμάχη μεταξύ Ξηροποτάμου/Κουτλουμουσίου γιά τήν τοποθεσία τοῦ Ἀναπαυσά, πού στάθηκε ἀφορμή γιά τήν ἔκδοση ἀπειράριθμων ἐγγράφων[67], διέρχεται μιά ὀξύτατη φάση καί μάταια ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ὄρους στή Θεσσαλονίκη Ἰωάννης Καυταντζόγλου κάνει ἔκκληση στήν Κοινότητα νά συμβιβάσει τά δύο μοναστήρια[68]. Μιά ἄλλη σοβαρή διένεξη τάραξε ἐπίσης τόν Ἄθω: ἡ κατανομή τῶν χαρατζίων μετά τήν ἀπογραφή τοῦ 1808 καί τήν κατ' ἀναλογία κατανομή τῶν τριῶν κλάσεων φορολογίας[69]. Γι' αὐτούς τούς λόγους καί μέ φόντο τίς στρατιωτικές ἐπιχειρήσεις στόν Ἄθω γιά συλλήψεις «τῶν κακούργων», ἤτοι ἀγωνιστῶν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μοναστηριῶν κλήθηκαν στή Θεσσαλονίκη, ὅπου

64 Ἡ ἀπαγόρευση χειροτονίας σέ ἱερέα ἀπαιδεύτων μοναχῶν ἐπαναλαμβάνεται καί πάλι μάταια, τό 1837: Δελικάνης, σελ. 45.

65 Πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν,* σελ. 167-180.

66 Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 875-877, στοιχ. ΙΣΓ. Τό ἴδιο ἔγγραφο μέ ἐλλείψεις καί λάθη δημοσιεύει ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας στόν *Γρ. Παλ.* 15, 1931, σελ. 127-130, ὡς ἀχρονολόγητο. Φέρει τίς σφραγίδες τῶν εἴκοσι μοναστηριῶν (πρβλ. στίχος 1: «ὁλοσφράγιστον», στ. 3: «ἐκ τῶν ἱερῶν *ἁπάντων* μοναστηρίων» καί σημείωση τοῦ Κουρίλα, στή σελ. 130). Πρόκειται κατά πᾶσα πιθανότητα γιά τό ἔγγραφο τοῦ ὁποίου ὁ Σμυρνάκης δίδει περίληψη (σελ. 168)· τό χρονολογεῖ τό Φεβρουάριο 1809 καί ἐσφαλμένα λέει ὅτι φέρει 17 σφραγίδες (λείπουν αὐτές τῶν μονῶν Ζωγράφου, Δοχειαρίου καί Ἁγίου Παύλου).

67 Binon, *Xéropotamou*, σελ. 169-175· *Kutlumus*, ἀρ. 2, 9, 15, 16, 46, 52, 53, 56, 60, 62, 76, 78, App. V.

68 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν,* σελ. 129.

69 *Στό ἴδιο*, σελ. 130. Οἱ διενέξεις ἄλλωστε μεταξύ μοναστηριῶν καί κελλιωτῶν γιά τά δοσίματα ἦταν συνεχεῖς καί παλαιές· πρβλ. Κτενᾶς, *Ἅπαντα,* σελ. 845-850, στοιχ. Στ· Σμυρνάκης, σελ. 166.

καί παρέμειναν ἀπό τίς 27 Αὐγούστου ὡς τίς 27 Νοεμβρίου τοῦ 1810. Μέ τήν συνεργασία τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Ὄρους, τοῦ Καυταντζόγλου πρῶτα, τοῦ Χριστοφόρου Μπαλάνου μετά τήν 1η Νοεμβρίου, καί σέ συμφωνία μέ τήν τουρκική διοίκηση συνέταξαν ἕνα νέο τυπικό, ὀνομαζόμενο «Συνθήκης Γράμμα», πού κυρώθηκε ἀπό τόν τοῦρκο διοικητή Θεσσαλονίκης Πουσούφ μπέη.

Δέν ὑπάρχει ἔκδοση τοῦ ὅλου ἐγγράφου, ἀπ' ὅ,τι ξέρω. Ὁ Κ. Βλάχος δημοσίευσε μιά περίληψη, τήν ὁποία ἐπαναλαμβάνει ὁ Κτενᾶς μέ ἐλαφρές ἀλλαγές[70]. Ὁ Ἀλέξανδρος Λαυριώτης, πού δέν γνωρίζει παρά τήν ἴδια περίληψη, δίνει ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τόν Κώδικα 7 τῆς Ἱ. Κοινότητας· ἀναφέρεται ἡ ὕπαρξη ἑνός ἀντιτύπου «τουρκιστί» πού φυλάσσεται «ἐν τῇ παρά τῶν τεσσάρων προκριτοτέρων ἐσφραγισμένῃ σακκούλᾳ»[71].

Τά δεκαεπτά ἄρθρα τοῦ τυπικοῦ μποροῦν νά ταχθοῦν σέ τρεῖς κατηγορίες: 1) Προβλήματα μοναστικῆς διαγωγῆς: ὅροι προσδοχῆς νέων μοναχῶν (α΄)· ἀπαγόρευση ἀλλαγῆς μοναστηριοῦ (β΄), τῆς ἀλητείας τῶν μοναχῶν (δ΄), τῆς ἐγκατάστασης μοναστηριακῶν μοναχῶν πού συντηροῦνται ἀπό τό μοναστήρι σέ σκήτη ἤ κελλί (ια΄), τῆς ἀνάμειξης τῶν κελλιωτῶν στά ἐσωτερικά τοῦ μοναστηριοῦ (ιβ΄)· ἡ ἔξοδος ἀπό τό Ὄρος γίνεται κατόπιν ἀδείας (γ΄)· ὁ μοναχός πού θέλει νά προσφύγει στό διοικητή (ἀγά) τοῦ Ὄρους πρέπει νά συνοδεύεται ἀπό ἕναν ἐπιστάτη (ε΄)· οἱ ταξιδεύοντες μοναχοί γιά συλλογή εἰσφορῶν, σύμφωνα μέ τά αὐτοκρατορικά διατάγματα, δέν ἰδιοποιοῦνται τά συλλεγόμενα, καί ἄν ἀποθάνουν τούς κληρονομεῖ ἡ μονή τους (στ΄).

2) Μέτρα διοικητικά: ζητεῖται νά σταματήσουν οἱ διαμάχες λόγω ὁρίων, καί ἄν ἕνα μοναστήρι δημιουργεῖ πράγματα νά τιμωρεῖται ἀπό τά δεκαεννέα ἄλλα· ὅποιος συνεχίζει ἀδιόρθωτος θά ἐξορίζεται ἀπό τόν διοικητή (ἀγά) τοῦ Ὄρους (ζ΄)· οἱ ἀνεγέρσεις ἤ ἐπισκευές εἰς τά μοναστήρια γίνονται ὑπό τήν ἐπιτήρηση τοῦ ἡγουμένου καί τῶν ἐπιτρόπων τῆς μονῆς (η΄), εἰς τίς σκῆτες καί τά κελλιά, μέ ἄδεια καί ἔγκριση τῆς μονῆς τους (ι΄)· σύμφωνα μέ αὐτοκρατορικό διάταγμα οἱ εἴκοσι μονές ὀφείλουν νά ἐκλέγουν καί νά στέλνουν ἀντιπρόσωπο εἰς τίς Καρυές (ιδ΄)· οἱ τέσσερεις ἐπιστάτες ἐξακολουθοῦν νά ἐκλέγονται ὅπως καί πρίν, καί κρατοῦν ἀπό ἕνα τμῆμα τῆς σφραγίδας τοῦ Ὄρους (ιε΄).

3) Μέτρα οἰκονομικά: κάθε μοναστήρι ἔχει τή σφραγίδα του, καί ἐκλέγει δύο ἐπιτρόπους, οἱ ὁποῖοι διαχειρίζονται τά οἰκονομικά του, μέ κύριο μέλημα

70 Βλάχος, σελ. 123-125· Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 365-366, καί παρακάτω, σελ. 81-82. Τό πλῆρες κείμενο προτίθεται νά δημοσιεύσει ὁ κ. Ν. Παπαδημητρίου-Δούκας. Ὁ ἴδιος μέ βεβαίωσε ὅτι ἡ περίληψη τοῦ Βλάχου εἶναι καθ' ὅλα συνεπής μέ τό κείμενο.

71 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 129, 133, 134 σημ., 135-136. Δέν βρῆκα τίποτα σχετικό στούς κώδικες πού ἀναλύει ὁ Γάσπαρης.

τήν ἀπόσβεση τῶν χρεῶν, καί στό τέλος τοῦ ἔτους λογοδοτοῦν ἐνώπιον τῆς ἀδελφότητας (θ΄)· κανόνες γιά τήν πώληση καί μεταβίβαση κελλιοῦ (ιγ΄)· οἱ ἐπιστάτες (ναζίρηδες) εἰσπράττουν τά βασιλικά καί τοπικά δοσίματα καί τηροῦν λεπτομερῆ κατάστιχα· κανένα ἔξοδο δέν γίνεται χωρίς ἄδεια τῆς «Λόντζας» (=τῶν εἴκοσι μελῶν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητας) (ιε΄)· οἱ μοναχοί διαιροῦνται σέ τρεῖς φορολογικές κατηγορίες καί καταβάλλουν τούς φόρους σέ ὁρισμένη ἐποχή (ιστ΄)· δίκαιος διαμερισμός τῶν χαρτίων τοῦ προσωπικοῦ φόρου μεταξύ τῶν μοναχῶν (ιζ΄).

Μερικά ἀπό τά ἄρθρα, κυρίως αὐτά πού ἀφοροῦν τή μοναστική ζωή, περιέχονται καί σέ παλαιότερα τυπικά, ἀλλά τό Γράμμα Συνθήκης τοῦ 1810 καινοτομεῖ σέ πολλά σημεῖα. Γιά πρώτη φορά σέ τυπικό ἀναφέρονται καθαρά αὐτοκρατορικά τουρκικά διατάγματα πού μερμνοῦν γιά τήν καλή διοίκηση τοῦ τόπου (στ΄, ιδ΄). Ἀναγράφονται ἄρθρα πού ἀφοροῦν τήν ἀνώτερη τουρκική ἀρχή (οἰκοδομή, φορολογία) ἀλλά καί τήν τοπική διοίκηση: π. χ. ἡ παρουσία ἐπιστάτου (ε΄) προστατεύει τούς μοναχούς ἀπό αὐθαιρεσίες τοῦ ἀγᾶ, ἀλλά καί ἀναχαιτίζει τάσεις μεμονωμένων μοναχῶν νά ἀπευθύνονται κατ' εὐθείαν στήν τουρκική ἀρχή ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Κοινότητας· δμελής ἐπιτροπή, ἀνεξάρτητη ἀπό τόν ἡγούμενο ἤ τόν σκευοφύλακα (θ΄) γίνεται ὑπεύθυνη ἀπέναντι στό σύνολο τῶν ἀδελφῶν τοῦ μοναστηριοῦ γιά τή διαχείριση τῶν οἰκονομικῶν τῆς μετανοίας τους· ἐπίσης τό ιδ΄ ἄρθρο μᾶς πληροφορεῖ ὅτι προϋπῆρχε ἕνα αὐτοκρατορικό διάταγμα πού καθιστοῦσε ὑποχρεωτική τήν ἐκλογή καί ἀποστολή στίς Καρυές ἑνός ἀντιπροσώπου ἀπό τό καθένα τῶν εἴκοσι μοναστηριῶν.

Ἡ Σύναξη, ὀνομαζόμενη Ἱερά Κοινότης ἀπό τό 1744, δέν ἔπαψε ποτέ νά συνέρχεται, διαφαίνεται ὡστόσο μιά τάση νά ἀφήνεται στήν Ἐπιστασία ἡ ἐξεύρεση λύσεων γιά τά διάφορα τρέχοντα ζητήματα. Καί παρ' ὅτι γενικά γίνεται δεκτό ὅτι ἀπό τό 1810 ἡ Κοινότητα ἀποτελεῖ μόνιμο σωματεῖο, οὔτε ἡ ὁλομέλεια τῶν εἴκοσι ἦταν πάντοτε ἐφικτή[72] οὔτε ἔπαψε ἡ διοίκηση τῶν πραγμάτων νά βρίσκεται στά χέρια τῶν μεγάλων μονῶν. Οἱ διαμάχες ἐπίσης γιά τά σύνορα συνεχίζονται, παρ' ὅλες τίς ἀπαγορεύσεις καί ἀπειλές τοῦ τυπικοῦ τό 1810, καί ἡ διάσταση γιά τούς φόρους φέρνει ἀντιμέτωπα τρία μοναστήρια (ἀργότερα τέσσερα) μέ τά ὑπόλοιπα καί συνεχίζεται μέχρι τό 1812[73]. Τό τυπικό τοῦ 1810 καί ὅσα ἄρθρα ἐφαρμόστηκαν σαρώθηκαν ὅλα ἀπό τήν θύελλα πού ἀκολούθησε τήν ἀποτυχοῦσα ἐπανάσταση τοῦ 1821[74]. Οἱ Ἁγιορεῖτες, ὅσοι ἀπέμειναν

72 Σώζονται ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς μέ 16, 17, 18, καί 19 σφραγίδες.

73 Ἀλέξ. Λαυρώτης, *ὅ. π.*, σελ. 130.

74 Πρβλ. Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 427-438, ὅπου καί προηγούμενη βιβλιογραφία.

στόν Ἄθω, πιεζόμενοι κάτω ἀπό βαριά κατοχή, δέν μερμνοῦσαν παρά γιά τά ἀπαραίτητα, γιά τήν ἐπιβίωση τῆς μοναχικῆς πολιτείας τους.

Στήν τραγική κατάσταση πού βρέθηκε ὁ Ἄθως ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1822 (ὁμηρίες, καταδιώξεις, ἁρπαγή πολύτιμων σκευῶν καί φορολογία εἰς τό διπλάσιο) καταφάνηκε ἡ σταθερότητα τῆς βασικῆς του διοργάνωσης: Σύναξη καί Ἐπιστασία. Τά εἴκοσι μέλη τῆς Κοινότητας συνέρχονται καί στέλνουν ὁλοσφράγιστα γράμματα στήν Κωνσταντινούπολη προσπαθώντας νά ἀπαλύνουν τούς σκληρούς ὅρους φορολογίας: τόν Μάρτιο τοῦ 1822, τόν Αὔγουστο καί τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1824 στόν μποσταντζήμπαση[75], τόν Μάρτιο τοῦ 1823 καί τόν Ἰούνιο τοῦ 1824 στόν πατριάρχη[76], τόν Αὔγουστο καί τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1824 στόν Κεχαγιάμπεη καί στόν Ἰμπραήμ Πασά[77], τόν Φεβρουάριο τοῦ 1825 στόν Σουλτάνο[78]. Τήν ἴδια ἐποχή καί τουλάχιστον μέχρι τό 1828 σχηματίσθηκε ὅπως φαίνεται μόνιμη Ἐπιστασία ἀπό τούς προϊσταμένους τῶν τεσσάρων μοναστηριῶν, στάλθηκε ἐπίσης μιά ἀντιπροσωπεία στήν Θεσσαλονίκη μέ τόν τίτλο «οἱ ἐκ τῶν πέντε μοναστηρίων ἐπιστατοῦντες τοῦ Ἁγίου Ὄρους»[79]. Ἔτσι ὁρισμένα ζητήματα καί κυρίως τά οἰκονομικά ἐξετάζονται, χωρίς τή γενική Σύναξη, ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῶν μεγάλων μοναστηριῶν, πού ἔχουν καί τίς μεγαλύτερες οἰκονομικές δυνατότητες· ἄλλωστε τά περισσότερα ἀπό τά μικρά εἶναι σχεδόν ἐγκαταλειμμένα μέ λίγους γηραιούς μοναχούς. Ἤδη τό 1823 ὁ ἀριθμός τῶν μοναχῶν δέν ὑπερέβαινε τούς χίλιους καί μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου καί τίς συνεχιζόμενες κακουχίες ὁ ἀριθμός αὐτός ὅλο καί λιγόστευε: τό 1826 ἀπέμεναν 590[80].

Μετά τήν ἀποχώρηση τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1830 γύρισαν στό Ὄρος καί οἱ τελευταῖοι ἐναπομείναντες «φυγάδες» μοναχοί. Καινούργια προβλήματα δημιουργοῦνται τώρα μέ προστριβές καί καχυποψίες ἀνάμεσα σέ ἐκείνους πού εἶχαν μείνει καί ἐκείνους πού ἐπανῆλθαν, καί τό

75 Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, στόν *Γρ. Παλ.* 2, 1918, σελ. 500-502= Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἔγγραφα*, σελ. 74-76· *στό ἴδιο*, σελ. 151-152, 162-163.

76 Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 51-53· Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἔγγραφα*, σελ. 132-134.

77 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἔγγραφα*, σελ. 153-154· Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, στόν *Γρ. Παλ.* 5, 1921, σελ. 115-116· τό γράμμα πρός τόν Ἰμπραήμ πασᾶ φέρει μόνο τή σφραγίδα τῆς Κοινότητας καί ὑπογράφεται: «Οἱ ἐκ τῶν Μοναστηρίων εἰς τὴν Λόντζαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους εὑρισκόμενοι καλόγηροι σκλάβοι σας». Τά ἄλλα ὁλοσφράγιστα γράμματα πρός τίς τουρκικές ἀρχές (βλ. σημ. 75) φέρουν περίπου τήν ἴδια φόρμουλα.

78 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἔγγραφα*, σελ. 176-177.

79 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 123-124· τό πέμπτο μοναστήρι φαίνεται νά εἶναι τοῦ Κουτλουμουσίου.

80 Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*, σελ. 42.

ἄδικο μοίρασμα τῶν προσωπικῶν φόρων παρώξυνε ἀκόμη περισσότερο τά πράγματα. Μέ συνοδικό γράμμα του πρός τούς Ἐπιστάτες τόν Ἰούλιο 1832 ὁ πατριάρχης Κωνστάντιος Α' συνιστᾶ μιά πιό δίκαιη κατανομή[81].

Μιά κάποια ἀνασυγκρότηση τῶν μοναστηριῶν εἶχε ἀρχίσει νά γίνεται αἰσθητή λίγο πρίν ἀπό τό 1832 καί συνεχίσθηκε, ἄν καί τά χρέη καί ἄλλες χρηματικές ἀπαιτήσεις δέν ἔπαψαν νά καταπνίγουν μοναστήρια καί Κοινότητα· ἡ ἐθνική ἀφύπνιση τῶν Ἁγιορειτῶν, παρ' ὅλα τά παθήματα τῶν ἐτῶν 1821-1830 δέν ἔσβησε. Ἤδη τό Μάρτιο τοῦ 1835, ὁ πατριάρχης Κωνστάντιος Β', βιαζόμενος ἀπό τήν τουρκική ἀρχή, στέλνει ἔξαρχο στό Ὄρος γιά νά ἐρευνήσει ἄν οἱ μοναχοί εἶναι «τοῦ ρεαγιάδικου καθήκοντος» τηρηταί[82]. Μιά κίνηση ἐξέγερσης σημειώνεται τό 1840 καί μιά πιό σημαντική τό 1854[83].

Τό 1820 μετά τήν κατάργηση τοῦ τάγματος τῶν μποσταντζήδων[84] τό Ὄρος ὑπήχθη στό Αὐτοκρατορικό Νομισματοκοπεῖο (Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν), τό ὁποῖο διόριζε διοικητή μέ τόν τίτλο τοῦ βοεβόδα (στά ἑλληνικά κείμενα ἤ σέ ἑλληνική ἀπόδοση τουρκικῶν ἐγγράφων). Ὁ ρόλος του ἦταν ἀσφαλῶς περιορισμένος ὅσο τό τουρκικό στρατιωτικό ἀπόσπασμα στάθμευε στόν Ἄθω. Ὁ πρῶτος βοεβόδας γνωστός μέ τό ὄνομά του εἶναι ὁ Χαφούς ἐμίν τό 1834[85]. Γνωρίζουμε ἐπίσης ἀπό ἔγγραφο τοῦ Ἀπριλίου 1845 τόν βοεβόδα Σουλεϊμάν ἀγά[86]. Ἀπό ἕνα φιρμάνι τοῦ 1842[87] (τό ὁποῖο ἀναφέρεται καί σέ ἔγγραφο τοῦ 1861[88]) μαθαίνουμε ὅτι, μετά τίς μεταρρυθμίσεις, ὁ νέος διοικητής τοῦ Ἄθω διοριζόταν ἀπ' εὐθείας ἀπό τό Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν καί ὀνομα-

81 Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 116-118.

82 Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 100-101. Συγχρόνως ὁ πατριάρχης θέλει νά πληροφορηθεῖ ἀπό τόν ἀποστελλόμενο ἔξαρχο τήν κατάσταση, οἰκονομική καί ἠθική, τῶν μοναχῶν (*στό ἴδιο*, σελ. 101-102). Βλέπε τήν ἀπάντηση τοῦ ἐξάρχου, ὁ ὁποῖος βρῆκε τούς μοναχούς «γνησίους τηρητάς τοῦ ραγιάδικου καθήκοντος» (!): Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*, σελ. 99.

83 Πρβλ. Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 441-445· ἔγγραφα σχετικά μέ τήν ἐξέγερση τοῦ 1854 καί τίς ἀνησυχίες τῶν μοναχῶν: Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*, σελ. 129 κ. ἑ.

84 Ἀπό τόν σουλτάνο Μαχμούτ Β': Βλάχος, σελ. 103, 129· Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. Προστασία*, σελ. 71· 1826: Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 149, 154 καί *Ἀγῶνες*, σελ. 38.

85 Φιρμάνι τοῦ Μαρτίου 1834: Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 154= Γάσπαρης, σελ. 247, κώδικας 36, ἀρ. 35. Ἤδη τό 1824, ἔγγραφο τῆς Κοινότητας ἀναγράφει τόν χασεκή ἀγά σάν βοεβόδα: *Γρ. Παλ.* 5, 1921, σελ. 115: «τοῦ εὐγενεστάτου χασεκή ἀγᾶ καὶ βοεβόδα».

86 Κτενᾶς, *Μονή Δοχειαρίου*, σελ. 78.

87 Ἀποσπασματική ἔκδοση σέ ἑλληνική ἀπόδοση, Σμυρνάκης, σελ. 188-189. Γιά τή σωστή χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, βλ. παρακάτω, σημ. 110.

88 Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 59, ἄρθρο 7.

ζόταν καϊμακάμης[89]. Καί μετά τήν νέα διοικητική μεταρρύθμιση τοῦ 1869, ὁπότε ὁ Ἄθως ὁρίστηκε ὡς ὑποδιοίκηση πρώτου βαθμοῦ, ὁ διοικητής παρέμεινε καϊμακάμης, διοριζόμενος ἀπό τό Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν, μέχρι τήν ἀπελευθέρωση[90].

Μιά κάποια οἰκονομική βελτίωση διαφαίνεται αὐτήν τήν ἐποχή. Τά μοναστήρια μπόρεσαν νά ἐξαγοράσουν κτήματα πού εἶχαν χάσει τήν περίοδο 1822-1832 καί πολλά γύρισαν στόν κοινοβιακό βίο. Ἡ ἡσυχία μολαταῦτα δέν ἐπανῆλθε καί μαῦρα σύννεφα ξανασκεπάζουν τόν Ἄθω ὅταν ξέσπασε ἀνοικτά ἡ ρήξη ἀνάμεσα στό πατριαρχεῖο καί τούς Ἁγιορεῖτες.

Μετά τήν πτώση τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ὁ Ἄθως πέρασε ἀπό τήν ὑψηλή ἐπικυριαρχία τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα σ' αὐτήν τοῦ σουλτάνου, καί δέν λείπουν φιρμάνια ὅλων τῶν ἐποχῶν πού διακηρρύσσουν τήν ἀνεξαρτησία καί αὐτονομία τοῦ Ὄρους ἀπό τίς τουρκικές τοπικές ἀρχές. Ἀλλά ἀπό τίς καλές προθέσεις ὡς τήν πραγματικότητα ἡ ἀπόσταση εἶναι μεγάλη καί οἱ πιέσεις, ἐκβιασμοί, διωγμοί καί δυναστεύσεις ὑπῆρξαν ὁ κοινός κλῆρος τῶν Ἁγιορειτῶν καθ' ὅλη τήν Τουρκοκρατία καί ἀνάλογα μέ τίς περιστάσεις. Φυσικό ἦταν οἱ μοναχοί νά στραφοῦν πρός τό ἄλλο σκέλος τῆς προστασίας τους, τόν οἰκουμενικό πατριάρχη. Καί πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι οἱ διάφοροι πατριάρχες βοήθησαν τό Ὄρος καί ὑπερασπίστηκαν τά συμφέροντά του χωρίς νά ἐπεμβαίνουν στήν ἐσωτερική του διοίκηση, τουλάχιστον ὅταν δέν ὑποκινοῦνταν ἀπό τούς ἴδιους τούς μοναχούς. Ἡ σύμπνοια ὅμως αὐτή καί ἡ συνεργασία ἄρχισε νά ἀλλοιώνεται ἀπό τά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα. Λάθη, διχόνοιες, κακή οἰκονομική κατάσταση καί ἔλλειψη διπλωματίας ἐκ μέρους τῶν ἰθυνόντων

---

89 Σμυρνάκης, σελ. 188 στ. 11 (τοῦ ἐγγράφου): βοεβόδας· σελ. 323 (τελ. στίχ.): καϊμακάμης. Τά δημοσιευμένα ἑλληνικά ἔγγραφα τοῦ 1849-1850 ἀναφέρουν τόν διοικητή ὡς μουδίρη (Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*, σελ. 100-107, ἀρ. 3, 6, 7, 8) πού διαμένει στό Ὄρος· τό 1851-ἀρχές 1853 ἀναγράφεται ὡς καϊμακάμης, μένει στή Θεσσαλονίκη καί ἀποστέλλει ἐπιτόπου ἕναν κεχαγιά ἤ βεκίλη ὡς ἐκπρόσωπό του (*στό ἴδιο*, σελ. 110-123, ἀρ. 11 καί σημ., ἀρ. 13-20, 23-29)· τόν Δεκέμβριο τοῦ 1853-Μάρτιο 1854 γράφεται ξανά ὡς μουδίρης, ὅπως καί σέ ἕνα ἔγγραφο τοῦ 1852 (*στό ἴδιο*, ἀρ. 22, 31-36, 38, 40)· ἀπό τόν Ἀπρίλιο 1854 καί μετά λέγεται σταθερά καϊμακάμης (*στό ἴδιο*, ἀρ. 46, 57, 58, 62, 64, καί Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 183, 184, 185).

90 Μαμαλάκης, Ἄθως, σελ. 448. - Πιά τούς ἄλλους τούρκους ὑπαλλήλους (τελώνη, ὑγειονόμο, κ.λ.π.), πρβλ. Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 497-504· Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 155· Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*, σελ. 38-40· Σμυρνάκης, σελ. 189· Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. Προστασία*, σελ. 71-72. Τό θέμα τῶν τούρκων ὑπαλλήλων στό Ὄρος, οἱ δικαιοδοσίες τους, οἱ αὐθαιρεσίες τους καί ἡ κακή ἤ καλή ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τους, χρειάζεται βαθύτερη μελέτη καί δέν μπορεῖ νά εἶναι πλήρης παρά μετά τήν ἔκδοση περισσοτέρων τουρκικῶν καί ἑλληνικῶν ἐγγράφων τῆς Τουρκοκρατίας.

Ἁγιορειτῶν ὁδηγοῦν τήν Ἐκκλησία στήν λήψη μονόπλευρων ἀποφάσεων[91]. Ἡ ἐξαθλίωση τοῦ Ἄθω, κατά τό 1821 καί μετά, ἐπιδείνωσε τήν κατάσταση, μέ στιγμές κρίσης τό 1840 καί τό 1854· ἡ φανερή πιά πρόθεση τοῦ πατριάρχη Ἰωακείμ Β' νά ὑποτάξει τόν Ἄθω στήν πατριαρχική ἐξουσία[92] ἔφεραν τήν κρίση τοῦ 1861-1862[93].

Τίς δύσκολες αὐτές σχέσεις περιπλέκουν καί ἐπηρεάζουν πρός τό χειρότερο καί ἐξωτερικά γεγονότα, ὅπως οἱ ταραχές τοῦ 1840, γιά τίς ὁποῖες ἐλάχιστες πληροφορίες ὑπάρχουν, καί ἡ ἐπανάσταση στή Μακεδονία τό 1854, πού ἔληξε στοιχίζοντας στούς μοναχούς μόνο μερικές χρηματικές θυσίες[94], ἀλλά καί οἱ διενέξεις ἀνάμεσα στήν Κοινότητα καί μοναχούς τῆς Ἁγίας Ἄννης (1857) καί τοῦ Κουτλουμουσίου (1860)[95].

Εἶναι μᾶλλον ὁ φόβος τῶν Τούρκων νά δοῦν τόν Ἄθω ξανά κρησφύγετο καί βάση ἐπαναστατικῶν ταραχῶν παρά τά ἐπεισόδια πού ἀκολούθησαν τήν ἐκλογή τοῦ ἡγουμένου τοῦ Κουτλουμουσίου πού στάθηκε ἀφορμή γιά τή μετάβαση τοῦ νέου διοικητῆ τῆς Θεσσαλονίκης Χουσνῆ πασᾶ στό Ὄρος τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1860 καί γιά τίς μεταρρυθμίσεις πού θέλησε νά ἐπιβάλει αὐτός. Ὁ καταστατικός χάρτης πού συνέταξε, ἴσως μέ τή συνεργασία μερικῶν

91 Π. χ. τό 1797: Δελικάνης, σελ. 14· τό 1803: Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 18-22· τό 1805: *στό ἴδιο*, σελ. 152-156 (πρβλ. καί σελ. 157-158)· τό 1806: *στό ἴδιο*, σελ. 14-17 καί Κτενᾶς, «Νεώτεραι πηγαὶ πρὸς καθορισμὸν τῶν θεσμῶν τοῦ Ἁγ. Ὄρους Ἄθω», *Γρ. Παλ.* 2, 1918, σελ. 557-558.

92 Πρβλ. τήν ἐπιχειρηματολογία τοῦ Ἰωακείμ σέ ἔγγραφό του τόν Νοέμβριο 1862: Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 865-870, στοιχ. ΙΓ'. Ἀλλά θεωρητικά καί πρακτικά εἶχε ἄδικο. Θεωρητικά, γιατί τά παλαιά τυπικά, δέν ἀναφέρουν κἄν μία ἐκκλησιαστική ἀρχή· καί τό χρυσόβουλλο τοῦ Ἀνδρόνικου Β' Παλαιολόγου μέ τό σιγίλλιον τοῦ Νήφωνος τοῦ 1312 (*Prôtaton*, ἀρ. 7, 8, 11, 12) δίνουν στόν πατριάρχη μόνο τήν πνευματική ἐπικυριαρχία μέ τήν ἐπικύρωση καί σφράγιση τοῦ πρώτου. Πρακτικά, γιατί ἡ ὑπαγωγή τοῦ Ἄθω στό πατριαρχεῖο μποροῦσε νά εἶχε ὡς συνέπεια νά χάσει τήν ἀναγνώριση τῆς εἰδικῆς θέσης του ἀπό τό σουλτάνο, μέ ὀλέθριες συνέπειες γιά τίς σχέσεις του μέ τίς τοπικές τουρκικές ἀρχές.

93 Τίς σχέσεις πατριαρχείου καί Ἄθω κατά τόν 19ο αἰ. ἀναλύουν ὁ Ἰωακείμ Ἰβηρίτης (*Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 13-18, 20-21, 26-27, 28-33) μέ πολύ ἁγιορειτικό σθένος καί πάθος, καί ὁ Κτενᾶς (*Ἅπαντα*, σελ. 436-451), μέ πολλή ἐμπάθεια καί μένος κατά τῶν Ἁγιορειτῶν. Πρβλ. τήν ἀμερόληπτη μελέτη τοῦ Μαμαλάκη, *Ἄθως*, σελ. 483-502, καί τήν ἀνάλυση ἀπό διοικητική καί νομική ἄποψη τοῦ Πετρακάκου, *Πολίτευμα*, σελ. 27-47: «Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τοῦ Ἁ. Ὄ. προνομίαι».

94 Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 441-445· Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Ἀγῶνες*, σελ. 55 κ. ἑ. Τό Ὄρος εἶχε ὑπομείνει ἤδη, τουλάχιστον ἀπό τό 1851 καί ἐπί ἀρκετά χρόνια, τήν παρουσία τούρκων ἐνόπλων φυλάκων στούς ἀρσανάδες τῶν μοναστηριῶν: *στό ἴδιο*, σελ. 106 κ. ἑ. ἀρ. 8, 14, 25, 26, 27, 29, 36.

95 Σμυρνάκης, σελ. 193-194· *στό ἴδιο*, σελ. 194.

Ἁγιορειτῶν[96], ἐγκρίθηκε ἀπό τήν τουρκική κυβέρνηση καί δημοσιεύθηκε στίς 11 Φεβρουαρίου 1861. Ἀπό τό ἔγγραφο αὐτό ἔχει δημοσιευθεῖ ἡ ἀρχή του καί λίγες γραμμές ἀπό τό τέλος του, οἱ ὁποῖες δείχνουν καί τούς φόβους τοῦ Χουσνῆ πασᾶ[97]. Τό περιεχόμενό του μᾶς εἶναι γνωστό: α) ἀπό μιά περίληψη μέ ἐννέα ἄρθρα πού δίνει ὁ Σμυρνάκης[98]· β) ἀπό ἕνα γράμμα τῆς Κοινότητας στό ὁποῖο ἐπαναλαμβάνονται τά σπουδαιότερα ἄρθρα του[99]· καί γ) ἀπό τά ἄρθρα τοῦ τουρκικοῦ ἐγγράφου πού ἀναιρεῖ τίς μεταρρυθμίσεις τοῦ Χουσνῆ πασᾶ[100].

Συγκρίνοντας τίς τρεῖς αὐτές πηγές, πού δέν συμπίπτουν ἀκριβῶς ἀλλά ἀλληλοσυμπληρώνονται, εἶναι δυνατό νά διαγράψουμε ἀρκετά καθαρά τό σύνολο τοῦ περιεχομένου του: 1) Ἡ Σύναξη τῶν εἴκοσι ἀντιπροσώπων γίνεται ἔκτακτη, συνέρχεται ὕστερα ἀπό πρόσκληση καί ἀσχολεῖται μόνο μέ σοβαρά θέματα. Οἱ μοναχοί ἑρμήνευσαν σωστά τόν ὅρο: οὐσιαστικά καταργεῖται ἡ ὁλομέλεια τῆς Κοινότητας. 2) Οἱ κελλιῶτες φέρουν τίς διαφορές τους μπροστά στίς ἀρχές τοῦ μοναστηριοῦ τους, ὕστερα στήν Κοινότητα καί τελευταῖα στόν καϊμακάμη. Ὁ ὅρος αὐτός δέν διαφέρει πολύ ἀπό ἀνάλογο ἄρθρο τοῦ 1810, καί γι' αὐτό ἴσως δέν ἀναφέρεται οὔτε στό ἔγγραφο τῆς Κοινότητας οὔτε στήν τουρκική ἀναίρεση τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Χουσνῆ πασᾶ. 3) Οἱ μοναστικές ὑποθέσεις θά δικάζονται δύο φορές τήν ἑβδομάδα ἀπό μικτή ἐπιτροπή ἀποτελούμενη ἀπό τούς ἐπιστάτες ὑπό τήν προεδρία τοῦ καϊμακάμη· οἱ κοσμικές ὑποθέσεις θά δικάζονταν ἀπό μόνο τόν καϊμακάμη. Ἡ Ἐπιστασία καθίσταται ἔτσι τό κύριο ὄργανο διοίκησης κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ τούρκου διοικητῆ. Ὁ ἀριθμός τῶν Ἐπιστατῶν φαίνεται πώς παραμένει ὁ ἴδιος, τέσσερεις ὅπως γράφεται στό ὁλοσφράγιστο ἔγγραφο τῆς κοινότητας καί στό ἄρθρο Γ' τοῦ κειμέ-

96 Ὁ Κτενᾶς (*Ἅπαντα*, σελ. 434), κατηγορεῖ ἀνοικτά τή Μεγίστη Λαύρα, ἀλλά πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι τρέφει γενικά ἐμπάθεια ἐναντίον τῆς μονῆς αὐτῆς.

97 Πρβλ. Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 19· Μαμαλάκης, *Ἄθως*, 446. Ἀντίθετη ἄποψη γιά τούς λόγους τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Χουσνῆ πασᾶ στό Ὄρος ἐκφράζει ὁ Βλάχος, σελ. 116, ὁ Κτενᾶς, *ὅ.π.*, σελ. 433, ὅπως καί ὁ Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 59 σημ.

98 Σμυρνάκης, σελ. 195.

99 Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *ὅ.π.*, σελ. 27-29.

100 Μετάφραση ἑλληνική βασισμένη σέ προηγούμενη γαλλική: Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 59-60 (ἔτος 1861)· Κτενᾶς, *ὅ.π.*, σελ. 861-862, στοιχ. Γ'. Τίς προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις καταπολέμησαν οἱ Ἁγιορεῖτες καί πρίν τήν ἔκδοση τοῦ ἐγγράφου τοῦ Χουσνῆ πασᾶ, ἄν καί ὄχι ὅλοι ὁμόφωνα στήν ἀρχή, βλ. παρακάτω.

νου τοῦ Σμυρνάκη[101], καί ὄχι τρεῖς, ἡ λεγόμενη ἀπό μερικούς τριανδρία[102]. 4) Ὁ μισθός τοῦ καϊμακάμη αὐξάνει ἀπό 3000 σέ 7000 γρόσια, στά ὁποῖα προστίθενται καί ἄλλα 1000 γιά μισθό ἑνός τούρκου γραμματέα τοῦ καϊμακάμη. Ὁ καϊμακάμης διορίζεται κατ' εὐθείαν ἀπό τή Θεσσαλονίκη. Μέ τά μέτρα αὐτά πού λείπουν ἀπό τήν ἀπαρίθμηση τοῦ Σμυρνάκη, αὐξάνονται οἱ ἐπιβαρύνσεις τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τό ὁποῖο ἀποσπᾶται ἀπό τό Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν γιά νά τεθεῖ ὑπό τήν ἐξάρτηση τοῦ διοικητῆ Θεσσαλονίκης. 5) Τό σῶμα τῶν σεϊμένιδων (σωματοφυλάκων καί κλητήρων) καταργεῖται καί τή θέση του παίρνουν τέσσερεις μοναχοί κλητῆρες πού θά προέρχονται ἀπό τά μοναστήρια πού στέλνουν ἐπιστάτες στίς Καρυές. 6) Κατά τόν Σμυρνάκη ὁ ἀριθμός τῶν ὁπλοφόρων περιορίζεται σέ 15, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 10 εἶναι ὁροφύλακες. Οἱ ἄλλες πηγές μιλοῦν γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν ἑλλήνων φρουρῶν (σερδάρηδων) ἀπό τούρκους ἀπροσδιορίστου ἀριθμοῦ. Τά δύο τελευταῖα ἄρθρα ἔχουν σάν σκοπό νά ἀφαιρέσουν τά ὅπλα ἀπό τά ἑλληνικά χέρια. 7) Διατάσσεται ἡ ἀπομάκρυνση ἀπό τόν Ἄθω τῶν κοσμικῶν καταστηματαρχῶν σέ διάστημα ἀπό ἑνός ὡς τριῶν χρόνων –μέτρο πού ἐπαναλαμβάνεται ἀπό καιρό σέ πολλά ἔγγραφα τοῦ πατριάρχη καί τῆς Κοινότητας, χωρίς ποτέ νά ἐφαρμόζεται[103]. 8) Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τό Ἅγιον Ὄρος πρέπει νά παρουσιασθεῖ στόν καϊμακάμη γιά νά πάρει ἄδεια διαμονῆς. Γιά πρώτη φορά σέ ἔγγραφο τοῦ Ἄθω ἀναφέρεται ἡ ἔννοια τῆς γραπτῆς ἄδειας εἰσόδου καί παραμονῆς πού ἐξελίχτηκε στό σημερινό διαμονητήριο. 9) Ἀπαγορεύεται ἡ ὁπλοφορία σέ λαϊκούς καί μοναχούς ἐκτός τῶν δασοφυλάκων. 10) Οἱ βουρδουναρέοι καί οἱ δασοφύλακες πρέπει νά παρουσιάσουν στόν καϊμακάμη ἔγγραφο τῆς μονῆς τους (τεσκερέ). 11)

---

101 Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 27 στ. 26 (τοῦ ἐγγράφου)· Σμυρνάκης, σελ. 195: τέσσαρες κλητῆρες μοναχοί... «Ἑκάστη δὲ Μονὴ θέλει ἀποστέλλῃ ἐνιαυσίως μετὰ τοῦ *ἐπιστάτου* αὐτῆς ἕνα τοιοῦτον κλητῆρα μοναχόν...». Πρβλ. καί Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 446, ὁ ὁποῖος σωστά διέκρινε ὅτι οἱ ἐπιστάτες θά ἦσαν τέσσερεις, καί Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 434.

102 Τριανδρία κατά τόν Βλάχο, σελ. 116 (χωρίς ὀνόματα μοναστηριῶν), τόν Σμυρνάκη, σελ. 195 (Λαύρα, Ἰβήρων, Ξηροποτάμου) καί τόν Χρήστου, *Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 277 (Ἰβήρων, Ξηροποτάμου, Βατοπέδι). Ὁ Χρήστου δίνει τά ὀνόματα πού βρίσκονται στήν ἀρχή τοῦ ἐγγράφου τοῦ Χουσνῆ πασᾶ (πρβλ. Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *ὅ. π.*, σελ. 19 στ. 2-5· Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 447). Ἀλλά ἐκεῖ πρόκειται μᾶλλον γιά ἐπιστάτες πού ὑπηρετοῦσαν ἀμέσως πρίν τή διαρρύθμιση. Καί εἶναι ἀμφίβολο ἄν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἰβήρων καί τοῦ Βατοπεδίου, τῶν δύο πρώτων μοναστηριῶν πού σφράγισαν τήν ἀποδοκιμασία τῶν νέων μέτρων στίς 13 Φεβρουαρίου 1861 (βλ. παρακάτω), ἦταν οἱ ἐπίτροποι πού εἶχαν ἐπιλεγεῖ γιά νά ἐπιβάλουν τά μέτρα.

103 Βλέπε παραπάνω, σελ. 29. Τό θέμα ἐπανέρχεται στήν ἐπικαιρότητα τό 1881, 1891 καί 1897 (ἔκδ. Δελικάνης, σελ. 291-292, 298-299, 301-306).

Κάθε μοναστήρι ὀφείλει νά λάβει ἀντίγραφο τῆς ἀπόφασης αὐτῆς (τοῦ Χουσνῆ πασᾶ) καί νά ἀνακοινώσει τό περιεχόμενό της στούς κελλιῶτες του καί λαϊκούς. Τά τέσσερα τελευταῖα ἄρθρα δέν εἶναι γνωστά παρά μόνον ἀπό τήν περίληψη τοῦ Σμυρνάκη.

Ἀμέσως μόλις ἔγιναν γνωστά τά νέα μέτρα (τέλη 1860) καί πρίν ἀπό τήν ἐπίσημη ἐπικύρωσή τους στίς 11 Φεβρουαρίου 1861, προκάλεσαν τήν ἀντίδραση τῶν περισσοτέρων μοναστηριῶν, τά ὁποῖα καί κινήθηκαν γιά τήν κατάργησή τους καί τήν ἐπαναφορά τῶν ἀρχαίων προνομίων. Μέ γράμματα «κοινά» (σφραγισμένα μέ τή μικρή κοινή σφραγίδα τῆς Κοινότητας) στίς 18 καί 25 Ἰανουαρίου 1861 οἱ μοναχοί καλοῦν τούς ἐπιτρόπους στήν Κωνσταντινούπολη νά ἐπιδιώξουν ἀναστολή τῶν μεταρρυθμίσεων· στέλνουν ἐπίσης στήν πρωτεύουσα ἄλλα δύο ἔγγραφα μέ ἡμερομηνία 12 Φεβρουαρίου: ἕνα πληρεξούσιο πρός τούς ἐπιτρόπους (Ἀρσένιο Ἰβηρίτη καί Γεννάδιο ἀπό τό Ρωσικό) καί τόν ἀρχιμανδρίτη Νεῖλο[104], κοινό πληρεξούσιο τοῦ Ὄρους γιά τό Μοναστηριακό ζήτημα, καί μία ἀναφορά πρός τήν Ὑψηλή Πύλη πού ἐκλιπαροῦσε γιά τήν ἐπαναφορά τοῦ παλαιοῦ συστήματος. Λόγω τῆς διαίρεσης πού ἐπῆλθε ἀνάμεσα στούς μοναχούς, τά γράμματα αὐτά δέν σφραγίστηκαν ἀπ' ὅλα τά μοναστήρια. Ἡ Ξηροποτάμου ἀναγνώρισε ἐπίσημα τόν χάρτη μέ ἔγγραφό της στίς 3 Φεβρουαρίου καί ἀποχώρησε ἀπό τήν Κοινότητα· τέσσερα ἄλλα μοναστήρια (Λαύρα, Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου, Ἁγίου Παύλου), μετά ἀπό δισταγμούς, ἀποσύρθηκαν καί αὐτά[105]. Στίς 13 Φεβρουαρίου συνέρχεται ἡ Σύναξη τῶν 15 ἀντιπροσώπων καί ἐκδίδει τό λεγόμενο «Ἀλληλενδετικόν Γράμμα», τό ὁποῖο ἐκθέτει τήν θέληση τῶν 15 νά ὑποστηρίξουν τά συμφέροντα τοῦ Ἄθω[106]. Ἐπειδή ὅμως ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Λαύρας καί πρωτοεπιστάτης ἀποχωρώντας πῆρε μαζί του τή ῥάβδο, σύμβολο τῆς ἐξουσίας, καί ἕνα τμῆμα τῆς τετραμεροῦς σφραγίδας[107], στίς 6 Μαΐου ἡ ὁλομέλεια τῶν 16 ἀντιπροσώπων (ἀπό τόν

104. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ἀπό τό 1856 ὁ πατριάρχης Κύριλλος Ζ' εἶχε ἀντιδράσει μέ σφοδρότητα στό διορισμό τοῦ Νείλου ἀπό τήν Κοινότητα χωρίς τήν ἔγκρισή του: Δελικάνης, σελ. 121· Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 862-863, στοιχ. ΙΑ'.

105 Τήν ὅλη ὑπόθεση ἐκθέτει ἔγγραφο τῆς Κοινότητας ἀπό 8 Αὐγούστου 1861: ἔκδ. Ἰωακείμ Ἰβηρίτη, *Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 27-29, πρβλ. σελ. 28 στ. 6 - σελ. 29 στ. 2.

106 Ἔκδοση *στό ἴδιο*, σελ. 23-24.

107 Οἱ διαμάχες καί οἱ ἀποχωρήσεις δέν ἐμπόδισαν καί τά εἴκοσι μοναστήρια νά ἐκδώσουν τήν 1η Μαρτίου 1861 ἕνα ἔγγραφο ὁλοσφράγιστο στρεφόμενο κατά τοῦ πατριάρχη: πρβλ. Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *ὅ. π.*, σελ. 20-21.

Ἀπρίλιο ἡ μονή τοῦ Ἁγίου Παύλου εἶχε ἐπανέλθει στήν Κοινότητα) μέ εἰδική πράξη ἀποφασίζει τήν κατασκευή νέας τετραμεροῦς σφραγίδας[108].

Μπρός στήν βίαιη ἀντίδραση τῆς πλειοψηφίας τῶν μοναστηριῶν, καί ἴσως ὕστερα ἀπό ἐπέμβαση τῶν πρεσβευτῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἡ τουρκική κυβέρνηση εἶχε ἤδη ἀπό τίς ἀρχές Ἀπριλίου δεχθεῖ τήν αἴτηση τῶν μοναχῶν καί ἀποφασίσει τήν ἀκύρωση τῶν μεταρρυθμίσεων· ὁ βεζύρης διαβεβαίωσε τούς πληρεξουσίους ὅτι ἡ ὑπόθεση ἔληξε καί ὁ Χουσνῆ πασάς ἐνημερώθηκε ἐπ' αὐτοῦ[109]. Πράγματι, σύμφωνα μέ αὐτοκρατορικό ὁρισμό ἀπό τίς 12 Ζιλκαδέ 1277 (=22 Μαΐου 1861)[110], ἐκδόθηκε βεζυρικό διάταγμα περιέχον 9 ἄρθρα: 1) Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν εἴκοσι μονῶν ὀφείλουν νά συνέρχονται στίς Καρυές ὅπως καί κατά τό παρελθόν. 2) Οἱ τέσσερεις ἐπιστάτες συνεδριάζουν μόνοι χωρίς τήν παρουσία τοῦ καϊμακάμη. 3) Πά τούς ξένους πού ἔρχονται στό Ὄρος θά τηροῦνται οἱ κανόνες πού ἴσχυαν καί πρίν. 4) Διατηροῦνται οἱ χριστιανοί φύλακες· οἱ τοῦρκοι ζαπτιέδες (χωροφύλακες) δέν δύνανται νά τούς ἀντικαταστήσουν. 5) Οἱ τέσσερεις χριστιανοί κλητῆρες (σεϊμένηδες) θά εἶναι ὅπως παλαιά λαϊκοί καί ὄχι μοναχοί. 6) Ὁ διορισμός τοῦ καϊμακάμη γίνεται σύμφωνα μέ τίς παλαιές διατυπώσεις καί ἀναγγέλλεται στήν Κοινότητα μέ φιρμάνι. 7) Ὁ μισθός του μένει 1450 γρόσια[111] σύμφωνα μέ τό φιρμάνι ἀπό 22 Ζιλκαδέ 1257 (=5 Ἰαν. 1842). 8) Ὁ καϊμακάμης μπορεῖ νά ἔχει γραμματέα, ἀλλά ὁ μισθός του δέν βαρύνει τίς μονές. 9) Δέν ὑπάρχει παρά ἕνα ὑγειονομεῖο ἀναγνωρισμένο, αὐτό τῆς Δάφνης. «Ἐν ἑνὶ λόγῳ τὰ πάντα νὰ λάβωσι τὴν τάξιν ἥτις ὑπῆρχε πρὸ τοῦ ταξειδίου τοῦ Χουσνῆ πασᾶ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κατὰ τὸν τελευταῖον Ὀκτώβριον»[112]. Τό ἔγγραφο αὐτό πού βάζει τέρμα στήν ἐπέμβαση τοῦ Χουσνῆ πασᾶ σήμανε καί τήν συμφιλίωση τῶν εἴκοσι μοναστηριῶν. Μέ ἔγγραφο

108 Πρβλ. Γαβριήλ Σταυρονικητιανός στόν *Γρ. Παλ.* 6, 1922, σελ. 115-118· στίς σελ. 116-118 ἐκδίδει τήν πράξη πού αἰτιολογεῖ τήν ἀπόφαση (6 Μαΐου 1861). Ἡ σφραγίδα αὐτή μπῆκε πολύ σύντομα στά ἀρχεῖα: Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 29, στ. 12-24.

109 Γράμμα (6 Ἀπριλίου 1861) τῶν πληρεξουσίων πρός τήν Κοινότητα: πρβλ. Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *ὅ. π.*, σελ. 25.

110 Τήν τουρκική χρονολογία δίνει τό ἔγγραφο ἀπό 8 Αὐγούστου (βλ. σημ. 105), σελ. 29 στ. 7 τοῦ ἐγγράφου. Τή μετατροπή δύο τουρκικῶν χρονολογιῶν (ἐδῶ καί παραπάνω, σημ. 87) στήν ἀνάλογη ἀπό Χριστοῦ χρωστῶ στήν κυρία Irène Beldiceanu, τήν ὁποία καί εὐχαριστῶ.

111 Σύμφωνα μέ τό ἔγγραφο τῆς Κοινότητας (βλ. παραπάνω καί σημ. 105), σελ. 27 στ. 27-28, ὁ ἀρχικός μισθός τοῦ καϊμακάμη ἦταν 3.000 γρόσια καί αὐξανόταν σέ 7.000. Στό βεζυρικό διάταγμα (ὅπως μᾶς ἔχει περιέλθει) ἀναγράφεται ὅτι ὁ μισθός του ἦταν καί παραμένει 1450 γρόσια. Πά τή μισθοδοσία τοῦ ἀγᾶ τόν 18ο αἰώνα, πρβλ. Ἀλέξ. Λαυριώτης, *Μετά τήν κατάκτησιν*, σελ. 152-153. Σύμφωνα μέ ὅσα ἀναφέρει ὁ Λαυριώτης, ὁ μισθός του πρέπει νά ἦταν 3.000 καί ὄχι 1450 γρόσια.

112 Ἑλληνική μετάφραση (βλ. παραπάνω, σημ. 100): Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 60.

ὁλοσφράγιστο ἀπό 8 Αὐγούστου 1861 ἡ Κοινότητα ἐκθέτει τό ἱστορικό τῶν γεγονότων, πανηγυρίζει τήν ἕνωση καί καταργεῖ τή σφραγίδα τῶν 16 ἀντιπροσώπων ἐπαναφέροντας τήν παλαιά[113].

Τό Ἅγιον Ὄρος μέ τή σθεναρή στάση του ἀπέφυγε τόν κίνδυνο ἀπό τίς μεταρρυθμίσεις τοῦ Χουσνῆ πασᾶ· μέ τήν ἴδια σθεναρότητα ἐξακολούθησε νά ἀντιτίθεται στό σχέδιο γιά πλήρη ὑπαγωγή τοῦ Ἄθω στό πατριαρχεῖο. Ὁ Ἰωακείμ Β', προσποιούμενος ὁ ἴδιος καί προσπαθώντας νά πείσει τούς ἄλλους ὅτι οἱ Ἀθωνίτες καταπατοῦσαν τά προαιώνια δίκαια τῆς Ἐκκλησίας στό Ὄρος, προέβη σέ ἄστοχες ἐνέργειες στό Μοναστηριακό ζήτημα καί πιό πολύ στό Ρωσικό, πού λίγο ἔλειψε νά φέρουν τό μοναστικό πολίτευμα στήν καταστροφή. Ἡ ἐπεξεργασία καί ἡ ἐφαρμογή τό 1862 τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν, οἱ ὁποῖοι στό 7ο ἄρθρο τους ὑποχρέωναν τό Ὄρος σέ ἐτήσια καταβολή 4000 χρυσῶν φλουριῶν ὑπέρ τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου τοῦ πατριαρχείου[114], ἔφεραν τίς σχέσεις Ἄθω-πατριαρχείου σέ νέα ὄξυνση. Οἱ μοναχοί ἀρνήθηκαν νά καταβάλουν τήν εἰσφορά μέ ἔγγραφο τῆς Κοινότητας τῆς 8 Αὐγούστου 1862. Προφανῶς δέν ὑπῆρξε συμφωνία καί τῶν εἴκοσι μοναστηριῶν γιατί στίς 19 Νοεμβρίου ὁ πατριάρχης στήν ἀπάντησή του, στήν ὁποία ἐμμένει στήν ἐπιχειρηματολογία του γιά τήν ἀνέκαθεν ἐξάρτηση τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπό τό πατριαρχεῖο, κάνει μιά σχετική νύξη στό τέλος, λέγοντας ὅτι τά ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Κοινότητας πρός τόν πατριάρχη πρέπει νά εἶναι ὁλοσφράγιστα[115]. Οἱ ἐπεμβάσεις τοῦ Ἰωακείμ δέν σταμάτησαν μέχρι τήν ἀπομάκρυνσή του ἀπό τό θρόνο τόν Αὔγουστο τοῦ 1863 καί ξανάρχισαν μέ τήν ἐπάνοδό του τόν Νοέμβριο τοῦ 1873 καί μέχρι τό θάνατό του τό 1878.

Π' αὐτούς τούς λόγους οἱ Ἁγιορεῖτες ἀρνήθηκαν πρόσκληση τοῦ πατριάρχη τό 1875 νά συμμετάσχουν στήν σύνταξη ἑνός κανονισμοῦ στηριζόμενου στά ἤθη καί ἔθιμά τους. Παρά τήν ἄρνηση τῶν μοναχῶν, ὁ Ἰωακείμ προέβη στήν σύνταξη τοῦ «Κανονισμοῦ τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μοναστηρίων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ πατριαρχείου». Ὁ κανονισμός, ἀπό 153 ἄρθρα, ἐντάχθηκε παρά τήν ἀντίδραση τῶν Ἁγιορειτῶν, ὡς νόμος

113 Βλ. καί παραπάνω, σημ. 105 καί 108. Ὁ Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 446, σχολιάζει πάντοτε μέ πνεῦμα ἀντιαγιορειτικό.

114 Σμυρνάκης, σελ. 326: ἔκδ. τῶν δύο ἄρθρων, 7 καί 8, πού ἀφοροῦν τόν Ἄθω· Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 495· Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 869· Παναγιωτάκος, *Ὀργάνωσις*, σελ. 97.

115 Ἔκδ. τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος: Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 865-870, στοιχ. ΙΓ'.

στούς ὀθωμανικούς κώδικες (Δοστούρ) τόν Μάρτιο τοῦ 1877[116]. Δεδομένου ὅτι συντάχθηκε χωρίς τή γνώμη καί συνεργασία τους, οἱ Ἁγιορεῖτες δέν ἀναγνώρισαν καί δέν ἐφάρμοσαν τά ἄρθρα τοῦ κανονισμοῦ, τουλάχιστον σέ ὅ,τι ἦταν τῆς δικῆς τους δικαιοδοσίας, ἀλλά ἀντέδρασαν συντάσσοντας δικό τους κανονισμό· κατά τόν Βλάχο αὐτό ἔγινε τό ἴδιο ἔτος[117]· κατά τόν Κτενᾶ ὁ Ἁγιορειτικός Κανονισμός συντάχθηκε πράγματι τό 1877 ἀπό τόν Ἀλέξανδρο (Εὐμορφόπουλο) Λαυριώτη, καί τόν Μελχισεδέκ, πρώην Λαυριώτη καί κατόπιν Βατοπεδινό, καί «φαίνεται ὅτι ἀνεθεωρήθη τό 1880». Νομίζω ὅτι ἡ χρονολογία 1877 τοῦ Βλάχου δέν εὐσταθεῖ ἤ μᾶλλον πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς ἡ ἀρχή τῆς ἐργασίας τῶν Ἀλεξάνδρου-Μελχισεδέκ, ἡ ὁποία συμπληρώθηκε τό 1880[118].

Ὁ Ἁγιορειτικός Κανονισμός δέν πρέπει νά συγχέεται μέ τό «Συνδετικὸν Ἔγγραφον» πού συνέταξε ἡ Κοινότητα γύρω στήν ἴδια ἐποχή[119]. Τό ἔγγραφο ὅπως εἶναι δημοσιευμένο δέν φέρει χρονολογία, ἀλλά εἶναι μεταγενέστερο ἀπό τήν παράδοση τῆς μονῆς Παντελεήμονος στούς Ρώσους, τό Σεπτέμβριο 1875, ὅπως καί ἀπό τόν Κανονισμό τῶν 153 ἄρθρων τοῦ Μαρτίου 1877[120]. Τό Συνδετικό ἔγγραφο, τό ὁποῖο σύμφωνα μέ τόν ἐκδότη του «συνετάχθη... ὑπὸ πλέον τῶν δεκαὲξ ἱερῶν μονῶν»[121], ψέγει τόν πατριάρχη γιά τίς παρεμβάσεις του στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τοῦ Ὄρους, οἱ ὁποῖες ἀντιβαίνουν στά ἀρχαῖα καθεστῶτα καί «τὰ γραπτὰ δίκαια τῶν μονῶν καὶ τοῦ τόπου», ἀλλά στή συνέχεια ἀσχολεῖται ὁλοκληρωτικά μέ τό πρόβλημα τῶν ξένων, κυρίως Ρώσων, μοναχῶν πού κατακλύζουν τό Ὄρος. Σέ δέκα ἄρθρα ἀποφασίζεται: νά γίνουν παραστάσεις πρός τήν αὐτοκρατορική κυβέρνηση, τό πατριαρχεῖο καί ὅπου ἀλλοῦ κριθεῖ συμφέρον· νά ὑπάρχει ἀλληλοβοήθεια καί ἀλληλοπροστασία τῶν μοναστηριῶν, ἄν ἐπέλθει καταδρομή· ζητεῖται ὁ περιορισμός τοῦ ξενικοῦ στοιχείου (ἀλλ' ὄχι ἡ καταδίωξή του)· οἱ ἀποφάσεις νά παίρνονται ἀπό κοινοῦ ἀπό ὅλα τά μοναστήρια· νά γίνουν ἐνέργειες ὥστε νά πάψουν οἱ ἐπεμβάσεις τοῦ πατριαρχείου· γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τοῦ Ὄρους θά ἐκλέγεται

116 Ἔκδ. Δ. Νικολαΐδου, *Ὀθωμανικοί κώδικες*... τ. Γ', σελ. 2803-2840. Ὁ Μαμαλάκης (*Ἄθως*, σελ. 499) δίνει σύντομη περίληψη μερικῶν ἄρθρων του.

117 Βλάχος, σελ. 126: «Τῷ 1877, οἱ Ἁγιορεῖται συνέταξαν ἴδιον κανονισμὸν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅστις ἀνενέργητος διετέλεσεν». Πρβλ. καί Παναγωτάκος, *Ὀργάνωσις*, σελ. 97-98 (στηρίζεται στόν Βλάχο).

118 Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 367. Βλέπε καί παρακάτω Γενικοί Κανονισμοί τοῦ 1912.

119 Ἔκδ. Ἰωακείμ Ἰβηρίτη, *Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 30-32· πρβλ. καί Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 499-500.

120 Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *ὅ. π.*, σελ. 30 στ. (τοῦ ἐγγράφου) 21-24, 29-31.

121 *Στό ἴδιο*, σελ. 30 στ. 9.

κατάλληλο πρόσωπο μεταξύ τῶν μοναχῶν, στό ὁποῖο θά δώσει ἡ μονή του ἐλευθερία δράσης· νά γίνει ἔρανος μεταξύ τῶν μοναχῶν καί νά συγκροτηθεῖ ταμεῖο πού θά καλύπτει τά ἔξοδα γιά τίς ἐνέργειες πού θά χρειασθεῖ νά γίνουν.

Μέ τό θάνατο τοῦ πατριάρχη Ἰωακείμ Β΄ λήγει καί ἡ διάσταση μεταξύ πατριαρχείου καί Ἄθω[122]. Ὁ διάδοχός του Ἰωακείμ Γ΄, ἄνθρωπος συνετός καί ἐχέφρων, ἄφησε ἐλεύθερη τήν Κοινότητα στήν ἐσωτερική διοίκηση, ζητώντας μόνο ὅπως ἡ ἐκλογή τῶν ἡγουμένων ἔχει τήν ἔγκριση καί τῆς Ἐκκλησίας[123], χωρίς ὅμως νά παύσει νά μεριμνᾶ γιά τήν ἠθική καί πνευματική κατάσταση τοῦ Ὄρους[124], ἀλλά καί γιά τήν ἀναστολή τῆς ἀθρόας ἐγκατάστασης ξένων, κακίζοντας τά μοναστήρια πού ἀπό φιλοκέρδεια πωλοῦν κελλιά σέ ἀλλοδαπούς, καί τήν Κοινότητα γιά τήν ἀπάθειά της[125]. Καί στό θέμα τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης ὁ πατριάρχης δείχνεται μετριοπαθής: στήν ἀρχή τῆς πατριαρχείας του, ἐξέδωσε ἕνα ἔγγραφο σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ὅλες οἱ διαφορές δικάζονται πρωτοδίκως ἀπό τήν Κοινότητα καί κατ ἔφεση ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἄν ἕνας τῶν διαδίκων τό ἐπιθυμεῖ. Σέ ἀντίρρηση τῆς Κοινότητας (γράμμα ἀπό 14 Ἰουλίου 1882) ὅτι οἱ ἀσήμαντες ὑποθέσεις πρέπει νά δικάζονται μόνον ἐπί τόπου, ἀπαντᾶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία σεβόμενη τό καθεστώς καί τά ἔθιμα τοῦ τόπου ἐνέργησε μέ μόνη τήν ἐπιθυμία νά παύσει ἡ πρότερη ἀταξία. Ἄν χρειάζεται νά γίνει διάκριση, αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά ζητήματα πού πρέπει νά καθοριστεῖ «ἐν τῇ συντάξει τοῦ γενικοῦ τοῦ τόπου ὑμῶν κανονισμοῦ»[126].

---

122 Ἀπ' αὐτό τό ἔτος, 1878, οἱ Ἀγιορεῖτες περιόρισαν τήν ἀντιπροσωπεία τους στήν Κωνσταντινούπολη ἀπό δύο σέ ἕναν ἐπίτροπο. Ὁ Διονυσιάτης Κύριλλος ἀναγράφεται ἀπό τόν Μάϊο τοῦ 1878 μέχρι τόν Ἀπρίλιο 1882 (Γεδεών, *Ἄθως*, σελ. 326).

123 Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 67-68 (1882).

124 Ἔγγραφα τοῦ 1880 (Δελικάνης, σελ. 320-321: χειροτονίαι, ἀγένειοι), τοῦ 1881 (*στό ἴδιο*, σελ. 291-292: οἰνοπνευματοπωλεῖα, ἀγένειοι), τοῦ 1892 (*στό ἴδιο*, σελ. 292-294= Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 881-883, στοιχ. Κ΄: ἀγυρτία, περιπλανήσεις μοναχῶν). Σχετικά μέ τά διάφορα καταστήματα, πληγή πραγματική στίς Καρυές, ἐκδίδει ἔγγραφο καί ἡ Κοινότητα τόν Νοέμβριο 1891 (Δελικάνης, σελ. 298-299) καί ἀργότερα, τό 1897, ὁ πατριάρχης Κωνσταντίνος Ε΄ σέ ἕνα ἐκτεταμένο σιγίλλιο θέτει 11 ἄρθρα σχετικά μέ τή λειτουργία ξενώνων, καταστημάτων καί ἐργαστηρίων καί τίς τιμές πωλήσεως τῶν προϊόντων (Δελικάνης, σελ. 301-306· βλ. καί παραπάνω, σελ. 29 καί σημ. 59-60). Τό σιγίλλιο συνοδεύει γράμμα πρός τήν Ἱερά Κοινότητα μέ παραινέσεις γιά τήν τήρηση βασικῶν ἀρχῶν τοῦ Ἄθω (*Δελικάνης*, σελ. 306-309).

125 Ἔγγραφα ἀπό Μάιο καί Ὀκτώβριο 1879 (Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 879-881, στοιχ. ΙΘ΄ καί ΙΗ΄). Παρατηρήσεις καί συστάσεις, πού ἐπαναλαμβάνει τό 1891 ὁ πατριάρχης Νεόφυτος (Δελικάνης, σελ. 265-266= Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 883-884, στοιχ. ΚΑ΄).

126 Ἔγγραφο ἀπό 19 Ἰανουαρίου 1882, ἔκδ. Δελικάνη, σελ. 277-278· ἔγγραφο ἀπό 23 Ἰουλίου 1882: Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί*, σελ. 112-113.

Ἡ ἔλλειψη λοιπόν ἑνός κανονισμοῦ, παραδεκτοῦ ἀπό ὅλους, ἦταν ἤδη αἰσθητή, καί ὁ Ἰωακείμ μόχθησε γιά τή σύνταξή του, πρᾶγμα πού ἐπετεύχθηκε τελικά κατά τή δεύτερη πατριαρχεία του, τό 1912[127].

Στήν ἐνδιάμεση περίοδο, ἡ διοίκηση τοῦ τόπου βασίζεται μᾶλλον στό ἐθιμικό δίκαιο, ὅπως εἶναι κωδικοποιημένο στόν Ἁγιορειτικό Κανονισμό τοῦ 1880 (βλ. σελ. 42), παρά στούς ἐπίσημους κανονισμούς. Ἔχουμε δύο σύγχρονες περιγραφές (1900-1903) πού μᾶς πληροφοροῦν γιά τή λειτουργία τῆς Κοινότητας καί τῆς Ἐπιστασίας. Ἡ Κοινότητα ἀποτελεῖται ἀπό εἴκοσι ἀντιπροσώπους τῶν ἰσάριθμων μοναστηριῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται καί στέλνονται στίς Καρυές στίς ἀρχές τοῦ Ἰανουαρίου· ἡ Σύναξη συνεδριάζει τρεῖς φορές τήν ἑβδομάδα μέ ἀπαρτία τῶν 2/3 τῶν μελῶν[128]. Γιά τά σπουδαῖα ζητήματα συγκαλεῖται μέ ἐγκύκλιο ἡ Ἔκτακτη Σύναξη ἀποτελούμενη ἀπό τούς εἴκοσι προϊσταμένους ἤ ἡγουμένους τῶν μοναστηριῶν. Ἡ Σύναξη δικάζει πρωτοδίκως ὅλες τίς ὑποθέσεις καί οἱ ἀποφάσεις παίρνονται μέ πλειοψηφία μιᾶς ψήφου· γιά τά νομοθετικά καί διοικητικά προβλήματα ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια τῆς ἀπόλυτης πλειοψηφίας. Ἡ Κοινότητα δέν ἀναμιγνύεται στά ἐσωτερικά τῶν μοναστηριῶν, ἁπλῶς μόνον ἐγκαθιστᾶ τούς νέους ἐκλεγμένους ἡγουμένους. Ἡ Ἐπιστασία εἶναι τετραμελής καί ἡ ἀλλαγή τῶν ἐπιστατῶν γίνεται τήν 1η Ἰουνίου· γιά τό λειτούργημα τῆς ἐπιστασίας τά μοναστήρια εἶναι χωρισμένα σέ πέντε τετράδες[129], ἐπί κεφαλῆς τῶν ὁποίων βρίσκονται τά πέντε μεγαλύτερα μοναστήρια: Λαύρα, Βατοπέδι, Ἰβήρων, Χιλανδάρι, Διονυσίου.

1η τετράδα: Λαύρα, Δοχειαρίου, Ξενοφῶντος, Ἐσφιγμένου·

2η τετράδα: Βατοπέδι, Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου, Σταυρονικήτα·

3η τετράδα: Ἰβήρων, Παντοκράτορος, Φιλοθέου, Σίμωνος Πέτρα·

---

127 Τό ἐνδιαφέρον τοῦ πατριάρχη αὐτοῦ γιά τό Ὄρος καί τίς ἐκεῖ συνθῆκες ζωῆς δείχνει μιά σειρά ἀπό ἔγγραφα τῆς δεύτερης πατριαρχείας του: Δελικάνης, σελ. 328-332, Πετρακάκος, *Νέαι Πηγαί,* σελ. 142-146, ἀριθμοί 64-69. Καί στίς παραμονές ἀκόμη τῆς ἀπελευθέρωσης μέ γράμμα του στήν Κοινότητα τόν Ἰούνιο 1912, ψέγει τούς Ἁγιορεῖτες μοναχούς γιά τήν ὁλέθρια κατάσταση στό Ὄρος (καβιῶτες καί ἀλῆτες μοναχοί, ὄρνιθες καί νεοσσοί στούς δρόμους τῶν Καρυῶν, μοναχοί ὁπλοφοροῦντες καί ἐπιδιδόμενοι στό κυνῆγι, ἀγένειοι) : Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 877-879, στοιχ. Ζ'. Πρβλ. καί Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 500-505.

128 Βλάχος, σελ. 145-148· Σμυρνάκης, σελ. 326-329. Ὁ Σμυρνάκης περιγράφει στή συνέχεια (σελ. 329-331) τό ἐθιμοτυπικό τῶν συνεδριάσεων καί ἐγκαθιδρύσεων, δίνει πληροφορίες γιά τήν ἀμοιβή τῶν ἀντιπροσώπων, γιά τούς λαϊκούς ὑπαλλήλους, τούς ἐπισκέπτες καί τήν ἔκδοση διαβατηρίων, τήν ἔξοδο τῶν μοναχῶν, τήν ἐμπορία, τά κατάστιχα καί τήν λογοδοσία τῆς Ἐπιστασίας.

129 Ἄς σημειωθεῖ ὅτι μέ τό τυπικό τοῦ 1783 τά μοναστήρια χωρίζονταν σέ τέσσερεις πεντάδες.

4η τετράδα: Χιλανδάρι, Ξηροποτάμου, Ἁγίου Παύλου, Γρηγορίου·
5η τετράδα: Διονυσίου, Ζωγράφου, Παντελεήμονος, Κασταμονίτου.

Κάθε τετράδα ἀναλαμβάνει μέ τή σειρά της τήν Ἐπιστασία, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πρώτου μοναστηριοῦ κάθε τετράδας καλεῖται πρωτοεπιστάτης, κρατεῖ τή ράβδο, σύμβολο τῆς ἐξουσίας καί τό πρῶτο τμῆμα τῆς τετραμεροῦς σφραγίδας· οἱ τρεῖς ἄλλοι Ἐπιστάτες κρατοῦν τά ὑπόλοιπα τρία.

Τό 1910, ὁ πατριάρχης Ἰωακείμ Γ' στέλνει ἔξαρχο στό Ὄρος τόν μητροπολίτη Κασσανδρείας Εἰρηναῖο, ὁ ὁποῖος σέ συνεργασία μέ τήν Κοινότητα ἀναλαμβάνει τήν ἐκπόνηση ἑνός νέου κανονισμοῦ. Ὡς βάση πάρθηκε ὁ κανονισμός τῶν Εὐμορφόπουλου-Μελχισεδέκ. Ὕστερα ἀπό πολλαπλές συνεδριάσεις καί κάποιες τροποποιήσεις συντάχθηκε ἕνα τελειωτικό κείμενο μέ τόν τίτλο «Γενικοί Κανονισμοί τοῦ Ἁγίου Ὄρους», ὑπογράφηκε ἀπό τούς Ἐπιστάτες τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1911[130] καί στάλθηκε στό πατριαρχεῖο γιά ἔγκριση. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τό ἐξέτασε στή συνεδρία τῆς 19 Ἰανουαρίου 1912 καί μετά τήν ἔγκρισή του, τό Γραφεῖο τῆς Συνόδου τό κοινοποίησε στίς 15 Φεβρουαρίου 1912[131].

Τό περιεχόμενο, κατανεμημένο σέ 246 ἄρθρα, χωρίζεται σέ δύο μέρη, τό Γενικό, τό ὁποῖο καί ἐνδιαφέρει ἄμεσα τήν παροῦσα ἐργασία (ἄρθρα 1-82) καί τό Εἰδικό, τό ὁποῖο ἀσχολεῖται μέ τήν διοργάνωση τῶν μοναστηριῶν καί τῶν παραρτημάτων τους (ἄρθρα 83-173). Τά ἑπόμενα 72 ἄρθρα (174-245) περιέχουν γενικές διατάξεις καί τό τελευταῖο (ἄρθρο 246) δίνει τήν προέλευση τῶν κανόνων, οἱ ὁποῖοι συντάχθηκαν «ἐπί τῇ βάσει τῶν ἠθῶν καί ἐθίμων τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπό τῶν ἀειμνήστων Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου καί Μελχισεδέκ Βατοπεδηνοῦ τοῦ νομοφύλακος κατά τό 1880...», καί θέτει ὡς ρήτρα τή μή ἀναθεώ-

130 Πρβλ. Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 18 σημ. 24.

131 Τό ἐγκεκριμένο κείμενο ἐκδόθηκε μέ ἐπικεφαλίδα: «Ὁ πατριάρχης Κων/ πόλεως Ἰωακεὶμ ἐπιβεβαιοῖ», καί μέ τόν τίτλο: *Γενικοί Κανονισμοί τοῦ Ἁγίου Ὄρους (Ἄθω), ἐν Καρυαῖς τῇ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1911.* Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Μισαηλιδῶν, 1912, ἐνῶ στήν τελευταία σελίδα (σελ. 40) ἀναγράφεται: «ἐξεδόθη κατά Φεβρουάριον τοῦ 1913, ἐπιστατοῦντος τοῦ ἐπιτρόπου Κωνσταντινουπόλεως Κυριάκου Ζαχαριάδου τοῦ Ξηροποταμηνοῦ». Τό προσχέδιο τοῦ κανονισμοῦ (248 ἄρθρα) κυκλοφόρησε σέ περιορισμένη ἔκδοση ἑκατό ἀντιτύπων μέ τόπο καί χρόνο: Κωνσταντινούπολις 1911, σελ. 64. - Δέν γνωρίζω νεώτερη ἔκδοση τῶν Γ. Κ. Περίληψή τους, στό *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος,* σελ. 30-37. Ὁ Πετρακάκος *(Πολίτευμα,* σελ. 26 σημ. 24, σελ. 47, 49 κ. ἑ.) παραθέτει μερικά ἄρθρα τῶν Γ. Κ., ὁλόκληρα ἤ κατά μέρος. Πρβλ. καί Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. προστασία,* σελ. 73-74, 75-76, 77-79, 81. Ὁλική ἔκδοση παρακάτω, σελ. 83-125. Ὑπενθυμίζουμε ὅτι οἱ Γ. Κ. ψηφίστηκαν καί μπῆκαν σέ ἐφαρμογή πρίν τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπό τά ἑλληνικά στρατεύματα τόν Νοέμβριο τοῦ 1912.

ρηση τοῦ κειμένου πρίν παρέλθει μιά ἑξαετία ἀπό τήν κύρωσή του ἀπό τήν Μεγάλη Ἐκκλησία, ὅταν αὐτό ζητηθεῖ ἀπό τά 2/ 3 τῶν μελῶν τῆς Κοινότητας[132].

Ἡ πηγή τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν ἐξηγεῖ τήν κακή διάρθρωση, τίς παραλείψεις καί ἄλλες ἀτέλειες τοῦ κειμένου[133]. Παρ' ὅλα αὐτά εἶναι ἡ πρώτη σοβαρή προσπάθεια κωδικοποίησης ἀπό τούς ἴδιους τούς Ἁγιορεῖτες τῶν κανόνων καί ἐθίμων πού διαμορφώθηκαν στήν διάρκεια τῶν αἰώνων καί πού διέπουν τήν Ἁγιορειτική πολιτεία. Ἡ πλήρης ἐφαρμογή τους θά ἔφερνε ἀγαθά ἀποτελέσματα, ἀλλ' ὅπως καί προηγουμένως, πολλές διατάξεις ἔμειναν γράμμα νεκρό, ὅπως καταφαίνεται ἀπό μιά πραγματική πανταχοῦσα πού ἔστειλε στόν Ἄθω ὁ πατριάρχης Ἰωακείμ Γ' τόν Ἰούνιο τοῦ 1912[134]. Ὅπως τό διαπιστώσαμε καί παραπάνω, ἀπό ὅλες τίς παλαιές διατάξεις, ἐκεῖνες πού ἔμειναν πιό σταθερές καί μέ λίγες τροποποιήσεις εἶναι αὐτές πού ἀφοροῦν τήν κεντρική διοίκηση.

Στό πρῶτο μέρος τους οἱ Γενικοί Κανονισμοί, μετά ἀπό μιά σύντομη ἱστορική εἰσαγωγή, πού δίνει χρήσιμες πληροφορίες γιά τίς σχέσεις Ἄθω-Τουρκικῶν Ἀρχῶν[135], στό κεφάλαιο Α', ὑπό τόν τίτλο «Ὑπόστασις τοῦ Ἁγίου Ὄρους» (ἄρθρα 1-17), καθορίζουν τή σύσταση καί τόν ἀριθμό τῶν μονῶν, τίς σχέσεις τοῦ Ὄρους μέ τό πατριαρχεῖο (θρησκευτική ἐξάρτηση) καί μέ τήν πολιτική ἀρχή (ἀποστολή καϊμακάμη, φόροι), τήν «ἀσυδοσία» καί τά προνόμια τοῦ Ἄθω[136]. Τό κεφάλαιο Β', ὑπό τόν τίτλο «Διοίκησις τοῦ Ἁγίου Ὄρους», διαγράφει μέ λεπτομέρεια, στά ἄρθρα 18-50, τή λειτουργία τῆς Ἱερᾶς Κοινότητας, τά δικαιώματα καί τά καθήκοντά της, στά ἄρθρα 51-82 τή λειτουργία τῆς Ἐπιστασίας, ἐπίσης μέ τά δικαιώματα καί τά καθήκοντά της[137]. Μιά σύγκριση μέ τά γραφόμενα ἀπό τόν Σμυρνάκη καί Βλάχο (βλ. σημ. 128), δείχνει ὅτι οἱ διατάξεις αὐτές συμπίπτουν μέ τά ἐφαρμοζόμενα ἤδη τό 1903.

Δικαστικά, ἡ κοινότητα ἐνεργεῖ ὡς πρωτοδικεῖο. Πά τίς καθαρά ἐσωτερικές διαφορές μεταξύ μοναστηριῶν ἤ μοναστηριῶν καί κελλιῶν οἱ ἀποφάσεις

---

132 Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 19 σημ. 25, και παρακάτω, σελ. 124, ἄρθρο 246.

133 Μία ἐκτίμηση μᾶλλον ἀρνητική τοῦ περιεχομένου κάνει ὁ Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 18-19, ὅπου λέει μεταξύ τῶν ἄλλων: «Πρόκειται ἁπλῶς περὶ καταγραφῆς καὶ κατακυρώσεως τῶν μοναχικῶν θεσμῶν ὡς οὗτοι διεπλάθησαν καὶ ἀπὸ αἰώνων κρατοῦσιν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει... ». Τήν ἴδια αὐστηρή κρίση ἐκφράζει καί ὁ Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 368.

134 Βλέπε παραπάνω σημ. 127.

135 Γ. Κ., σελ. γ-δ'· Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 47 σημ. 44.

136 Γ. Κ., σελ. 5-7, καί παρακάτω, σελ. 83-85.

137 Γ. Κ., σελ. 7-17, καί παρακάτω, σελ. 85-97. Ἡ συνέχεια τῶν Κανονισμῶν δέν ἀφορᾶ τήν παρούσα μελέτη.

της εἶναι τελεσίδικες, γιά ὅλες τίς ἄλλες, οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἔχουν δικαίωμα ἔφεσης στό πατριαρχεῖο (ἄρθρο 42). Ἑπομένως ἡ διάκριση πού διεκδικοῦν οἱ Ἁγιορεῖτες τό 1882, ἔχει εἰσαχθεῖ στούς Γενικούς Κανονισμούς. Ἡ Ἱερά Κοινότητα ἔχει ἐπίσης ἐξουσία νομοθετική καί ἐκτελεστική· αὐτῆς τῆς ἐξουσίας μέρος μεταβιβάζεται στήν Ἐπιστασία, ἡ λειτουργία τῆς ὁποίας ἐξετάζεται στά ἄρθρα 51-82, ὅπως εἴπαμε. Καί ἐδῶ οἱ πέντε τετράδες καί ἡ κατανομή τῶν μοναστηριῶν εἶναι οἱ ἴδιες ὅπως τό 1903: κάθε τετράδα παίρνει μέ τή σειρά (κάθε 5 χρόνια) τήν ἐπιστασία τήν 1η τοῦ Ἰουνίου, μέ ἐπικεφαλῆς τόν πρωτοεπιστάτη ἀπό τό πρωτεῦον μοναστήρι τῆς τετράδας (ἄρθρα 53, 54), ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ στόν ἀρχαῖον πρῶτον, τοῦ ὁποίου φέρει καί τόν τίτλο. Ἡ Ἐπιστασία ἐκτελεῖ ἐπίσης δημαρχικά καθήκοντα στίς Καρυές (φωτισμός, συντήρηση δρόμων, καλή διαγωγή, ἐπιτήρηση τῶν καταστημάτων καί διατίμηση τῶν εἰδῶν, ἀπαγόρευση διαφόρων ζώων, τήρηση τῆς τάξης, κλπ. (ἄρθρο 79)[138].

Πολύ σύντομα ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ Ἄθω ἀπό τόν τουρκικό ζυγό τόν Νοέμβριο τοῦ 1912 δημιούργησε μιά ἐντελῶς νέα κατάσταση καί ἔφερε στό προσκήνιο ἄλλα σοβαρά προβλήματα. Τό ζήτημα τῆς διοίκησης τοῦ Ὄρους, περιπλεγμένο ἀπό τό διεθνές πρόβλημα τῆς κυριαρχίας ἐπί τοῦ Ἄθω, ἔμεινε σέ ρευστή καί ἀβέβαιη θέση μέχρι τήν τελειωτική του λύση μέ τήν σύνταξη τό 1924 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη καί τήν ἐπιψήφισή του τό 1926 ἀπό τήν ἑλληνική βουλή. Στό μεταξύ διάστημα, ὁ Ἄθως κυβερνᾶται σύμφωνα μέ τούς Γενικούς Κανονισμούς τοῦ 1912, ἀναγνωρισμένους ἀπό τήν Κοινότητα καί τόν πατριάρχη, ἀλλ' ὄχι ἀπό τήν τουρκική κυβέρνηση λόγω τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, οὔτε ἀργότερα ἀπό τήν ἑλληνική λόγω τῶν διεθνῶν περιπλοκῶν. Ἀπό διεθνοῦς ἀπόψεως ἴσχυε στό Ὄρος τό ἄρθρο 62, 8 τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου (Ἰούλιος 1878), πού ἀναγνωρίζει ἴσα δικαιώματα σέ ὅλους τούς μοναχούς ὁποιασδήποτε ἐθνικότητας· τό ἄρθρο αὐτό ἐπικυρώνει τό προνομιακό καθεστώς τοῦ Ὄρους καί καταργεῖ τήν διάκριση πού εἶχε εἰσαγάγει λίγο πρίν τό ἄρθρο 22 τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου σχετικά μέ τά «τρία» ρωσικά μοναστήρια[139]. Τά πράγματα ἄλλαξαν τό 1913 ὅταν ἡ Ρωσική κυβέρνηση θέλησε νά ἀξιοποιήσει τίς πολύχρονες ἐνέργειές της γιά τή ρωσοποίηση τοῦ Ὄρους· στίς 12 Μαΐου 1913, ἔφερε τό ζήτημα τοῦ καθεστῶτος τοῦ Ὄρους στή Διάσκεψη τοῦ Λονδίνου· ὁ ρῶσος ἀντιπρόσωπος παρουσίασε καί ὑπόμνημα τῶν ρώσων μοναχῶν,

138 Πιά τήν κεντρική ὀργάνωση σύμφωνα μέ τούς Γ. Κ., πρβλ. Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 48-60· στίς ὑποσημειώσεις δίνει τό κείμενο πολλῶν ἄρθρων.

139 Τά δύο ἄρθρα στό γαλλικό τους κείμενο δίνουν ὁ Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 457 σημ. 1 καί 2, καί ὁ Antonopoulos, *Condition internationale*, σελ. 389-391, μέ ἐκτενῆ σχόλια.

πού ἀριθμητικά ὑπερτεροῦσαν ἐλαφρά τῶν Ἑλλήνων, μέ τίς ἑξῆς ἀξιώσεις: 1) Νά ἀναγνωρισθεῖ τό Ἅγιον Ὄρος ἔδαφος αὐτόνομο καί οὐδέτερο ὑπό τήν προστασία τῆς Ρωσίας καί τῶν πέντε βαλκανικῶν ὀρθοδόξων κρατῶν. 2) Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κρατῶν αὐτῶν νά καθορίσουν τίς ἀρχές διοίκησης τοῦ Ὄρους. 3) Ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς Κοινότητας νά γίνεται ἀπό ὅλους τούς μοναχούς, μέ βάση ἕναν ἀντιπρόσωπο γιά κάθε 200 ἤ 250 μοναχούς μοναστηριακούς ἤ κελλιῶτες. 4) Κατάργηση τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Ἄθω ἀπό τίς εἴκοσι μονές· κάθε ἵδρυμα (μοναστήρι, σκήτη ἤ κελλί) θά κατέχει τό ἔδαφός του κυριαρχικά[140]. Ἡ ἐφαρμογή αὐτῶν τῶν ὅρων ὄχι μόνον κατέλυε τόν ἀρχαῖο τρόπο διοίκησης τῆς Ἀθωνικῆς πολιτείας, ἀλλά καί ἄφηνε τό Ὄρος στήν ἀπόλυτη κυριαρχία τῶν Ρώσων, ἐνῶ ἡ κατακερμάτιση τῆς ἰδιοκτησίας θά ἔφερνε τήν διάλυση τοῦ μοναχισμοῦ στόν Ἄθω. Κάτω ἀπό τήν ἀντίδραση τῶν ἄλλων κρατῶν, ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου (17 Μαΐου 1913, ἄρθρο 5) παραπέμπει τό ζήτημα τοῦ Ἄθω σέ πρεσβευτική διάσκεψη τῶν Μεγάλων Δυνάμεων (Γερμανία, Αὐστρία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ἰταλία καί Ρωσία), ἐνῶ ἡ διάσκεψη τοῦ Βουκουρεστίου (Αὔγουστος 1913) δέν θίγει καθόλου τό ζήτημα[141]. Ἐν τῷ μεταξύ, πρίν τή λήψη ἀποφάσεως στήν πρεσβευτική διάσκεψη καί πρίν τήν λήξη τῆς διασκέψεως τοῦ Βουκουρεστίου, ἡ ἑλληνική κυβέρνηση ἀρχίζει διμερεῖς συνομιλίες μέ τούς Ρώσους· δέχεται νά ἀποσύρει τά ἑλληνικά στρατεύματα ἀπό τό Ὄρος καί συζητᾶ τήν οὐδετερότητα αὐτοῦ καί τήν προστασία του ἀπό τίς Ὀρθόδοξες Δυνάμεις· τότε ὁ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Ρωσικῆς κυβέρνησης στό Ὄρος δηλώνει στούς Ἁγιορεῖτες ὅτι οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων κρατῶν πρόκειται νά φθάσουν στόν Ἄθω[142].

Μπρός στήν ἀπειλή τῆς διεθνοποίησης τοῦ Ἁγίου Ὄρους οἱ μοναχοί δέν ἔμειναν ἀδρανεῖς: μέ ἡμερομηνία 19 Αὐγούστου/3 Σεπτεμβρίου 1913 ἡ

140 Τό ὅλο ἔγγραφο δημοσιεύει ὁ ἀρχιμανδρίτης Βησσαρίων, ἡγούμενος τῆς μονῆς Γρηγορίου, στή μελέτη του «Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἁγίου Ὄρους κατὰ τῆς διεθνοποιήσεως αὐτοῦ», *Χρονικά τῆς Χαλκιδικῆς* 6, 1963, σελ. 179-180· βλ. τά ἄρθρα, μέ ἐλάχιστες διαφορές: Μυλωνάκος, *Σλάβοι*, σελ. 108. Ἡ περίοδος ἀπό τό 1913 καί τά ἑπόμενα δέκα χρόνια, ταραγμένη καί ἀβέβαιη ὡς πρός τό μέλλον τοῦ Ἄθω, ἔδωσε ἀφορμή γιά τήν ἔκδοση πολλῶν βιβλίων, φυλλαδίων καί ἄρθρων. Δέν ἀναφέρονται στίς σημειώσεις ἐδῶ παρά ἐλάχιστα, τά πιό ἀντιπροσωπευτικά τοῦ ἀθωνικοῦ πνεύματος.

141 Συνθήκη Λονδίνου: Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. προστασία*, σελ. 83. Βουκουρεστίου: Μυλωνάκος, *Σλάβοι*, σελ. 114-115· βλ. ὅμως πρωτόκολλον ἀρ. 7: Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. προστασία*, σελ. 84 καί Antonopoulos, *Condition internationale*, σελ. 395.

142 Γράμμα τῆς Ἐπιστασίας πρός τόν πατριάρχη Γερμανό (ἀχρονολόγητο, ἀρχές Ὀκτωβρίου 1913), δημοσιευμένο στό *Ἱερόν ψήφισμα*, σελ. 18-20· πρβλ. σελ. 18-19.

Κοινότητα ἀπευθύνει πρός τόν πρόεδρο τῆς πρεσβευτικῆς διάσκεψης τοῦ Λονδίνου ἕνα ὑπόμνημα ἀπό ἕξι κεφάλαια, ὑπογεγραμμένο ἀπό τούς εἴκοσι ἀντιπροσώπους (τοῦ Ρώσου συμπεριλαμβανομένου), τό ὁποῖο ἀφοῦ ὑποδεικνύει πώς σύμφωνα μέ ἀποστολικούς κανόνες καί πολιτικούς νόμους ἡ συγκυριαρχία εἶναι ἀδύνατη καί προσβάλλει τά δίκαια τῶν ἄλλων Δυνάμεων, ἀναλύει τή λειτουργία τοῦ καθεστῶτος, γενικά ἀπό τήν Κοινότητα καί τήν Ἐπιστασία, εἰδικά γιά κάθε μοναστήρι καί τά ἐξαρτήματά του[143]. Μέ ἐγκύκλιό της ἀπό 24 Σεπτεμβρίου, καλεῖ Ἔκτακτη Σύναξη, ἡ ὁποία στήν συνεδρίαση τῆς 2 Ὀκτωβρίου μέ ὁμοφωνία ἀποφάσισε: νά συνταχθεῖ ἕνα ἔγγραφο μέ τό ὄνομα «Ἱερόν Ψήφισμα»· νά ὑπογραφεῖ στό ναό τοῦ Πρωτάτου μπρός στήν εἰκόνα «Ἄξιον Ἐστί». Τό ψήφισμα συντάχθηκε τήν ἑπομένη, 3 Ὀκτωβρίου, καί ὑπογράφηκε μέ τήν καθορισμένη τελετή ἀπό τά 19 μέλη (ἐκτός τοῦ Ρώσου) τῆς τακτικῆς Σύναξης καί τά 19 τῆς Ἔκτακτης· περιέχει 10 ἄρθρα: μετά τήν ἔκφραση εὐγνωμοσύνης στόν Ὕψιστο καί τό βασιλέα Κωνσταντῖνο διατάσσει ὅτι ἡ ἑλληνική σημαία θά ἐξακολουθήσει νά κυματίζει σέ ὅλα τά ἱδρύματα τοῦ Ἄθω· κηρύσσει τό αὐτοδιοίκητο τοῦ μοναστηριακοῦ πολιτεύματος κάτω ἀπό τήν πνευματική δικαιοδοσία τοῦ πατριάρχη, στά πλαίσια πού διαγράφουν οἱ Γενικοί Κανονισμοί, καί ἀναγνωρίζει ὅτι ὅλα τά δικαιώματα τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας στό Ἅγιον Ὄρος ἔχουν μεταβιβαστεῖ πρός τό ἑλληνικό βασίλειο· ἀποκρούει κάθε ἰδέα «διεθνοποιήσεως ἤ οὐδετεροποιήσεως ἤ συγκυριαρχίας ἤ συμπροστασίας» καί θεωρεῖ τό Ὄρος ἀναπόσπαστο τμῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους· ἱκετεύει τίς κυβερνήσεις τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν νά μήν συναινέσουν στήν ἰδέα τῆς συμπροστασίας καί νά ἀναγνωρίσουν τό δικαίωμα τῆς προστασίας στό ἑλληνικό βασίλειο· παρακαλεῖ τούς ἀντιπροσώπους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων στή συνδιάσκεψη νά μήν πάρουν ἀποφάσεις ἱκανές νά δημιουργήσουν ἐπικίνδυνο θρησκευτικοπολιτικό ζήτημα· ἱκετεύει τό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο νά ἐπέμβει γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἀλλοίωση τοῦ Ἁγιορειτικοῦ καθεστῶτος· διακηρύσσει ὅτι κάθε διεθνής πράξη ἤ ἀπόφαση πού ἀντιβαίνει στό παρόν θά συναντήσει τήν ἀντίδραση ὅλων τῶν γνησίων ἁγιορειτῶν μοναχῶν· δίνει ἐντολή στήν Ἐπιστασία νά διαβιβάσει τό πρωτότυπο τοῦ παρόντος στόν βασιλέα Κωνσταντῖνο καί ἀντίγραφα στή Μεγάλη Ἐκκλησία καί τούς ἀντιπροσώπους τῶν Ὀρθοδόξων κρατῶν στή διάσκεψη τοῦ Λονδίνου[144].

---

143 Ἔκδ. Μεταξάκη, *Ρωσική πολιτική*, σελ. 191-208. Ἤδη τόν Ἰούνιο τοῦ ἴδιου ἔτους τό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο ἀπηύθυνε ἕνα ὑπόμνημα στή διάσκεψη μέ παρεμφερές περιεχόμενο: ἔκδοση *στό ἴδιο*, σελ. 185-190· Βαμβέτσος, σελ. 32-36.

144 Ἐκδόσεις: *Ἱερόν Ψήφισμα*, σελ. 5-10 : εἶναι ἡ πρώτη ἔκδοση, τέλη 1913, σύγχρονη μέ αὐτή τοῦ Μεταξάκη, *Ρωσική πολιτική*, σελ. 209-213· Βαμβέτσος, σελ. 37-39· Μυλωνάκος, *Σλάβοι*, σελ.

Τό πρωτόκολλο τῆς πρεσβευτικῆς συνδιάσκεψης πού ὑπογράφηκε στό Λονδίνο τόν Αὔγουστο 1913[145] κλείνει πρός μία λύση συμβιβαστική: τό Ὄρος εἶναι αὐτόνομο, ἀνεξάρτητο καί οὐδέτερο (αἴτημα ρωσικό)· διευθύνεται ἀπό τό Συμβούλιο τῶν εἴκοσι ἀντιπροσώπων· τά μοναστήρια μένουν ἰδιοκτῆτες τοῦ ἐδάφους (αἰτήματα ἁγιορειτῶν)· τό Ὄρος ἔχει δική του ἀστυνομική δύναμη· ἀπαγορεύεται ἡ στάθμευση πολεμικῶν πλοίων στόν Ἄθω· εἶναι ἐλεύθερη ἡ ἐγκατάσταση ὅλων τῶν ὀρθοδόξων μοναχῶν σέ ἐνοικιασμένα ἐδάφη[146].

Ὅπως τό πρόβλημα τῆς προστάτιδας δυνάμεως ἔχει μείνει ἀνοικτό, ἡ Ρωσική κυβέρνηση ἐξακολουθεῖ νά πιέζει γιά μιά λύση πιό συμφέρουσα στά σχέδιά της. Κατά τή διάρκεια διμερῶν διαπραγματεύσεων στήν Κωνσταντινούπολη τό 1914 ὁ Ρῶσος πρεσβευτής de Giers ἐνεχείρισε στόν Ἕλληνα συνάδελφό του ἕνα ὑπόμνημα πού περιέχει 7 ἄρθρα φανερά καί 6 μυστικά καί ἐπαναλαμβάνει τίς γνωστές ἀπαιτήσεις τῶν Ρώσων: σύμφωνα μέ τά φανερά ἄρθρα προτείνεται συγκυριαρχία Ἑλλάδος-Ρωσίας· σύμφωνα μέ τά ἐμπιστευτικά, ἀνοίγεται ὁ δρόμος γιά τήν ἀπόλυτη ἐξουσία τῶν Ρώσων στόν Ἄθω[147]. Τό ὑπόμνημα στάλθηκε καί στό Ὄρος, ἀλλά ἡ Κοινότητα ἀρνήθηκε νά τό ἐξετάσει.

Ἡ ἔκρηξη τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου τόν Αὔγουστο 1914 ἀνέστειλε προσωρινά τή Ρωσική ἀπειλή καί ἡ Ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1917 τήν ἀπέτρεψε ὁριστικά.

Μετά τή θύελλα τῶν πολέμων - βαλκανικῶν καί πρώτου παγκοσμίου - καί τήν ἀπομάκρυνση τοῦ Ρωσικοῦ κινδύνου[148], οἱ Ἁγιορεῖτες μπόρεσαν νά ἀσχο-

---

118-119· Βησσαρίων (βλ. σημ. 140), σελ. 193-194 (μέ ὅλη τήν προηγούμενη εἰδησεογραφία)· Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 465-467.

145 Μυλωνάκος, *Σλάβοι*, σελ. 113. Ἡ ἀπόφαση γνωστοποιήθηκε στήν Ἑλληνική κυβέρνηση μόλις τόν Νοέμβριο 1913 καί δημοσιεύτηκε στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως στίς 14 τοῦ μηνός (*στό ἴδιο*, σελ. 114): Βαμβέτσος, σελ. 5-6.

146 Ἐκδόσεις τοῦ γαλλικοῦ κειμένου: Antonopoulos, *Condition internationale*, σελ. 392· Βαμβέτσος, σελ. 40· Ἰωακείμ Ἰβηρίτης, *Ἁγ. Πολιτεία*, σελ. 36-37. Ἑλληνική μετάφραση: Μεταξάκης, *Ρωσική πολιτική*, σελ. 178-179· Βαμβέτσος, σελ. 6-7· Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 888-890, στοιχ. ΚΖ· Μαμαλάκης, σελ. 467.

147 Ἔκδοση σέ ἑλληνική μετάφραση: Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 888-890, στοιχ. ΚΗ· περίληψη Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 468-469, καί Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. Προστασία*, σελ. 97-99. Τό γαλλικό κείμενο: Βαμβέτσος, σελ. 41-44 (σχόλια, σελ. 11-21)· ἐλεύθερη ἀπόδοσή του: Antonopoulos, *Condition internationale*, σελ. 393-394.

148 Τά ἄρθρα τῶν διαφόρων συνθηκῶν πού ἀφοροῦν τό Ἅγιον Ὄρος ἔχουν δημοσιευθεῖ πολλές φορές (βλ. παραπάνω, σημ. 139, 141, 146 καί παρακάτω, σημ. 150). Περίληψή τους καί σχόλια, Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. Προστασία*, σελ. 83-99.

ληθοῦν ἤρεμα μέ τήν σύνταξη ἑνός νέου καταστατικοῦ πού θά λάμβανε ὑπόψη τή νέα πραγματικότητα, ἀλλά καί θά ἀκολουθοῦσε καί θά προέκτεινε τά παλαιά ἤθη, ἔθμα καί κανόνες τοῦ Ὄρους. Τό 1918, ὕστερα ἀπό αἴτηση τῆς Ἱερᾶς Κοινότητας, ἦλθε στόν Ἄθω ὡς νομικός σύμβουλος ὁ Ἰ. Στεφανίδης. Ὑπό τήν προεδρία του καί μέ τή συνεργασία του συντάχθηκε ἀπό ἐπιτροπή Ἁγιορειτῶν ὁ λεγόμενος «Θεμελιώδης Χάρτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους»: συζητήθηκαν καί ψηφίστηκαν περίπου ἑκατό ἄρθρα, ἐνῶ ἡ ψήφιση τῶν ὑπολοίπων ἀναβλήθηκε ἐπ' ἀόριστο. Ἀκολουθώντας τό πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου, πού διεθνῶς διεῖπε ἀκόμη τό καθεστώς τοῦ Ἄθω, τό Ἅγιον Ὄρος «ἀποτελεῖ αὐτόνομον οὐδετέραν καὶ ἀνεξάρτητον πολιτείαν». Ὁ Χάρτης ἀκολουθεῖ σέ πολλά σημεῖα τούς Γενικούς Κανονισμούς, περιέχει ὅμως καί καινοτομίες, ὅπως ἡ πρόσληψη ἑνός νομικοῦ καί οἰκονομικοῦ συμβούλου καί ἡ σύσταση οἰκονομικοῦ συμβουλίου γιά τήν ἐκμετάλλευση τῶν δασῶν[149].

Ἡ συνθήκη τῶν Σεβρῶν τό 1920 καί τό πρωτόκολλο τῆς Λωζάννης τό 1923, ἀναγνώρισαν τελειωτικά τήν ἑλληνική ἐπικυριαρχία στό Ἅγιον Ὄρος, ὑπό τόν ὅρο ὅτι ἡ Ἑλλάδα ἀναγνωρίζει καί σέβεται τίς ἐλευθερίες τῶν μή ἑλληνικῆς καταγωγῆς μοναχῶν[150]. Ἤδη τό 1921, ἡ Κοινότητα ἀνέθεσε σέ τετραμελῆ ἐπιτροπή τήν ἐπανεξέταση τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν τοῦ 1912, ἡ ὁποία συνέταξε τό σχέδιο τοῦ λεγομένου «Γενικοῦ Κανονισμοῦ»· τό ἄρθρο 4 ἀσχολεῖται μέ τό ζήτημα τῆς ὑπηκοότητας τῶν μοναχῶν καί ἀναγνώρισε ὅτι ὅλοι οἱ μονάζοντες στό Ὄρος, ἀνεξάρτητα τῆς προέλευσής τους, λογίζονται «ὡς κεκτημένοι τὴν ἑλληνικὴν ὑπηκοότητα»[151].

Μέ τήν ὁριστική σύναψη τῆς εἰρήνης στή Λωζάννη (1923) οἱ Ἁγιορεῖτες ἔσπευσαν μέ νέα πενταμελῆ ἐπιτροπή πού συστάθηκε τό Μάϊο τοῦ 1924[152], νά συμπληρώσουν καί νά παρουσιάσουν μέσα σέ λίγες μέρες τό σχέδιο τοῦ νέου

---

149 Σχετικά μέ τόν Θεμελιώδη Χάρτη, πρβλ. *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 37-38: Εἰσηγητικὴ Ἔκθεσις. Ὁ θεμελιώδης Χάρτης= Κτενᾶς, *Ἅπαντα*, σελ. 368-369. Ἁπλή ἀναφορά: Παναγωτάκος, *Ὀργάνωσις*, σελ. 103 σημ. 1· Doens-Παπαστάθης, Εἰσαγωγή, σελ. 193.

150 Ἄρθρα 13, 27 καί 84 τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν, τά ὁποῖα ἐπικύρωσε ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης: πρβλ. Antonopoulos, *Condition internationale*, σελ. 395-397 μέ τήν παλαιότερη βιβλιογραφία.

151 Πρβλ. *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 38: «Εἰσηγητικὴ Ἔκθεσις. Ὁ Γενικὸς Κανονισμός». Ὁ ὅρος αὐτός ἀποτελεῖ τό ἄρθρο 6 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη.

152 Τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς: Ἀρκάδιος ἱεροδιάκονος Βατοπεδινός, Ἀθανάσιος ἀρχιμανδρίτης Παντοκρατορινός, Εὐδόκιμος προηγούμενος Ξηροποταμινός, Γέρων Εὐλόγιος Ἁγιοπαυλίτης, Γέρων Βαρλαάμ Γρηγοριάτης. Τά ὀνόματα δίνονται στή συνέχεια τοῦ ἄρθρου 188 τοῦ Κ. Χ.· Μαμαλάκης, *Ἄθως*, σελ. 526.

Καταστατικοῦ Χάρτου: τά 188 ἄρθρα του ψηφίστηκαν στήν Μεγάλη Διπλή Ἔκτακτη Σύναξη στίς 10 Μαΐου ἀπό τούς ἀντιπροσώπους 19 μοναστηριῶν (ἐκτός τοῦ Ρωσικοῦ)[153]. Τό κείμενο ὑποβλήθηκε γιά ἐπικύρωση στήν ἑλληνική κυβέρνηση, ἡ ὁποία τό παρέπεμψε πρός ἐξέταση σέ ἑξαμελή ἐπιτροπή πού συστάθηκε ὑπό τήν προεδρία τοῦ Ἀθ. Εὐταξία τόν Ἰούλιο 1924. Πρίν ἀπό τήν κρίση τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ἁγιορειτική ἀντιπροσωπεία πού εἶχε παρουσιάσει τό σχέδιο τοῦ χάρτη, εὑρισκόμενη ἀκόμη στήν Ἀθήνα, συνέταξε τόν Ὀκτώβριο 1924 καί ὑπέβαλε ἕνα ὑπόμνημα ἐπεξηγηματικό τῶν ἄρθρων 161-166[154], πού ἦσαν σχετικά μέ τά κελλιά καί μέ τό δημιουργημένο κελλιωτικό ζήτημα καί τήν καλούμενη «κελλιωτική ἀδελφότητα»[155]. Ἡ συσταθεῖσα ἐπιτροπή ὑπό τήν προεδρία τοῦ Ἀθ. Εὐταξία, μέ μέλη τόν Ἀμ. Ἀλμβιζάτο, τόν Ἀλ. Παπαδόπουλο, τόν Δ. Πετρακάκο, τόν Ἰ. Στεφανίδη καί τόν Ἰ. Τράκα, καί τήν συμμετοχή δύο ἐκπροσώπων τῆς Κοινότητας, τόν Ἀθανάσιο Παντοκρατορινό καί τόν Εὐλόγιο Ἁγιοπαυλίτη[156] ἔκρινε στήν Εἰσηγητική της Ἔκθεση τό σχέδιο ἀνεπαρκές καί σέ ὁρισμένα σημεῖα ἀόριστο καί συνέταξε: α) Σχέδιο ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πού ἐπικύρωνε τόν Καταστατικό Χάρτη, καί ἑπομένως τά προνόμια τοῦ Ἄθω καί τήν ἐπικυριαρχία τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους· β) Σχέδιο νόμου πού συμπλήρωνε τά κενά τοῦ Χάρτη. Ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης Βασίλειος Γ' μέ ἔγγραφο ὑπ'ἀρ. 1861 τοῦ 1925 ἐνέκρινε τά δύο σχέδια καί ἡ Κοινότητα ἀποδέχτηκε τίς τροποποιήσεις. Τό σχέδιο συμπληρώσεως τοῦ Χάρτη κυρώθηκε μέ Νομοθετικό Διάταγμα τῆς 10/9/1926, τό ὁποῖο μαζί μέ τόν Καταστατικό Χάρτη περιλήφθηκε στό προσωρινό Σύνταγμα πού δημοσιεύθηκε στίς 22 Σεπτεμβρίου (ἄρθρα 106-109)· οἱ διατάξεις αὐτές ἐπαναλήφθηκαν καί στό Σύνταγμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας τοῦ 1927 (ἄρθρα 109-112)[157]. Ἡ

153 Πρβλ. Παναγιωτάκος, *Ὀργάνωσις*, σελ. 107 καί σημ. 2 (στήν ἀρχή). Ἐκδόσεις: Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 164-198· *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 63-98· Ἱερά Κοινότης Ἁγίου Ὄρους Ἄθω, Ἅγιον Ὄρος 1931. Ἀκολούθησαν πολλές ἄλλες ἐκδόσεις, τελευταία τοῦ Δ. Τσάμη, *Ἅγιον Ὄρος. Προσέγγιση στήν πρόσφατη ἱστορία του*, Θεσσαλονίκη 1993, σελ. 191-241. Ἐκτενής ἀνάλυση καί σχόλια: Παναγιωτάκος, *Ὀργάνωσις*, σελ. 112-185. Βλ. καί «Εἰσηγητική Ἔκθεσις» στό *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 1-48 και παρακάτω, περιληπτικά, σελ. 126-138· Ἀντωνόπουλος, *Συνταγμ. προστασία*, σελ. 125 κ. ἑ.

154 Ἔκδ. Πετρακάκου, *Πολίτευμα*, σελ. 199-211.

155 Πρβλ. τήν εἰσαγωγή τοῦ Ὑπομνήματος (Πετρακάκος, *Πολίτευμα*, σελ. 199). Ἡ ἀδελφότητα αὐτή, τήν ὁποία ἡ Κοινότητα κηρύσσει παράνομη ἤδη τό 1924, κηρύχτηκε ἐπίσης παράνομη καί καταργημένη ἀπό τόν πατριάρχη τό 1929 (Χρήστου, *Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 318 καί σημ. 4.)

156 Πρβλ. *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*, σελ. γ· Doens-Παπαστάθης, σελ. 193.

157 Γιά τίς ἐλλείψεις τοῦ Κ. Χ., βλ. «Εἰσηγητική Ἔκθεσις», σελ. 39, 41-42 καί παρακάτω, σελ. 129-130, 132. Σχετικά μέ τίς ἐξελίξεις τοῦ 1924-1927, πρβλ. περιληπτικά Παναγιωτάκος, *Ὀργά-*

πολιτική καί πολιτειακή ἀστάθεια τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ὅπως καί οἱ διάφορες ἀναστολές τοῦ ἰσχύοντος κάθε φορά συντάγματος, δέν δημιούργησαν πρόβλημα σχετικά μέ τή θέση τοῦ Ἁγίου Ὄρους: οἱ ἑκάστοτε κυβερνήσεις εἶχαν τουλάχιστο τήν πρόνοια νά κρατοῦν ἐν ἰσχύι τίς διατάξεις τοῦ Συντάγματος τίς ἀναφερόμενες στό Ἅγιον Ὄρος. Οἱ διατάξεις διατηρήθηκαν καί στά Συντάγματα τοῦ 1952 (ἄρθρο 103) καί τοῦ 1968 (ἄρθρο 122)[158].

Ἀπό νομική καί συνταγματική ἄποψη, πρίν τήν ψήφιση τοῦ νέου Συντάγματος τοῦ 1927, θά ἔπρεπε τά δύο σκέλη πού θεμελίωναν τό καθεστώς τοῦ Ἁγίου Ὄρους νά συγχωνευτοῦν σέ ἕνα ἑνιαῖο σύνολο, ὅπως φάνηκε ἀναγκαῖο σέ πολλούς εἰδικούς[159]. Τίποτα τέτοιο ὅμως δέν ἔγινε, καί τό κείμενο τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη πού δημοσιεύεται ἀκόμα καί σήμερα παραμένει τό σχέδιο τῆς Κοινότητας τοῦ 1924[160].

Σύμφωνα μέ τόν Καταστατικό Χάρτη, τό Ἅγιον Ὄρος ὑπόκειται πνευματικά στόν οἰκουμενικό πατριάρχη, ἐξάρτηση πού ἄρχισε στίς ἀρχές τοῦ 14ου αἰώνα καί συνεχίστηκε στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ἄν καί μέ πολλές ἀντιδικίες σέ ὁρισμένες δύσκολες ἐποχές, καί ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερα[161].

νωσις, σελ. 107-110· Doens-Παπαστάθης, σελ. 193-194. Ἡ εἰσηγητική Ἔκθεση, τά σχέδια ψηφίσματος καί Ν. Διατάγματος ὅπως καί ὁ Καταστατικός Χάρτης δημοσιεύθηκαν στό: *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 1-48, 49-50, 51-62, 63-98· τό πατριαρχικό γράμμα καί ἡ ἀπάντηση τῆς Κοινότητος, *στό ἴδιο*, σελ. δ'-ε' καί Παναγωτάκος, *Ὀργάνωσις*, σελ. 108 σημ.· τά κεφ. ΙΙ καί ΙΙΙ τῆς Εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως, στόν Κτενᾶ, *Ἅπαντα*, σελ. 368-380. Τό Ν. Διάταγμα δημοσίευσε πρόσφατα ὁ Δ. Τσάμης (βλ. σημ. 153), σελ. 177-190. Ὁ Νόμος ἐπαναλαμβάνει τά ἄρθρα ὅπως ἀκριβῶς ἔχουν διατυπωθεῖ ἀπό τήν Ἐπιτροπή· τοῦ ἄρθρου 1 προηγεῖται ἡ φράση: «Ἑλληνική Δημοκρατία. Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν»· τό τελευταῖο ἄρθρο 44 συμπληρώνεται ὡς ἑξῆς: «Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἑπομένης τῆς ἰσχύος τοῦ δημοσιευθησομένου Συντάγματος». Ἀκολουθεῖ ἡ ἡμερομηνία καί ὑπογράφεται ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας Παῦλο Κουντουριώτη καί τά μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. - Στά Κείμενα παρακάτω δημοσιεύονται: μέρος τῆς Εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως καί τά Σχέδια τοῦ Ψηφίσματος καί τοῦ Νομοθετικοῦ διατάγματος, σελ. 126 -138, 139-140, 141-152.

158 Πρβλ. Doens-Παπαστάθης, σελ. 194, καί 210 ἀρ. 122, σελ. 213 ἀρ. 139.

159 «Ἀνάγκη νομοθετικοῦ διακανονισμοῦ τοῦ καθεστῶτος αὐτοῦ»: ὑπότιτλος στό *Προσοχή στό Ἅγιον Ὄρος*· Doens-Παπαστάθης, σελ. 194 στ. 22: «... παρὰ τὴν συνταγματικὴν ἐπιταγήν».

160 Πρβλ. π. χ τό κείμενο πού δημοσιεύει πρόσφατα ὁ Δ. Τσάμης *ὅ. π.* (βλ. σημ. 153), σελ. 191-241.

161 Γιά τή βυζαντινή ἐποχή, πρβλ. Παπαχρυσάνθου, *Ἀθωνικός Μοναχισμός*, σελ. 321-326· γιά τήν Τουρκοκρατία, βλ. παραπάνω· γιά τή νεώτερη πραγματικότητα, πρβλ. Χρήστου, *Ἅγιον Ὄρος*, σελ. 331-336 καί Τσάμης, *ὅ. π.*

Πολιτειακά ὁ Ἄθως τελεῖ ὑπό τήν ἐπικυριαρχία τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, τό ὁποῖο διορίζει ἕναν ἀντιπρόσωπό του μέ τόν τίτλο «Διοικητής τοῦ Ἁγίου Ὄρους»[162]. Τό ἄρθρο τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη πού ἀναφέρεται στόν ἀντιπρόσωπο τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους εἶναι γενικό καί ἀόριστο· οἱ δικαιοδοσίες του διευκρινίστηκαν στό ἄρθρο 122 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1968[163]. Ἡ ἔμπρακτη ἐξουσία ἀσκεῖται ἀπό τήν Ἱερά Κοινότητα καί τό ἐκτελεστικό της ὄργανο, τήν Ἐπιστασία: οἱ ἁρμοδιότητές τους εἶναι περίπου οἱ ἴδιες μέ αὐτές τοῦ πρώτου καί τοῦ συμβουλίου του τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς: διοικητικές, ἐκτελεστικές, δικαστικές[164].

162 Ὁ πρῶτος ἀντιπρόσωπος εἶναι ἤδη γνωστός τό 1927: Doens-Παπαστάθης, σελ. 195 σημ.

163 Πρβλ. Doens-Παπαστάθης, σελ. 194· Χρήστου, *ὅ. π.*, σελ. 331-332.

164 Μιά ἀπόπειρα βασικῆς ἀλλαγῆς τοῦ Ἁγιορειτικοῦ καθεστῶτος ἔγινε τό 1944 (πρβλ. Δ. Τσάμης, *ὅ. π.*, σελ. 103-167, τό κείμενο τοῦ νέου χάρτη, Κ. Χ. 44, σελ. 242-297), καί δύο λιγότερο δραστικές τό 1969 καί τό 1984 (*στό ἴδιο*, σελ. 168).

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τά παλαιότερα κείμενα (ἀρ. 1, 2, 3 καὶ 5) μᾶς ἔχουν παραδοθεῖ σέ χειρόγραφα, ἀντίγραφα τῶν πρωτοτύπων, τά ὁποῖα περιέχουν ἀρκετά σημαντικά λάθη, ὀρθογραφικά, γραμματικά, συντακτικά καί ἄλλα, χωρίς νά εἶναι δυνατό νά προσδιορισθεῖ ποιά ὀφείλονται στούς ἀντιγραφεῖς καί ποιά στούς ἴδιους τούς ἐκδότες. Πῆ αὐτό οἱ ἐπεμβάσεις μας ὑπῆρξαν συντηρητικές: προσθέσαμε, μέσα σέ ἀγκύλες, λίγες λέξεις ἀπαραίτητες γιά τήν κατανόηση τοῦ κειμένου, διορθώσαμε σωπηρά ὅλα τά ὀρθογραφικά λάθη, ἐλάχιστα γραμματικά καί καθόλου τά συντακτικά (ἀσφαλῶς ὀφείλονται στούς συγγραφεῖς), καί ἀλλάξαμε τρεῖς ἐκφράσεις, οἱ ὁποῖες καθιστοῦσαν τό κείμενο ἀκατάληπτο: σελ. 57 στ. 14 «παρεπομίας (sic) ταύταις ἀραῖς»· σελ. 69 στ. 9 «ἀτόπιμον» (ἀπό τό ἀτοπία;)· καὶ σελ. 76 στ. 6 «ἔλλαττον» (sic, ἀντί ἔλαθον).

1. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Ἰωακείμ (Δεκέμβριος 1498)

Ἰωακεὶμ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Τιμιώτατοι καὶ καθηγούμενοι τῶν κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἁγίων καὶ σεβασμίων μονῶν καὶ πάντες οἱ ἐνασκούμενοι αὐταῖς ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ εὐλαβέστατοι μοναχοί, ὅσοι τε ἐντὸς τοῖς μοναστηρίοις καὶ ἐκτὸς ἐνασκούμενοι τοῖς ἑκασταχοῦ σεμνείοις, κατὰ πνεῦμα υἱοὶ ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις ὑμῖν εἴη καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Τῇ ἡμῶν συνοδικῶς μετριότητι ἐνεχειρίσθη ὑπὸ τοῦ τιμιωτάτου πρώτου γράμμα σιγιλλιῶδες παλαιόν, νόμον καὶ τύπον, ὡς εἰπεῖν, ἐμπεριέχον τοῦ τοιούτου Ἁγίου Ὄρους, ὅπερ ἀναπτύξαντες καὶ ἀναγνόντες καὶ ἐθαυμάσαμεν τήν τε τῶν ἐκτεθέντων αὐτῶν ἁγιότητα θεσπεσίων καὶ ἁγίων πατέρων ἐκείνων, οὕτω κοινῶς τῆς σωτηρίας ἁπάντων τῶν αὐτόθι σὺν Θεῷ πεφρονηκότων, τοιουτοτρόπως ὡς οὐκ ἐξῆν ἄμεινον, καὶ τῆς ὑμῶν ραθυμίας καὶ ἀμελείας τοσοῦτον καιρὸν ὑπὸ παραβάσεις τοιαύτας καὶ τὰς παρεπομένας ταύταις ἀρὰς ὄντων, καὶ οὔπω ἀνανεύσαντες. Τί γὰρ ὄφελος ἐν ἀνθρώποις καθ' ἅπαξ τὸν κόσμον ἀπολιπόντων καὶ τὰς σάρκας ματαίως κατατηκόντων ἐπὶ σκοπῷ σωτηρίας, οὖσι δὲ πατρικαῖς ἀραῖς καθυποβεβλημένοις καὶ ἀναθέμασι, κ' ἀντεῦθεν κεχωρισμένοις ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος; Διὰ τοῦτο ἡ καθολικὴ ἐκκλησία αὕτη καὶ μήτηρ πάντων κοινῶς τῶν χριστιανῶν ὀφείλουσα πᾶσι παραινεῖν τὰ πρὸς σωτηρίαν συντείνοντα, μάλιστα τοῦτο καὶ ἔτι ὑμῖν πλέον τῶν ἄλλων ὀφείλει, ἅτε ἐκλελεγμένοις οὖσι καὶ ἐπιστήμονα σκοπὸν ἔχουσι τὴν σωτηρίαν περιποιεῖσθαι ἑαυτῶν καὶ ἑτέρων πάντων χριστιανῶν ὑπερμεσιτεύειν πρὸς Θεόν. Ἐπεὶ οὖν τὸ τοιοῦτον καὶ ἡμεῖς νῦν εἴδομεν σιγίλλιον, ὀφείλομεν, ὡς εἴρηται, ὑπομνῆσαι ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ, ἵνα τὴν ἁμαρτίαν ἀποσκευασώμεθα παραινέσαντες τὸ προσῆκον καὶ ἔχωμεν λέγειν πρός τε Θεὸν καὶ ἀνθρώπους τό, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν. Τοίνυν παύθητε ἀναγκαίως εἰς τοὺς τοιούτους ὅρους τῶν ἁγίων πατέρων καὶ κοινῶς συναχθέντες σκέψασθε πνευματικῶς καὶ καταπτήσσετε ποῦ κεῖσθε, ἐν τίσιν ἀφορισμοῖς καὶ ἀραῖς καὶ ἀναθέμασιν, ἐξ ὧν τὸν παραβάντα μηδὲ μαρτυρίου αἷμα τῆς κολάσεως ἐξᾶραι δύναται· σκέψασθε, ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἐν Χριστῷ, σκέψασθε ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα καὶ ἀπελάσαντες μακρὰν πάντα τῦφον καὶ ἀλαζονείαν, ἥτις οὐ μόνον οὐκ ἀνθρώποις χρηστοῖς ὑποτάσσεται ἀλλ'οὐδὲ αὐτῷ τῷ Θεῷ, καὶ ἀναλαβόντες τὴν ἐν Χριστῷ ταπείνωσιν, ἥτις κατὰ τὸν ἀπόστολον

ὑποτάσσεται πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, ἐπιστρέψατε εἰς τοὺς τοιούτους ἁγίους ὅρους, ἐπιστρέψατε καί, βάθρον καὶ ἀρχὴν θέντες αὖθις κατὰ τὸν θεσπέσιον Ἀντώνιον, ἐνεργεῖτε ὡς φιλεργὸς μέλισσα τὴν σωτηρίαν τὴν ὑμετέραν, τῇ ἄνωθεν χάριτι πηδαλιουχούμενοι. Μαρτυρόμεθα γὰρ ὑμῖν τὸν ἕνα μὲν τῇ οὐσίᾳ Θεόν, τρισσούμενον δὲ τοῖς προσώποις καὶ ταῖς ἰδιότησιν καὶ τοὺς αὐτοὺς θείους νόας καὶ λειτουργούς, ὅτι εἰ μὴ ἐπιστρέψετε εἰς τὰ ὁροθετημένα ὑμῖν ἐν τῷ νῦν σιγιλλίῳ τῶν ἁγίων ἐκείνων πατέρων, ὅπερ θεόθεν κινούμενος ὁ ὁσιώτατος Πρῶτος ἡμῖν ὑπέδειξεν, ὅλα ἐστὶν μάταια, κἂν εἴ τι παρεργάζεσθε, σκληραγωγούμενα· καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἐπεὶ δὲ τὸ παρόν τι σιγίλλιον μετὰ τῶν ἄλλων κεφαλαίων καὶ τοῦτο περιέχει, τὸ ἐντεῦθεν χειροτονεῖσθαι τόν τε ὁσιώτατον Πρῶτον, καὶ τὸν τῆς θείας Λαύρας ὁσιώτατον ἡγούμενον, ἀνάγκη ἀπὸ τούτου ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν, εἶτα τὰ ἐφεξῆς, τῶν τε ἀγενείων καὶ τῶν ἑτέρων· ἅπαντα γὰρ ταῦτα κατεπατήθη ἀφ' ὑμῶν. Ὁ οὖν ὁσιώτατος Πρῶτος καὶ οἰκόθεν κατανοήσας τὸ βάρος, ἐν ᾧ κεῖται, καὶ ὑφ'ὑμῶν ἐπεξεργαστικότερον μαθών, καὶ οἱ μετ'αὐτοῦ ἀδελφοὶ τὴν ἄγνοιαν ὁμολογήσαντες καὶ τὸν τῆς ταπεινώσεως καθηγητὴν μόνον Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐν ψυχῇ ἔχοντες, ὑπετάγησαν αὐτῷ τε καὶ τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ· διὸ καὶ συνεχωρήσαμεν αὐτοῖς ἐν ἁγίῳ πνεύματι. Τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ καὶ ἐν Χριστῷ υἱοί, ἀνακηρύττοντες κοινῶς καὶ καθολικῶς ἀποφαινόμεθα, ὁποῖα τῶν αὐτόθε μοναστηρίων ἐπιστρέψει εἰς τοὺς ἁγίους τούσδε τῶν πατέρων ὅρους καὶ τηρήσει αὐτούς, καὶ ἀγενείους οὐκ εἰσάξει πλέον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας ἐξελάσει καὶ τὰ ἄλλα τηρήσει, τοὺς τοιούτους πάντας τοὺς τηρήσοντας ἔχομεν εὐλογημένους καὶ συγκεχωρημένους ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἔν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀπὸ τῆς προτέρων ἀγνοίας καὶ ἐλευθέρους· ὅσοι δὲ μένουσιν ἐν τῇ τῶν ὅρων παραβάσει καὶ μήτε τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ὑποταγῶσι κατὰ τοὺς ὅρους, μήτε τὰ ἄλλα τηρήσωσι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἡμῶν παραίνεσιν καταφρονήσουσιν, τοὺς τοιούτους πάντας ὑποβάλλομεν τοῖς ἀφορισμοῖς καὶ ταῖς ἀραῖς καὶ ἀναθέμασι τῶν πατέρων, καθὼς ἐν τῷ σιγιλλίῳ ἀποφαίνονται, καὶ ἡμεῖς δὲ ὁμοίως ἀφορισμένους ἔχομεν αἰωνίως ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου καὶ ἀσυγχύτου Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ οὐσίᾳ παντοκράτορος τῶν ὅλων Θεοῦ ἡμῶν. Οὕτως ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀποφαινόμεθα· ταῦτα οὖν εἰδότες τηρήσατε τὸ σιγίλλιον, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἐβεβαιώσαμεν ἐν ταῖς τοιαύταις ἀποφάσεσι, καὶ τηρήσατε ἔργοις καὶ λόγοις, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος βας.

2. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Ἱερεμία Β΄ (Σεπτέμβριος 1574)

† Ἱερεμίας ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ἐπειδὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος τὴν πρὸς δύσιν καὶ Πελοπόννησον πέρισυ κατερχομένης ὁδόν, καὶ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει Θεσσαλονίκης διατριβούσης, καὶ τὰς ἑορτὰς τῶν χριστουγέννων ἑορταζούσης, ἔφθασε θεόθεν εἰπεῖν καὶ ἡνώθη ἡμῖν ἐκεῖ ὁ ἁγιώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κὺρ Σίλβεστρος, ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργός, καὶ ἡμέρας ἱκανὰς ἡμῖν συγγενόμενος καὶ συνομιλήσας, μετὰ θελήματος καὶ γνώμης ἡμετέρας ἔλαβεν ἄδειαν ἵνα ἀπελθὼν εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, ὡς ἐβούλετο καὶ διὰ μελέτης εἶχε τοῦ προσκυνῆσαι τὰ ἐκεῖ σεβάσμια μοναστήρια, ἐξέτασιν ποιήσηται καὶ διορθώσῃ, καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τόπον ἀποκαταστήσῃ πάσας τὰς διαφοράς, διενέξεις καὶ ἀμφιβολίας πάντων τῶν ἐκεῖσε ἐνασκουμένων, καὶ καταπαύσῃ μὲν καὶ κατασβέσῃ ἅπαν τὸ ἀναφυόμενον σκάνδαλον, εἰρήνην δὲ ἀντεισάξῃ καὶ ἐμφυτεύσῃ σταθηράν, ὡς τοῦ εἰρηνάρχου Χριστοῦ μαθητής, καὶ ἰατρεύειν τὰ τοιαῦτα πεπειραμένος καὶ ἐξοικονομεῖν δοκιμώτατος· ἣν δὴ κρίσιν αὐτοῦ καὶ διόρθωσιν, ἣν ἂν ποιήσηται, ἔστερξαν βεβαίαν ἔσεσθαι καὶ οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ τότε εὑρεθέντες πρωτεύοντες τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τήν τε ἡμῶν μετριότητα ἔκτοτε ἠξίωσαν τὸ κῦρος δοῦναι καὶ ἐπασφαλίσασθαι ὅσα ἄν τυπώσοι καὶ συμπεράνοι ὁ διαληφθεὶς ἁγιώτατος πατριάρχης. Ἰδοὺ ὅτι σὺν Θεῷ ἀπῆλθε σωματικῶς εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, καὶ καιρὸν ἱκανὸν ἐνδιατρίψας, μετὰ τῶν ἄλλων, ὧν διωρθώσατο, καὶ κοινοβιακῶς ζῆν καὶ διάγειν ἐρρυθμίσατο ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, ἀποκαταστήσας καὶ τὸ θειότατον μοναστήριον τῆς ἱερᾶς Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ κοινόβιον καθαρόν, ἐκ πολλῶν χρόνων ἰδιόρρυθμον οὐ καλῶς διαρκέσαν, νῦν δὲ πάλιν κοινοβιακῶς διάγειν ἐκτελέσας, ὡς εἴρηται, ὡς καὶ καταρχὰς ὁ ἱερὸς αὐτῆς κτήτωρ ὡρίσατο καὶ οἱ μετ᾽αὐτὸν ἐφυλάξαντο, ἐθεάσατο παρούσης πάσης τῆς ἐκεῖ ἱερᾶς Συνάξεως, τοῦ τε ὁσιωτάτου Πρώτου, τῶν σεβασμίων καθηγουμένων, τῶν λοιπῶν ἐνασκουμένων, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ κατὰ τόπον θεοφιλεστάτου [ἐπισκόπου] Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, καὶ ἀνέγνω τά τε σεπτὰ χρυσόβουλλα τῶν ἀοιδίμων βασιλέων καὶ τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν σιγιλλιώδη τίμα γράμμα-

τα, τὰ κατὰ καιροὺς δοθέντα αὐτοῖς περὶ τοῦ πῶς δεῖ διάγειν αὐτούς, τίνα τε ποιεῖν εὐλόγως καὶ συμφερόντως καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ τίνων ἀπέχεσθαι, ὡς ἐπιβλαβῶν καὶ μὴ συμφερόντων αὐτοῖς τοῖς θείως καὶ ἐναρέτως πολιτεύεσθαι ὀφείλουσιν, ὡς κανονικὸν καὶ εὔλογον, Θεῷ τε φίλον καὶ ὡς τὰς συνθήκας δεδώκασιν· ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου τούτου Ὄρους, καὶ ἐνωθεὶς πάλιν ἡμῖν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ρηθεὶς ἁγιώτατος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀνήνεγκε καὶ ἡμῖν, ἐπιστώσατο ταῦτα πάντα, τῆς φήμης καὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἄλλων προσώπων προμεμαρτυρηκότων, ὅσα τε φημὶ διωρθώσατο, καὶ ὅσα ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν τοῖς βασιλικοῖς καὶ πατριαρχικοῖς ἐθεάσατο, οὕτω πως διαλαμβάνειν ὀφείλοντα καὶ ἐμφαίνειν σαφέστατα, ἵνα πρῶτον πάντων φιλαδέλφως κοινοβιακῶς καὶ ἐν ἄκρᾳ εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διάγωσι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἐντολὴν καὶ τὴν ἐπὶ γῆς διατριβήν, ὡς ἐφικτὸν αὐτοῖς ταύτην μιμούμενοι, καὶ ταύτῃ κατόπιν ἑπόμενοι διὰ παντὸς διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Εἶτα προσέχωσιν ἑαυτοῖς, μηδόλως παῖδας ἀγενείους μήτε εἶναι μήτε εὑρίσκεσθαι, οὔτε ἐν τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, οὔτε ἐν κελλίοις ἔνδον τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐπ'οὐδεμιᾷ προφάσει τῶν ἁπάντων, οὔτε γραμμάτων τυχὸν ἢ συγγενείας ἢ παιδεύσεως ἢ οὐδεμιᾶς ἄλλης. Τοὺς δὲ κοσμικοὺς ἐργάτας τοὺς ἔνδον τοῦ Ἁγίου τούτου Ὄρους δουλεύοντας ἐπιτηρεῖν, καὶ εἰ μὲν ἐντὸς τριετίας ἀποκαρῶσιν, ὡς μοναχοὶ μενέτωσαν, εἰ δ' ἔτι λαϊκοὶ διαμένειν ἐθελήσουσιν, ἐκδιωκέσθωσαν, καὶ ὅπου βούλεται ἕκαστος ἀπερχέσθωσαν. Ζῶα ἐργαστικὰ κοσμικῶν προσώπων ἢ καὶ ἱερομονάχων ἢ μοναχῶν ἔνδον τοῦ Ἁγιωνύμου τούτου Ὄρους ὅλως μὴ νεμέσθωσαν, διὰ τὰ ἐπισυμβαίνοντα οὐ συμφέροντα τοῖς θείοις μοναστηρίοις, πάρεξ μέντοι τῶν ζώων τῶν ἀρσενίων τῶν εἰς χρείαν αὐτοῖς. Ῥακίον τε παντελῶς μὴ κατασκευάζεσθαι ἐν παντὶ τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τούτῳ, οὔτε πίνεσθαι παρὰ τῶν ἐνασκουμένων, ὡς κακῶν μόνον αἴτιον, οὐδεμιᾶς δ' ὠφελείας πρόξενον, ὁμοίως τε καὶ κάστανα ὅλως μὴ συλλέγεσθαι εἰς πρᾶσιν παρ' οὐδενός, ἀλλ' εἰς ἰδίαν χρῆσιν. Ἀπέχειν δὲ τούτους πάντας πάσης διαβολῆς, πάσης συκοφαντίας, παντὸς ἐγκαλεσμοῦ ἐξωτερικοῦ, ἂν δέ τι, εἰρηνικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς θεωρεῖσθαι, μακράν τε εἶναι καὶ παντοίων γραμμάτων πλαστῶν, τῶν εἰς ἰδίαν τυχὸν ἢ κοινὴν ζημίαν συντεινόντων. Πρὸς δὲ τούτοις ἐκυρώθη ὅτι ἐάν τις τῶν μοναχῶν ἀγοράσῃ κελλίον ἐν τοῖς ὁρίοις μοναστηρίου τινὸς ἢ ἐν τῷ Πρωτάτῳ ἢ ἐν ταῖς σκήταις, εἰ μὲν βουληθείη ἀπελθεῖν ἀλλαχόθι, οὐδέν τι μὴ ἐπαναλαμβάνετο, ἂν δὲ διωχθῇ, λαμβανέτω ἅτινα δέδωκεν. Οὐδόλως δὲ σῖτον ἢ κριθὴν ἔνδον τοῦ Ἁγίου τούτου Ὄρους μὴ σπείρειν, πλὴν ὀσπρίων διαφόρων, ἵνα μή τι συμβῇ· ἀπεμπολεῖσθαι δὲ τὰ λεπτοκάρυα ὀφείλεται ἀνὰ ἄσπρα ἓξ τὸ πινάκιον, τὰ δὲ κεράσια ἀνὰ πέντε, τοῦ ἐλαίου ἡ λίτρα ἀνὰ ὀκτώ, ὑπαρχόντων τῶν μέτρων πάντων ἴσων τοῖς μέτροις τοῖς ἐκκλησίας τοῦ Πρωτάτου, οὐδὲν οὐδόλως ἐκ τούτων ἐκτὸς ἀπεμπωλούμενον, ἔνδον

δὲ τοῦ Ἁγίου τούτου Ὄρους ἅπαντα ἀπεμπωλείσθωσαν. Ἱερομόναχοι δὲ καὶ μοναχοί, οἱ ἐν τοῖς κελλίοις εὑρισκόμενοι, μὴ πορευέσθωσαν ἐν ταῖς τοῦ κόσμου ἐπαρχίαις αἰτεῖν ἀδελφάτα ἢ σαραντάρια ἢ ἄλλα τινὰ πρὸς ἰδίαν χρῆσιν· μόνοις γὰρ τοῖς καθολικοῖς μοναστηρίοις ἐδόθη εἰς τὸ βοηθεῖσθαι διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἃς ἔχουσι χρείας. Πρὸς τούτοις ὥρισται, καὶ ταῦτα κεκύρωται ῥητῶς, ἵνα μηδεὶς ἐκ πάντων τῶν ἐνασκουμένων ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει τούτῳ ἔχῃ ἄδειαν πωλεῖν ἢ ἀγοράζειν ἢ ῥάσα ἢ μανδύα ἢ καμηλαύκια ἢ γκρίζα, ἢ ἄλλο τι παντοῖον ἐξ ὧν ἐργάζονται (lacuna) καὶ αἰσχροκερδῶς· οὐ γὰρ εὔλογον· λαμβανέτω δὲ τὸν μισθὸν τοῦ κόπου αὐτοῦ καὶ τὴν ἀξίαν τιμὴν τῆς ὕλης ἐκείνης, ἐνδιακρίτως τοῦτο πωλῶν καὶ ἀδελφικῶς, τὴν ἰδίαν ζωάρκειαν καὶ μόνον πραγματευόμενος· ἔξω δὲ ἐν ταῖς σκήταις μὴ ἐξέστω οὐδενὶ τῶν ἐνασκουμένων ἀμπελῶνας ἔχειν, ὀλίγα δέ τινα κλήματα διὰ τὸ τρώγειν σταφυλάς, ἂν δὲ ἐθέλῃ ἀμπελῶνας ἔχειν πολλούς, ἀπέρχεσθαι ἐν μοναστηρίῳ καὶ ὑποτασσέσθω ὡς εὔλογον· οὐ γὰρ πολυκτήμονα τὸν ἀσκητὴν ὀφείλει εἶναι, ἀλλ' ὀλίγοις ἀρκούμενον. Φυλάττειν δὲ πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντων ὀφείλοντες πάντες, ἱερομόναχοί τε καὶ μοναχοί, ὅλως μὴ προσδέχεσθαι ἐν τοῖς ἔξω κελλίοις ἢ ἐν ταῖς χώραις μοναχὰς καλογραίας, ὡς συναδελφὰς δῆθεν· εὐκατηγόρητον γὰρ καὶ ἐπὶ ψόγον, καὶ οὐδὲ πάθους ἔσται χωρίς, οὐδὲ τῆς τῶν πολλῶν κατακρίσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπηγορευμένον τοῖς ἱεροῖς κανόσι, μὴ ψυχικὴν φέρον τὴν βλάβην καὶ τὴν ἀπώλειαν. Ἐπεὶ οὖν ταῦτα πάντα ἐπιστώθημεν καὶ ἐβεβαιώθημεν καὶ ἠξιώθημεν ἐπιβεβαιώσασθαι αὐτά, γράφοντες ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀποφαινόμεθα, γνώμῃ τοῦ τε ῥηθέντος ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κὺρ Σιλβέστρου, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ τῶν ἐντυχόντων ἀρχιερέων, ἵνα ἅπαντα ταῦτα διατηρεῖν χρέος ἔχωσι καὶ στέργειν καὶ διαφυλάσσειν ἀπαρενσάλευτα πάντες οἱ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τούτῳ ἐνασκούμενοι, ὡς καὶ ὑπέσχετο καὶ ὡς εὔλογον καὶ δίκαιόν ἐστιν· ὃς δέ τι τούτων παραβῆναι τολμήσει, ἱερωμένος μὲν ὤν, ἀργὸς ἔστω, τῶν μοναχῶν δὲ λαϊκῶν ἢ ἄλλων, ἀφορισμένος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν τιη' θεοφόρων πατέρων ὑπόδικος, καὶ παιδευθήσεται καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ οὐδεὶς ἔσται αἴτιος ἢ αὐτὸς ἑαυτῷ. Ἐπὶ τούτοις γὰρ ἅπασιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐπικυρωτικὸν σιγιλλιῶδες ἡμέτερον συνοδικὸν γράμμα καὶ τοῖς ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει πέμπεται εἰς δήλωσιν καὶ ἐκπλήρωσιν καὶ ἀσφάλειαν, κατὰ τὸ ζπγ' ἔτος, ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος γ'.

† Ἱερεμίας ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Σίλβεστρος ἐν Θεῷ πάπας καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς Ἀλεξανδρείας, καὶ κριτὴς τῆς οἰκουμένης.

† ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος (cetera desunt)

3. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Παϊσίου (Μάϊος 1744)

Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Τὰ παρὰ ἀνθρώποις ἑκάστοτε λεγόμενα καὶ πραττόμενα, ὅσα δεσμοῖς τισὶ καὶ συνθήκαις καὶ ὅροις συμπεριείληπται, εἰ μόνον ἀγράφοις καὶ ψιλοῖς λόγοις εἰς ἀέρα χεομένοις συμφωνηθῶσι, μὴ τὴν ἀπὸ γραμμάτων δύναμιν καὶ κατοχύρωσιν προσλαβόντα, οὐκ ἄν σχοίη τὸ ἀσφαλές τε καὶ μόνιμον, οὐδ' ἂν ὅλως δύναιντο διὰ μυρίων κόπων σώζεσθαι τοῖς μετέπειτα χρόνοις, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν μόνον δόξαντα συνεστάναι, δίκην πομφόλυγος χρόνου τάχιστ' ἀπερρύη τῆς μνήμης διολισθήσαντα καὶ διαλυθέντα καὶ ἐξίτηλα γεγονότα, καὶ διόλωλε ἅτε ἐπὶ κριπίδι ἀβεβαίῳ καὶ ἀπαγεῖ θεμελιωθέντα· ἥ τε γὰρ μεσεμβολοῦσα τῶν χρόνων παράτασις λήθην ἐπιφέρειν οἶδε, καὶ ἀμνηστίαν τῶν λαληθέντων, καὶ ἡ τῶν προσώπων τε καὶ πραγμάτων παλίντροπος ἀλλοίωσις καὶ μεταβολὴ ἐμποδοστατοῦσα καὶ συγχέουσα τὴν ἀκρίβειαν ἀμαυροῖ καὶ παραχαράττει τὰ ποτὲ κοινολογηθέντα καὶ συμφωνηθέντα, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν περιΐστησι· ταύτῃ τοι τοῖς μετ' ἐπιστασίας νουνεχοῦς καὶ ἔμφρονος λογισμοῦ τῆς συστάσεως τῶν πραγμάτων προνοουμένοις καὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῖς περιποιουμένοις τῶν λίαν ἀναγκαίων ἐκρίθη γραμμάτων ὑπομνήμασι τὰς σφῶν ὑποθέσεις ἐγχαράττειν, καὶ ταμεύειν ὡς ἐμπράκτως κατοχυροῦν τὰ ἐν λόγοις πρότερον γνωμοδοτηθέντα καὶ ψηφισθέντα, καὶ οἷον ἐμψυχωμένην καὶ ζῶσαν ὑπ' ὄψιν ἀείποτε παριστᾶν τὴν τῶν πραγμάτων ἐνέργειαν. Τούτου δ' ἀναγκαίως ἐνεργουμένου τε καὶ κρατοῦντος πᾶσι τοῖς κατὰ κόσμον βιωτικοῖς, οἷς μετ' ἀλλήλων συναινοῦσι καὶ συντίθενται ἄνθρωποι, πολλῷ μᾶλλον κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον ὁ τοῦ δικαίου ἀπαιτεῖ λόγος παρατηρεῖσθαι καὶ γίγνεσθαι τὴν διὰ γραμμάτων ἀσφάλειαν, ἔνθα περὶ καταστάσεως ἱερῶν πραγμάτων βουλῆς συνετῆς καὶ σταθερᾶς συμφωνίας καθέστηκε χρεία, καὶ περὶ εὐταξίας καὶ ῥυθμίσεως ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ μοναστηριακῶν ὑποθέσεων σκέψις βαθεῖα προτείνεται, καὶ σύνθημα γνωμοδοτεῖται, καὶ ψήφισμα συνόδου προβαίνει ἐπὶ ἀκριβεῖ μάλιστα προθεωρίᾳ τε καὶ προαναπολήσει καὶ προγυμνασίᾳ καὶ προσδιορισμῷ εὐλογοφανεῖ τε καὶ δικαίᾳ ἀποφάσει ὑπὸ ἀξιολόγων, βαθυφρόνων τε καὶ πεπαιδευμένων προσώπων αἱρετῶν κριτῶν ἀποκαθισταμένων, διὰ προηγησαμένης ἐγγράφου θερμῆς δεήσεώς τε καὶ ἀξιώσεως εἰς ἑκάτερα τῶν ἐνδιαφερομένων ἀλλήλοις μέρη καὶ διὰ πατριαρχικῆς προτροπῆς τε καὶ ἀδείας προγεγενημένη καὶ ὁ τῆς δικαιοσύνης ζυγός, εὐθύτητι καὶ ἀληθείᾳ ταλαντευόμενος, μένει ἀπαρέγκλιτος.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος διατελοῦντα βασιλικά, σταυροπηγιακά τε καὶ σεβάσμια μοναστήρια, καίτοι κοινὰ τῶν ὀρθοδόξων ἀνθρώπων τυγχάνοντα ἱερὰ προσκυνήματα καὶ εὐκτήριοι οἶκοι, ἅτ' ἐν αὐτοῖς ἐκτενοῦς πρὸς Κύριον ἀεννάως τελουμένης προσευχῆς καὶ δεήσεως ὑπὲρ ὑγιείας τε καὶ σωτηρίας ἁμαρτιῶν πάντων τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, καὶ μάλιστα τῶν βοηθούντων αὐτά, καὶ ἀσκήσεως βίου θεοφιλοῦς πολιτευομένης, ἀλλ' οὖν εἴτε καιρικαῖς ἀνωμαλίαις καὶ ἀλλεπαλλήλοις συμφοραῖς καὶ περιστάσεσι, καὶ ἀφορήτοις συδοσίμασι πιεζόμενα, εἴτε ἀπροσφόροις καὶ ἀλυσιτελέσι ἐπιστασίαις καὶ διοικήσεσί τινων κατὰ καιροὺς προϊσταμένων τῆς Κοινότητος αὐτῶν ἐμπεπιστευμένων, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν πρὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου ἀμετρίᾳ χρεῶν ἐπὶ τοσοῦτον καταβαρυνθῆναι, ὥστε τὰ πλείω τούτων κλονεῖσθαι καὶ ἔσχατον σχεδὸν κινδυνεύειν κίνδυνον, καὶ παντελῆ ἐπαπειλουμένην κατ' αὐτῶν ἐρήμωσιν· καὶ ἐντεῦθεν οἱ πάντων τούτων τῶν θείων σκηνωμάτων τέως προϊστάμενοι ὁσιώτατοι ἱερεῖς, ἀπορίᾳ τε καὶ ἀμηχανίᾳ παντελεῖ συσχεθέντες καὶ ἐν δεινῷ ποιησάμενοι, συνελθόντες προλαβόντως εἰς ἕν, ἤτοι ἐν τῷ διορισμένῳ αὐτῶν τόπῳ τοῦ Πρωτάτου, καὶ κοινῶς πολλοὶ τοῦ ποιητέου συνδιασκεψάμενοι, ἔγνωσαν ἐν πρώτοις προσδραμεῖν μετὰ Θεὸν τῇ δεφενδεύσει τῶν χρησιμωτάτων προκρίτων ἀρχόντων τε καὶ προεστώτων τοῦ ἐνταῦθα τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων εὐλογημένου ῥουφετίου τῶν γουναράδων, θερμῶς αὐτοὺς ἐπὶ τούτῳ ἱκετεύσαντες καὶ ἀξιώσαντες καὶ ἐπομένως ὑπ' αὐτῶν θείῳ ζήλῳ τε καὶ θεοφιλεῖ γνώμῃ κινηθέντων ὡς τιμίων τε καὶ εὐσεβῶν καὶ φιλελεημόνων ἀποδειχθέντων, ξυνέθεντο κοινῇ αὐτῶν γνώμῃ καὶ συναινέσει κεφάλαιά τινα ὡς κατωτέρω ἐν τῷ παρόντι ρητῶς δηλωθήσεται, καὶ ἐν κώδικι ἐκεῖνα καταγράψαντες καὶ καταστρώσαντες τοῖς αὐτοῖς ἄρχουσι καὶ ἐπιτρόποις τῆς κοινότητος παντὸς τοῦ Ὄρους, ἐφ' ᾧ διοικεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρὸς κοινὴν τῶν σεβασμίων τούτων μοναστηρίων σύστησιν καὶ ὠφέλειαν· ἔμπης διὰ τὰς ἀναφυείσας ἤδη μεταξὺ τῶν πατέρων τούτων εἰς δύο μέρη διῃρημένων διενέξεις καὶ διαφορὰς καὶ λογαριασμούς, καὶ ἀντιδιαφερομένων ἀλλήλοις, ἤτοι τῆς κοινότητος τῶν ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει εὑρισκομένων δέκα ἐννέα ἱερῶν μοναστηρίων, μετὰ τῶν πρώτων τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς Μ. Λαύρας, οἱ ἑνὸς ἔτους τῶν αὐτῶν μοναστηρίων προϊστάμενοι προσέδραμον τῇ προνοίᾳ καὶ ἀντιλήψει καὶ διαφωτήσει τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τῇ συνδρομῇ καὶ βοηθείᾳ τῶν εἰρημένων ἀρχόντων γουναράδων, καὶ ἐδεήσαντο θερμῶς γενέσθαι κοινήν τε καὶ συνοδικὴν σύσκεψιν τοῦ ποιητέου. Ἐπειδὴ ἡ ἡμετέρα [μετριότης] ἐγγράφῳ τε πατριαρχικῇ προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ καὶ διὰ σφραγιστοῦ ἐνυπογράφου τε καὶ ὑποσχετικοῦ τῶν εἰς τὰ ὧδε σωματικῶς παραγενομένων προεστώτων, ἐκ τῶν πατέρων τῶν ἀντιδιαφερομένων τούτων μόνων διορισθέντες καὶ ἀποκατασταθέντες ἤδη ἐκ μέρους αὐτῶν

ἐπίτροποι καὶ αἱρετοὶ κριταὶ ἐπὶ τὸ θεωρῆσαι τὰς διαφορὰς καὶ τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν οἱ τρεῖς οὗτοι, δηλαδὴ οἱ ἱερώτατοι μητροπολῖται καὶ συνάδελφοι ἡμῶν ἀρχιερεῖς, ὅ τε Κυζίκου κὺρ Ἀνανίας, ὁ Βερροίας καὶ Ναούσσης κὺρ Ἰωακείμ, καὶ ὁ Σερρῶν κὺρ Γαβριήλ, ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι ὁ μὲν παντὸς Ἑλλησπόντου, ὁ δὲ Θετταλίας, ὁ δὲ πάσης Μακεδονίας, καὶ οἱ χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ πρόκριτοι τῶν γουναράδων, ὅ τε κυρίτζη Ζαφειράκης Δήμου, καὶ ὁ κυρίτζη Πετράκης Σάββα, ὁ χατζῆ κὺρ Σκαρλάτος, ὁ κυρίτζη Νικολάκης Κουζῆς, ὁ χατζῆ κὺρ Ἀναστάσης, ὁ κυρίτζη Κωνσταντῖνος Δημητρίου, ὁ χατζῆ κὺρ Ἀντωνάκης, καὶ ὁ κυρίτζη Αὐγερινὸς Χριστοδούλου, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῖν ἀγαπητά, συνῆλθον εἰς ἓν οὗτοι πάντες. Τοίνυν προτεθέντων εἰς μέσον τῶν ὧν ἑκάτερα τὰ ἀντιδιαφερόμενα μέρη προὐβάλλοντο καὶ διισχυρίζοντο, ἀκριβῶς ἐτασθέντων καὶ διευκρινηθέντων ἀφιλοπροσώπως, καὶ καθαρῷ συνειδότι ὑπὸ τῶν ἀξιολόγων τούτων αἱρετῶν κριτῶν, δὶς καὶ τρὶς οἱ ῥηθέντες [ὁσιώτατοι] πατέρες καὶ παρακινηθέντες ἐπὶ τῷ φανερῶσαι καὶ δοῦναι καθαρὸν λογαριασμὸν ἕνεκεν τοῦ ἐπισωρευθέντος τῇ κοινότητι παντὸς τοῦ Ὄρους βαρυτάτου καὶ πολυαρίθμου χρέους, συμποσωθέντος [ὅλου] μέχρι τοῦδε εἰς γρόσια ἑκατὸν δύο χιλιάδας καὶ τετρακόσια τεσσαράκοντα ὀκτώ, κεφάλαιά τε καὶ δουλευθέντα διάφορα ὄντα, δαπανηθέντα καὶ ἐξοδευθέντα διὰ τῶν αὐτῶν Λαυριωτῶν πατέρων ὡς προϊσταμένων τοῦ Ὄρους, καὶ ἀποδεῖξαι εἰς ποίας κοινὰς μοναστηριακὰς χρείας καὶ ὑποθέσεις ἐξώδευσαν ταῦτα, καθὼς οἱ ἐνάγοντες αὐτοὺς ἐζήτησαν, καὶ κατὰ τὸ δίκαιον οὐκ ἠδυνήθησαν δοῦναι λογαριασμὸν παντάπασι, ἀλλ' ἐφάνησαν ἀναπολόγητοι πάντη, ἐπὶ τούτοις ὑπεύθυνοί τε καὶ ὑπαίτιοι.

Ταῦτ' ἄρα οἱ αὐτοὶ αἱρετοὶ κριταὶ κοινῶς συνδιασκεψάμενοι καὶ τῇ τῆς δικαιοσύνης στάθμῃ τὸ πρᾶγμα ἐξακριβώσαντες καὶ διευκρινήσαντες, ἀπεφήναντο εὐλόγως καὶ συνετῷ δικαίῳ ὅπως οἱ μὲν Λαυριῶται πατέρες ὀφείλωσι πληρῶσαι καὶ ἐξοφλῆσαι ἐκ τῆς ὅλης ποσότητος τοῦ εἰρημένου κοινοῦ μοναστηριακοῦ χρέους γρόσια τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας καὶ πεντακόσια τριάκοντα ἓν κατὰ τὸν ἐμπεριεχόμενον τρόπον τῷ τῶν αὐτῶν αἱρετῶν κριτῶν ἀποδεικτικῷ γράμματι κατησφαλισθέντι καὶ ἐπιβεβαιώσει τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ δοῦναι ἀπαραιτήτως εἰς τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ κοινὸν μοναστηριακὸν χρέος, καὶ ἐκπεσεῖν ταῦτα πάντα τῆς ὅλης ποσότητος τοῦ αὐτοῦ κοινοῦ χρέους, οἱ δὲ Βατοπεδινοὶ ὀφείλωσι πληρῶσαι γρόσια ἑπτὰ χιλιάδας καὶ πεντακόσια, οἱ Ἰβηρῖται πατέρες ὀφείλωσι ἀπολογηθεῖναί τε καὶ ἐξοφλῆσαι γρόσια δέκα πέντε χιλιάδας, καθ' οὓς τρόπους διαλαμβάνει τὸ αὐτὸ βεβαωτήριον γράμμα καὶ ἐκπεσεῖν καὶ ταῦτα πάντα ὁμοίως ἀπὸ τῆς ὅλης ποσότητος τοῦ αὐτοῦ χρέους· προσέτι δὲ ὀφείλωσι οὗτοι πάντες, οἱ Λαυριῶται δηλαδή, Βατοπεδινοὶ καὶ

Ἰβηρῖται, ἐξαποστεῖλαι ἀσφαλῶς ἐνταῦθα πρὸς τοὺς προεστῶτας τοῦ ῥουφετίου τῶν γουναράδων, ἐπιτρόπους τῆς κοινότητος παντὸς τοῦ Ὄρους, διαρρηγμένας τε καὶ ἐσχισμένας πάσας τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας τοῦ οὗπερ διωρίσθησαν πληρῶσαι καὶ ἐξοφλῆσαι χρέους τούτου, ὡς εἴρηται. Μετὰ δὲ τὴν γενομένην ὑπ' αὐτῶν τελείαν ἐξόφλησιν τῆς διορισθείσης ταύτης τῶν ἄσπρων ποσότητος, μένει καθαρὸν χρέος τῆς κοινότητος παντὸς τοῦ Ὄρους γρόσια τριάκοντα τέσσαρες χιλιάδες καὶ τετρακόσια δέκα ἑπτὰ ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἅτινα ὀφείλουσι κοινῶς καὶ τὰ εἴκοσι ἱερὰ μοναστήρια κυβερνῆσαι τε καὶ ἀποπληρῶσαι ἀναλόγως κατὰ τὴν τῶν αἱρετῶν τούτων κριτῶν δικαίαν ἔγγραφον ἀπόφασιν, οἵτινες θεωρήσαντες πρὸς τούτοις καὶ ἀκριβῶς στοιχησάμενοι καὶ τὰ ἅπερ οἱ ὁσιώτατοι Ἁγιορεῖται οὗτοι πατέρες κοινῇ αὐτῶν γνώμῃ καὶ συναινέσει διωρίσαντο καὶ ἐξέθεντο κεφάλαια, καὶ εὑρόντες πάντα εὔλογα, καὶ ἀναγκαῖα, ἐπωφελῆ τε καὶ χρήσιμα καὶ πρόσφορα τῇ κοινότητι τοῦ Ὄρους, προαπεφήναντο ἐπὶ τῷ μένειν ἐκεῖνα διὰ παντὸς ἀπαρεγχείρητα καὶ ἀμεταποίητα, καὶ ὀφειλόμενα διοικεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχόντων ἐπιτρόπων τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους, ἐπικυρωθῆναί τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος, ἅτινα εἰσὶ ταῦτα, δηλονότι: Α΄) Οἱ κατὰ καιροὺς πρόκριτοι καὶ προεστῶτες τοῦ ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐλογημένου ῥουφετίου τῶν χρησίμων γουναράδων ἔχουσι ἐπιτροπεύειν καὶ ἐπιστατεῖν καθ' αὑτὸ πάντοτε τῇ κοινότητι παντὸς τοῦ Ὄρους, θεωρεῖν τε καὶ διοικεῖν ἀφιλοπροσώπως καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ πᾶσαν ἐμπίπτουσαν τῇ κοινότητι ταύτῃ καὶ ἰδίᾳ ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἱερῶν τούτων μοναστηρίων ὑπόθεσιν, ὡς καθάπερ καὶ κοινῶς ὑπὸ τῶν αὐτῶν πατέρων δοθείσης αὐτοῖς τῆς τοιαύτης τελείας ἀδείας τε καὶ ἐξουσίας, μετὰ θερμῆς ἱκεσίας τὴν καὶ ἀξιοῦμεν. Β΄) Οἱ κατὰ καιροὺς εὑρισκόμενοι ἐνταῦθα Ἁγιορεῖται ταξειδιῶται πατέρες ὀφείλουσι μὴ ἐπιχειρεῖν διορθοῦν μηδεμίαν ὑπόθεσιν τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους, καὶ χωρὶς εἰδήσεως καὶ κοινῆς συμβουλῆς, παρὰ γνώμην τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων. Γ') Ὡσαύτως οἱ ἐκ μέρους τῆς κοινότητος ἀποστελλόμενοι ἐνταῦθα κατὰ πάντα καιρὸν δι' ἥντινα οὖν ἀναγκαίαν κοινὴν ὑπόθεσιν θεοσεβεῖς καὶ ἄξιοι πατέρες ὀφείλωσι κατὰ πάντα τρόπον ὑπακούειν καὶ συναινεῖν τῇ κοινῇ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων συμβουλῇ, γνώμῃ τε καὶ ἀποφάσει καὶ καθὼς ἂν οὗτοι κρίνωσι εὔλογον, οὕτω κἀκεῖνοι ὀφείλουσι στέργειν καὶ ποιεῖν ἀναντιρρήτως καὶ πληροῦν τῷ ὑπ' ἐκείνων διοριζομένῳ ἀξίῳ προσώπῳ τὸν εὐλογοφανῆ μισθὸν ἐπὶ τῷ συμπροσπαθεῖν αὐτοῖς καὶ συντρέχειν, ὅπου ἂν γένηται χρεία, πρὸς τὴν ἀπάντησιν καὶ διόρθωσιν ἑκάστης ἐμπιπτούσης κοινῆς ἀνάγκης τε καὶ περιστάσεως, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατ' ἔτος διδόμενα βασιλικὰ συδοσίματα ὑπὸ τῆς αὐτῆς κοινότητος, χαράτζιά τε δηλαδὴ καὶ τεμεχτὸν λεγόμενα, καὶ διδόμενα εἰς

τὸ ὀτζάκιον τοῦ ἐνδοξοτάτου μποστατζὴ μπασή, καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα καὶ χρειώδη κοινὰ ἔξοδα πάντα, ὀφείλονται πληροῦσθαι γνώμῃ τε καὶ εἰδήσει τῶν ἐπιτρόπων, μετρούμενά τε πρῶτον ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἰδίαις σφραγῖσι σφραγιζόμενα. Δ') Ἅπαν τὸ ἐναπομεῖναν καθαρὸν προειρημένον χρέος τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους, ἔτι δὲ καὶ τὰ εἰς τὸ ἑξῆς κατ' ἔτος δανειζόμενα ἄσπρα παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τούτων διὰ κοινὰς ἀνάγκας τε καὶ χρείας τοῦ Ὄρους, καὶ εἰς ποίας κοινὰς μοναστηριακὰς ὑποθέσεις δίδονται, καὶ τὰ ἐτήσια διάφορα, πάντα ταῦτα ὀφείλονται καταγράφεσθαι ῥητῶς ἓν πρὸς ἓν ἐν τῷ ῥηθέντι κώδικι. Ε') Αἱ κατ' ἔτος ἀποστελλόμεναι ὑπὸ τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἐπιτρόπους αὐτῶν βοῦλλαι παρ' ἐκείνοις λεγόμεναι, ἤτοι χαρτιὰ ἄγραφα κατεσφραγισμένα τῇ κοινῇ μοναστηριακῇ αὐτῶν σφραγῖδι, ἐπὶ τῷ μετέρχεσθαι καὶ ἐξοδεύεσθαι ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων εἴτε εἰς ὁμολογίαν νέου κοινοῦ χρέους, εἴτε εἰς ἐναλλαγὰς ὁμολογιῶν παλαιοῦ χρέους καὶ εἰς λοιπὰ κοινὰ ἀναγκαῖα γράμματα, ὀφείλονται πάντα γράφεσθαι ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι καὶ τὰ περισσεύοντα τυχὸν ἐξ ἐκείνων ἐπιστρέφεσθαι καὶ ἐξαποστέλλεσθαι, ἀσφαλῶς διερρηγμένα, εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Ὄρους. ΣΓ') Τὰς παρ' οὗτινος προσώπου, εὐλαβοῦς χριστιανοῦ εἴτε ἔσωθεν εἴτε ἔξωθεν τῆς πόλεως γινομένας κατὰ πάντα καιρὸν ἐλεημοσύνας εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Ὄρους ἔχωσιν οἱ αὐτοὶ ἐπίτροποι αὐτῶν παραλαμβάνειν εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ ἐξοδεύειν εἰς κοινὰς χρείας τοῦ Ὄρους, αἵτινες ὀφείλονται λογαριάζεσθαι παρὰ τῶν πατέρων ἐπίσης ἐν ταῖς συδόσεσι τῶν ἱερῶν αὐτῶν μοναστηρίων. Ζ') Ἐὰν ποτὲ συμβῇ ἐνταῦθα συμφορά τις καὶ περίστασις καὶ ὑπόθεσις ἀναγκαία, εἴτε κοινὴ τοῦ Ὄρους εἴτε ἰδία ἑνὸς πατέρος τῶν μοναστηρίων, ὀφείλουσιν οἱ ἐπίτροποι ἀπαντᾶν πᾶσι τρόποις καὶ διορθοῦν αὐτὴν ὡς οἷόν τε καθ' ἣν ἔχουσι ὁλοσχερῆ ἐξουσίαν, χωρὶς τοῦ δοῦναι εἴδησιν εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Ὄρους, ἵνα μὴ ἐπακολουθήσῃ αὐτοῖς μεῖζόν τι κακὸν καὶ ὑπερβάλλουσα ζημία διὰ τῆς τοῦ καιροῦ ἀναβολῆς· τὰ δ' ὅσα καὶ ἂν ποιήσωσι ἔξοδα, εἴτε εἰς τοιαύτην ἀνάγκην, εἴτε εἰς βασιλικὰ συδοσίματα, εἴτε εἰς χρονικὰ διάφορα κοινοῦ χρέους, καὶ εἰς λοιπὰς μοναστηριακὰς χρείας, ὀφείλοντας κατὰ πάντα καιρὸν ἀπολογεῖσθαι καὶ πληροῦσθαι πρὸς αὐτοὺς ἀπαραιτήτως παρὰ τῶν πατέρων σῷα καὶ ἀνελλιπῆ, εἴτε κοινῇ [εἴτε ἰδίᾳ], καθὼς ἂν γένηται χρείας καὶ κατὰ τὸ δίκαιον. Η') Καὶ τελευταῖον τὰ τῇ κοινότητι τοῦ Ὄρους ὑποκείμενα κατὰ ταῖς δυσὶν ἐκλαμπροτάταις αὐθεντείαις, Οὐγγροβλαχίας τε καὶ Μολδοβλαχίας, εὑρισκόμενα δύο ἱερὰ μοναστήρια, τὸ μὲν ἐν Βουκουρεστίῳ Κουτρατζάνιον ἐπονομαζόμενον τῆς Κομήσεως τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν [Δεσποίνης], κτῆμα τε καὶ ἀφιέρωμα ὑπάρχον τοῦ ἐκλαμπροτάτου ἀοιδίμου αὐθέντου Ἰωάννου Σερβάνου βοεβόδα τοῦ Κατακουζηνοῦ, τὸ δὲ ἐν ἁγίᾳ Σιών, ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν

σεμνυνόμενον, κτῆμα τε καὶ ἀφιέρωμα τοῦ ἀειμνήστου αὐθέντου Ἰωάννου Βασιλείου βοεβόδα, ὀφείλονται καὶ ταῦτα ἀμφότερα μένειν ὑπὸ τὴν δεφένδευσιν τῶν ἐπιτρόπων, καὶ τὰ διατεταγμένα ἐτήσια ἐκεῖνα πληροῦσθαι πρὸς αὐτοὺς ἀναντιρρήτως ὑπὸ τῶν ἐκείνοις κατὰ καιροὺς ἡγουμενευόντων καὶ δηλοποιεῖσθαι ῥητῶς παρὰ τῶν ἐπιτρόπων πρὸς τὴν κοινότητα τοῦ Ὄρους, ἵνα ποιῶσι κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κοινὴν μοναστηριακὴν συνήθειαν. Δυστροπησάντων δὲ τῶν ἡγουμένων τούτων ἐπὶ τῇ πληρωμῇ τῶν ἐτησίων, ὀφείλουσι οἱ ἐπίτροποι γράφειν κατ' ἐκείνων πρός τε τοὺς κατὰ καιρὸν ὑψηλοτάτους αὐθέντας καὶ πρὸς τὴν κοινότητα τοῦ Ὄρους, καὶ ἅτινα κεφάλαιά τε καὶ ζητήματα πάντα ταῦτα κοινολογηθέντα πρότερον καὶ ἀκριβῶς ἀναπολληθέντα καὶ γυμνασθέντα παρά τε τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους καὶ παρὰ τῶν εὐλογημένων αἱρετῶν κριτῶν, καὶ τῆς προσηκούσης διορθώσεως ἤδη ἀξιωθέντα καὶ ὀφειλόμενα διοικεῖσθαι ὑπὸ τῶν [κατὰ] καιροὺς προεστώτων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ ἐνταῦθα ῥουφετίου τῶν γουναράδων καὶ τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους ἐστερήθησαν κοινῶς παρὰ πάντων, καὶ ἐζητήθησαν ἐπικυρωθῆναί τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι διὰ τοῦ παρόντος ἐκκλησιαστικοῦ σιγιλλώδους γράμματος ὡς εὔλογόν τε καὶ εὐάρεστον καὶ ἀποδοχῆς ἄξιον, ἅ τε πρὸς ἐπωφελὲς καὶ χρήσιμον ἀπονεύοντα τέλος, καὶ πρὸς θεοφιλῆ ἀφορῶντα σκοπὸν τῆς ἐλπιζομένης ἔσεσθαι σὺν Θεῷ τῇ κοινότητι τοῦ Ὄρους ἀγαθῆς καταστάσεως καὶ κυβερνήσεως, προσεπεξηγηθέντα καὶ παρὰ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων ὅπως ἡ ἐπικρατοῦσα ἔν τε τῇ κοινότητι τοῦ Ὄρους καὶ τῇ πολιτείᾳ Θεσσαλονίκης ἀρχαία παράλογος συνήθεια καὶ ἀταξία περὶ τῆς κυβερνήσεως καὶ διορθώσεως τῶν συμπιπτουσῶν κοινῶν μοναστηριακῶν ἀναγκῶν τε καὶ ὑποθέσων ἀκυρωθῇ καὶ ἀπρακτήσῃ παντάπασιν, καὶ ἐν μὲν τῇ κοινότητι τοῦ Ὄρους ἀποκατασταθῇ κῶδιξ καθὼς καὶ ἐνταῦθα, ἐν ᾧ ὀφείλονται καταγράφεσθαι ῥητῶς ἅπασαι αἱ κατ' ἔτος πρόσοδοι τε καὶ ἔξοδοι· ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ Θεσσαλονίκης διορισθῇ κοινῇ τῶν πατέρων συνδιασκέψει καὶ συναινέσει καὶ ἀποκατασταθῇ ἐπιστάτης καὶ διοικητὴς τῶν ἐκεῖσε κοινῶν τε καὶ ἰδίων μοναστηριακῶν ὑποθέσεων, θεοσεβές τε καὶ ἀξιόπιστον καὶ ὀρθόδοξον πρόσωπον. Πρὸς δὲ κοινῶς τε καὶ ὁμοφρόνως διωρίσαντο οἱ αὐτοὶ πατέρες διοικεῖσθαι καὶ κυβερνεῖσθαι τοῦ λοιποῦ τὰ ἐκεῖσε κατ' αὐτοὺς τρόπῳ τοιῷδε· δηλονότι πάντα τῶν εἰς τὰ ἐκεῖσε διατελοῦντα σεβάσμα μοναστήρια εἰς δύο τάξεις διαιρούμενα, ἐξ ὧν ἡ μὲν Αη τάξις ἐστὶ τὰ τρία σεβάσμα μοναστήρια ταῦτα, τῆς Μεγίστης Λαύρας δηλαδή, τοῦ Βατοπεδίου καὶ τῶν Ἰβήρων, ἡ δὲ δευτέρα τὰ λοιπὰ δέκα ἑπτὰ μοναστήρια, καὶ ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς Μεγίστης Λαύρας, καὶ κατὰ τάξιν ἐφεξῆς προβαίνοντα μέχρι τοῦ ἐσχάτου καὶ τελευταίου, ἔχουσιν ἀποκαθιστᾶν κατ' ἔτος τῇ Κοινότητι τοῦ Ὄρους κοινῇ αὐτῶν ἐκλογῇ, γνώμῃ τε καὶ συναινέσει, γέροντας

καὶ προεστῶτας καὶ διοικητὰς τέσσαράς τινας θεοσεβεῖς, ἀξίους τε καὶ δοκίμους ἄνδρας, ἐκ μὲν τῆς πρώτης τάξεως δηλαδὴ ἕνα, ἐκ δὲ τῆς δευτέρας δύο, ἐπάνω δὲ τῶν τριῶν τούτων ἕναν ἐπιστάτην καὶ ἔφορον ἐκ τῆς Αης τάξεως, παλινουνεχῆ τε καὶ πρακτικὸν προηγούμενον καὶ γραμματικὸν τὸν αὐτὸν τοῦτον· καὶ τοῦτο ὀφείλει φυλάττεσθαι ἀεννάως, καὶ οὕτω διορίζεσθαι καὶ εἰς τοὺς ἐφεξῆς χρόνους κατὰ τάξιν· οἵτινες τέσσαρες οὗτοι ὀφείλουσι κοινῶς, καὶ οὐχὶ διῃρημένως καὶ ἰδίως, ἐπιστατεῖν καὶ διοικεῖν μετὰ πάσης εὐθυδικίας καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ πάσας τὰς ἀναγκαίας μοναστηριακὰς χρείας τε καὶ ὑποθέσεις τοῦ Ὄρους εἰς διορίαν χρόνου ἑνὸς ὁλοκλήρου, καὶ σημειοῦν καὶ καταγράφειν ἐν καθαρῷ καταστίχῳ πάντα τά τε εἰσοδήματα καὶ τὰ ἔξοδα. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου, γενομένης κοινῆς τῶν πατέρων Συνάξεως, ὀφείλουσι δίδοντες καθαρὸν λογαριασμὸν περί τε τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, καὶ μετὰ τὸ κατασφαλισθῆναι τὸ μὲν κατάστιχον τοῦ ἐτησίου αὐτῶν λογαριασμοῦ ὑπογραφαῖς πάντων τῶν προεστώτων τοῦ Ὄρους, τὰ δὲ ἐξοφλητικὰ γράμματα περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀναλογοῦντος ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἱερῶν τούτων μοναστηρίων χρονικοῦ συδοσίματος καὶ ἰδίαις ὑπογραφαῖς τῶν τεσσάρων τούτων γερόντων, οὗτοι μὲν ὀφείλουσι παραχωρεῖν καὶ ἐφησυχάζειν τοῦ λοιποῦ, ἡ δὲ Κοινότης τοῦ Ὄρους ἔχῃ ἀποκαθιστᾶν αὖθις ὁμοίως ἑτέρους γέροντας τὸν αὐτὸν τρόπον ὀφείλοντα· καὶ πάντων τῶν αὐτῶν μοναστηρίων πληροῦν ἀπαραιτήτως κατὰ τελείαν ὅλον τὸ ἐτήσιον ἀνάλογον ἑκάστου ἐν ταῖς κοιναῖς συδόσεσι καθ' ἕκαστον χρόνον, ὥστε οὐδὲ τὸ πολλοστημόριον ἐκ τοῦ ἐτησίου λογαριασμοῦ μένειν εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον ὀφειλόμενον παρ' οὐδενὸς τῶν μοναστηρίων πρὸς τὴν Κοινότητα τοῦ Ὄρους, ἀλλ' ἐξωφλεῖσθαι ἀνελλιπῶς πάντα ἐξάπαντος. Προσδιωρίσθησαν δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆς Κοινότητος καὶ αἱ διαταγαὶ καὶ παραγγελίαι αὗται, ὀφειλόμεναι φυλάττεσθαι ἀπαραβάτως παρὰ τῶν αὐτῶν κατ' ἔτος διοριζομένων διὰ κοινῆς ἐκλογῆς τεττάρων γερόντων καὶ διοικητῶν· δηλονότι, ἐπακολουθούσης τῇ Κοινότητι τοῦ Ὄρους ἀναγκαίας τινὸς ὑποθέσως, ὀφείλουσι οἱ τέσσαρες οὗτοι διαμηνύειν καὶ διδόναι τὴν τοιαύτην εἴδησιν διὰ κοινοῦ αὐτῶν ἐνυπογράφου γράμματος εἰς ὅλα τὰ ἱερὰ μοναστήρια, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἤτοι τῆς Μεγίστης Λαύρας κατὰ τάξιν μέχρι τοῦ ἐσχάτου, ὅπως συνερχόμενοι εἰς ἓν ἅπαντες οἱ προεστῶτες φροντίσωσι διὰ κοινῆς αὐτῶν σκέψεως ἀπαντᾶν καὶ διορθοῦν τὸ πρᾶγμα, καθὼς ἂν φανῇ αὐτοῖς κοινῶς εὔλογον, καὶ κατασφαλίζειν τὸ περὶ τούτου γενησόμενον γράμμα πάσαις ταῖς οἰκείαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἀποδημῇ τηνικαῦτα ὁ καθολικὸς προεστὼς τινὸς μοναστηρίου, ὀφείλει ὁ μετ' ἐκεῖνον ἀπέρχεσθαι καὶ εὑρίσκεσθαι εἰς τὴν γενησομένην κοινὴν Σύναξιν, μηδενὸς ἐκλειπόντος καὶ ὑστεροῦντος τὸ σύνολον. Τὴν δὲ σφραγῖδα τῆς Κοινότητος τοῦ Ὄρους ἔχοντες ὑπὸ

τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν οἱ τέσσαρες ἐτήσιοι κοινοὶ προστάται ὀφείλουσι μετέρχεσθαι αὐτὴν μόνον εἰς τὰς χρειώδεις κοινὰς ἐπιστολάς, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα κοινὰ γράμματα κατάστιχά τε καὶ χρεωστικὰς ὁμολογίας χρᾶσθαι αὐτῆς μετὰ κοινῆς γνώμης καὶ εἰδήσεως τῶν προεστώτων παντὸς τοῦ Ὄρους, ὀφείλοντας κἀκείνους ὁμοῦ πάντας ὑπογράφεσθαι ἐν τοῖς τοιούτοις γράμμασι. Πρὸς δὲ τούτοις ὁπόταν τις μοναστηριακὸς ἢ κελλιώτης, ἱερωμένος ἢ ἰδιώτης, τολμήσῃ ἀταξίαν τινὰ ἔξω τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος, ὀφείλουσιν οἱ αὐτοὶ γέροντες προσκαλεῖσθαι κοινῇ τὸν ἀτακτήσαντα, ἐλέγχειν τε καὶ νουθετεῖν τὰ δέοντα εἰρηνικῷ καὶ χριστιανικῷ τρόπῳ· καὶ εἰ μὲν σωφρονισθῇ ὁ τοιοῦτος, καλόν· εἰ δὲ μή γε, ὀφείλουσι κοινολογῆσαι πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύναξιν τὸ ἀτόπημα εἴ γε μέγα τε καὶ κανονικὸν τυγχάνον καὶ ὠδῖνον καὶ ἐπαπειλοῦν, εἴ τε ζημίαν, εἴ τε ἀτιμίαν κατὰ τῆς κοινότητος τοῦ Ὄρους, ἐπὶ τῷ γενέσθαι διὰ κοινῆς σκέψεως τὴν προσήκουσαν θεραπείαν καὶ διόρθωσιν. Τούτων οὖν ἁπαξάπαντων οὕτω κοινῶς παρὰ τῶν αὐτῶν πατέρων διορισθέντων καὶ στερχθέντων, καὶ ἀκριβῶς παρὰ τῶν ὀνομαστὶ εἰρηθέντων ἀξιολόγων θεωρηθέντων τε πρώτων κριτῶν διευκρινηθέντων, καὶ ὡς εἰκὸς ἐπιδιορθωθέντων, καὶ ἑπομένως δεομένων ἐκκλησιαστικῆς κατοχυρώσεώς τε καὶ ἐπιβεβαιώσεως ὡς διείληπται, ἡ μετριότης ἡμῶν κοινῇ συνοδικῇ γνώμῃ τε καὶ ψήφῳ, καὶ συναινέσει τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων συναδελφῶν αὐτῆς ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν καὶ συλλειτουργῶν, γράφουσα διαβεβαιοῦται καὶ ἀποφαίνεται ἵνα τῶν ἐν τῷ παρόντι ῥητῶς καταγραφέντων καὶ καταστρωθέντων ἁπαξαπάντων προειρημένων κεφαλαίων καὶ ζητημάτων, διαταγῶν τε καὶ προσδιορισμῶν, ὡς εὐλόγων τε καὶ ἀναγκαίων καὶ πρὸς ἀγαθὴν κατάστασιν καὶ κυβέρνησιν τῆς κοινότητος τῶν σεβασμίων τούτων μοναστηρίων ἀφορώντων, κοινῇ τε καὶ ἰδίᾳ αὐτοῖς συντεινόντων, ὀφειλομένων κατὰ πάντα δίκαιον λόγον φυλάττεσθαι τοῦ λοιποῦ ἀπαραβάτως καὶ ἀπαρεγχειρήτως πάντοτε, καὶ διοικεῖσθαι κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας καὶ διορισθέντας εὐλογοφανεῖς τρόπους, τοῦτο μὲν ὑπὸ τῶν ἐνασκουμένων τοῖς θείοις τούτοις σκηνώμασιν ὁσιωτάτων πατέρων, τοῦτο δὲ παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς προεστώτων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ ἐνταῦθα χρησίμου ὀουφετίου τῶν γουναράδων, καὶ τῆς Κοινότητος παντὸς τοῦ Ὄρους· ὅστις ἂν καὶ ὁποῖος τῶν πατέρων, μοναστηριακὸς ἢ κελλιώτης ἢ ἱερωμένος ἢ ἰδιώτης ἢ λαϊκός, φανῇ ἐνάντιος καὶ ἀπειθὴς καὶ ἀνυπότακτος τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ταύτῃ δικαίᾳ ἀποφάσει, καὶ τολμήσει ποτὲ οἱῳδήτινι τρόπῳ παραβῆναί τε καὶ ἀθετῆσαί τι τῶν ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντων, ἐπήρειάν τε καὶ βλάβην καὶ ζημίαν τινὰ ἐπαγαγεῖν τῇ Κοινότητι τοῦ Ὄρους, ὁ τοιοῦτος ὡς πάσης κακίας πεπληρωμένος, καὶ ἀντίθεος καὶ ἐχθρὸς τοῦ μοναστηριακοῦ κοινοῦ καλοῦ, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατη-

ραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον καὶ τυμπανιαῖος· ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἴη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ προκοπὴν οὐ μήποτε ἴδοι, ἐφ' οἷς δουλεύσει, καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν ἐπιβεβαιωτήριον σιγιλλιῶδες γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ ῥουφετίῳ τῶν γουναράδων, ,αψμδ' κατὰ μῆνα Μάϊον ἐν ἰνδικτιῶνι ς'.

Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὁ Καισαρείας Παρθένιος
Ὁ Νικομηδείας Θεόκλητος
Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ
Ὁ Σερρῶν Γαβριήλ
Ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος
Ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος
Ὁ Νικαίας Καλλίνικος
Ὁ Τυρνόβου Ἄνθιμος
Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος
Ὁ Ἀγχιάλου Ναθαναήλ
Ὁ Κυζίκου Ἀνανίας
Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος
Ὁ Βερροίας Ἰωακείμ
Ὁ Μελενίκου Κύριλλος
Ὁ Χίου Διονύσιος
Ὁ Δέρκων Σαμουήλ

4. Ἀθωνικό τυπικό (ἀνένεργό, *ca* 1780)[165]

Α΄) (Ἐλλείπει). . . . . .

Β΄) Ὅτι νὰ χειροτονῆται ὁ Πρῶτος καὶ τοῦτος νὰ ἐκλέγηται ἐκ πάντων τῶν τοῦ Ὄρους μοναστηρίων, καὶ νὰ εἶναι ὁ πλέον ἐναρετώτερος καὶ θεοφοβούμενος καὶ νουνεχέστερος, ἀπὸ ὅποιον μοναστήριον τύχῃ, εἴτε μικρόν, εἴτε μέγα, τὴν ἀρετὴν μόνον καὶ τὴν προκοπὴν τοῦ ἀνδρὸς νὰ ἐκλέγωσι καὶ ὄχι τὴν δόξαν καὶ μεγαλειότητα τοῦ μοναστηρίου οἱ πατέρες τοῦ Ὄρους, χωρίς τινος φιλοπροσωπίας ἢ δωροληψίας, καὶ νὰ χειροτονῆται παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· καὶ ὁ Πρῶτος τοῦτος νὰ ὑπόσχηται ἐνόρκως ὅτι ἀρνεῖται τὸ μοναστήριόν του καὶ τὴν μετάνοιάν του καὶ νὰ μένῃ ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ἀδιαφόρος εἰς ὅλους τοὺς πατέρας καὶ μοναστήρια καὶ κελλία.

Γ΄) Ὅτι τοῦτος μόνος νὰ εἶναι πρώτιστος πάντων καὶ μετ'αὐτὸν νὰ εἶναι ἕτεροι τέσσαρες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν νὰ ἐκλέγωνται τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ἀπὸ ὅλους τοὺς πατέρας τοῦ Ὄρους, ἀπὸ τὰς τέσσαρας πεντάδας τῶν μοναστηρίων, ὁ καθεὶς τοῦ κρίνειν καὶ ἀνακρίνειν καὶ ἀποφασίζειν καὶ διαλύειν πάσας τὰς διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις τοῦ Ὄρους.

Δ΄) Ὁ Πρῶτος οὗτος ἔχει μένειν τῇ αὐτοῦ τιμῇ καὶ προεδρίᾳ, εἰ δόκιμος φανῇ, ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ· εἰ δὲ μή γε, παρὰ τῶν αὐτῶν πατέρων τοῦ Ὄρους, πάλιν εἰδήσει τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου, ἐξωθῆται ἐγκληματικῶς καὶ ἀντ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἄλλος χειροτονῆται παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Ε΄) Τὰ εἴκοσι μοναστήρια τοῦ Ὄρους εἰς τέσσαρας πεντάδας γινόμενα, ἡ κάθε πεντὰς ἔχει διορίζειν ἕνα ἐκ τῶν ρηθέντων τεσσάρων, τὸν πλέον νουνεχέστερον καὶ θεοφοβούμενον, τοῦ εἶναι εἰς τὴν συνοδείαν τοῦ Πρώτου ἵνα σὺν αὐτῷ κρίνωσι καὶ διαλύωσι τὰς τοῦ Ὄρους διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις.

ΣΤ΄) Ὁ Πρῶτος ἔχει κρατεῖν ἀνὰ χεῖρας τὴν τοῦ Κοινοῦ κλεῖδα.

Ζ΄) Οἱ τέσσαρες δευτερεύοντες τοῦ Πρώτου νὰ ἔχωσι τὴν τοῦ Κοινοῦ βοῦλλαν, διῃρημένην εἰς τέσσαρα τμήματα καὶ ἀνὰ ἓν ὁ καθεὶς αὐτῶν βαστάζειν, ἵνα μή τις σφετερισμὸς γένηται, ἀλλὰ συμφώνως καὶ εὐλόγως ἐντυπῶσι καὶ σφραγίζωσι πᾶν ἀναγκαῖον γράμμα· καὶ οἱ κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ τῶν σκευο-

---

165 Τό κείμενο τοῦ Σμυρνάκη παραβλήθηκε μέ τό ἀντίγραφο τῆς μονῆς Ξηροποτάμου (βλ. σελ. 27 σημ. 56), στό ὁποῖο ἐπιφέραμε μικρές διορθώσεις.

φυλάκων αὐτῶν καὶ τῆς λοιπῆς συνάξεως τῶν προεστώτων τῶν ἱερῶν αὐτῶν μοναστηρίων βουλόμενοι ἀπελθεῖν εἰς ταξίδιον ἢ εἰς βασιλεύουσαν ἢ εἰς Θεσσαλονίκην ἢ ἀλλοῦ ποθεν μὴ δύνασθαι ἀπελθεῖν χωρὶς καὶ τῆς τοῦ Κοινοῦ βούλλας καὶ μάλιστα χωρὶς τῆς συναινέσεως καὶ γνώμης τοῦ Πρώτου, οὔτε δανείζεσθαι δύνασθαί τινα, οὔτε χειροτονίαν ποιῆσαι, οὔτε καλόγηρον κουρεῦσαι. Εἰ δέ τις φωραθείη ποιῶν τι παρὰ γνώμης τοῦ Πρώτου, νὰ παιδεύηται ἀπαραιτήτως καὶ νὰ ἀφορίζηται· εἰ δὲ καὶ δεύτερον ποιήσει τοῦτο, νὰ ἀποσκορακίζηται τοῦ Ὄρους, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς τοῦ Ὄρους μοναχοῖς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὑποθέσεσιν ὁ Πρῶτος ἔχει τὰ πρωτεῖα καὶ πρεσβεῖα καὶ μετ'αὐτὸν οἱ τέσσαρες λογάδες τῶν τεσσάρων πεντάδων τῶν μοναστηρίων τοῦ ὅλου Ὄρους.

Η') Κρέας εἰς τὸ Ὄρος κατ'οὐδένα τρόπον μήτε νὰ σφάζουν ποτές, μήτε νὰ φάγῃ τινὰς ἔξω ἀπὸ τὸν ἀγᾶ καὶ ζαπίτην τοῦ Ὄρους καὶ τοὺς λοιποὺς Τούρκους, ὁποὺ σὺν αὐτῷ εὑρίσκονται. Εἰ δέ τις φωραθείη, παιδεύεσθαι καὶ ἀφορίζεσθαι ὡς οἱ πάλαι θεῖοι πατέρες ἔθεντο.

Θ') Τὰ σπανά, ἤτοι ἀγένεια παιδία καὶ μειράκια, νὰ ἀποσκορακισθοῦν καὶ μήτε νὰ ἐμβαίνουν ποτὲ εἰς τὸ Ὄρος· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα πράξας ἢ ἀνιστάς, ἀφορίζεσθαι καὶ ἀποσκορακίζεσθαι σὺν τῷ ἀγενείῳ.

Ι') Τὸ καθ' ἓν μοναστήριον τοῦ Ὄρους νὰ ἔχῃ ἕνα σκευοφύλακα ἄξιον μέχρι τέλους, εἰ μὴ δι' ἐγκλήματος, καὶ τοῦτος νὰ ἐκλέγηται παρὰ τῶν πατέρων τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ νὰ ἐπικυρώνηται παρὰ τοῦ Πρώτου, συναινούντων καὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων· χωρὶς δὲ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Πρώτου οὐδαμῶς.

ΙΑ') Ὅταν ὁ Πρῶτος θελήσῃ νὰ στείλῃ τινὰ τῶν πατέρων εἰς βασιλεύουσαν ἢ εἰς ἄλλον τόπον, χωρὶς τῆς συναινέσεως τῶν μετ'αὐτοῦ τεσσάρων καὶ τῆς τοῦ Κοινοῦ βούλλας, μὴ δύνασθαι· καὶ πάλιν ἐκεῖνον ὁποὺ συναινέσουν καὶ στείλουν νὰ εἶναι ὁ πλέον δόκιμος καὶ θεοφοβούμενος.

ΙΒ') Εἰς τὰ μερικὰ συμβεβηκότα, ὁποὺ ἤθελαν ἀκολουθήσῃ εἰς κανένα μοναστήριον μικρὸν ἢ μέγα, εἴτε εἰς σκήτην, εἴτε εἰς κελλίον, τόσον κληρονομίας ὅσον καὶ ἄλλης τινὸς ἐναντίας καταδρομῆς καὶ συμφορᾶς, νὰ ἑνωνώμεθα ἅπαντες καὶ νὰ βοηθῶμεν τὸ πάσχον καὶ κινδυνεῦον μέρος, ἄνευ μέντοι τοῦ χρέους αὐτοῦ καὶ τῆς ἄλλης δοσοληψίας.

ΙΓ') Τὰ ἔξοδα καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν τοῦ τε Πρώτου καὶ τῶν ὑπ'αὐτὸν τεσσάρων νὰ δίδωνται ἀπὸ ὅλα τὰ μοναστήρια κατὰ ἀναλογίαν καὶ δύναμιν τοῦ κάθε μοναστηρίου, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἦτο, καὶ νὰ εἶναι καὶ οἱ πέντε συντραπέζῖται καὶ ὁμοδίαιτοι.

ΙΔ') Τὰς κρίσεις καὶ ἀνακρίσεις καὶ ὅσας ἄλλας ὑποθέσεις τοῦ ὅλου Ὄρους θεωρήσῃ ὁ Πρῶτος μετὰ τῶν ὑπ'αὐτὸν τεσσάρων λογάδων, νὰ τὰς

καταγράφουν εἰς τὸν κώδικα ἀκριβῶς καὶ νὰ ὑπογράφουν τὴν κάθε ὑπόθεσιν ὅ τε Πρῶτος καὶ οἱ τέσσαρες καὶ νὰ βάλλουν καὶ τὴν τοῦ Κοινοῦ βοῦλλαν ὑποκάτω, ὅπως τὰ πάντα καλῶς διευθύνωνται.

ΙΕ') Τὰς μεγάλας διαφορὰς ὁποὺ δὲν δύνανται νὰ διαλύσουν ὅ τε Πρῶτος καὶ οἱ μετ'αὐτὸν τέσσαρες, νὰ συνάζωσι τοὺς προεστῶτας ὅλων τῶν μοναστηρίων νὰ τὰς θεωρῶσι, καὶ ἂν δὲν τὰς διαλύσουσι, νὰ τὰς ἀναφέρωσιν ἀναγκαίως τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, διὰ νὰ μὴ ἀκολουθῇ καμία ἀδικία, ἀλλὰ νὰ διευθύνωνται τὰ πάντα καλῶς καὶ θεαρέστως.

ΙΣΤ') Τὸ κοινὸν μηρί, ἢ δόσιμον ἐτήσιον τοῦ Ὄρους, νὰ τὸ διορίζῃ ὁ Πρῶτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων καὶ πάντων τῶν σκευοφυλάκων ὅλων τῶν μοναστηρίων κατὰ τὴν τοῦ κάθε μοναστηρίου δύναμιν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ καθαρῷ συνειδότι.

ΙΖ') Νὰ θεωρῇ ὁ Πρῶτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ κάθε μοναστηρίου, ἰδίως ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ νὰ σφραγίζωσι τοὺς λογαριασμοὺς αὐτοὺς μὲ τὴν τοῦ Κοινοῦ βοῦλλαν, ὁπόταν ἤθελαν προσκαλεσθῶσι παρὰ τῶν προεστώτων καὶ πατέρων τινὸς μοναστηρίου.

ΙΗ') Τὰ δυστυχισμένα καὶ καταχρεωμένα μοναστήρια νὰ δίδωσιν ἀπαραιτήτως τὸν λογαριασμόν τους ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότι τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ἐνώπιον τοῦ Πρώτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων λογάδων καὶ νὰ σφραγίζωσι τοὺς λογαριασμοὺς αὐτοὺς μὲ τὴν τοῦ Κοινοῦ βοῦλλαν, ὅπως θείᾳ χάριτι ἐπὶ τὸ κρεῖττον προκόπτωσι.

ΙΘ') Νὰ δίδῃ καὶ ὁ Πρῶτος λογαριασμὸν τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων εἰς ὅσα ἔπραξαν ἐνώπιον τῶν προκρίτων τοῦ κάθε μοναστηρίου.

Κ') Εἰς τὰς συνελεύσεις αὐτῶν ἀπὸ κάθε μοναστήριον δύο μόνοι, οἱ δοκιμώτεροι, νὰ καθέζωνται καὶ νὰ συνομιλῶσιν, εἰ δὲ καὶ τύχωσι πολλοὶ ἀπὸ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ μοναστήριον, οἱ ἄλλοι νὰ μὴ πηγαίνωσιν εἰς τὴν Σύναξιν καὶ συνέλευσιν.

ΚΑ') Ἐάν τις τῶν ἐν ἀποδημίᾳ ὄντων πατέρων ἀποθάνῃ εἰς τὸ ταξίδιον αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ εὑρεθῶσι καὶ ἄλλοι πατέρες ἀπὸ ἄλλα μοναστήρια εἷς, δύο ἢ καὶ πολλοί, αὐτοὶ μὲν νὰ παραλαμβάνωσι τὰ σκεύη ἢ ἄμφια ἢ ἄσπρα ἢ κειμήλια τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ μετὰ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ μοναστηρίου ἐκείνου ἐγγράφως, διὰ καθαροῦ καταστίχου μὲ τὴν βοῦλλαν καὶ γράμμα τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀρχόντων καὶ προεστῶν καὶ οἱ πατέρες αὐτοὶ νὰ τὰ παραδίδουν εἰς χεῖρας τοῦ Πρώτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων· ὁ δὲ Πρῶτος νὰ τὰ παραδίδῃ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ, διὰ νὰ μὴ γίνηταί τις σφετερισμός.

ΚΒ΄) Τὸν Πρῶτον νὰ μὴ τὸν κληρονομῇ ἄλλος τινὰς οὔτε τὸ μοναστήρι του, εἰ μὴ τὸ Πρωτᾶτον μόνον· εἰ δὲ καὶ παραιτηθῇ μόνος του, ἢ ἐκβληθῇ παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου, νὰ μὴ λαμβάνῃ ἄλλο τι ἀπὸ τὸ Πρωτᾶτον, παρὰ τὰ ὅσα ἔφερεν, ὅταν ἔγινε Πρῶτος, καὶ τὰ φορέματά του καὶ νὰ πηγαίνῃ πάλιν εἰς τὴν μετάνοιάν του, ὡς καὶ ὁ πρῶτος κωδίκελλος διαλαμβάνει.

ΚΓ΄) Οἱ προσκυνηταί, ὁποὺ πηγαίνουν εἰς τὸ Ὄρος παρακινημένοι ἀπὸ τοὺς ἀνὰ ἑκάστου μοναστηρίου πατέρας, νὰ πηγαίνουν ἀπαραιτήτως καὶ εἰς τὸ Πρωτᾶτον.

ΚΔ΄) Παρὰ τῶν κοινῶν ἐλεημοσυνῶν ὁποὺ δίδονται ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς καὶ ἔρχονται εἰς τὸ Ὄρος νὰ λαμβάνῃ καὶ τὸ Πρωτᾶτον τὸ ἀνάλογόν του.

ΚΕ΄) Οἱ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ὄρους ἐπίτροποι, ὁποὺ κατὰ καιρὸν εὑρίσκονται εἰς βασιλεύουσαν, νὰ συνεπιτροπεύουν μετά τινων ἀρχόντων κατοίκων τῆς πόλεως συναφλίδων τῶν γουναράδων ἢ ἄλλων ῥουφετίων ὁποὺ εὑρεθῶσιν εὔλογον· καὶ νὰ ἔχωσι καὶ δύο καπικεχαγιάδες κοσμικοὺς θεοφοβουμένους, φρονίμους, λογάδας καὶ εὐσεβάστους, ὁποὺ νὰ θεωρῶσι πάσας τὰς τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας καὶ ἄλλας ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις, χωρὶς νὰ πηγαίνωσιν οἱ μοναχοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Ὄρους μὲ τελειότητα εἰς τὴν Πόρταν· χωρὶς ὅμως τῆς προσταγῆς καὶ συναινέσεως τοῦ Πρώτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων, τῆς ἐγγράφου καὶ ἐνσφραγίστου δηλαδή, νὰ μὴ δύνωνται νὰ θεωρήσωσι μεγάλας ὑποθέσεις ἔξω διὰ τὸ ἐπικίνδυνον καὶ ἄωρον.

ΚΣΤ΄) Ὅποιον μοναστήριον ἤθελε μείνῃ ὀρφανὸν ἀπὸ προεστῶτα, ὁ Πρῶτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων ἔχουσι χρέος νὰ προστάξωσιν ἕνα προεστὸν θεοφοβούμενον καὶ ἐνάρετον ἀπὸ ὅποιον ἄλλο μοναστήριον ἤθελε τύχῃ ἢ ἀπὸ κελλίον ἢ ἀπὸ σκήτην, ἢ ψωμᾶν, νὰ ἐπιστατήσῃ ἕως οὗ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸ ἴδιόν του προεστῶτα τακτικόν, διὰ νὰ μὴ χάνωνται καὶ ἀφανίζωνται τὰ δήποτέ του, καὶ νὰ καταγράφωνται εἰς τὸν κώδικα τοῦ Κοινοῦ ἓν πρὸς ἓν ἅπαντα ὡς εἴπομεν.

ΚΖ΄) Ὅποιος τῶν κελλιωτῶν ἀποθάνῃ νὰ ἀφίνῃ ἀπαραιτήτως καὶ εἰς τὸ Πρωτᾶτον ἐλεημοσύνην.

ΚΗ΄) Ὅποιος ἀπὸ τοὺς μοναστηριακοὺς καὶ ταξιδιώτας καὶ κελλιώτας ἔχει ἄσπρα καὶ θέλει νὰ δανείσῃ, ἔξω ἀπὸ τὸ Ὄρος νὰ μὴ δύναται νὰ δώσῃ δανειακῶς ἀλλοῦ ποθεν παρὰ μόνον εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ Ὄρους ἢ εἰς τὸ Κοινόν, ὁμοίως καὶ ὅσοι ἔχουσιν ἔξω ἄσπρα δανειακὰ νὰ τὰ σηκώσουσιν ἀπαραιτήτως καὶ νὰ τὰ δανείσωσιν εἰς τὸ Ὄρος, ὡς εἴρηται· φωραθέντος δὲ τοῦ παρηκόου, τοῦ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσι δανείζοντος, παιδεύεσθαι ἐγκληματικῶς καὶ ἀφορίζεσθαι.

ΚΘ') Οἱ τέσσαρες δευτερεύοντες τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον νὰ ἀλλάζωνται, καὶ ἄλλοι κατὰ τάξιν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν.

Λ') Τὰ ἐργαστήρια ὁποὺ ἔχουν οἱ πατέρες εἰς ταῖς Καραῖς νὰ κλείσουν καὶ ὁ καθεὶς νὰ πωλῇ τὸ ἐργόχειρόν του εἰς τὸ κελλίον του, καὶ οἱ κοσμικοὶ νὰ ἐξωθοῦνται, ὡς καὶ ἔκπαλαι ἦν, πλὴν τῶν συντεινόντων ἀναγκαίως εἰς ὑπηρεσίαν τῶν μοναστηρίων· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα πράξας παιδεύεσθαι.

ΛΑ') Χωρὶς τῆς τοῦ πρώτου καὶ τῶν ὑπ'αὐτὸν τεσσάρων συναινέσεως νὰ μὴ τολμήσῃ τινὰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ὄρους μέγας ἢ μικρὸς προσελθεῖν εἰς τὸν ἀγᾶν, οὔτε διὰ καλὸν οὔτε διὰ κακόν, οὐδὲ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅπου οἱ ἀδελφοὶ πηγαίνουν νὰ προστρέχωσιν εἰς κανένα τούρκικον κονάκι καὶ νὰ πιάνουν ἀρκάδες (φίλους) καὶ διαυθεντευτὰς νὰ κατατρέχωνται· εἰ δέ τις φωραθῇ, παιδεύεσθαι ἐγκληματικῶς καὶ ἀφορίζεσθαι.

ΛΒ') Ὁ Πρῶτος ἐπειδὴ καὶ παρὰ τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου χειροτονεῖται, ἔχει βαστάζειν βακτηρίαν ἐν τῇ χειρί αὐτοῦ, ὡς καὶ ὁ τῆς Λαύρας, ἐπεὶ καὶ ἀμφότεροι παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου χειροτονοῦνται· αἱ δὲ καθέδραι αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὁποὺ συνεδριάζουσιν εἰς τὰς κρίσεις, ὡς διαλαμβανόμεναι ἐν τῷ προτέρῳ κώδικι καὶ ὡς γνωσταὶ τοῖς πᾶσιν, ἐνταῦθα οὐ διαλαμβάνονται.

ΛΓ') Ὅποιος καλόγηρος ἢ ἱερομόναχος ἢ προηγούμενος ἢ ὁποίας ἄλλης τάξεως ἤθελε φύγῃ ἀπὸ τὸ μοναστήρι του, νὰ μὴ ἔχῃ ἄδειαν ἄλλο μοναστήριον νὰ τὸν δέχηται χωρὶς τῆς γνώμης καὶ θελήσεως τοῦ ἰδίου μοναστηρίου του καὶ τῆς συναινέσεως τοῦ Πρώτου.

ΛΔ') Μὴ ἐξεῖναί τινι τῶν ταξιδιωτῶν Ἁγιορειτῶν ἀγοράζειν ἐκ τοῦ Ὄρους τὰ λεγόμενα πεσκέσια, καμηλαύχια καὶ ἄλλα συνήθη, χάριν μεταδόσεως ἑτέρων ξένων μοναστηρίων εἰς τὸ ταξιδεύειν καὶ αὐτοὶ τοῖς ἰδίοις πεσκεσίοις, μήτε οἱ ἐργοχειροῦντες νὰ ἔχωσιν ἄδειαν νὰ τὰ πωλοῦσιν αὐτοὶ εἰς πραγματευτάς, οὐδὲ εἰς ἄλλους τῶν ἔξω μοναστηρίων, εἰ μὴ μόνον εἰς τοὺς προσκυνητὰς καὶ τοὺς Ἁγιορείτας ταξιδιώτας· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα πράξας καὶ φωραθεὶς παιδεύεσθαι.

ΛΕ') Οἱ ἐν ταῖς σκήταις καὶ τοῖς κελλίοις ἐνασκούμενοι πατέρες νὰ μὴ ἔχωσιν οὐδεμίαν ἄδειαν νὰ εὐγαίνωσιν ἔξω ἀπὸ τὸ Ὄρος χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ ἰδίου αὐτῶν μοναστηρίου καὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Πρώτου· ὁ δὲ ἀπειθὴς φανεὶς καὶ παρήκοος, παιδεύεσθαι καὶ ἀφορίζεσθαι.

ΛΣΤ') Οἱ ταξιδιῶται ἑνὸς ἑκάστου μοναστηρίου ἀπερχόμενοι εἰς τὰ ταξίδια νὰ μὴ ἔχωσιν ἄδειαν νὰ καθέζωνται πλείους τῶν τεσσάρων ὁλοκλήρων χρόνων εἰς τὸ ταξίδιόν τους· καὶ πληρωθέντων τῶν τεσσάρων ὁλοκλήρων χρόνων, νὰ σηκώνωνται ἀπαραιτήτως εἰς τὸν πέμπτον χρόνον καὶ νὰ ἔρχωνται εἰς τὰ μοναστήριά τους· εἰ δέ τις παρακούσῃ καὶ ἀπειθὴς φανείη, παιδεύεσθαι.

5. Σιγίλλιο τοῦ πατριάρχη Γαβριήλ (Ἰούνιος 1783)

Γαβριὴλ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἐχρῆν μὲν πάλαι τεθεῖσθαι καὶ ἐκκεκρῖσθαι ὅρους καὶ τάξεις, καθ' ἃς διοικούμενοι, τἀπλῶς εἰπεῖν πολιτικά, οἱ κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθω ὁσιώτατοι πατέρες μοναστηριακοί τε καὶ ἄλλοι, ὧν μὲν εἶχον ἀγαθῶν οὐκ ἂν ἐν στερήσει ἐγένοντο, ἀπηλλαγμένοι δ' ἂν ἦσαν τοσούτων κακῶν, οἷς ἤδη ἔλαθον περιπεσόντες. Ἐπεὶ δὲ οὐκ οἴδαμεν ὅπως τούτου ἀμελήσαντες καὶ οἷον ἀλογίστως φερόμενοι συμφοραῖς ἐχρήσαντο τοιαύταις, ὥστε καὶ τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ ἱερῶν καὶ σεβασμίων μοναστηρίων τὰ μὲν ἔρημα ἀπολειφθῆναι τὰ δὲ κινδυνεύειν, καὶ ὅλως ἅπαντα πλησίον εἶναι τοῦ δεινοῦ, τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφέροντα ἀλλήλων καὶ τοὺς ἅπαντας πατέρας καθ' ἑκάστην διοχλουμένους μὴ ἔχειν ὅπως χρήσωνται τῷ πράγματι, συνελόντι δ' εἰπεῖν, σύμπαν τὸ ἁγιώνυμον τοῦτο Ὄρος καὶ γεραρὸν ἐπ' ἀρχαιότητι τῶν μοναστηρίων καὶ σεβάσμιον ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς κειμηλίοις ἐλεεινῶς ἤδη χρέεσιν ἀφορήτοις συνέχεσθαι καὶ πιεζόμενον ἀθλίως κατατρίβεσθαι. Ἐπεὶ δ'οὖν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας τὸ ἱερὸν τοῦτο Ὄρος τοιαύταις καὶ τοσαύταις περιέπεσε συμφοραῖς καὶ κινδύνοις, διὰ ταῦτα, κοινῇ γνώμῃ ἡμῶν τε καὶ πάσης τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ τῶν ἐνδοξωτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ τε κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν προκρίτων τοῦ γένους ἡμῶν, ἅμα δὲ καὶ τῇ θερμῇ ἀξιώσει τῶν ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατριβόντων ὁσιωτάτων μοναστηριακῶν πατέρων, ἔγνωμεν στῆσαί τε καὶ ἀναιχαιτίσαι τὸ δεινόν, ἐκθέμενοί τε τοὺς ἐφεξῆς ὅρους καὶ κεφάλαια.

Α') Καθ' ἕκαστον ἔτος κατὰ τὴν πρώτην ἀεί ποτε τοῦ Ἰουνίου ἀποκαθίστασθαι τέσσαρας προεστῶτας καὶ ἐπιστάτας τῆς Κοινότητος τοῦ Ὄρους, ἐκλελεγμένους ἐκ τῶν τεσσάρων πεντάδων τῶν αὐτόθι μοναστηρίων, οὐχὶ μέντοι ἰδιώτας καὶ ἀπαιδεύτους, ἀλλ' ὅστις ἂν ᾖ φρόνιμος καὶ παντοίων ὑποθέσεων πεπειραμένος, καὶ οἷος ἀπολογεῖσθαι καὶ ἐντυγχάνειν μετὰ φρονήσεως πρὸς τὰς συμπιπτούσας χρείας. Εἶναι δὲ τούτους τε τέσσαρας ὁμορόφους, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους, ἔχοντας ἕκαστος τὸν ἴδιον τόπον ἐν ταῖς ἐθίμοις συνελεύσεσι, χρῆσθαι δὲ καὶ κώδικι ἀπογραφομένους ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ὑποθέσεις τῆς τε Κοινότητος καὶ τῶν μοναστηρίων, ἔχειν δὲ καὶ γραφέα

εὐδόκιμον πρός τε τὰ γράμματα καὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Κοινότητος. Τὴν δὲ ἐπιστασίαν τῶν τεσσάρων τούτων παρατείνειν εἰς χρόνον ὁλόκληρον ἕνα καὶ οὐχὶ πλέον· μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου θεωρούμενοι τὸν λογαριασμὸν αὐτῶν ἐξαποστέλλεσθαι εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην Ἐκκλησίαν, εἰς ἐπιθεώρησιν παρά τε τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ τε κοινοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ὄρους, ὥστε καὶ ἐπικυροῦσθαι καὶ παρ'αὐτῶν, εἶτα παρακατατίθεσθαι καὶ φυλάττεσθαι παρὰ τοῖς ἐνταῦθα ἐπιτρόποις τοῦ Ὄρους.

Β΄) Τὴν μέχρι τοῦδε σφραγῖδα τῆς Κοινότητος αὐτῶν συντριβῆναί τε καὶ εἰς ἀχρηστίαν παροραθῆναι, χρῆσθαι δὲ τοῦ λοιποῦ τῇ ἤδη κατασκευασμένῃ ἑτέρᾳ σφραγῖδι ὑπὸ γράμμασι ῥωμαϊκοῖς καὶ τουρκικοῖς εἰς τέσσαρα τμήματα διαιρουμένῃ, πρὸς πάσας τὰς συμπιπτούσας χρείας καὶ ὑποθέσεις, μὴ μέντοι σφραγίζειν δι' αὐτῆς καὶ ὁμολογίας χρεωστικάς· ἢν δὲ φανῶσί ποτε τοιαῦται ὁμολογίαι ἐπὶ τῇ σφραγῖδι ταύτῃ, μένειν αὐτὰς ἀκύρους καὶ ἀνισχύρους. Ἕκαστον δὲ τῶν τεσσάρων τῆς σφραγῖδος τμημάτων κρατεῖσθαι παρὰ ἑκάστου τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐτησίου ἐπιστασίας αὐτῶν ἐγχειρίζεσθαι τοῖς νέοις ἐπιστάταις.

Γ΄) Ὅσαιπερ ἂν ὁμολογίαι φανῶσί ποτε ἐκτὸς τῶν κατεγγεγραμμένων ἐν τοῖς καταστίχοις τοῦ ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ θεωρηθέντος τῆς Κοινότητος λογαριασμοῦ αὐτῶν, τὰς τοιαύτας εἴτε τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ εἶεν, εἴτε τῶν ἐν τῷ Ὄρει, μένειν πάντῃ ἀκύρους, ἀποτίνεσθαί τε καὶ πληροῦσθαι παρὰ τοῦ ὑπογεγραμμένου ἐν ἐκείναις.

Δ΄) Ὅσαι ἂν διαφοραὶ συμβῶσι τοῖς μοναστηρίοις πρὸς ἄλληλα, ταύτας ἀνακρίνεσθαι καὶ θεωρεῖσθαι ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν, ἢν δὲ μὴ διαλυθῶσιν, ἀναφέρεσθαι ἐπὶ τῆς καλουμένης παρ' αὐτῶν Συνάξεως, ἢν δὲ μηδ' οὕτω διορθωθῶσι, τότε ἀναφέρεσθαι πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην Ἐκκλησίαν, διὰ κοινῆς ἀναφορᾶς δηλωτικῆς, τίνος ἐστὶ τὸ δίκαιον.

Ε΄) Τὰ χαράτζια διανέμεσθαι κατὰ κεφαλὴν καὶ τὰ περιττεύοντα ἐπιδιανέμεσθαι κατὰ ἀναλογίαν πρὸς τὰ χαρτία.

ΣΤ΄) Τοὺς συμβάντας ἂν εἰς τὸ ἑξῆς τζερεμέδες διανέμεσθαι καὶ ῥίπτεσθαι κατὰ ἀναλογίαν τῶν λοιπῶν δοσμάτων.

Ζ΄) Ἢν ποτέ τις καλόγηρος ἀναχωρήσῃ καὶ φύγῃ ἀπό τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ, μὴ παραδέχεσθαι αὐτόν, μήτε παρὰ μοναστηρίου ἄλλου μήτε παρὰ σκήτης ἢ κελλιώτου, ἐκτὸς μὴ ἔχῃ ἄδειαν ἔγγραφον παρὰ τοῦ προεστῶτος τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ· ἄνευ δὲ τῆς τοιαύτης ἀδείας τὸν δεξάμενον σὺν τῷ δεχθέντι παιδεύεσθαι.

Η΄) Μήτε κελλιώτην, μήτε μοναστηριακὸν ἢ ἡσυχαστὴν ἐξιέναι καὶ ὅλως ἐξέρχεσθαι τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἄνευ ἀδείας καὶ συστατικοῦ γράμματος τοῦ

μοναστηρίου αὐτοῦ, τοὺς δὲ ἐξιόντας προσεπιφέρειν καὶ συστατικὸν γράμμα καὶ τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν κατησφαλισμένον τῇ τε ὑπογραφῇ αὐτῶν καὶ τῇ εἰρημένῃ σφραγῖδι τῆς Κοινότητος, τοὺς δ' ἐπιστάτας τούτους προχείρως ἐκδιδόναι τὸ τοιοῦτον συστατικὸν γράμμα ἄνευ τινὸς ἐναντιότητος καὶ ἄνευ ὀβολοῦ, ἢν μόνον μηνύσῃ αὐτοῖς ὁ τοῦ μοναστηρίου προεστώς.

Θ') Ὅστις ἂν τῶν ἀσκητῶν ἐν χρείᾳ γένηται ἐξελθεῖν τοῦ Ὄρους καὶ τοῦτον λαμβάνειν τὴν ἔγγραφον ἄδειαν ἄνευ ὀβολοῦ παρὰ τῶν τεσσάρων Ἐπιστατῶν, ὀφειλόντων ἐξετάσαι ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν τῆς ἐξελεύσεως, καὶ ἢν εὔλογος τύχῃ οὖσα, τότε ἐπιδίδοσθαι αὐτῷ τὸ συστατικὸν γράμμα δηλωτικὸν καὶ τῆς ὑποθέσεως, εἰ δὲ μή, κωλύεσθαι τῆς ἐξόδου· παρὰ δὲ τὴν ἄδειαν ταύτην, ἤν τις τῶν ἀσκητῶν δραπετεύσῃ ἀπὸ τοῦ Ὄρους, τοῦτον παιδεύεσθαι καὶ ζημιοῦσθαι τῇ τῆς καλύβης αὐτοῦ πωλήσει.

Ι') Ἢν συμβῇ τις καταδρομὴ κατά τινος μοναστηρίου, συνεπαίρεσθαί τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ μοναστήρια, ἄνευ μέντοι δόσεως ἄσπρων· καὶ τῆς χρείας καλούσης, ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ ταύτῃ ἐξαποστέλλειν καὶ ἀνθρώπους εἰς Θεσσαλονίκην, τῶν δὲ ἐξαποστελλομένων βοηθῶν, τῆς ὁδοιπορίας τὰ ἔξοδα ἀποπληροῦσθαι μὴ παρὰ τοῦ κατατρεχομένου μοναστηρίου, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἐξαποστελλόντων καὶ βοηθούντων· ἐξαποστέλλεσθαι δὲ ἄνδρας ἐμπείρους καὶ εἰδήμονας τῶν ὑποθέσεων, καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ἐκλεγομένων καὶ διοριζομένων ἀμισθῶς παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιστατῶν, καὶ πειθομένους αὐτοῖς προθύμως.

ΙΑ') Ἐπεὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῷ Ὄρει τούτῳ ἐργαστηρίων τῶν κοσμικῶν συμβαίνουσιν ἄτοπα καὶ ζημίαι οὐκ ὀλίγαι εἰς τὸ κοινὸν αὐτῶν, ἀποβληθῆναι μὲν αὐτούς, μεῖναι δὲ τέσσαρα μόνα ἐργαστήρια, δύο ἀχτάρικα καὶ δύο πακάλικα, ἐφ'οἷς ἔχει ἐπιβαλεῖν χεῖρας τὸ κοινὸν τοῦ Ὄρους, ἵνα καί τι ἐν τούτῳ κερδαίνῃ.

ΙΒ') Τὰς δοσοληψίας καὶ τὰ κατάστιχα τῶν σκευοφυλάκων τῶν μικρῶν μοναστηρίων ἐξετάζεσθαι καὶ ἐπιβεβαιοῦσθαι παρὰ τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν τῆς Κοινότητος.

ΙΓ') Τοὺς καλογήρους τοῦ Ὄρους μοναστηριακούς, κελλιώτας καὶ ἀσκητάς, ὅσοιπερ ἂν ἔχωσιν ἄσπρα, δανείζειν αὐτὰ μὴ ἔξωθεν τοῦ Ὄρους, ἀλλὰ ἐντός, λαμβάνοντας τόκον πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατόν· ὅσοι δ' ἂν τύχωσιν ἔχοντες δεδανεισμένα ἔξωθεν, ἀφελόντας ἐκεῖθεν, δανεῖσαι εἰς τὰ μοναστήρια ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ τόκῳ.

ΙΔ') Τοὺς κελλιώτας, ἐκτὸς τοῦ χαρατζίου καὶ ταχριλίου, διδόναι κατ' ἔτος εἰς τὸ κοινὸν δόσιμον γρόσια τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ χιλιάδες, διανεμομένας κατὰ ἀναλογίαν καὶ δύναμιν ἑκάστου κελλίου.

ΙΕ') Ἐπειδὴ πολλάκις συμβαίνει τινὰς τῶν μοναστηριακῶν, προσκρούσαντας καὶ διανεχθέντας συνκοινοβιάταις ἑαυτῶν καὶ ἐκλιπόντας τὰ μοναστήρια καταφεύγειν εἰς σκήτην, τοῦ λοιποῦ μηδένα τοῦτο τολμᾶν, μήτε τοὺς ἐν σκήτῃ ὅλως ὑποδέχεσθαι τοὺς τοιούτους· ἢν δέ τις φανῇ τοῦτο ποιῶν τὸν ὑποδεξάμενον σὺν τῷ ὑποδεχθέντι παιδεύεσθαι.

ΙΣΤ') Ὅστις ἂν τῶν μοναστηριακῶν κινηθῇ δράξασθαι τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας, τὸν τοιοῦτον μὴ μόνον μὴ ἀποδέχεσθαι παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ παιδεύεσθαι μεγάλως.

ΙΖ') Τοὺς ἐπιξενουμένους τῷ Ὄρει τούτῳ, ὅπως χειροτονηθέντες διάκονοι ἢ ἱερομόναχοι ἐπιστρέψωσι, μὴ παραδέχεσθαι αὐτοὺς εὐθύς, ἀλλὰ πρῶτον πυνθανομένους τὸ ἄξιον αὐτῶν διὰ γραμμάτων παρὰ τῶν ἀρχιερέων τοῦ τόπου, ἐν ᾧ διέτριψαν τὰ πλείω τῆς ζωῆς αὐτῶν· εἰ δὲ τοῦτο δυσχερές, πρῶτον δοκιμάζοντες αὐτοὺς ἐν διαστήματι χρόνων δύο ὁλοκλήρων καὶ βεβαιωθέντας τὴν αὐτῶν ἀξιότητα, εἶθ' οὕτω μετὰ τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως ἀξιοῦν ἐκείνους τῆς χειροτονίας.

ΙΗ') Τοὺς ἀσκητὰς ἐπιστρέψαι εἰς χεῖρας τῶν ἐπιστατῶν τὰς ἅσπερ ἔχουσι βούλλας καὶ τοῦ λοιποῦ μηδένα κῦρος ἔχειν ἑτέρας βούλλας ἐκτὸς τῶν μοναστηριακῶν βουλλῶν καὶ τῆς ἤδη κατασκευασθείσης τῆς Κοινότητος, εἰς τέσσαρα τμήματα διῃρημένης.

Ταῦτα ἔδοξε καὶ ἀπεφάνθη συνοδικῶς καὶ κοινῇ γνώμῃ, ὡς εἴρηται, τῶν τε ἐνδοξοτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων προκρίτων τοῦ γένους ἡμῶν καὶ τῇ θερμῇ ἀξιώσει καὶ δεήσει τῶν ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατριβόντων ὁσιωτάτων πατέρων πρὸς εὐνομίαν, εὐταξίαν τε καὶ εὐκοσμίαν καὶ ὅλως πρὸς κοινὸν ὄφελος ἀφορῶντα τοῦ ἁγιωνύμου τούτου Ὄρους. Διὸ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ ἀνωτέρω ῥητῶς ἀπηριθμημένα δεκαοκτὼ κεφάλαια ὡς δίκαια, εὔλογά τε καὶ χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα, καὶ ὅλως κοινωφελῆ καὶ πρὸς τὴν καλὴν κατάστασιν καὶ διοίκησιν τοῦ Ὄρους ἀφορῶντα, φυλάττονται παρά τε τῶν μοναστηριακῶν, κελλιωτῶν καὶ ἀσκητῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐν τῷ Ὄρει ἐς ἀεὶ ἀπαράτρεπτα ἀπαράβατά τε καὶ ἀπαραχάρακτα καὶ ὅλως ἀμετακίνητα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, κατὰ λέξιν καὶ συλλαβὴν τῶν ἐμπεριεχομένων ἐννοιῶν. Ὅστις δ' ἂν τολμήσῃ ποτὲ κινηθῆναι ἐπὶ τὸ ἀνελεῖν, μετακινῆσαί τε καὶ ἀνατρέψαι πρός τι τῶν ἀνωτέρω ἐν τῷ παρόντι καλῶς δεδογμένων καὶ ἀποφανθέντων, ὁ τοιοῦτος, ὁποῖος ποτ' ἂν ᾖ, μικρὸς ἢ μέγας, ἀφωρισμένος εἴη καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος παρὰ τῆς ἁγίας καὶ

ὁμοουσίας Τριάδος δι' ἑνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ πάσαις ταῖς πατερικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐν μεμβράναις σιγιλλιῶδες γράμμα, καταστρωθὲν κἀν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐκδοθὲν εἰς χεῖρας τῶν ῥηθέντων ὁσιωτάτων πατέρων, ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ, κατὰ μῆνα Ἰούνιον, ἐπινεμήσεως πρώτης.

Γαβριὴλ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ
Ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος
Ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος
Ὁ Νεοκαισαρείας Ἰγνάτιος
Ὁ Δράμας Γρηγόριος
Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος
Ὁ Νικομηδείας Γεράσιμος
Ὁ Δέρκων Ἀνανίας
Ὁ Σερῥῶν Ματθαῖος
Ὁ Σοφίας Ἱερεμίας

6. Ἀθωνικὸ Τυπικὸ (ἔκδοση περιληπτική, 1810)

Α΄) Ὁ εἰσερχόμενος ἐν ταῖς μοναῖς ὅπως μονάσῃ ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ ἐν πᾶσι πρὸς τὴν κρατοῦσαν τάξιν· ἀναχωρῶν οὐδὲν λαμβάνει λόγῳ ἐκδουλεύσεων.

Β΄) Οὐδεὶς μοναχὸς μεθίσταται ἄνευ ἀδείας τοῦ οἰκείου προεστῶτος.

Γ΄) Οὐδεὶς ἐξέρχεται τοῦ Ὄρους ἄνευ ἀδείας τῶν ἐπιστατῶν, οἵτινες πρέπει νὰ ἐξετάζωσι καλῶς τὸν λόγον τῆς τοιαύτης ἐξόδου.

Δ΄) Ἀπαγορεύεται τοῖς μοναχοῖς τὸ σκανδαλωδῶς περινοστεῖν ἐν τῷ Ὄρει.

Ε΄) Πᾶς μοναχὸς ἐμφανιζόμενος εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ Ὄρους δέον νὰ συνοδεύηται ὑφ' ἑνὸς τῶν ἐπιστατῶν.

ΣΤ΄) Οἱ περιερχόμενοι μοναχοὶ χάριν ἐλέους ὑπὲρ τῶν οἰκείων μονῶν εἰς τὰς τῆς Αὐτοκρατορίας χώρας, συμφώνως τοῖς αὐτοκρατορικοῖς διατάγμασιν, οὐδὲν δύνανται νὰ ἰδιοποιηθῶσιν· ὅπουδήποτε δ' ἀποθάνωσι, μόνον αἱ ἴδιαι αὐτῶν μοναὶ κληρονομῶσιν αὐτούς.

Ζ΄) Νὰ παύσωσιν αἱ περὶ ὁρίων διενέξεις τῶν μονῶν, τῇ δὲ τολμώσῃ τι κατ' ἄλλης, τολμησάτωσαν κατ' αὐτῆς αἱ δεκαεννέα μοναί. Ὅστις περὶ τὰς τοιαύτας διενέξεις φωρᾶται ἀδιόρθωτος πέμπεται εἰς ἐξορίαν κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ ἐν τῷ Ὄρει Διοικητοῦ.

Η΄) Πᾶσα ἐπισκευὴ ἢ ἀνέγερσις οἰκοδομῆς ἐν ταῖς μοναῖς γίνεται τῇ γνώσει καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἐπιτρόπων ἑκάστης αὐτῶν.

Θ΄) Ἑκάστη μονὴ ἔχουσα ἰδίαν σφραγῖδα θὰ ἔχῃ καὶ δύο ἐπιτρόπους, οἵτινες θὰ διαχειρίζωνται τὴν δοσοληψίαν αὐτῆς καὶ εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους θὰ δίδωσι λογοδοσίαν ἐνώπιον τῆς ἀδελφότητος αὐτῶν. Ἐὰν ἀρνηθῶσι, βιάζονται νομίμως εἰς τοῦτο. Ἡ ἀπόσβεσις τῶν ὑφισταμένων χρεῶν ἔσεται κύριον αὐτῶν μέλημα.

Ι΄) Αἱ οἰκοδομαὶ καὶ αἱ ἐπισκευαὶ τῶν κελλίων καὶ καλυβῶν γίνονται δαπάνῃ τῶν ἐνεργούντων ταύτας κελλιωτῶν καὶ σκητιωτῶν, τῇ γνώσει καὶ ἐγκρίσει τῶν προεστώτων τῶν μονῶν εἰς ἃς ὑπάγονται.

ΙΑ΄) Εἰς τὰ κελλία καὶ τὰς σκήτας ἀπαγορεύεται ἡ ἐγκατάστασις μοναστηριακῶν ἀδελφῶν ἀξιούντων νὰ διατρέφωνται ἐκ μοναστηριακῶν εἰσοδημάτων.

ΙΒ΄) Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς κελλιώτας νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ τῶν μονῶν, καταγγελλόμενοι δὲ τιμωροῦνται.

ΙΓ') Τὰ κελλία δέον νὰ πωλῶνται εἰς τρία πρόσωπα. Ἐὰν τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἢ ἀμφότερα δὲν ἔχωσιν ἔτι εὑρεθῇ, ἀφίεται ἐν τῷ ὁμολόγῳ τοῦ κελλίου κενόν, ὅπως τὰ ὀνόματα αὐτῶν προστεθῶσι κατόπιν. Διὰ πᾶσαν ἐγγραφὴν λαμβάνονται παρὰ τοῦ κελλιώτου ὑπὲρ τῆς μονῆς αὐτοῦ γρόσια πέντε (ἴσα νῦν πρὸς 5 γαλλ. φράγκα). Ὁ πωλῶν τὸ κελλίον αὐτοῦ κελλιώτης ὀφείλει νὰ εἴπῃ εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν ἀνθ' ἧς ἐπώλησεν αὐτό, ὅπως σημειωθῇ ἐν τῷ ὁμολόγῳ.

ΙΔ') Συμφώνως τῷ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι, αἱ εἴκοσι μοναὶ ὀφείλουσι νὰ πέμπωσιν ἰσαρίθμους ἀντιπροσώπους αὐτῶν εἰς Καρυάς, οἵτινες θὰ συνεργάζωνται μετὰ τῶν ἐπιστατῶν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων καὶ διανομὴν τῶν φόρων.

ΙΕ') Οἱ τέσσαρες ναζίρηδες (ἐπιστάται) θὰ ἐκλέγωνται ὡς καὶ πρότερον καὶ θὰ τηρῶσιν εἰς τέσσαρα τεμάχια τὴν σφραγῖδα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος. Οὗτοι θὰ εἰσπράττωσι τὰ βασιλικὰ καὶ τὰ τοπικὰ δοσίματα, ὀφείλουσι δὲ νὰ τηρῶσι λεπτομερῆ κατάστιχα ὅπως ἐτησίως ἐπιθεωρῶνται. Οἱ ἐπιστάται οὐδὲν διαθέτουσιν ἄνευ ἀδείας τῆς Λόντζας (Συνάξεως ἢ Ἱερᾶς Κοινότητος). Τὸ τυχὸν ἔλλειμμα τῶν ἐπιστατῶν πληρώνουσιν αἱ ὑπὲρ τούτων ἐγγυώμεναι πρότερον μοναὶ αὐτῶν.

ΙΣΤ') Πάντες οἱ φόροι θὰ καταβάλλωνται κατὰ τὴν ὡρισμένην ἐποχήν. Οἱ φορολογούμενοι διαιροῦνται εἰς τρεῖς κλάσεις. Οἱ μοναστηριακοὶ καὶ οἱ γέροντες τῶν κελλίων θὰ πληρώνωσι φόρον ἀαλιᾶ (Α' κλάσεως), οἱ ὑποτακτικοὶ τῶν κελλιωτῶν φόρον εὐσάτ (Β' κλάσεως), οἱ δὲ λοιποὶ πάντες φόρον ἐτνᾶ (Γ' κλάσεως).

ΙΖ') Τὰ χαρτία τοῦ προσωπικοῦ φόρου θὰ διανέμωνται τοῦ λοιποῦ δικαίως μετὰ μείζονος προσοχῆς.

7. Γενικοί κανονισμοί [166]

ΜΕΡΟΣ Α΄. ΓΕΝΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΥΠΟΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΑΡΘΡΟΝ 1. Τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος τοῦ Ἄθω περιλαμβάνει εἴκοσιν ἱεράς, κυριαρχικάς, βασιλικάς, πατριαρχικὰς καὶ σταυροπηγιακὰς μονὰς μετὰ τῶν σκητῶν, κελλίων, ἡσυχαστηρίων καὶ λοιπῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν.

ΑΡΘΡ. 2. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν οὐδεὶς τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κατοίκων δύναται νὰ λογισθῇ ποτὲ ὡς ἀπόλυτος ἰδιοκτήτης οὐδ'ἐλαχίστου τμήματος γῆς.

ΑΡΘΡ. 3. Αἱ ἀνωτέρω εἴκοσι μοναὶ εἰσὶν ἱεραρχικῶς ἀνέκαθεν τεταγμέναι ὡς ἑπομένως:

1. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.*
2. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Βατοπαιδίου ἐπ' ὀνόματι *τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.*
3. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἰβήρων ἐπ' ὀνόματι *τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.*
4. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Χιλιανδαρίου ἐπ' ὀνόματι *τῶν Εἰσοδείων.*
5. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Διονυσίου ἐπ' ὀνόματι *τοῦ Τιμίου Προδρόμου.*
6. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Κουτλουμουσίου ἐπ' ὀνόματι *τῆς Μεταμορφώσεως.*
7. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Παντοκράτορος ἐπ' ὀνόματι *τῆς Μεταμορφώσεως.*
8. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ξηροποτάμου ἐπ' ὀνόματι *τῶν 40 Μαρτύρων.*
9. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ζωγράφου ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Γεωργίου.*
10. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Δοχειαρίου ἐπ' ὀνόματι *τῶν Ἀρχαγγέλων.*
11. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Καρακάλλου ἐπ' ὀνόματι *τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.*
12. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Φιλοθέου ἐπ' ὀνόματι *τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.*
13. Ἡ Ἱερα Μονὴ Σίμωνος Πέτρας ἐπ' ὀνόματι *τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.*
14. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐπ' ὀνόματι *τῆς Ὑπαπαντῆς.*
15. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Σταυρονικήτα ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Νικολάου.*

---

166. Ἐκδόθηκε αὐτοτελῶς μὲ τίτλο: *Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝ/ ΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ ΕΠΙΒΕΒΑΙΟΙ.* ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ (ΑΘΩ), ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ, τῇ 31ῃ Οκτωβρίου 1911. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, *ΤΥΠΟΙΣ ΜΙΣΑΗΛΙΔΩΝ (Ζινδάν- Καπού)* 1912.

16. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ξενοφῶντος ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Γεωργίου*.
17. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Γρηγορίου ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Νικολάου*.
18. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἐσφιγμένου ἐπ' ὀνόματι *τῆς Ἀναλήψεως*.
19. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ρωσικοῦ ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος*.
20. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Κωνσταμονίτου ἐπ' ὀνόματι *τοῦ ἁγίου Στεφάνου*.

ΑΡΘΡ. 4. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν μονῶν ὡς ἀνεγνωρισμένος πρὸ αἰώνων παρά τε τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ ἐπιτρέπεται ἵνα αὐξηθῇ ἢ ἐλαττωθῇ.

ΑΡΘΡ. 5. Ἐκ τούτων αἱ μὲν ἕνδεκα σήμερόν εἰσι κοινόβιοι: ἤτοι αἱ μοναὶ Διονυσίου, Κουτλουμουσίου, Ζωγράφου, Καρακάλλου, Σίμωνος Πέτρας, Ἁγίου Παύλου, Ξενοφῶντος, Γρηγορίου, Ἐσφιγμένου, Ῥωσικοῦ καὶ Κωνσταμονίτου, οἱ ἐντὸς μοναχοὶ τῶν ὁποίων ζῶσι κοινῶς καὶ τὰ πάντα κοινὰ μεταξὺ αὐτῶν ἔχουσιν. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐννέα εἰσὶν ἰδιόρρυθμοι: ἤτοι αἱ μοναὶ Μεγίστης Λαύρας, Βατοπαιδίου, Ἰβήρων, Χιλιανδαρίου, Παντοκράτορος, Ξηροποτάμου, Δοχειαρίου, Φιλοθέου καὶ Σταυρονικήτα, ὧν οἱ ἐντὸς μοναχοὶ ζῶσιν ἕκαστος ἰδιαιτέρως.

ΑΡΘΡ. 6. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μετατροπὴ κοινοβίου εἰς ἰδιόρρυθμον ἢ τἀνάπαλιν ἄνευ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου ἀδελφῶν, ἀποχρώντων ἰσχυρῶν λόγων καὶ αἰτιῶν, τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ τέλος τῆς ἐπικυρώσεως τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

ΑΡΘΡ. 7. Οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει τὰ ἱερὰ τοῦ Ἄθω σκηνώματα δύνανται ἵνα ἐκτραπῶσι τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν προορισμοῦ μὴ ὄντα δὲ μοναστήρια μετασχηματισθῶσι ταῖς κοσμικαῖς χρείαις (κανὼν ΙΓ' τῆς ἐν Νικαίᾳ Β' Συνόδου).

ΑΡΘΡ. 8. Ἐπ'οὐδενὶ λόγῳ ἢ αἰτίᾳ δύναται ἵνα γείνῃ ἀποδεκτὴ αἴτησις ἢ ἐνεργηθῇ μεταρρύθμισις ἀφορῶσα τὸ μοναχικὸν διοικητικὸν πολίτευμα, τὰς σχέσεις τῶν κυριαρχικῶν μονῶν πρὸς τὰς σκήτας, τὰ κελλία καὶ τὰ ἄλλα αὐτῶν ἐξαρτήματα.

ΑΡΘΡ. 9. Αἱ ἐν Ἄθῳ ἱεραὶ μοναὶ ὡς σταυροπηγιακαὶ θρησκευτικῶς ὑπάγονται ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κων/πόλεως, πολιτικῶς δὲ εἰς τὴν σεβαστὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς ὁποίας ἀναφέρονται πᾶσαι αἱ πολιτικαὶ ὑποθέσεις τοῦ τόπου, συμφώνως τοῖς αὐτοκρατορικοῖς φιρμανίοις καὶ ταῖς προνομίαις τοῦ Ἁγιωνύμου τόπου.

ΑΡΘΡ. 10. Οὐδὲν ἕτερον μνημόσυνον ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐπιτρέπεται ἐν Ἁγίῳ Ὄρει πλὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἅτε ἁπασῶν τῶν μονῶν οὐσῶν σταυροπηγιακῶν.

ΑΡΘΡ. 11. Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ὡς ὁ ἀνώτατος πνευματικὸς ἐπόπτης καὶ προστάτης τῶν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους παρέχει προθύμως

τὴν συναντίληψιν αὐτῆς ζητουμένην παρὰ τῆς Κοινότητος εἴτε πρὸς διευθέτησιν ἐσωτερικῶν ζητημάτων εἴτε καὶ πρὸς ὑποστήριξιν δικαίων τοῦ ἱεροῦ τόπου παρὰ τῇ κυβερνήσει καὶ ἀπόκρουσιν πάσης ἐν γένει ἐξωτερικῆς ἐπεμβάσεως.

ΑΡΘΡ. 12. Ἡ σεβαστὴ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις διορίζει ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀντιπρόσωπόν της (καϊμακάμην) ἀπ' εὐθείας ἐκ Κων/πόλεως κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε τηρουμένην συνήθειαν συμφώνως τοῖς ὑψηλοῖς φιρμανίοις. Ὁ διορισμός του κοινοποιεῖται διὰ βουγιουρουλτίου πρὸς τὴν Ἱερὰν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Κοινότητα μετὰ τῆς ὁποίας συμπράττει καὶ τῆς ὁποίας ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις συνῳδὰ τῇ ἀνέκαθεν τάξει.

ΑΡΘΡ. 13. Οἱ φόροι τῆς χερσονήσου τοῦ Ἁγίου Ὄρους κατ' ἀποκοπὴν ὡρισμένοι ὄντες (μακτοῦ), καὶ εἰς γρόσια 72 χιλιάδας κεκανονισμένοι, θὰ πληρώνωνται κατὰ δόσεις ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Μαλιγὲ διὰ τοῦ ἐπιτρόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΡΘΡ. 14. Δι' ὅλας τὰς μετὰ τὸ 1257 ἔτος ἐγείρας, καθ' ἃ ἐντέλλεται τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκδοθὲν αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον, γενομένας καὶ γενησομένας ἀγορὰς ἀκινήτων ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους κτημάτων, ἐπειδὴ δὲν χαίρουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἀσυδοσίας, θὰ πληρώνηται ὁ νενομισμένος φόρος.

ΑΡΘΡ. 15. Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθω ἀπολαύει ὅλων τῶν ἀσυδοσιῶν καὶ προνομίων ἐκείνων, ἅτινα περιφρουροῦνται διὰ διαφόρων φιρμανίων, βεζυρικῶν διαταγῶν καὶ ἐπὶ μέρους ἐγγράφων, ὧν κάτοχοι τυγχάνουσιν αἵ τε ἱεραὶ μοναὶ καὶ ἡ Ἱερὰ Κοινότης.

ΑΡΘΡ. 16. Πᾶσα μονὴ ἐσωτερικῶς ἐστι αὐτοδιοίκητος καὶ αὐτόνομος.

ΑΡΘΡ. 17. Ἡ διαχείρισις ἑκάστης τῶν ἐν Ἄθω μονῶν ὡς καὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀνήκει τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς ἐν αὐτῷ μοναζούσης ἀδελφότητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Α'. ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ. - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΥΤΗΣ.

ΑΡΘΡ. 18. Τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, συνῳδὰ τῷ προνομιακῷ αὐτοῦ καθεστῶτι ἐν τοῖς μὴ καθαρῶς ποινικοῖς ζητήμασι, κυβερνᾶται ὑπὸ εἰκοσαμελοῦς ἀντιπροσωπείας, ἀποτελουμένης ἐξ ἀντιπροσώπων πεμπομένων ὑπὸ μιᾶς ἑκάστης τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἄθω.

ΑΡΘΡ. 19. Ἡ ἀντιπροσωπεία αὕτη εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἱερὰ Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.

ΑΡΘΡ. 20. Ἑκάστη ἱερὰ μονὴ δικαιοῦται ἵνα πέμπῃ ἕνα καὶ μόνον ἀντιπρόσωπον ἔχοντα πληρεξουσιότητα καὶ δικαιούμενον ἵνα ψηφίζῃ ἐξ ὀνόματος τῆς ἰδίας ἱερᾶς μονῆς ὑποχρεουμένης ἵνα μὴ θέτῃ ἐν ἀμφιβόλῳ ἢ ἀντιστρατεύηται κατὰ τῆς ψήφου τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς.

ΑΡΘΡ. 21. Ἕκαστος ἀντιπρόσωπος κατὰ τὰ καθεστῶτα τῶν ἱερῶν μονῶν ὀφείλει, πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πρακτικοῦ, ἵνα συνεννοῆται μετὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μετανοίας ὅπως πεφωτισμένως καὶ ἐγκύρως ὑπογράφῃ ἐπὶ τῶν διοικητικῆς φύσεως ζητημάτων, πλὴν τῶν δικαστικῶν ἐν οἷς ὀφείλει ἵνα ἀποφαίνηται κατὰ συνείδησιν.

ΑΡΘΡ. 22. Ὡς ἀντιπρόσωποι ἀνάγκη ἵνα ἀποστέλλωνται, ἐκ τῆς τάξεως πάντως τῶν προϊσταμένων ἄνδρες ἡλικίας ἀνωτέρας τῶν τριάκοντα πέντε ἐτῶν διακρινόμενοι ἐπὶ ἐναρέτῳ πολιτείᾳ, ἀμέμπτῳ διαγωγῇ, χρηστότητι ἤθους, ἠπίῳ χαρακτῆρι, ἀγάπῃ καὶ ἀφοσιώσει εἰς τὰ καθ' ὅλου συμφέροντα τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν ἱερῶν μονῶν ἰδίᾳ καὶ κάτοχοι μικρᾶς ἢ μεγάλης μορφώσεως καὶ πείρας.

ΑΡΘΡ. 23. Ἡ Ἱερὰ Σύναξις ἡ οὕτω πως ἀποτελουμένη συνεδριάζει τακτικῶς μὲν τρὶς τῆς ἑβδομάδος, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις δειχθῇ ἀνάγκη, προσκαλουμένου ἑκάστοτε πρὸς τοῦτο ἑκάστου ἀντιπροσώπου καταλλήλως ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Ἐπιστασίας.

ΑΡΘΡ. 24. Ἡμέραι τακτικῶν συνεδριῶν εἰσὶν ἡ Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευή, ἀντικαθιστάμεναι κατὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν ἕνεκα τῶν προηγιασμένων λειτουργιῶν διὰ τῆς Δευτέρας, Τρίτης καὶ Πέμπτης· ὥρα δὲ ἀπὸ ἀρχὰς Ἀπριλίου μέχρι Σεπτεμβρίου 1 ½-2 ½ [167], ἀναλόγως τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρχῶν Σεπτεμβρίου μέχρι Μαρτίου ἀναλόγως αὖθις τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς ἀπὸ 2 ½-3.

ΑΡΘΡ. 25. Αἱ συνεδρίαι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῶν ἄνευ διακοπῆς παρατείνονται ἐπὶ δύο συναπτὰς ὥρας μεθ'ἃς ἐπέρχεται διάλειμμα ἑνὸς τετάρτου. Ἡ μετὰ τὸ διάλειμμα παράτασις, ἂν δεήσῃ, τῶν συνεδριῶν παρατείνεται ἐπὶ ἑτέρας δύο ὥρας ὥστε αἱ συνεδριάσεις νὰ ὦσι τετράωροι.

ΑΡΘΡ. 26. Οὐδενὶ τῶν ἀντιπροσώπων εὑρισκομένῳ ἐν Καρυαῖς ἐπιτρέπεται ἵνα ἀπουσιάζῃ τῶν συνεδριῶν, εἰ μὴ λόγῳ ἀσθενείας καὶ δεδικαιολογημένης αἰτίας. Ὁ δὶς κατὰ συνέχειαν ἄνευ εὐλόγου αἰτίας ἀπουσιάσας τῶν συνεδριῶν λαμβάνει γραπτὴν παρὰ τῆς ἱερᾶς Ἐπιστασίας πρόσκλησιν, μεθ' ἥν, μὴ συμ-

167. Ἡ ἔκδοση τῶν Γ.Κ. γράφει: «1-½».

μορφούμενος, καταγγέλλεται πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μετάνοιαν ὅπως τὸ πρῶτον συμβουλεύσῃ αὐτὸν πρὸς διόρθωσιν, καὶ ἐν δυστροπίᾳ ζητεῖται ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ ὡς κωλυσιεργοῦντος· ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἡ ἱερὰ αὐτοῦ μετάνοια ἤθελε φανῇ εὐνοοῦσα τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς διενεργουμένην κωλυσιεργίαν ἢ μὴ ἐπιβάλλουσα αὐτῷ τὴν τακτικὴν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύναξιν φοίτησιν ἢ μὴ ἀντικαθιστῶσα αὐτόν, μετὰ ὥρμον σκέψιν ἡ Ἱερὰ Σύναξις παύουσα τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦτον, στερεῖ τὴν μονὴν τοῦ δικαιώματος ἀποστολῆς ἀντιπροσώπου ἀπὸ τριῶν ἕως ἓξ μηνῶν, ἡ δὲ ψῆφος ταύτης θὰ προστίθηται εἰς τὴν πλειοψηφίαν.

ΑΡΘΡ. 27. Πρὸς πρόληψιν προσκλαύσεως ἐκ μέρους τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ ἰδίως τοῦ ἀτόπου τῆς κωλυσιεργίας, εἰσάγεται ἡ χρῆσις βιβλίου παρουσιάσεων, ἐν ᾧ ἰδίᾳ χειρὶ ὑπογράφεται ἕκαστος τῶν ἀντιπροσώπων ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριῶν, ὧν ἡ ἀπαρτία κανονίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπογραφῶν τοῦ βιβλίου τούτου. Ὁ μὴ ὑπογράφων ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν παρουσιάσεων θεωρεῖται ὡς κωλυσιεργῶν.

ΑΡΘΡ. 28. Ἡ Ἱερὰ Σύναξις θεωρεῖται ἐν ἀπαρτίᾳ ὅταν παρευρίσκωνται τὰ 2/3 τῶν ἀντιπροσώπων, ἤτοι δέκα τέσσαρες· εὐθὺς ὡς ἀποτελεσθῇ ὁ ἀριθμὸς οὗτος, χωρεῖ ἡ Ἱερὰ Σύναξις εἰς τὸ ἔργον της δικάζουσα καὶ ἀποφασίζουσα ἐγκύρως ὑπερισχυούσης ἑκάστοτε τῆς γνώμης τῆς πλειονοψηφίας, τῆς μειονοψηφίας δικαιουμένης ἵνα σημειοῖ τὴν γνώμην αὐτῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ἔστω καὶ ἂν ἀποτελῆται αὕτη ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ἀντιπροσώπου.

ΑΡΘΡ. 29. Οὐδενὶ τῶν ἀντιπροσώπων ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἐπιτρέπεται ἡ ἄρνησις τῆς ὑπογραφῆς οἱουδήποτε πρακτικοῦ.

ΑΡΘΡ. 30. Αἱ κατὰ πλειονοψηφίαν λαμβανόμεναι ἀποφάσεις μετὰ α' καὶ β' ἀνάγνωσιν, ὁπότε ἐπέρχεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἐνίσχυσις αὐτῶν διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἀντιπροσώπων, σφραγίζονται διὰ τῆς κοινοτικῆς σφραγῖδος ὑπὸ τῆς Ἐπιστασίας· ὁ ἀρνούμενος τυχὸν ἐκ τῶν Ἐπιστατῶν ἵνα παράσχῃ τὸ ἴδιον τμῆμα πρὸς σφράγισιν τῶν ἐκ τοιούτων ἀποφάσεων ἀπολυομένων ἐγγράφων λαμβάνει ἐντολὴν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως νὰ σφραγίσῃ· ἐπιμένων δ' ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρνήσει κηρύσσεται ἔκπτωτος τῶν ἐπιστασιακῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

ΑΡΘΡ. 31. Τοῦ λοιποῦ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἀνάγκη ἵνα ἀναγράφωνται ὀνομαστὶ τὰ ὀνόματα τῶν δεδικαιολογημένως ἢ μὴ ἀπουσιαζόντων ἀντιπροσώπων, σημειουμένου καὶ τοῦ ἀποχρῶντος ἢ μὴ λόγου τῆς ἀπουσίας ἑκάστου συνῳδὰ τῷ ἄρθρῳ 90ῳ[168] .

168. Τό ἀναφερόμενο ἐδῶ ἄρθρο, ὅπως καὶ τά ἄρθρα 47, 79η, δέν ἀντιστοιχοῦν πρός τά ἄρθρα τῶν δημοσιευμένων Γ. Κ.

ΑΡΘΡ. 32. Ἡ ἐν ἀπαρτίᾳ ἀρχομένη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς Ἱερὰ Σύναξις δύναται ἵνα ἐγκύρως ἐργάζηται καὶ δικάζῃ καὶ ὅταν ἐν τῷ μεταξὺ δύο ἢ τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρες τῶν ἀντιπροσώπων δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπομακρυνθῶσι προσωρινῶς τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριῶν, ἐκτὸς ἂν ἕνεκα διαφωνιῶν γνώμης διαμαρτυρηθέντες ἐξέλθωσιν, οἱ δὲ ἐν τῇ συνεδρίᾳ ὑπολειπόμενοι εἶναι ἐλάττονες τῶν ἕνδεκα, ὁπότε διαλύεται ἡ Σύναξις καὶ καταγγέλλονται οἱ ἀδίκως κωλυσιεργοῦντες εἰς τὰς οἰκείας μονάς.

ΑΡΘΡ. 33. Ἕκαστος τῶν ἀντιπροσώπων ἀντιπροσωπεύει μόνον τὴν γνώμην τῆς ἰδίας μονῆς ἔχων κατ' ἀκολουθίαν μίαν ψῆφον· ἐπιτρέπεται δὲ ἵνα ἀναλάβῃ, ἐπὶ τῇ βάσει ἱεροσφραγίστου μοναστηριακῆς ἐπιστολῆς κατατιθεμένης ἐν τῷ γραφείῳ καὶ ἧς μνεία νὰ γίνηται ἐν τῷ σχετικῷ πρακτικῷ, καὶ τὴν ἀντιπροσωπείαν ἄλλης ἱερᾶς μονῆς, οὐχὶ πλέον τοῦ μηνός, χρησιμοποιούσης προσωρινῶς τὸν ἴδιον ἀντιπρόσωπον δι' ἄλλην διακονίαν· οὐδέποτε ὅμως τὸ αὐτὸ πρόσωπον δικαιοῦται ἵνα ἀναλάβῃ ἀντιπροσωπείαν δύο ἑτέρων ἱερῶν μονῶν συγχρόνως.

ΑΡΘΡ. 34. Αἱ συνεδρίαι τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως ἀνάγκη ἵνα διεξάγωνται ἐν ἠρέμῳ φράσει καὶ μεμετρημένοις λόγοις, τηρουμένου πάντοτε τοῦ σεβασμοῦ πρός τε τὸν ἱερὸν τῆς Συνάξεως χῶρον καὶ τὰ παρακαθήμενα σεβαστὰ πρόσωπα τὰ ἀντιπροσωπεύοντα εὐαγῆ καὶ πανάρχαια ἱερὰ καθιδρύματα, τόπους προσευχῆς καὶ ἀσκήσεως τῆς κατὰ Χριστὸν ἀρετῆς. Οἱ τυχὸν παρεκτρεπόμενοι μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν εὔσχημον ὑπὸ τοῦ Πρωτεπιστάτου παρατήρησιν ἀπομακρύνονται τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως διὰ μικρὸν ἢ μέγα διάστημα ἀναλόγως τοῦ διαπραττομένου ἀτοπήματος, δηλουμένης ἑκάστοτε τῆς ἀπομακρύνσεως διὰ καταλλήλου πρὸς τὴν οἰκείαν μονὴν ἐπιστολῆς.

ΑΡΘΡ. 35. Πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἱερῶν μονῶν εἰσὶν ἴσοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἑπομένως ἰσόψηφοι, διακρινόμενοι μόνον κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τῆς παρεδρίας τάξιν, καθ' ἣν θὰ δίδηται καὶ ὑπὸ τοῦ Πρωτεπιστάτου ὁ λόγος εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἵνα ἀναπτύξωσι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ὑπὸ συζήτησιν ζήτημα. Εἰς τοὺς δευτερολογοῦντας ὁ λόγος θὰ δίδηται κατὰ τὴν τάξιν τῆς δηλώσεως.

ΑΡΘΡ. 36. Οὐδεὶς τῶν ἀντιπροσώπων δικαιοῦται ἵνα συνηγορήσῃ ἢ ἀντείπῃ εἰς τὴν διδομένην διαταγὴν ἐκ μέρους τοῦ Πρωτεπιστάτου πρὸς ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς Συνάξεως τοῦ παραβάτου συμφώνως τῷ ἀνωτέρῳ ἄρθρῳ. Ἐν περιπτώσει ἀπειθείας τοῦ παραβάτου ἢ ἐπεμβάσεως παρανόμου ἐκ μέρους ἄλλου ἀντιπροσώπου ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑποχρεοῦται σύσσωμος ἡ Ἱερὰ Σύναξις ἵνα προβῇ εἰς τὴν καταδίκην καὶ ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς Ἱ. Συνάξεως ἀμφοτέρων καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ δεχθῇ τὴν συνεργασίαν μετ' αὐτῶν πρὸ τῆς λήξεως τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς τιμωρίας.

ΑΡΘΡ. 37. Ὁ ἅπαξ καὶ δὶς ἀπομακρυνθεὶς τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, δι' οὓς λόγους τὰ ἀνωτέρω διακελεύονται ἄρθρα, μὴ διορθούμενος, ἐπαναλαμβάνων δὲ τὸ ἴδιον ὕφος καὶ τὴν ἰδίαν φρασεολογίαν καὶ στάσιν διὰ τρίτην φοράν, καταγγέλλεται πρὸς τὴν οἰκείαν μονὴν καὶ συνιστᾶται ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ.

ΑΡΘΡ. 38. Οἱ δικαζόμενοι τυχὸν τῶν ἀντιπροσώπων, ἀποδειχθείσης τῆς ἐνοχῆς αὐτῶν ἐμμαρτύρως, παύονται ὁριστικῶς καὶ ἀποκλείονται διὰ παντὸς τῆς παρεδρίας καὶ ψήφου ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνάξει.

ΑΡΘΡ. 39. Ὅπως διατυπῶσι πεφωτισμένην οἱ ἀντιπρόσωποι γνώμην περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ζητήματος, ἀνάγκη ὅπως ἀπὸ τῆς πρωΐας ἤδη, τῆς πρὸ τῆς συνεδρίας ἡμέρας, ἐν μὲν τῇ αἰθούσῃ τῆς Συνάξεως ἀναρτᾶται πινάκιον τῶν συζητηθησομένων ὑποθέσων, ἑνὶ δ' ἑκάστῳ ἀντιπροσώπῳ διανέμηται ἀντίγραφον τῆς ἐν αὐτῷ ἡμερησίας διατάξεως.

ΑΡΘΡ. 40. Αἱ ὑπὸ συζήτησιν ὑποθέσεις ἀναγράφονται ἐν τῷ πινακίῳ κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐν τῷ γραφείῳ καταθέσεως τῶν σχετικῶν περὶ αὐτῶν ἐγγράφων. Ἐξαίρεσις μόνον γίνεται προκειμένου περὶ ἐπειγουσῶν ὑποθέσεων, ὧν ἡ ἀναβολὴ δύναται ἵνα διακυβεύσῃ σπουδαῖα τῶν ἱερῶν μονῶν ἢ τοῦ τόπου συμφέροντα.

ΑΡΘΡ. 41. Μόνον αἱ γραπτῶς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑποβαλλόμεναι αἰτήσεις, ἀναφοραὶ καὶ λοιπὰ ἔγγραφα εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως καταγράφονται ἐν τῷ πινακίῳ καὶ εἰσάγονται πρὸς συζήτησιν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνάξει.

ΑΡΘΡ. 42. Ἡ Ἱερὰ Σύναξις φέρουσα τύπον πρωτοδικείου ἐν ταῖς μὴ καθαρῶς ἐσωτερικαῖς μοναστηριακαῖς ὑποθέσεσιν ὀφείλει ἵνα θεωρῇ καὶ δικάζῃ τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς μεταξὺ μονῶν ἢ μονῆς τινὸς ἢ μεταξὺ μονῶν, σκητῶν καὶ κελλίων ἀνεκκλήτως, ὅταν αὗται ἀποκλειστικῶς ἐπάγωνται εἰς μόνον τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, ἅτινα κρατυνθέντα ὑπὸ χρήσεως μακροαιωνίου ἔλαβον ἰσχὺν νόμου καὶ ἀνεγνωρίσθησαν ὑπό τε τῆς σεβ. κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ διαφοραὶ κέκτηνται δικαίωμα ἐφέσεως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὁπότε συναποστέλλονται καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τῆς δικογραφίας.

ΑΡΘΡ. 43. Ἡ Ἱερὰ Σύναξις ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν συνειδήσει ἐπιλαμβανομένη ἑνὸς ἑκάστου ἐπὶ μέρους ὑποβαλλομένου ζητήματος δικάζει ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐκείνων τῶν κωδίκων, δι' ὧν δικάζουσι καὶ τὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δικαστήρια· ἤτοι: τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Πανδεκτῶν, Νεαρῶν, ἰδίᾳ τοῦ Ἁρμενοπούλου, τοῦ Συντάγματος τῶν ἱερῶν κανόνων Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ καὶ τῆς οἰκείας τοῦ Ἁγιωνύμου ἡμῶν τόπου νομολογίας καὶ τῶν ἐθίμων αὐτοῦ.

ΑΡΘΡ. 44. Ἡ διαδικασία ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνάξει τελεῖται δι'αὐτοπροσώπου ἐμφανίσεως τῶν διαδίκων, ἐπ' οὐδεμᾷ περιπτώσει ἐπιτρεπομένης τῆς δι' ἀντιπροσώπου ἢ πληρεξουσίου ὑπερασπίσεως τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν.

ΑΡΘΡ. 45. Ἡ χρῆσις τῶν ἐνδίκων μέσων γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν «Πατριαρχικῶν δικονομικῶν ὁδηγιῶν».

ΑΡΘΡ. 46. Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῆς συζητήσεως, κηρυσσομένης ὑπὸ τοῦ Πρωτεπιστάτου τῆς λήξεως αὐτῆς, τελεῖται ἡ ψηφοφορία ἀρχομένη κατ' ἀντίστροφον τῆς ἱεραρχικῆς παρεδρίας τῶν ἀντιπροσώπων τάξιν.

ΑΡΘΡ. 47. Ὅταν ἡ Ἱερὰ Κοινότης θετικῶς πληροφορηθῇ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις μονῆς τινὸς εἶναι δυσχερὴς εἰς βαθμὸν δυνάμενον νὰ ἐμπνεύσῃ ἀνησυχίας περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς, προσκαλεῖ τοὺς ἰθύνοντας τὴν ἐν λόγῳ ἱερὰν μονὴν ἵνα παρουσιάσωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα ἀκριβῆ καὶ δεδικαιολογημένον ἰσολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, τῶν ὀφειλῶν καὶ τῶν δανείων αὐτῆς. Ἐὰν δὲ ἡ ἐξέτασις πείσῃ τὴν Ἱ. Κοινότητα ὅτι ὄντως ἡ μονὴ ἐκείνη διατρέχει κρίσιν οἰκονομικήν, αὐτεπαγγέλτως ἐπεμβαίνουσα, λαμβάνει τὰ προσήκοντα μέτρα διὰ τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 73ον.

ΑΡΘΡ. 48. Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐπισήμων ἐνιαυσίων συνεδριῶν τῆς Συνάξεως τελεῖται ἡ νενομισμένη ἱερὰ τελετή· κατὰ δὲ τὴν λῆξιν τῶν συνεδριῶν αὐτῆς μετὰ τὴν νενομισμένην ἱεροτελεστίαν ἀναγινώσκεται καὶ ἡ συνήθης συγχωρητικὴ εὐχή.

ΑΡΘΡ. 49. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία τῇ προσκλήσει τῆς πλειονοψηφίας τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως ἢ τῶν ἐνδιαφερομένων μονῶν ἢ καὶ μιᾶς μονῆς δικαιοῦται ν' ἀποστέλλῃ Ἐξάρχους, ὧν τὰ ἔξοδα βαρύνουσι τοὺς καλοῦντας, καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ φέρωσι, ὡς ἔθος, τὰς πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα ἐκκλησιαστικὰς συστάσεις ἐκφαντικὰς τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, μεθ' ἧς ὀφείλουσι νὰ συμπράττωσιν.

ΑΡΘΡ. 50. Πᾶν ἔγγραφον ἀπολυόμενον ἀπὸ τοῦ Ἄθω καὶ διαβιβαζόμενον εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δέον ἵνα ᾖ γεγραμμένον ἑλληνιστί.

Β'. ΙΕΡΑ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ. - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΥΤΗΣ.

ΑΡΘΡ. 51. Ἱερὰ Ἐπιστασία ἀποτελουμένη ἐκ τεσσάρων προϊσταμένων διαφόρων ἱερῶν μονῶν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐκτελεστικὴν τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐξουσίαν, ἐκπληροῦσα συγχρόνως καὶ δημαρχιακὰ καθήκοντα ὡς καὶ καθήκοντα εἰρηνοδικείου.

ΑΡΘΡ. 52. Ἡ κοινοτικὴ σφραγὶς ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου «ἡ Πλατυτέρα» καὶ διῃρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα μένει ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῶν Ἐπιστατῶν, ἕκαστος τῶν ὁποίων κατέχει ἀνὰ ἓν τμῆμα.

ΑΡΘΡ. 53. Κατὰ τὴν εἰς πέντε τετράδας ἀρχαιοτάτην διαίρεσιν τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἄθω, ὡς Ἐπιστάται ἐκ μιᾶς ἑκάστης τετράδος δι' ὁλόκληρον τὸ ἐπισασιακὸν ἔτος, ἀρχόμενον ἀπὸ 1ης Ἰουνίου καὶ λῆγον τῇ 31ῃ Μαΐου, ἀποστέλλονται ἐκ μιᾶς ἑκάστης τῶν τῆς τετράδος μονῶν πρόσωπα ἐγνωσμένης ἀρετῆς καὶ ἱκανότητος, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος ἑκάστης τετράδος φέρει καὶ τὸν τίτλον «Πρωτεπιστάτης».

ΑΡΘΡ. 54. Αἱ τετράδες καθ' ἃς διαιροῦνται αἱ μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἰσὶν αἱ ἑξῆς:

α' τετράς:
1. *Μεγίστης Λαύρας*
2. *Δοχειαρίου*
3. *Ξενοφῶντος*
4. *Ἐσφιγμένου*

γ' τετράς:
1. *Ἰβήρων*
2. *Παντοκράτορος*
3. Φιλοθέου
4. *Σίμωνος Πέτρας*

β' τετράς:
1. *Βατοπαιδίου*
2. *Κουτλουμουσίου*
3. *Καρακάλλου*
4. *Σταυρονικήτα*

δ' τετράς:
1. *Χιλιανδαρίου*
2. *Ξηροποτάμου*
3. *ἈγίουΠαύλου*
4. *Γρηγορίου*

ε' τετράς:
1. *Διονυσίου*
2. *Ζωγράφου*
3. *Ρωσικοῦ*
4. *Κωνσταμονίτου*

ΑΡΘΡ. 55. Τὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπιστάτου ἀναλαμβάνοντα πρόσωπα ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 35 ἐτῶν· νὰ ὦσι δὲ ἄνδρες ἐναρέτου βίου, διαγωγῆς ἀνεπιλήπτου, κάτοχοι μεγάλης ἢ μικρᾶς μορφώσεως, γνῶσται τῆς Ἑλληνικῆς, δεδοκιμασμένης ἱκανότητος πρὸς εὐδόκιμον ἐπιτέλεσιν τῶν ἰδίων καθηκόντων, γνῶσται τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου καὶ τῶν ἐθίμων τοῦ τόπου καὶ ἱκανῆς πείρας τῶν ἁγιορειτικῶν πραγμάτων ἀποκτωμένης, εἰ δυνατόν, ἐν τῇ ἐξασκήσει ἀντιπροσωπειακῶν καθηκόντων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνάξει.

ΑΡΘΡ. 56. Τοῦ Πρωτεπιστάτου ὄντος πρώτου μεταξὺ τῶν ἴσων, αἱ ψῆφοι τῶν ἑκάστοτε μελῶν τῆς Ἐπισασίας εἰσὶν ἰσοδύναμοι.

ΑΡΘΡ. 57. Πᾶσα ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας σχετικὴ πρὸς τὸν κύκλον τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς λαμβάνεται ἐν συσκέψει ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐπιστασίας κατὰ πλειονοψηφίαν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας τὸ ζήτημα ἀνατίθεται εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα· θεωρεῖται δὲ ἄκυρος πᾶσα ἀπόφασις ἢ πρᾶξις διενεργουμένη μονομερῶς καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἔστω καὶ ἑνὸς Ἐπιστάτου.

ΑΡΘΡ. 58. Οὐδενὶ τῶν Ἐπιστατῶν ἐπιτρέπεται ἵνα πρὸς τῇ ἰδίᾳ ψήφῳ ποιῆται χρῆσιν καὶ ψήφου συναδέλφου αὐτοῦ ἀσθενοῦντος ἢ ἀπουσιάζοντος· τὸ τμῆμα τῆς σφραγῖδος τοῦ ἀπουσιάζοντος Ἐπιστάτου καὶ ἡ ψῆφος αὐτοῦ κατ' ἀνάγκην ἀνατίθεται εἰς ἕνα τῶν ἀπολαυόντων τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ ἀντιπροσώπων, ἐν ἀπουσίᾳ δὲ ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων, ὡς συμβαίνει εἰς τὰς διακοπὰς καὶ ἑορτάς, ἀνατίθεται εἰς τὸν ἀρχιγραμματέα.

ΑΡΘΡ. 59. Ἡ μονομερὴς καὶ αὐτόβουλος πρᾶξις καὶ ἐνέργεια τούτου ἢ ἐκείνου ἐκ τῶν Ἐπιστατῶν, σχετικῶς πρὸς οἱανδήποτε τοῦ κύκλου αὐτῶν ὑπηρεσίαν, ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς συνεπιφέρουσα καὶ ἀνάλογον ἰδιαιτέραν ὑπὸ τῆς Ἐπιστασίας ἢ ἐπίσημον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως παρατήρησιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ἀποφάσει τῆς Ἱ. Κοινότητος, τιμωρίαν.

ΑΡΘΡ. 60. Τῆς αὐθαιρέτου τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ Ἐπιστάτου πράξεως οὔσης βαρείας ὥστε νὰ προκαλῇ σκέψεις περὶ ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ σώματος τῆς Ἐπιστασίας, κατ' ἀνάγκην τοῦ σχετικοῦ ζητήματος ἐπιλαμβάνεται ἡ Ἱ. Σύναξις, ἥτις δικαιοῦται τὴν σχετικὴν περὶ τῆς ὑποθέσεως ἀπόφασιν ἵνα διαβιβάσῃ καταλλήλως εἰς τὴν τοῦ κατηγορουμένου Ἐπιστάτου μονήν, ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς τῆς ἀμέσου διατυπώσεως μομφῆς ἢ σκέψεως ἀποπομπῆς ὑπὸ τῶν ἑτέρων μελῶν τῆς Ἐπιστασίας.

ΑΡΘΡ. 61. Τῆς καταπατήσεως τῶν καθηκόντων ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ Ἐπιστάτου συμβαινούσης ἐν καιρῷ τῶν διακοπῶν τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως καὶ τῆς ἐντεῦθεν πηγαζούσης δυσαρμονίας ἐν τῷ σώματι τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας χρῃζούσης ταχεῖαν καὶ ἄμεσον τὴν διόρθωσιν, τὰ τρία ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιστασίας ἀναφέρονται πρὸς τὰς ἱερὰς μονὰς ἐγκυκλίως ζητοῦντα τὴν γραπτὴν γνώμην καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν.

ΑΡΘΡ. 62. Αἱ ἑκάστοτε ἀπολυόμεναι τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως καὶ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας ἐγκύκλιοι πολυγραφούμεναι καὶ σφραγιζόμεναι διὰ τῆς κοινῆς σφραγῖδος ἀποστέλλονται ἐντὸς ἰδιαιτέρου φακέλλου πρὸς ἑκάστην τῶν ἱερῶν μονῶν ἐν τῇ συνήθει θήκῃ ἐσφραγισμένῃ. Τῷ ἐγκυκλιοφόρῳ παραδίδεται ὑπὸ τοῦ γραφείου εἰδικὸν βιβλίον ἐπιδόσεως, ἔνθα ὑπογράφει ἐν ἑκάστῃ ἱερᾷ μονῇ ὀνομαστὶ ὁ παραλαμβάνων τὸν φάκελλον καθηγούμενος, προϊστάμενος ἢ γραμματεύς.

ΑΡΘΡ. 63. Οἱ Ἐπιστάται ὀφείλουσιν πρὸ μεσημβρίας μὲν ἐν σώματι νὰ διαμένωσιν ἐπὶ τετράωρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν, μετὰ μεσημβρίαν δὲ

ἐπὶ τρίωρον, ἀπαγορευμένης αὐστηρῶς τῆς ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἀπουσίας τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ Ἐπιστάτου. Κατὰ τῆς συστηματικῆς καὶ ἀδικαιολογήτου ἀπουσίας λαμβάνονται ἀνάλογα μέτρα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως.

ΑΡΘΡ. 64. Ἐξαιρουμένου τοῦ Πρωτεπιστάτου, ὅστις ὡς ἀντιπροσωπεύων τὸν ἀρχαῖον Πρῶτον, ὀφείλει μετὰ τῆς τοῦ Πρώτου ῥάβδου διαρκῶς νὰ μένῃ ἐν Καρυαῖς, τὰ λοιπὰ τῆς Ἐπιστασίας μέλη μεταβαίνουσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐπιστασιακοῦ καθήκοντος ἐναλλὰξ κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν τῶν ἰδίων μονῶν· πᾶσα αὐθαίρετος παράβασις τοῦ ἄρθρου τούτου συνεπάγεται καὶ ἀνάλογον τιμωρίαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως.

ΑΡΘΡ. 65. Ὁ Πρωτεπιστάτης, ὡς φυσικὸς πρόεδρος τῆς Ἐπιστασίας καὶ διὰ τὴν τάξιν τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ὀφείλει ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πινακίου εἰσάγῃ τὰ ἑκάστοτε παρουσιαζόμενα ζητήματα, διεξάγῃ κατὰ τὸν κανονισμὸν τὰς συζητήσεις, παρέχῃ τούτῳ ἢ ἐκείνῳ τῷ δευτερολογοῦντι ἀντιπροσώπῳ τὸν λόγον, εἴτε ἀφαιρῇ αὐτὸν δι' εὐλόγους αἰτίας, ἀνακαλῇ τοὺς παρεκτρεπομένους ἢ διὰ ἀναλόγου παρατηρήσεως ἢ διὰ τοῦ κώδωνος εἰς τὴν τάξιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν ὁλοκλήρου τῆς Συνάξεως. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι αἱ παρατηρήσεις ἀνάγκη νὰ φέρωσι τὸν χαρακτῆρα τοῦ φιλαδέλφου, τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀμεροληψίας· ἄλλως νὰ ὑπομμνήσκηται τὸ καθῆκον τοῦτο εὐσχημόνως ὑπὸ τῆς Συνάξεως.

ΑΡΘΡ. 66. Ἑκάστη τῶν ἱερῶν μονῶν δικαιοῦται ν' ἀποστείλῃ καὶ ἰδιαίτερον πρόσωπον ὡς Ἐπιστάτην πρὸς τῷ ἀντιπροσώπῳ αὐτῆς ἢ νὰ ἀναθέσῃ καὶ τὸ καθῆκον τοῦτο εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς. Κατ' ἀνάγκην ὅμως ὁ Πρωτεπιστάτης δέον, ὡς διὰ τὴν τάξιν πρόεδρος καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, νὰ μὴ φέρῃ καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας.

ΑΡΘΡ. 67. Ἡ Ἱερὰ Ἐπιστασία ὀφείλει ἵνα τηρῇ βιβλίον πρακτικῶν, ἐν ᾧ χρονογραφικῶς νὰ σημειῶνται αἱ ἑκάστοτε εἰσαγόμεναι καὶ διεξαγόμεναι ὑπ' αὐτῆς ὑποθέσεις κατ' αὔξοντα ἀριθμόν, ἐν τέλει τῶν ὁποίων καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὑποχρεωτικῶς πρὸ τῆς μεταβάσεως αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια ὑπογράφωσιν ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιστασίας.

ΑΡΘΡ. 68. Αἱ ὑποθέσεις δυνατὸν νὰ εἰσάγωνται εἰς τὴν Ἐπιστασίαν προφορικῶς ἢ γραπτῶς· καὶ διὰ μὲν τὰς κατωτέρω τῶν ἑκατὸν γροσίων οἱ λαμβάνοντες πάντως γραπτὴν ἀπόφασιν οὐδὲν πληρώνουσι· πᾶσαι δὲ αἱ ἀνωτέρας ἀξίας λυόμεναι φορολογοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισυνημμένου ὧδε τιμολογίου πρὸς ὄφελος τοῦ Κοινοῦ ταμείου.

ΑΡΘΡ. 69. Τὸ Κοινὸν ταμεῖον διαχειρίζεται ὡς ἄχρι τοῦδε ἡ Ἐπιστασία ὑπ' εὐθύνην τῶν οἰκείων μονῶν.

ΑΡΘΡ. 70. Ἡ Ἱερὰ Ἐπιστασία ἐργάζεται πάντοτε ἐπί τῇ βάσει τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως ἐγκεκριμένου ἐγκαίρως προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπιστατικοῦ

ἔτους. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τούτου καὶ τοῦ βιβλίου τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν θὰ συντάσσηται ἑβδομάδα πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἐπιστατικοῦ ἔτους καὶ ὁ ἀπολογισμός. Πᾶσα δὲ δαπάνη μὴ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ὡς τοιαύτη μὴ περιελθοῦσα εἰς γνῶσιν καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Συνάξεως ἐπιβαρύνει ἐξ ἴσου ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἐπιστασίας.

ΑΡΘΡ. 71. Πᾶσα εἴσπραξις ἢ πληρωμὴ εἰσάγεται καὶ ἐξάγεται ἐκ τοῦ ταμείου ἐπὶ τῇ βάσει διπλοτύπου ἀποδείξεως δηλωτικῆς τῆς πηγῆς τῆς εἰσπράξεως ἢ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκδόσεως, ὑπογεγραμμένης δὲ ὑπὸ τῶν τεσσάρων μελῶν τῆς Ἐπιστασίας.

ΑΡΘΡ. 72. Αἱ ἐκ τῶν ταβηλίων ὀφειλαὶ τῶν διαφόρων ἱερῶν μονῶν καταβάλλονται εἰς τὸ Κοινὸν ταμεῖον κατὰ δύο δόσεις πληρωτέας κατὰ Μάρτιον καὶ Αὔγουστον· πᾶσα καθυστέρησις πέραν ἑξαμήνου χρονικοῦ διαστήματος ἐπιβαρύνεται μὲ νόμιμον τόκον 9%.

ΑΡΘΡ. 73. Τὰ ἄχρι τῆς ὥρας καθυστερούμενα ἐκ ταβηλίων χρηματικὰ ποσὰ τῇ Κοινότητι θὰ ἐπιβαρυνθῶσι καὶ διὰ νομίμου τόκου ἅμα τῇ ἐπισήμῳ ἐγκρίσει καὶ κυρώσει τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

ΑΡΘΡ. 74. Αἱ πέραν τῆς διετίας μὴ καταβάλλουσαι τὴν πληρωμὴν τῶν ταβηλίων αὐτῶν ἱεραὶ μοναὶ λόγῳ μεμαρτυρημένης ἀνεχείας γίνονται ἀντικείμενον συσκέψεως ἐν τῇ Ἱ. Κοινότητι, ἥτις δικαιοῦται ἵνα θέσῃ αὐτὰς ὑπὸ οἰκονομικὸν ἔλεγχον καὶ κηδεμονίαν, ἕως οὗ ἐπανέλθῃ ἡ διὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον διαταραχθεῖσα οἰκονομικὴ τῆς μονῆς εὐρωστία.

ΑΡΘΡ. 75. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ ἐξόφλησις νέων ταβηλίων ἱερᾶς τινὸς μονῆς καθυστερουμένων παλαιῶν τοιούτων. Πᾶσα παράβασις τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπιβαρύνει τὴν Ἐπιστασίαν.

ΑΡΘΡ. 76. Ταῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐχούσαις καθυστερούμενα ταβήλια πλέον τῶν τεσσάρων ἐτῶν ἱεραῖς μοναῖς κατ' οἰκονομίαν ἐπιτρέπεται ἡ ἄτοκος ἐξόφλησις ἑνὸς καθυστερουμένου ἔτους, πρὸς τῇ ἐξοφλήσει τῶν ταβηλίων ὁλοκλήρου τοῦ τρέχοντος ἔτους, οὕτως ὥστε ἡ ἐξόφλησις νὰ γίνῃ ἐν ἴσῳ χρονικῷ διαστήματι.

ΑΡΘΡ. 77. Ἡ διατίμησις τῶν διαφόρων ὑποθέσεων τῶν διεξαγομένων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας τελεῖται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἡμίσεος χρηματικοῦ ποσοῦ τοῦ ἀναγραφομένου ἐν τῇ πατριαρχικῇ διατιμήσει, εἰσπραττομένου ὑπὲρ τοῦ Κοινοῦ ταμείου. Αἱ δὲ ὑποθέσεις αἱ προσιδιάζουσαι τῷ Ἁγιωνύμῳ τόπῳ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἑξῆς διατιμήσεως:

Ἀντίγραφα πρακτικῶν.	Μετζήτια	3
Πιστοποιητικὰ Ἱερᾶς Ἐπιστασίας.	»	1
Ἐπικύρωσις πληρεξουσίου ἐν ᾧ δὲν ἀναφέρεται [χρηματικὸν ποσόν.	»	3
» ἐνδεικτικῶν Ἀθωνιάδος Σχολῆς.	»	1
» ἐγγράφου συστατηρίων ὑπηρεσιακῶν [τῶν ἱερῶν μονῶν.	»	1
» ἐγγράφου ἀξίας 1-25 λιρῶν	»	2
» » » 25-50 λιρῶν	»	3
» » » 50-100 λιρῶν	»	1 1/2%
» » » ἄνω τῶν 200 λιρῶν	»	10 %

Δι' ἑκάστην διαδικασίαν ὑποθέσεως προκαταβάλλονται τὰ τέλη. Ὅσα ἔγγραφα δὲν ἀναφέρωνται ἐνταῦθα φορολογοῦνται κατὰ τὸ (1/2) ἥμισυ ποσὸν τὸ ἐν ταῖς Πατριαρχικαῖς διατιμήσεσιν.

ΑΡΘΡ. 78. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ διακόνων ἢ ἱερέων προτιθεμένων ὅπως χρησιμοποιήσωσι τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ· καθόσον οἱ χειροτονούμενοι ἐν Ἁγίῳ Ὄρει προχειρίζονται ἵνα διαρκῶς διαμένωσι καὶ ἱεροπράττωσιν ἐν αὐτῷ.

ΑΡΘΡ. 79. Ἡ Ἱερὰ Ἐπιστασία κέκτηται ὡς εἴρηται καὶ καθήκοντα δημαρχιακά, ἅτινά εἰσι τὰ ἑξῆς:

α') Ὁ ἐπαρκὴς φωτισμὸς τῶν Καρυῶν.

β') Ἡ καθαριότης καὶ ἐπισκευὴ καὶ ἡ ἐν καλῇ καταστάσει ἐν γένει διατήρησις τῶν δημοσίων ὁδῶν.

γ') Ἡ ἐκδίωξις ἐκ τῶν Καρυῶν τῶν ἀτάκτων, μεθύσων, ἀέργων καὶ παντὸς ἀπειθοῦς καὶ δυστρόπου.

δ') Ἡ ἀπαγόρευσις ἀταξιῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς· ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἐκθέτειν ἐμπορεύματα· ἡ ἀπαγόρευσις ἐπιγραφῶν ἐν τῇ εἰσόδῳ ἢ ἐν ταῖς προθήκαις αὐτῶν· ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διέρχεσθαι ἐφίππους διὰ τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Πρωτάτου ἀπὸ τοῦ ἰβηριτικοῦ κονακίου μέχρι τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς.

ε') Ἡ ἀπαγόρευσις εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοῦ καπνίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς· εἰς δὲ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς καταστήμασιν.

στ') Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ συναθροίζεσθαι τοὺς μοναχοὺς ἢ κοσμικοὺς εἴς τε τὰ καταστήματα καὶ τὰ ἀνώγεια αὐτῶν πρὸς συνευωχίαν, διασκέδασιν κτλ.

ζ') Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ὀργάνων οἱουδήποτε εἴδους, τῶν παιγνιδίων εἴτε πρὸς συμφέρον εἴτε πρὸς διασκέδασιν καὶ ἡ κατάσχεσις πάντων τούτων.

η') Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν μὴ ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων εἴς τε τὰ ἄτομα καὶ τοὺς ὁμίλους συμφώνως τῷ 6ῳ ἄρθρῳ.

θ') Ἡ φροντὶς ὅπως ἡ ἐν ταῖς ὁδοῖς συμπεριφορὰ τῶν λαϊκῶν καὶ κληρικῶν ᾖ κοσμία· πάντες δὲ κανονικῶς ἐνδεδυμένοι, οἱ δὲ μοναχοὶ μετὰ τῆς πλήρους σεμνῆς μοναχικῆς ἐνδυμασίας.

ι') Ἡ φροντὶς ὅπως ἡ ἀγορὰ τῶν ἐδωδίμων καὶ λοιπῶν γίγνηται εὐσχημόνως, τοῦ δὲ κρέατος ἐντὸς σακκιδίου, καὶ ἡ ἐπιτήρησις περὶ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν νηστειῶν Τετάρτης καὶ Παρασκευῆς ἐπιβάλλεται, ἀπαγορευομένης καὶ αὐτοῖς τοῖς ξενοδόχοις τῆς προετοιμασίας καὶ παροχῆς μὴ νηστησίμων φαγητῶν, εἰ μὴ διὰ τοὺς μουσουλμάνους ὑπαλλήλους.

ια') Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διατρέφειν ὄρνιθας, νήσσας, χήνας, ἰνδικὰς ὄρνιθας καὶ κονίκλους· ἐπίσης γαλᾶς θήλεις καὶ ἐν γένει κύνας πολυτελείας ἢ κυνηγετικούς. Αὐστηρῶς ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπαγορεύεται ἡ κυνηγεσία τοῖς μοναχοῖς καὶ ἱερεῦσιν· ἀπαγορεύεται ἐπίσης κατὰ τὰς ἀνέκαθεν σχετικὰς ἀπαγορεύσεις ἡ ὕπαρξις παντὸς θήλεος κατοικιδίου ζώου.

ιβ') Ἡ φροντὶς ὅπως κατὰ τοὺς ἑσπερινοὺς τοῦ Σαββάτου καὶ τῶν ἑορτῶν καὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ ἐπισήμους ἡμέρας ὦσιν ἅπαντα τὰ καταστήματα κεκλεισμένα.

ιγ') Ἡ φροντὶς ὅπως κατὰ τὸ ἀρχαῖον σεβαστὸν ἔθιμον καθ' ἑκάστην ἑσπέραν εἷς τῶν Ἐπιστατῶν μεθ' ἑνὸς ἢ πλειοτέρων σεῖμένιδων περιέρχηται τὰς ὁδοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν Καρυῶν πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς τάξεως, ἀπαγόρευσιν τῶν ᾀσμάτων καὶ εὐωχιῶν καὶ ἐκπλήρωσιν λοιπῶν καθηκόντων.

ιδ') Ἡ φροντὶς ὅπως κατ' ἀρχαῖον ἔθος ποιῆται καὶ τὴν διατίμησιν τῶν διαφόρων ἐδωδίμων, οἷον ᾠῶν, ὀξυγάλακτος, τυροῦ, ἰχθύων, ὀστρακοδέρμων, μαλακίων καὶ ἄλλων παραπλησίων. Ἡ Ἐπιστασία, ὅπως ποιῆται φιλοδικαίως καὶ πεφωτισμένως τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀνάγκη ὅπως παρακολουθῆται καὶ ὑπό τινος ἰατροῦ πρὸς ἐξέτασιν τῆς ποιότητος τῶν ἐν λόγῳ ἐδωδίμων. Ἡ διατίμησις αὕτη τελεῖται δωρεάν.

ΑΡΘΡ. 80. Διὰ τὴν γενικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας καὶ ἱερᾶς Συνάξεως, ὑπάρχει ἰδιαίτερον γραφεῖον ὑπηρετούμενον ὑφ' ἑνὸς ὑπευθύνου ἀρχιγραμματέως βοηθουμένου καὶ ὑφ' ἑνὸς ὑπογραμματέως ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως. Ὁ καταλαμβάνων τὴν θέσιν ἀρχιγραμματέως κατ' ἀνάγκην ἀνήκει εἰς μίαν τῶν ἱερῶν μονῶν· ὀφείλει δὲ ἵνα εἶναι ἡλικίας ἀνωτέρας τῶν 30 ἐτῶν, ἀπόφοιτος μιᾶς τῶν ἀνωτέρων Σχολῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ δέον ἵνα κέκτηται νομικάς τινας γνώσεις καί, εἰ δυνατόν, νὰ γνωρίζῃ ξένας γλώσσας. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς ὀφείλει ἵνα διακρίνηται ἐπὶ χρηστότητι ἤθους, σεβασμῷ πρὸς τὰς ἀντιπροσωπειακὰς τοῦ τόπου ἀρχάς, ἀγάπῃ καὶ ἀφοσιώσει εἰς τὸ ἴδιον ἔργον, ἀποφεύγων ἐπιμελῶς τοὺς ψιθυρισμοὺς καὶ τὰς ἰδιαιτέρας συνεννοήσεις μετὰ τούτου ἢ ἐκείνου τῶν ἀντιπροσώπων, μεθ' ὧν δέον νὰ εὑρίσκηται πάντοτε μόνον εἰς

ἐπισήμους σχέσεις. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς ὀφείλει ἵνα πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἐπιστατῶν καταλαμβάνῃ τὴν ἰδίαν ἐν τῇ αἰθούσῃ θέσιν καὶ ἀπέρχηται μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τούτων. Ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ σύνταξις τῶν ἑκάστοτε πρακτικῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως καὶ Ἐπιστασίας, ἡ σύνταξις τῶν ἐκ τοῦ γραφείου ἐξερχομένων ἐπισήμων ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων, ἡ σύνταξις τῶν διπλοτύπων ἀποδείξεων, ἡ σύνταξις τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ προϋπολογισμοῦ ἑκάστου ἔτους ἐπὶ τῇ βάσει καὶ τῇ ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλίον καὶ τὸ τῆς Ἐπιστασίας. Κρατεῖ δὲ ἐπιμελῶς καὶ πάντα τὰ σχετικὰ κεκανονισμένα βιβλία καὶ κατάστιχα τοῦ γραφείου καὶ ἀρχείου καὶ τοὺς κώδικας τῶν πρακτικῶν μετὰ τῶν εὑρετηρίων αὐτῶν, διατηρῶν τὰ πάντα ἐν καλῇ τάξει καὶ καταστάσει ὑπὸ ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην, οὐδενὶ οὐδὲν ἔγγραφον ἢ ἀντίγραφον ἐπιτρέπων λαμβάνειν ἢ παραχωρῶν ἄνευ τῆς εἰδικῆς ἀδείας τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας.

ΑΡΘΡ. 81. Ὁ βοηθὸς τοῦ ἀρχιγραμματέως, ἤτοι ὁ ὑπογραμματεύς, ὀφείλει ἵνα ἀνήκῃ ἐπίσης εἰς μίαν τῶν ἱερῶν μονῶν ἔχων ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 25 ἐτῶν, διακρινόμενος ἐπὶ ἐναρέτῳ πολιτείᾳ καὶ χρηστότητι ἤθους, κάτοχος διπλώματος γυμνασίου ἢ διδασκαλείου ἢ ἱερατικῆς σχολῆς. Οὗτος ἐργαζόμενος ὑπ'εὐθύνην καὶ ὑπὸ τὰς ἀμέσους ὁδηγίας τοῦ ἀρχιγραμματέως ὀφείλει ἵνα ἐπιμελῶς καὶ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας ἐπιτελῇ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ συντάσσων τὰ ἥττονος σπουδαιότητος ἔγγραφα, ἀπανταχούσας, διαμονητήρια, ἀντίγραφα πρακτικῶν καὶ λοιπῶν καὶ ἐκτελῶν πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν ἀνατιθεμένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως. Ἐν ἀπουσίᾳ δὲ τοῦ ἀρχιγραμματέως ὁ ὑπογραμματεὺς ἀναπληροῖ προσωρινῶς αὐτόν.

ΑΡΘΡ. 82. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς ὀφείλει ἵνα παρακάθηται ἄνευ δικαιώματος ψήφου ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας, ἕτοιμος ἵνα παρουσιάζῃ τὰ ἑκάστοτε ἀναγκαιοῦντα πρὸς διαφώτισιν τῶν διαφόρων ὑποθέσεων καὶ συζητήσεων πρακτικὰ καὶ ἔγγραφα καὶ παρέχῃ τὰς ζητουμένας περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ζητήματος πληροφορίας. Ἐν δὲ ταῖς συσκέψεσι τῆς Ἐπιστασίας ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντα συμβούλου, προθύμως διευκολύνων τὰ τῆς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς τυχὸν ἀπείρους τῶν Ἐπιστατῶν.

ΜΕΡΟΣ Β'. ΕΙΔΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΩΝ

Α'. ΚΟΙΝΟΒΙΑ

ΑΡΘΡ. 83. Ἕκαστον τῶν κοινοβίων ἐσωτερικὴν ἀρχὴν κέκτηται τὸν κατὰ καιρὸν ἡγούμενον αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῆς γεροντίας.

ΑΡΘΡ. 84. Ὁ ἐκλεγόμενος ἡγούμενος ἐν τοῖς κοινοβίοις ἀπαιτεῖται ἵνα ἔχῃ τὰ ἑξῆς προσόντα καὶ ὅρους.

1. Νὰ εἶναι ὑπήκοος ὀθωμανός.
2. Ἡλικίας ἄνω τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν.
3. Κουρὰ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς μονῆς.
4. Νὰ διέμεινεν ἐν τῇ μονῇ μοναχὸς τοὐλάχιστον δεκαπενταετίαν.
5. Νὰ εἶναι ἱερομόναχος.
6. Νὰ κέκτηται παιδείαν τινὰ καὶ ἰδίᾳ θρῃσκευτικήν.
7. Διαγωγὴν ἐνάρετον καὶ ἀνεπίληπτον.
8. Νὰ ὑπηρέτησεν ἐν τῇ μονῇ ὡς ἐπίτροπος ἢ ὡς μέλος τῆς γεροντίας ἢ καὶ ὡς προηγούμενος.
9. Νὰ ἔχῃ διοικητικὴν ἱκανότητα.
10. Νὰ ᾖ γνώστης τῶν ἁγιορειτικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου καὶ τῶν κανόνων.

ΑΡΘΡ. 85. Ἐν ἐλλείψει προσώπου τῆς κουρᾶς τῆς αὐτῆς μονῆς δύναται νὰ προσληφθῇ ἕτερος ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους πατέρων πληρῶν τοὺς ἀνωτέρω ὅρους, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει καὶ τοιούτου, προτιμᾶται ὁ ἐκ τῆς κουρᾶς τῆς αὐτῆς μονῆς ἔστω καὶ ἐλλιπὴς κατά τι τῶν ἄνωθι προσόντων.

ΑΡΘΡ. 86. Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τῆς διοικήσεως καὶ αἰωνοβίου συντηρήσεως τοῦ μοναστηρίου, ἀνάγκη ὅπως παντὶ σθένει υἱοθετῶνται ἄνδρες ἐνάρετοι καὶ πεπαιδευμένοι καὶ προσέτι ἀποστέλλωνται κατάλληλοι πρὸς ἐκπαίδευσιν θεολογικήν, οὐ μὴν καὶ γεωργικήν, κτηνοτροφικήν, δασονομικὴν καὶ λοιπάς.

ΑΡΘΡ. 87. Διὰ τὴν ἐκλογὴν ἢ ἀντικατάστασιν ἡγουμένου δικαίωμα ψήφου ἔχουσιν οἱ διανύοντες τὸ ἕκτον ἔτος ἀπὸ τῆς κουρᾶς.

ΑΡΘΡ. 88. Πρὸς ἐκλογὴν ἡγουμένου συνέρχονται ἐν κοινῇ συνεδρίᾳ οἱ ἔχοντες δικαίωμα ψήφου συμφώνως τῷ ἀνωτέρῳ ἄρθρῳ ἢ τοὐλάχιστον τὰ 2/3 ἐξ αὐτῶν καὶ διὰ πλειονοψηφίας προτείνουσι τοὺς πρὸς ἡγουμενείαν καταλλήλους, μεθ' ὃ ἡ γεροντία ἐν μυστικῇ ψηφοφορίᾳ, ἐν τῷ καθολικῷ ναῷ, ἐκλέγει ἐπίσης διὰ πλειονοψηφίας τὸν ἡγούμενον. Ἐν ἰσοψηφίᾳ ἰσχύει ἡ δευτέρα ψῆφος τοῦ προεδρεύοντος ἀρχαιοτέρου τῶν προϊσταμένων. Μὴ κατορθουμένης τῆς ἐκλογῆς λόγῳ διαφωνιῶν, κατ' αἴτησιν τῆς πλειονοψηφούσης ἀδελφότητος, ἀνατίθεται ἡ λύσις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πεπραγμένων εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα.

ΑΡΘΡ. 89. Ἅμα τῇ ἐκλογῇ καταρτίζεται τὸ σχετικὸν πρακτικὸν ἐν τῷ κώδικι τῆς μονῆς ὑπογραφόμενον ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῆς γεροντίας· τούτου ἀντίγραφον σεσημασμένον τῇ μοναστηριακῇ σφραγῖδι καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς, ὡς ἐν τῷ κώδικι, διαβιβάζεται τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι διὰ τὴν νομιμοποίησιν τῆς ἐκλογῆς καὶ τὴν κατὰ τὰ νόμιμα καὶ ἔθιμα ἐγκαθίδρυσιν τοῦ ἡγουμένου.

ΑΡΘΡ. 90. Ὁ ἡγούμενος ἐκλέγεται ἰσοβίως· μὴ ἐκπληρῶν δὲ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα τὰ προσιδιάζοντα τῷ ὑψηλῷ ἡγουμενικῷ ἀξιώματι παύεται ὑπὸ τῆς γεροντίας καὶ τῆς ἐπιτροπῆς, τῇ πλειονοψηφίᾳ πάντων τῶν 2/3 τῶν ψήφων τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου ἀδελφῶν.

ΑΡΘΡ. 91. Ὁ διατελέσας ἡγούμενος ἑτέρου ἱεροῦ κοινοβίου ἐκλεγόμενος τοιοῦτος ἐν μονῇ τινι ἀνάγκη ὅπως νομίμως ἐγκαθιδρύηται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος· δὲν ἀπαιτεῖται τοῦτο ἐὰν ὁ αὐτὸς προδιετέλεσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ ἐν ᾗ καὶ ἐκ νέου ἐκλέγεται.

ΑΡΘΡ. 92. Ἑκάστη ἱερὰ μονὴ ὀφείλει νὰ καθιστᾷ γνωστήν, τὸ ἐνωρίτερον, τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγουμένου τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ.

ΑΡΘΡ. 93. Ὁ ἡγούμενος, κοινοβιάρχης ὢν καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἧς κατέχει ὑψηλῆς θέσεως, ὀφείλει ἵνα ὡς καλὸς πατὴρ ἀμερολήπτως καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ προΐσταται τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, μηδενὶ μηδὲν ἐπιτρέπων· τὸ καινοῦν ἢ ἀλλοιοῦν τοὺς τοῦ κοινοβίου θεσμοὺς ἢ παραλῦον τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν πρὸς τὰς σεπτὰς παραδόσεις πιστὴν ὑποταγήν, τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γινόμενος ἔν τε τῇ γενικῇ ἐν τῷ κοινοβίῳ ἀναστροφῇ, ταῖς λειτουργίαις, ταῖς ἀκολουθίαις, ταῖς ἀγρυπνίαις, τῇ τραπέζῃ καὶ λοιπαῖς ὑπηρεσίαις τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 94. Ἅπαντες οἱ ἐν τῷ κοινοβίῳ πατέρες ὀφείλουσι τελείαν ὑπακοὴν εἰς τὸν ἡγούμενον, ὅστις θεωρεῖται κοινὸς πνευματικὸς πάντων πατὴρ καὶ ἀρχηγός, ἀπονέμουσιν αὐτῷ τὸν προσήκοντα σεβασμόν, πειθαρχοῦσι καὶ ὑποτάσσονται κατὰ τοὺς κοινοὺς κοινοβιακοὺς ὅρους.

ΑΡΘΡ. 95. Ὅταν ὁ ἡγούμενος ἀποδειχθῇ ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι παρεκτρέπεται τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, τὰ δύο σώματα, ἤτοι ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ἡ γερο-

ντία, ὀφείλουσιν ἵνα τῷ κάμωσι τὰς δεούσας παρατηρήσεις πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν παρεκτροπῶν του· ἐὰν δὲ καὶ μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐξακολουθῇ ἵνα παραβαίνῃ τὰ καθήκοντά του, τότε τὰ μέλη τῶν δύο σωμάτων συγκαλοῦσιν εἰς γενικὴν συνεδρίαν τὴν ἀδελφότητα (τὴν συμφώνως τῷ 87ῳ ἄρθρῳ) καὶ ἀποφασίζεται ἡ παῦσις αὐτοῦ διὰ τῆς πλειονοψηφίας τῶν 2/3 τῶν μελῶν. Ἡ πρᾶξις αὕτη καταχωρίζεται ἐν τῷ γενικῷ κώδικι τῆς μονῆς καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς γεροντίας· ὅμοιον δὲ ἀντίγραφον σεσημασμένον τῇ μοναστηριακῇ σφραγῖδι παραπέμπεται τῇ Ἱ. Κοινότητι. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς μεσοηγουμενείας, ὅπερ δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν, διεξάγονται τὰ τῆς μονῆς ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκλεγομένης διὰ πλειονοψηφίας τῆς γεροντίας.

ΑΡΘΡ. 96. Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ἵνα συνδιασκέπτηται ἀείποτε περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων τὴν μονὴν μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἐπιτροπῆς, συμβουλευόμενος δὲ συνάμα καὶ τὴν γεροντίαν τακτικῶς μὲν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις αἱ ὑποθέσεις τῆς μονῆς ἀπαιτῶσι τοῦτο.

ΑΡΘΡ. 97. Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ἵνα διαμένῃ διαρκῶς ἐντὸς τῆς μονῆς τηρῶν ἀπαρεγκλίτως ἁπάσας τὰς κοινοβιακὰς διατάξεις, συντρώγων πάντοτε μετὰ πάντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ κοινῇ τραπέζῃ, ἐκτὸς δεδικαιολογημένης αἰτίας, προσφερόμενος πρὸς πάντας ἠπίως καὶ πατρικῶς καὶ ἐν γένει γινόμενος τύπος καὶ ὑπογραμμός, ἐπιτηρῶν τὴν διαγωγὴν ἑκάστου, νουθετῶν ἢ ἐλέγχων· ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἀνάγκη ἔκτακτος ἤθελεν ἀπαιτήσει τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἡγουμένου, αὕτη θέλει γίνει τῇ ἐγκρίσει τῆς γεροντίας καὶ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν, οὔτε νὰ ἐπαναλαμβάνηται συχνά· κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ὁ ἡγούμενος διορίζει τοποτηρητὴν ὑπ' εὐθύνην του, ὃν ἂν ἐγκρίνῃ ἐκ τῶν μελῶν τῆς γεροντίας, ὅστις μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς θὰ διευθύνῃ τὰ τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 98. Ὁ ἡγούμενος, ἐγκρίσει τῶν ἐπιτρόπων του, διορίζει ἑκάστου τῶν ἀδελφῶν τὸ διακόνημα αὐτοῦ, λαμβανομένων πάντοτε ὑπ' ὄψει τῆς ἡλικίας, τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς ἀτομικῆς ἱκανότητος καὶ δεξιότητος ἑκάστου πρὸς ἕκαστον τῶν διακονημάτων. Εἰς δὲ τὰς ἀποστολὰς καὶ λοιπὰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας, δέον τὸ πρόσωπον νὰ ἔχῃ τὰ ἐξαιρετικὰ προσόντα τῆς ἱκανότητος καὶ πολυπειρίας, παιδείας καὶ χρηστοηθείας. Ἐὰν δεήσῃ νὰ ἀποσταλῇ εἰς τοιαύτας ὑπηρεσίας εἷς τῶν ἐπιτρόπων, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του διορίζεται ἄλλος κατάλληλος ἐκ τῶν μελῶν τῆς γεροντίας ἄχρι τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ.

ΑΡΘΡ. 99. Πᾶν ἔγγραφον ἀπολυόμενον τῆς μονῆς, μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῆς γεροντίας, δέον νὰ ᾖ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ

μόνου τοῦ ἡγουμένου, ὡς εἴθισται, καὶ σεσημασμένον τῇ μοναστηριακῇ σφραγῖδι· ἐξαιροῦνται τῆς διατάξεως ταύτης τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα συνομολόγησιν δανείου εἰς τὰ ὁποῖα δέον νὰ συνυπογράφωσι καὶ οἱ ἐπίτροποι· εἰς δὲ τὰ ἀφορῶντα ἀνταλλαγὴν μοναστηριακῶν τόπων θὰ συνυπογράφωσιν ὅ τε ἡγούμενος, οἱ ἐπίτροποι καὶ τὰ μέλη τῆς γεροντίας ἰδιοχείρως.

ΑΡΘΡ. 100. Πᾶσα ἀπόφασις ἀφορῶσα δίκην γειτονικῶν ὁρίων, συνομολόγησιν δανείου, ἀνέγερσιν νέων οἰκοδομῶν, ἐπισκευὴν ῥιζικὴν καὶ οὐσιώδη τῶν ὑπαρχόντων κτιρίων, ἀπότισιν χρέους, πρόσληψιν δοκίμων, κουρὰν μοναχῶν, ἀπομάκρυνσιν προσωρινὴν ἀδελφῶν ἐκ τῆς μονῆς πρὸς τιμωρίαν, ἀποστολὴν ταξειδιωτῶν, διορισμὸν οἰκονόμων ἐν τοῖς μετοχίοις, καὶ ἀγορὰν κεμηλίων, δέον νὰ γίνηται τῇ ἐγκρίσει τοῦ ἡγουμένου, τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῇ γνώμῃ καὶ παραδοχῇ τῆς γεροντίας.

ΑΡΘΡ. 101. Ἀπαγορεύονται τοὐντεῦθεν αἱ συνεχεῖς ἀλλαγαὶ καὶ παύσεις ἡγουμένων· τοὐναντίον ἐὰν ἐξακολουθήσῃ εἴς τι τῶν κοινοβίων τοιαύτη ἀνώμαλος κατάστασις, ἡ Ἱ. Κοινότης αὐτοδικαίως ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ δι' ἐπιτροπῆς καὶ νὰ ἀνευρίσκῃ τὰ αἴτια τοῦ κακοῦ πρὸς διόρθωσιν. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἡγουμενεία ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀνατίθεται ἐκ νέου εἰς πρόσωπον, ὅπερ ἀπελύθη διὰ λόγους ἀποδεδειγμένων καταχρήσεων.

ΑΡΘΡ. 102. Ἀπαγορεύονται αἱ ἰδιαίτεραι τράπεζαι ἐν τοῖς κοινοβίοις. Ἐπίσης αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἡ κρεοφαγία εἴτε φανερὰ εἴτε κρύφα. Ἅπαντες οἱ κοινοβιᾶται ὀφείλουσιν ἵνα συντρώγωσιν ἐν κοινῇ τραπέζῃ· ἐξαιροῦνται τῆς διατάξεως ταύτης, τῇ ἐγκρίσει τοῦ ἡγουμένου, ὅσοι τῶν ἀδελφῶν διατελοῦσιν ἐν βαθεῖ γήρᾳ καὶ οἱ ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἀσθενεῖς, ὡς καὶ ὅσοι ἔχοντες πρὸς τὴν μονὴν ὑπηρεσίας πολυετεῖς εἰσὶ συνάμα ἐμπεπιστευμένοι τὴν διεξαγωγὴν σπουδαίων τῆς μονῆς συμφερόντων.

ΑΡΘΡ. 103. Οὐδεὶς κοινοβιάτης δύναται ἵνα ἔχῃ περιουσίαν ἰδίαν, τὰ πάντα ἐν τοῖς κοινοβίοις κοινά· αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἵνα καὶ ἐλάχιστον ἔτι χρηματικὸν ποσὸν διαφυλάττηται ἰδιαιτέρως, ἀφοῦ ἄλλως διὰ τῶν κανονισμῶν ἐξασφαλίζεται ἡ ἰσόβιος διαμονὴ αὐτοῦ παρὰ τῇ μονῇ καὶ ἡ μέχρι γήρως συντήρησίς του.

ΑΡΘΡ. 104. Ὁ ἡγούμενος ἐκτελεῖ ἐλευθέρως ὅσα ἀορίστως καὶ ἀπολύτως ἀνάγωνται εἰς τὸν πνευματικὸν διοικητικὸν κλάδον, δηλονότι εἰς τὰ καθαρῶς πνευματικὰ ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐπιτρόπων του.

ΑΡΘΡ. 105. Ἄνευ ἀμοιβαίας συνεννοήσεως καὶ γνώσεως οὔτε ὁ ἡγούμενος οὔτε οἱ ἐπίτροποι δύνανται νὰ ἐνεργῶσί τι γενικῶς.

ΑΡΘΡ. 106. Ἡ γεροντία ἐκλέγεται κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐν ἑκάστῃ μονῇ κρατοῦσαν τάξιν. Τὰ ἐκλεγόμενα μέλη τῆς γεροντίας δέον νὰ ὦσιν ἐκ τῶν

ἀρχαιοτέρων, πολύπειροι καὶ γνῶσται γραμμάτων, κυρίως δὲ ἐκλέγονται οἱ πρώην ἡγούμενοι, ἐπίτροποι, οἰκονόμοι τῶν μετοχίων, ἀντιπρόσωποι, ὁ κατὰ καιρὸν ἐν ἐνεργείᾳ πνευματικός, οἱ ταξειδιῶται, ἱερεῖς, καὶ ὁ ἐν ἐνεργείᾳ οἰκονόμος τῆς μονῆς. Τό γεροντιακὸν ἀξίωμα δὲν ἀποκλείει καὶ τὴν ἀνάθεσιν ἑτέρου τιμητικοῦ διακονήματος ἐν τῇ μονῇ.

ΑΡΘΡ. 107. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς γεροντίας ἐν τῇ μονῇ ὁρίζεται ἀπὸ 3-10 ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδελφῶν.

ΑΡΘΡ. 108. Ἡ περὶ τὸν ἡγούμενον κατ' ἔτος διοριζομένη ἐπιτροπὴ θὰ εἶναι διμελὴς ἢ τριμελής, θὰ ἐκλέγηται ὑπὸ τῆς γεροντίας καὶ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς· ἡ ῥηθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐργάζεται πάντοτε ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ ἡγουμένου. Τὸ ταμεῖον τῆς μονῆς θὰ ᾖ κατησφαλισμένον διὰ τριῶν ἢ τεσσάρων κλειδίων, τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἐπιτρόπων ἐχόντων ἀνὰ μίαν κλεῖδα. Ἐντὸς τοῦ ταμείου θὰ φυλάσσηται καὶ ἡ μοναστηριακὴ σφραγίς· ἂν ἡ σφραγὶς εἶναι διῃρημένη εἰς τμήματα, ἕκαστον μέλος θὰ κρατῇ ἀνὰ ἓν τμῆμα.

ΑΡΘΡ. 109. Ἐπ'οὐδενὶ λόγῳ ἢ καὶ μόνης τῆς συμπρακτορίας καὶ γεροντίας ἢ τῇ γνώμῃ τῆς ὁλομελείας τῶν ἀδελφῶν ἐπιτρέπεται[169] ἡ συγκέντρωσις ὅλης τῆς ἐν τῷ κοινοβίῳ ἐξουσίας ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ καθηγουμένου καὶ ἡ ἕνεκα τούτου κατάργησις ἢ παραγκώνισις τῶν δύο σωμάτων τῶν μετ'αὐτοῦ ἐργαζομένων.

ΑΡΘΡ. 110. Ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν συμπρακτόρων του ὀφείλει ἵνα τηρῇ ἀκριβῆ λογιστικὰ βιβλία ἁπάσης τῆς ἐνιαυσίου διαχειρίσεως δι' ὡρισμένου γραμματέως ἢ ἐν ἐλλείψει τούτου δι' ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς συμπρακτορίας ἔχοντος τὰ πρὸς τοῦτο προσόντα. Τὰ δὲ κατάστιχα ταῦτα θὰ τίθενται ἀείποτε ἐντὸς τοῦ ταμείου.

ΑΡΘΡ. 111. Ὁ ἡγούμενος μετὰ τῆς συμπρακτορίας του δέον ἵνα ἔχωσιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν αὐτῶν ἅπαντα τὰ ἱερὰ κειμήλια καὶ τὰς βιβλιοθήκας, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ εὐθύνονται ἀπέναντι τῆς ἀδελφότητος. Ὀφείλουσιν ἵνα ἐπιτηρῶσιν ὅλους τοὺς διακονητὰς καὶ ἐν γένει ἔχωσι τὴν φροντίδα ἁπάσης τῆς μοναστηριακῆς οἰκονομίας.

ΑΡΘΡ. 112. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους ὀφείλουσιν ὅ τε ἡγούμενος καὶ οἱ συμπράκτορές του ἵνα παραδίδωσι τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐνιαυσίου διαχειρίσεως αὐτῶν ἐνώπιον τῆς γεροντίας πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἐξέλεγξιν αὐτῆς, καταχωριζομένης δὲ ἐν τῷ κώδικι τῶν ληψοδοσιῶν ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῆς συμπρακτορίας.

---

169. ἐπιτρέπεται: ἡ λέξη λείπει στήν ἔκδοση.

ΑΡΘΡ. 113. Ἡ γεροντία προσκαλεῖται πρὸς συνεδρίαν ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῆς συμπρακτορίας τακτικῶς μὲν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ἐκτάκτως δὲ ὅταν παραστῇ ἀνάγκη.

ΑΡΘΡ. 114. Οὐδεμία κοινοβιακὴ μονὴ δύναται νὰ μετασχηματισθῇ εἰς ἰδιόρρυθμον ἢ τἀνάπαλιν, ἄνευ λόγων ἰσχυρῶν, ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς Ἱ. Κοινότητος, ἄνευ τῆς ἀποφάσεως τῆς πλειονότητος τῶν ἀδελφῶν καὶ ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Β΄. ΙΔΙΟΡΡΥΘΜΑ

ΑΡΘΡ. 115. Ἕκαστον τῶν ἰδιορρύθμων μοναστηρίων ἐσωτερικὴν ἀρχὴν κέκτηται, ἄνευ ἐν ἐνεργείᾳ ἡγουμένου, τὴν κατ' ἔτος ἐκλεγομένην διμελῆ ἢ τριμελῆ ἐπιτροπὴν ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῆς Συνάξεως.

ΑΡΘΡ. 116. Ἡ Σύναξις τῶν προϊσταμένων συγκροτεῖται ἀπὸ τοὺς ἀναδεδειγμένους ἀπ' ἀρχῆς προϊσταμένους τῆς μονῆς, προηγουμένους τε καὶ μοναχούς, γέροντας, οἵτινες ὀφείλουσιν ἔχειν πολυετεῖς ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν μονήν, πεῖραν τῶν μοναστηριακῶν πραγμάτων, ἱκανότητα καὶ φρόνησιν. Ἐὰν δεήσῃ ἵνα προαχθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀναγνωρισθῶσι μέλη τῆς Συνάξεως τῶν προϊσταμένων, ὀφείλουσι μὲν ταῦτα ἔχειν τὰ ἄνωθι προσόντα, ἀλλ' ἡ κατάταξις αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἐθιμοταξίας ἐν ἑκάστῃ μονῇ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπὶ ἑκατὸν πατέρων, ἡ μονὴ δύναται νὰ ἔχῃ δώδεκα προϊσταμένους, ἐπὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἕως δέκα πέντε καὶ μέχρι διακοσίων πατέρων καὶ ἄνω ἕως δέκα ὀκτὼ προϊσταμένους· οὐδέποτε ὅμως περισσοτέρους.

ΑΡΘΡ. 117. Ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς Συνάξεως τῶν προϊσταμένων ἔχει τεταγμένην τὴν οἰκείαν θέσιν συμφώνως τῇ χρονολογικῇ σειρᾷ τῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ προηγουμένου ἢ τῆς γεροντίας προαγωγῆς του καὶ δικαιοῦται ἵνα ἐλευθέρως ἐκφέρῃ καὶ ἀνεπηρεάστως τὴν γνώμην καὶ σκέψιν του ἐπὶ τῶν μοναστηριακῶν ὑποθέσεων· ἐν τῇ συζητήσει τηρῆται αὐστηρῶς ἡ εὐλάβεια πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους τῶν μελῶν.

ΑΡΘΡ. 118. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστου ἔτους ἐκλέγεται διμελὴς ἢ τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἐξ αὐτῶν τῶν μελῶν τῆς Συνάξεως τῶν προϊσταμένων κατὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα ἐν ἑκάστῃ μονῇ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ταμίας ἢ δικαῖος. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἔχει τὴν ἐνιαύσιον διαχείρισιν καὶ ληψοδοσίαν τοῦ ταμείου καὶ τὴν ἐπίσημον μοναστηριακὴν σφραγῖδα κατησφαλισμένην ἐντὸς τοῦ ταμείου μὲ δύο ἢ τρεῖς κλεῖδας, ὧν ἀνὰ μίαν θὰ κρατῇ ἕκαστον τῶν μελῶν.

ΑΡΘΡ. 119. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται τῇ ἐπιτροπῇ ἡ ἀγορὰ ἢ ἡ πώλησις ἄνω τῶν ἑκατὸν εἴκοσι γροσίων ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς Συνάξεως.

ΑΡΘΡ. 120. Οἱ ἐπίτροποι ὀφείλουσιν ἵνα τηρῶσιν τακτικὰ λογιστικὰ βιβλία τῆς ἐνιαυσίου διαχειρίσεώς των γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ γραμματέως, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὑποβάλλουσιν εἰς τὴν Σύναξιν πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἐξέλεγξιν· καταχωριζομένη εἶτα ἐν τῷ γενικῷ μοναστηριακῷ κώδικι τῶν ληψοδοσιῶν ὑπογράφεται ὑφ' ὅλων τῶν προϊσταμένων.

ΑΡΘΡ. 121. Ἡ ἐπιτροπὴ καθῆκον ἔχει ἵνα προνοῇ περὶ τῶν πρὸς οἰκονομίαν καὶ συντήρησιν τῆς μονῆς τῇ συνεννοήσει τῆς Συνάξεως τῶν προϊσταμένων, νὰ ἐφορᾷ τοὺς διακονητὰς καὶ λοιποὺς εἰς μοναστηριακὰς ὑπηρεσίας διατελοῦντας ἀδελφούς, συνδιαλλάττῃ τὰ τῶν ἀδελφῶν τυχὸν παράπονα καὶ ἐν γένει ἐνεργῇ ἁπάσας τὰς τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως συνήθεις ὑπηρεσίας καὶ ἐργασίας· ὁσάκις παρουσιάζωνται ὑποθέσεις ἐσωτερικαὶ εἴτε ἐξωτερικαὶ μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της, ὀφείλει ἵνα προσκαλῇ τὴν Σύναξιν τῶν προϊσταμένων καὶ ὑποβάλλῃ πρὸς αὐτὴν ταύτας διὰ τὰ περαιτέρω. Ὅσαι ἀποφάσεις τῆς Συνάξεως ἀνατεθῶσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐνέργειαν ὀφείλει αὕτη ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ἄνευ τινος τροποποιήσεως νὰ ἐκτελῇ αὐτάς.

ΑΡΘΡ. 122. Πᾶν ἔγγραφον ἀπολυόμενον τῆς μονῆς μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῆς Συνάξεως τῶν προϊσταμένων δέον νὰ ᾖ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ σεσημασμένον τῇ μοναστηριακῇ σφραγῖδι.

ΑΡΘΡ. 123. Ἐξαιροῦνται τῆς διατάξεως ταύτης τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα συνομολόγησιν δανείου ἢ ἀνταλλαγὴν μοναστηριακῶν τόπων ἢ παραχώρησιν κατὰ τὰ καθεστῶτα τοῦ τόπου κελλίων ἢ καλυβῶν, τὰ ὁποῖα θα ὑπογράφωνται ἰδιοχείρως ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῆς Συνάξεως καὶ τῶν ἐπιτρόπων.

ΑΡΘΡ. 124. Πᾶσα ἀπόφασις ἀφορῶσα δίκην γειτονικῶν ὁρίων, συνομολόγησιν δανείου, ἀνέγερσιν νέων οἰκοδομῶν, ἐπισκευὴν οὐσιώδη τῶν ὑπαρχόντων κτιρίων, ἀπότισιν χρέους, πρόσληψιν δοκίμων, κουρὰν μοναχῶν, ἐπανορθωτικὴν ποινὴν πταίσαντος ἀδελφοῦ, ἀποστολὴν ταξειδιωτῶν, διορισμὸν οἰκονόμων ἐν τοῖς μετοχίοις καὶ ἀγορὰν κεμηλίων δέον ἵνα γίνηται τῇ ἐγκρίσει τῆς Συνάξεως τῶν παρόντων προϊσταμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΣΚΗΤΩΝ

ΑΡΘΡ. 125. Αἱ σκῆται, τὰ κελλία, αἱ καλύβαι, τὰ ἡσυχαστήρια καὶ λοιπὰ μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν, ἀμπέλων, κήπων καὶ λοιπῶν ἐντὸς τῆς περιοχῆς των εἰσὶν ἀναφαίρετα καὶ ἀναπαλλοτρίωτα κτήματα τῶν κυριάρχων αὐτῶν ἱερῶν μονῶν.

ΑΡΘΡ. 126. Αἱ σκῆται διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, κοινοβιακὰς καὶ ἰδιορρύθμους. Καὶ ἰδιόρρυθμοι μὲν σκῆταί εἰσιν ὀκτώ, ἤτοι αἱ δύο τῆς Μεγίστης Λαύρας ἡ μὲν α΄) ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Θεοπρομήτορος Ἄννης, ἡ δὲ β΄) ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος τῶν Καυσοκαλυβίων· γ΄) ἡ τῆς τοῦ Βατοπαιδίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου· δ΄) ἡ τῆς τῶν Ἰβήρων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Προδρόμου· ε΄) ἡ τῆς τοῦ Κουτλουμουσίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος· στ΄) ἡ τῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου· ζ΄) ὁμοίως ἡ τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου (τοῦ Λάκκου) καὶ η΄) ἡ τῆς τοῦ Ξενοφῶντος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Κοινοβιακαὶ δὲ σκῆταί εἰσιν καὶ ἀναγνωρίζονται τέσσαρες: α΄) ἡ τῆς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος Ρωσικὴ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Βογορόδιτσα)· β΄) ἡ τῆς τοῦ Παντοκράτορος ἐπ' ὀνόματι τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ· γ΄) ἡ τῆς Μεγίστης Λαύρας ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Προδρόμου (Μολδαυϊκὴ λεγόμενη)· καὶ δ΄) ἡ τῆς τοῦ Βατοπαιδίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου (Σεράϊον).

ΑΡΘΡ. 127. Αἱ κοινοβιακαὶ σκῆται ὑποχρεοῦνται καὶ ὀφείλουσιν ἵνα ἀναλλοιώτως πολιτεύωνται, συμμορφῶνται δὲ καὶ ἐξακολουθῶσι φυλάττειν, ὡς πρός τε τὸ διοικητικὸν σύστημα, τὰς συμπιπτούσας ὑποθέσεις, τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν οἰκείων κυριάρχων μονῶν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐσωτερικὸν πολίτευμά των, συμφώνως τοῖς μεταξύ τῶν σκητῶν τούτων καὶ τῶν οἰκείων κυριάρχων μονῶν ὑπάρχουσι σχετικοῖς ἀμοιβαίοις τῆς συστάσεώς των ἐγγράφοις καὶ κανονισμοῖς, δι' ὧν ἱδρύθησαν αὗται καὶ ἐκανονίσθησαν, καὶ τὰ ὁποῖα ἔγγραφα καὶ οἱ κανονισμοὶ ὡς καλῶς ἔχοντα καὶ ἱερὰ θεωρούμενα διατελοῦσιν ἐν πλήρει ἰσχύϊ καὶ ἐνεργείᾳ ἄνευ τινὸς ἀλλοιώσεως ἢ τροποποιήσεως. Αἱ σκῆται αὗται ἐπίσης ὀφείλουσιν ἵνα τηρῶσιν ἀπαραβάτως καὶ τὰ διὰ τῶν Γενικῶν Διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ θεσπισθέντα, ὡς τὰ σχετικὰ ἱδρυτήρια αὐτῶν ἔγγραφα διακελεύονται.

ΑΡΘΡ. 128. Αἱ ἰδιόρρυθμοι σκῆται διοικοῦνται καὶ διέπονται συμφώνως ταῖς ἑξῆς διατάξεσι καὶ κανονισμοῖς ἀπαρομοιώτως· ἤτοι ἕκαστος τῶν ἐνασκουμένων πατέρων ἐν ταῖς σκήταις ὀφείλει ἵνα προσφέρῃ τὸ ἀνῆκον σέβας καὶ τὴν ἄκραν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν πρὸς τὴν κυρίαρχον μονήν του καὶ τοὺς προϊσταμένους αὐτῆς, ὑπακούει προθύμως καὶ ἀπροφασίστως καθ' ὅλας τὰς νομίμους διαταγὰς αὐτῆς καὶ ἐκτελῶν αὐτάς. Ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ τῶν κυριάρχων μονῶν δέον ἵνα ἐπιδεικνύηται πᾶσα ἀγάπη καὶ ἐν Χριστῷ εἰλικρινής διάθεσις καὶ προστασία τοῖς συνασκηταῖς πατράσιν.

ΑΡΘΡ. 129. Οὐδεὶς τῶν ἐνασκουμένων δύναταί ποτε ἵνα ἔχῃ ἐν τῇ σκήτῃ ὑποζύγια, οὔτε μελίσσια, οὔτε λέμβους ἢ δίκτυα, ἐπειδὴ ταῦτά εἰσιν ἀνοίκεια τοῖς ἐπαγγελλομένοις τὸν ἀπράγμονα βίον καὶ ἀνέκαθεν ἀπᾴδοντα καὶ ἀσυνήθη τοῖς ἀσκηταῖς.

ΑΡΘΡ. 130. Οὐδεὶς ἔχει τὴν ἄδειαν ἵνα δέχηται καὶ εἰσάγῃ ἐν τῇ καλύβῃ αὐτοῦ νέον ἀγένειον, ἀλλ' ὀφείλουσιν ἅπαντες ἀνεξαιρέτως ἵνα συμμορφῶνται πρὸς τὰ ἐν ταῖς Γενικαῖς Διατάξεσι τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ τεθεσπισμένα.

ΑΡΘΡ. 131. Εἰς τὰς κοινὰς ἀγρυπνίας τοῦ Κυριακοῦ ἐκτὸς ἀσθενείας ἢ ἄλλης ἐπειγούσης ἀνάγκης ὑποχρεοῦνται πάντες νὰ μεταβαίνωσιν ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας καὶ νὰ μένωσι μέχρι τέλους· ὁ παραβάτης ὑποβάλλεται τῷ προσήκοντι κανόνι.

ΑΡΘΡ. 132. Οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἵνα δέχηται ἐν τῇ καλύβῃ αὐτοῦ πρὸς διαμονὴν καβιώτην, εἰ μὴ τὸν βουλόμενον ὅπως καρῇ καὶ παραμένῃ ἰσοβίως ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς καλύβης. Ἐπὶ ποινῇ δὲ πωλήσεως τῆς καλύβης ὑπὸ τῆς οἰκείας μονῆς καὶ ἀπομακρύνσεως ἐν δυστροπίᾳ καὶ αὐτοῦ τοῦ γέροντος, ἀπαγορεύεται ἡ ἐνοικίασις δωματίων εἰς τοὺς οὕτω πως λεγομένους καβιώτας.

ΑΡΘΡ. 133. Ἕκαστος τῶν δοκίμων δικαιοῦται πρὸ τῆς κουρᾶς ἵνα τῇ γνώσει καὶ ἐγκρίσει τοῦ πνευματικοῦ ἐκλέξῃ ἕτερον γέροντα ἐν τῇ αὐτῇ σκήτῃ ἢ ἀλλαχοῦ πρὸς ὑπακοήν· μετὰ δὲ τὴν κουρὰν ὀφείλει νὰ μένῃ ἰσοβίως ἐν τῇ ὑπακοῇ τοῦ οἰκείου γέροντος, ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς τῆς προσλήψεως αὐτοῦ ὑπ' ἄλλου γέροντος, τῆς αὐτῆς σκήτης. Ἐὰν δέ τις φωραθῇ διαστρέψας ὑποτακτικὸν γέροντος λόγοις πόνηροῖς καὶ διαβολαῖς ψυχρότητος κατὰ τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἵνα παραλάβῃ αὐτόν, ὁ τοιοῦτος, ὅστις πότ' ἂν ᾖ, παιδεύεται παρὰ τῆς κυριάρχου μονῆς. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται αὐστηρὸς κανὼν καὶ παιδεία κατὰ τῶν ὑποτακτικῶν τῶν μὴ περιστρεφομένων εἰς τὸν κύκλον τῶν τῆς ὑπακοῆς αὐτῶν χρεῶν, ἀλλ' αὐθαδῶς καὶ περιφρονητικῶς φερομένων καὶ διαπληκτιζομένων δι' ἐπεμβάσεως πρὸς τοὺς γέροντας αὐτῶν ἢ τοὺς ἄλλους μικροὺς ἢ μεγάλους.

ΑΡΘΡ. 134. Αἱ σχέσεις τῶν γερόντων πρὸς τοὺς ὑποτακτικοὺς ἀνάγκη νὰ φέρωσι τύπον πνευματικοῦ πατρὸς πρὸς πνευματικὸν υἱόν. Πᾶσα δὲ συμπεριφορὰ ἀμοιβαίως πρέπει νὰ κανονίζηται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πνευματικῆς πατρότητος καὶ υἱότητος συνῳδὰ τοῖς μοναχικοῖς κανόσιν.

ΑΡΘΡ. 135. Ὅστις τῶν ἀσκητῶν δὲν ἐκπληροῖ τακτικῶς τὰ ἀσκητικά του καθήκοντα, φέρεται ἀτάκτως, ἐρίζει μετὰ τῶν ἄλλων, προκαλεῖ διὰ ῥαδιουργιῶν ταραχὰς ἢ παρανόμως ἀναμιγνύεται εἰς τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, διάγει βίον ἐπίμεμπτον ἢ δὲν ἀποδίδει τὸ ὀφειλόμενον σέβας πρὸς τοὺς γεροντοτέρους του καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴν κυρίαρχον μονήν, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν, εἰ μὲν ἐστὶν ὑποτακτικὸς δόκιμος ἀποβάλλεται, εἰ δὲ κεκαρμένος ὑποτακτικὸς τιμωρεῖται συμφώνως ταῖς Γενικαῖς κανονικαῖς Διατάξεσι τοῦ παρόντος· εἰ δὲ ἐστὶ γέρων τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς κυριάρχου μονῆς συμφώνως ταῖς αὐταῖς διατάξεσι, καὶ ἐν ἀνάγκῃ διὰ τῆς πωλήσεως τῆς καλύβης αὐτοῦ.

ΑΡΘΡ. 136. Οἱ μέλλοντες ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι καλύβην ἐν τῇ σκήτῃ ὀφείλουσιν ἀμφότεροι νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὴν σκητιωτικὴν Σύναξιν, ἵνα γένηται ἡ ἐξέτασις τῶν ἠθῶν, τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν λοιπῶν περιγραφομένων ἐν τῷ παρόντι Κανονισμῷ ὑποχρεώσεων τοῦ ἀγοραστοῦ. Εἶτα δὲ ἀποστέλλει αὐτοὺς ὁ δικαῖος εἰς τὴν κυρίαρχον μονὴν ἐγγράφως, ὅπως ἀλλαγῇ ἡ μοναστηριακὴ ὁμολογία, ἐπιστρεφομένης πρῶτον τῆς παλαιᾶς εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐκδιδομένης τῆς νέας κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατήσασαν τάξιν. Αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται αὐτοῖς ἵνα ἀποκρύπτωσι τὴν πραγματικὴν τιμὴν τῆς καλύβης, τῷ δὲ δικαίῳ τῆς σκήτης ἡ ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς Συνάξεως διευκόλυνσις τῆς πωλήσεως, ἥτις δύναται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἵνα ἀκυρωθῇ ὑπὸ τῆς κυριάρχου μονῆς.

ΑΡΘΡ. 137. Ἅπασαι αἱ σκῆται διοικοῦνται ὑφ' ἑνὸς ἀρχηγοῦ, δικαίου καλουμένου, καὶ δύο μέχρι τεσσάρων συμβούλων.

ΑΡΘΡ. 138. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου μηνὸς οἱ ἐν τοῖς μοναστηριακοῖς ὁμολόγοις ἐγγεγραμμένοι γέροντες τῶν καλυβῶν, συνερχόμενοι ἐν τῷ Κυριακῷ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρεσβυτέρου γέροντος μεταξὺ αὐτῶν, προβαίνουσιν εἰς ἐκλογὴν τοῦ δικαίου ἐν ἡσυχίᾳ, εἰρήνῃ καὶ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ συμφώνως τῇ ἀσκητικῇ πολιτείᾳ, καὶ διὰ πρακτικοῦ αὐτῶν ἐνσφραγίστου δηλοῦσι τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν κυρίαρχον μονὴν πρὸς ἔγκρισιν, ἀναγνώρισιν καὶ ἐγκαθίδρυσιν κατὰ τὰ εἰθισμένα.

ΑΡΘΡ. 139. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἐν τῇ Συνάξει ἐπικρατείτω ἡ πλειονοψηφία· ἐν ἰσοψηφίᾳ δὲ ἀποφασίζῃ ἡ κυρίαρχος μονή.

ΑΡΘΡ. 140. Ὁ ἐκλεχθησόμενος δικαῖος δέον νὰ εἶναι ἐκ τῶν γερόντων τῶν καλυβῶν, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων, ἱκανωτέρων, καὶ μεμαρτυρημένης εὐλαβείας καὶ ἀρετῆς, χαίρων καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς κυριάρχου μονῆς.

ΑΡΘΡ. 141. Τὸν γέροντα τῆς καλύβης ἀπουσιάζοντα ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δικαίου ἀναπληροῖ ὁ πρῶτος τῶν ὑποτακτικῶν ἔχων γραπτὴν διὰ τὴν κυρίαρχον μονὴν τὴν πρὸς τοῦτο ἐντολήν, πρὸς ἐκλογὴν τοῦ γέροντός του. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται τοιαύτη ἀναπλήρωσις ἐὰν ὁ γέρων εὑρίσκηται ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

ΑΡΘΡ. 142. Ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δικαίου καὶ τῶν δύο ἢ τεσσάρων συμβούλων του ὁρίζεται ἐπὶ ἓν ἔτος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὅ τε δικαῖος καὶ οἱ σύμβουλοι ὀφείλουσιν ἵνα συνεργάζωνται ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμοφροσύνῃ περὶ τῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς σκήτης συμφερόντων. Ἐν περιπτώσει δὲ ὑποθέσεώς τινος, χρῃζούσης τῆς σκέψεως καὶ τῶν λοιπῶν γερόντων, ὁ δικαῖος ὀφείλει νὰ συγκαλῇ πάραυτα τὴν Σύναξιν τῶν γερόντων μόνον τῶν καλυβῶν, τῶν ὑποτακτικῶν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δικαιουμένων λαμβάνειν μέρος.

ΑΡΘΡ. 143. Αἱ σκῆται ἔχουσι περὶ τὸν δικαῖον δύο ἢ τέσσαρας συμβούλους, καὶ ἐπὶ δύο μὲν ὁ εἷς ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς σκήτης, ὁ δὲ ἕτερος ὑπὸ τῆς κυριάρχου μονῆς· ἐπὶ δὲ τεσσάρων ὁμοίως ἀνὰ δύο. Σημειωτέον δ' ὅτι, ὅταν ὑπάρχῃ τετραμελὲς συμβούλιον, κατ' ἔτος μετὰ τοῦ δικαίου ἀπολύονται καὶ ἀντικαθίστανται οἱ δύο, ὅταν δὲ τριμελὲς οἱ δύο παραμένουσι καὶ ὁ εἷς ἀντικαθίσταται. Τὰ αὐτὰ πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαίου, μόνον μετὰ τριετῆ πάροδον δικαιοῦνται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἀρχήν.

ΑΡΘΡ. 144. Ἑκάστη σκήτη ἔχει μίαν καὶ μόνην σφραγῖδα ἀνεγνωρισμένην παρὰ τῆς κυριάρχου μονῆς διὰ τὰς μετ' αὐτῆς σχέσεις καὶ τὰ ἔγγραφα ἐλέους καὶ βοηθείας, καὶ φέρουσαν ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τῆς σκήτης καὶ τὸ ὄνομα τῆς κυριάρχου μονῆς. Ἑκάστη σφραγὶς δέον νὰ ᾖ διῃρημένη εἰς τρία ἢ τέσσαρα τμήματα, ἀναλόγως τῶν ὑπαρχόντων συμβούλων ἐν ἑκάστῃ σκήτῃ, καὶ ἐπὶ πλέον ἐπιθυμητόν, ὅπως πρὸς πρόληψιν καταχρήσεων ἡ κλεὶς νὰ ἀποτελῇ συμπλήρωμα τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων τμημάτων, εἰς τρόπον ὥστε ἄνευ ταύτης νὰ μὴ ἀποτυποῦται τελεία σφραγίς· ἐπὶ τριῶν τμημάτων τὸ ἓν κατ' ἀνάγκην διατίθεται ὑπὸ τῆς μονῆς ἑνὶ τῶν συμβούλων καὶ ἐπὶ τεσσάρων τὰ δύο.

ΑΡΘΡ. 145. Πᾶσα ἄλλη χρῆσις τῆς σφραγῖδος ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ἀναφερομένων ἀπολύτως ἀπαγορεύεται ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τῆς κυριάρχου μονῆς, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως καὶ τιμωρίας.

ΑΡΘΡ. 146. Καθήκοντα τοῦ κατὰ καιρὸν δικαίου εἰσὶ τὰ ἑπόμενα: τὸ κατοικεῖν ἐν τῷ κοινῷ οἰκήματι καὶ οὐχὶ ἐν τῇ καλύβῃ αὐτοῦ· τὸ διακονεῖν καὶ ἐργάζεσθαι εὐσυνειδήτως ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκητιωτικῶν συμφερόντων· τὸ εἶναι εὐπροσήγορον, κοινωνικὸν καὶ εἰρηνικόν· τὸ μετ' ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς διαφυλάττειν τὰ κοινὰ πράγματα καὶ μεριμνᾶν περὶ τῆς καθαριότητος· τὸ ἐπαγρυπνεῖν μετὰ τῶν συμβούλων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς ὅλων τῶν ἐν τῇ σκήτῃ εὑρισκομένων, νουθετῶν, συμβουλεύων καὶ συνιστῶν τὰ ψυχικὰ συμφέροντα· τοὺς δυστρόπους δὲ ἰδιοτρόπους καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας διαβιοῦντας μετὰ σύσκεψιν καταγγέλλει εἰς τὴν κυρίαρχον μονὴν διὰ τὰ περαιτέρω. Ὁ δικαῖος κατοικῶν ἐν τῷ κοινῷ οἰκήματι, τρέφεται μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἐκ τοῦ κοινοῦ, ὑποχρεοῦται δὲ ἵνα περιποιῆται τοὺς ξένους ξενίζων αὐτοὺς ἱεροπρεπῶς καὶ ἐπιτελῶν ἀνελλιπῶς ἁπάσας τὰς ἀκολουθίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυριακοῦ.

ΑΡΘΡ. 147. Ὁ κατὰ καιρὸν δικαῖος, ἤ τις τῶν συμβούλων, μονομερῶς δὲν δικαιοῦται ἵνα ἐκτελέσῃ ἐκτὸς τῶν καθιερωμένων καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων τῆς συνήθους ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἕτερόν τι σπουδαῖον ἔργον ἢ ἐπιχείρησιν ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ ἀδείας τῆς κυριάρχου μονῆς.

ΑΡΘΡ. 148. Διενέξεως τυχούσης μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων σκητιωτῶν πατέρων, ὁ δικαῖος καὶ οἱ σύμβουλοι ὀφείλουσι πρῶτον ἵνα ἐπιδιώκωσιν ἀδελ-

φικὸν καὶ εἰρηνικὸν μεταξὺ αὐτῶν συμβιβασμόν· ἐὰν τοῦτο δὲν ἀρκέσῃ, συγκαλοῦσι τὴν Σύναξιν πρὸς ἐξέτασιν τῆς διαφορᾶς· ἐὰν δὲ καὶ πάλιν δὲν ἐπέλθῃ τὸ ποθούμενον εἰρηνικὸν ἀποτέλεσμα, παραπέμπουσι τὴν ὑπόθεσιν μετὰ τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν κυρίαρχον μονὴν καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα.

ΑΡΘΡ. 149. Ὁ κατὰ καιρὸν δικαῖος ὀφείλει ὑποχρεωτικῶς ἵνα φυλάττῃ τακτικὸν καὶ καθαρὸν κατάστιχον τῆς δοσοληψίας τῆς ἐνιαυσίου αὐτοῦ ὑπηρεσίας ἐν γνώσει καὶ τῇ ἀντιλήψει τῶν συμβούλων αὐτοῦ. Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τῆς κυριάρχου μονῆς καὶ ἐν πλήρει συνάξει, ὀφείλει νὰ παρουσιάζῃ τὸ κατάστιχον καὶ τοὺς λογαριασμοὺς πρὸς ἐξέλεγξιν μεθ' ἥν, ἐὰν εὑρεθῶσιν ἐν τάξει, καταχωρίζονται ἐν τῷ γενικῷ κώδικι τῶν ληψοδοσιῶν τῆς σκήτης καὶ ὑπογράφονται ὑπό τε τῶν παλαιῶν μελῶν, τοῦ δικαίου καὶ τῶν νέων, καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 150. Ὀφείλουσιν ἅπαντες οἱ ἐν ταῖς σκήταις προθύμως, ὡς εἴθισται, νὰ ἀποδίδωσιν εἰς τὴν κυρίαρχον μονὴν τὰ ἑαυτῶν δοσίματα, τὰ κεκανονισμένα ἐν τοῖς ταβηλίοις τῆς Ἱ. Κοινότητος, καθὼς καὶ πάντα τὰ συνήθη δικαιώματα ἀνελλιπῶς.

ΑΡΘΡ. 151. Πᾶς ὅστις ἐν τῇ σκήτῃ προξενεῖ ταραχὰς μὴ συμμορφούμενος μὲ τὰ ἔθιμα ἐν αὐτῇ καὶ τὰς διατάξεις, ἢ μὴ προσφέρων τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν εὐπείθειαν πρὸς τὴν κυρίαρχον μονήν, ἢ ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ ἀπᾴδει τῇ μοναχικῇ πολιτείᾳ, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν μὴ διορθούμενος λαμβάνει διαταγὴν πρὸς πώλησιν τῆς καλύβης αὐτοῦ, παρὰ τῆς κυριάρχου μονῆς, ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας.

ΑΡΘΡ. 152. Ἑκάστη σκήτη ὀφείλει ἵνα φυλάττῃ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς Κυριακῷ τὰ ἱερὰ αὐτῆς κειμήλια, σκεύη, ἄμφια, καὶ ἰδίᾳ χειρόγραφα καὶ τὰ λοιπὰ ἀξίας πράγματα, τὰ ὁποῖα πάντα δέον νὰ ὦσιν καταγεγραμμένα ἐν λεπτομερεῖ καταλόγῳ δεδεμένῳ καὶ καλῶς διατηρουμένῳ. Τὰ κειμήλια ταῦτα συμφώνως τῷ καταλόγῳ θὰ παραδίδῃ ὁ δικαῖος μετὰ τῶν συμβούλων αὐτοῦ κατ' ἔτος ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς κυριάρχου μονῆς εἰς τοὺς διαδόχους, ἀναγράφων τὰ τυχὸν νεώτερα τῶν κειμηλίων, ὅσα προσετέθησαν κατὰ τὴν ἐνιαύσιον αὐτοῦ ὑπηρεσίαν. Ὅμοιος κατάλογος θὰ τηρῆται καὶ παρὰ τῆς κυριάρχου μονῆς.

ΑΡΘΡ. 153. Μόνον ὅταν πρόκειται περὶ ἀναποφεύκτου καὶ δεδικαιολογημένης ἐπισκευῆς τοῦ Κυριακοῦ ἢ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ ἡ ἱερὰ μονὴ μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν καὶ ἔγκρισιν παραχωρεῖ τὴν ἀπαιτουμένην ἔγγραφον ἄδειαν ξυλείας· ἂν δέ τις τῶν δικαίων φωραθῇ καταχρώμενος τὴν ἄδειαν ταύτην πρὸς ἐμπορίαν τιμωρεῖται συμφώνως τοῖς Κανονισμοῖς. Ἐπίσης ἀπαιτεῖται ὅπως λαμβάνωσι τοιαύτην ἄδειαν καὶ οἱ δι' ἐργόχειρα κόπτοντες ξύλα.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἐλευθέρα ἄδεια κοπῆς φωτοξύλων τῶν ἀναγκαιούντων διὰ τὴν παρασκευὴν φαγητῶν καὶ θέρμανσιν τῶν καλυβῶν εἰς ἃ μέρη ἡ κυρίαρχος μονὴ ἐπέτρεπε προηγουμένως ταύτην.

ΑΡΘΡ. 154. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ αἱ σκῆται εἶναι δυνατόν, αἵ τε ἰδιόρρυθμοι καὶ κοινοβιακαί, ἵνα μετασχηματισθῶσιν εἰς μοναστήριον.

ΑΡΘΡ. 155. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ πρώτου προσώπου (γέροντος), ἡ κυρίαρχος μονὴ λαμβάνει τὸ κατὰ τὸ ἐπιτόπιον ἔθος ψυχομερίδιον, ὁριζόμενον εἰς γρόσια ἑκατὸν παρὰ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τῷ ὁμολόγῳ τῆς καλύβης, ἀλλάσσουσα σύναμα καὶ τὴν ὁμολογίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἡ συνοδία θὰ λαμβάνῃ τὴν διαδοχὴν τῆς καλύβης κληρονομοῦσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πράγματα.

ΑΡΘΡ. 156. Ἅμα τῇ κουρᾷ τοῦ δοκίμου μετὰ τριετῆ δοκιμασίαν ὀφείλει ὁ γέρων ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγυητικοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν μονὴν ζητήσῃ τὴν ἐγγραφὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὁμολόγῳ· τοὺς κεκαρμένους καὶ μὴ ἐγγεγραμμένους ἐν τοῖς ὁμολόγοις ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται ἡ μονὴ ἵνα θεωρήσῃ ὡς κληρονόμους τοῦ γέροντος αὐτῶν.

ΑΡΘΡ. 157. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων θεωροῦνται ἐν πλήρει ἰσχύϊ καὶ ἐνεργείᾳ τὰ ἐν τοῖς μοναστηριακοῖς ὁμολόγοις περιεχόμενα, ὡς καὶ ἅπαντα τὰ μεταξὺ τῶν μονῶν καὶ τῶν σκητῶν ὑπάρχοντα σχετικὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καθορίζοντα τὰς διαφόρους ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντα αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΚΕΛΛΙΩΝ

ΑΡΘΡ. 158. Τὰ ἰδιόκτητα κελλία ἑκάστης μονῆς χορηγοῦνται παρ' αὐτῆς ἐπὶ ὡρισμένῃ τιμῇ δι' ὁμολόγων εἰς διαδοχὴν τριῶν προσώπων· μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πρώτου, λεγομένου γέροντος, ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν πληρώνει εἰς τὴν μονὴν τὸ διὰ τοῦ ἀπὸ Ἰουνίου 1909 ἐκδοθέντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλίου κανονισθὲν τριμερίδιον, οὗ σιγιλλίου αἱ διατάξεις μένουσι σεβασταὶ συνῳδὰ καὶ τῷ ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1911 56ῳ πρακτικῷ τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἀλλασσομένης δὲ τῆς ὁμολογίας θέλει γράφεσθαι ὁ δεύτερος πρῶτος καὶ ὁ τρίτος δεύτερος· προστίθεται δὲ καὶ τρίτον πρόσωπον, ἂν ὑπάρχῃ δεδοκιμασμένος καὶ γνήσιος μοναχὸς ἐκ τῆς συνοδίας τοῦ κελλίου τούτου, καὶ οὕτω θέλει ἐξακολουθεῖ διαδοχικῶς ἡ τοιαύτη τάξις τῆς ἐγγραφῆς κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τῶν ἐν τῷ ὁμολόγῳ προσώπων,

τὸ κελλίον περιέρχεται εἰς τὴν κυριότητα τῆς μονῆς ὡς κτῆμα αὐτῆς ἀναφαίρετον.

ΑΡΘΡ. 159. Τὰ ἐγγραφησόμενα πρόσωπα ἐν τοῖς ὁμολόγοις πρέπει νὰ διέλθωσι τριετῆ δοκιμασίαν ἐν τοῖς κελλίοις κατὰ τοὺς κανόνας καὶ ἀφοῦ πρῶτον, τῇ ἀδείᾳ τῆς μονῆς, καρῶσι μοναχοί. Πᾶσα ἐγγραφομένη συνοδία πληρώνει εἰς τὴν μονὴν τὸ εἰθισμένον δόσιμον.

ΑΡΘΡ. 160. Τοῖς ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας καὶ ἐγκρίσει τῆς μονῆς κεκαρμένοις κελλιώταις ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ διεκδίκησις κληρονομικῶν δικαιωμάτων· ὁ κεκαρμένος τῇ ἐγκρίσει τῆς μονῆς μὴ ἐγγεγραμμένος δὲ ἐν τῷ ὁμολόγῳ ἕνεκα ἀμελείας ἢ δι' ἄλλον τινὰ προφανῆ πειστικὸν λόγον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς καλῆς ἢ κακῆς μοναχικῆς πολιτείας αὐτοῦ τυγχάνει ἰδιαιτέρας μερίμνης ἢ ἀποκρούεται ὑπὸ τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 161. Ἡ ἐπικαρπία τῶν καλλιεργουμένων κτημάτων τοῦ κελλίου ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς μόνα τὰ πρόσωπα εἰς ἃ τὸ κελλίον παραχωρεῖται· οὐδεὶς δ' ἕτερος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τι ἐκ τῆς ἐν λόγῳ ἐπικαρπίας.

ΑΡΘΡ. 162. Πᾶς κελλιώτης, διάγων βίον ἀπᾴδοντα τῇ μοναχικῇ πολιτείᾳ καὶ ἀναμιγνυόμενος εἰς ἔργα ἀλλότρια τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν ὑπὸ τῆς μονῆς, μένων ἀδιόρθωτος καταγγέλλεται ὑπ' αὐτῆς εἰς τὴν Ἱ. Κοινότητα, ὑφ' ἧς ἐν ἀνάγκῃ καταδικαζόμενος λαμβάνει ἐντολὴν ἵνα ἐκποιήσῃ ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας τὸ κελλίον εἰς πρόσωπον ἀρεστὸν τῇ μονῇ.

ΑΡΘΡ. 163. Πᾶς κελλιώτης ὀφείλει ἵνα ἐκπληροῖ τὰ θρησκευτικά του καθήκοντα ἀνελλιπῶς. Ἐπίσης ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται τοῖς κελλιώταις, καὶ καθόλου τοῖς μοναχοῖς, ἡ ἀντικατάστασις τῆς μοναχικῆς ἐνδυμασίας διὰ κοσμικῆς ἢ ἄλλης τοιαύτης, ἢ ἡ τροποποίησις ταύτης κατὰ νεωτεριστικὸν τρόπον, ἢ τὸ ἀκανονίστως ἐνδύεσθαι καὶ περιφέρεσθαι οὕτω. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἡ εἰς κυνήγιον ἔξοδος μετὰ ἢ ἄνευ κυνῶν, ἢ ἡ χρῆσις σιδήρων ἢ ἄλλου εἴδους παγίδων πρὸς σύλληψιν κουναβίων, ἀλωπέκων ἢ ἄλλων ζώων ἐν τοῖς δρυμῶσιν ἐνδιαιτωμένων, ἢ ἡ διατήρησις θηλέων ἐν τοῖς κελλίοις οἷον χηνῶν, ὀρνίθων, γαλῶν καὶ λοιπῶν· ἡ κυρίαρχος μονὴ ἐπιβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὰς παρεκτροπὰς ταύτας καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἰσάγει αὐτοὺς εἰς τὴν Ἱ. Κοινότητα.

ΑΡΘΡ. 164. Ὁ οἰκείᾳ βουλήσει ἢ συνεπείᾳ ἐντολῆς ἐπιχειρήσας ἵνα πωλήσῃ τὸ κελλίον αὐτοῦ ὀφείλει πρῶτον ἵνα παρουσιάζῃ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς τὴν κυρίαρχον μονήν, καὶ ἂν μὲν τοῦτο ἐχρημάτισεν ἐπί τινα ἔτη ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐπὶ ἀνεπιλήπτῳ διαγωγῇ, ἔχει δὲ καὶ ἡλικίαν τοὐλάχιστον τριάκοντα ἐτῶν, θέλει γίνεσθαι δεκτόν· πᾶσα δὲ πρᾶξις ἢ συμφωνία πρὶν ἢ ὑποδειχθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγοραστοῦ τῇ κυριάρχῳ μονῇ θεωρεῖται ἄκυρος καὶ ἀπαράδεκτος.

ΑΡΘΡ. 165. Ἐν τοῖς κελλίοις συγχωρεῖται ἡ διαμονὴ μόνον τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τοῖς ὁμολόγοις προσώπων· ἐὰν δὲ αἱ κελλιωτικαὶ ἀνάγκαι εἴτε πρὸς δοκιμασίαν διὰ συνοδίαν εἴτε πρὸς καλλιεργίαν ἀπαιτῶσι τὴν πρόσληψιν ἑνὸς μέχρι τριῶν ἀτόμων, εἶναι συγκεχωρημένη ἡ πρόσληψις τούτων τῇ προηγουμένῃ ὅμως ἐγκρίσει τῆς μονῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄτομα ταῦτα ὑπόκεινται εἰς πάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς μοναχικῆς πολιτείας.

ΑΡΘΡ. 166. Αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται εἰς πάντα ἐν γένει τὰ κελλία τὸ ἐνοικιάζειν δωμάτια τῶν κελλίων ἢ καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν ἐν γένει εἰς τοὺς οὕτω καλουμένους μοναχοὺς καβιώτας, πολὺ δὲ περισσότερον ἡ κουρὰ ὑπὸ τῶν κελλιωτῶν τῶν τοιούτων πρὸς ἐπαίσχυντον αὔξησιν τοῦ ἀλητικὸν βίον διάγοντος καβιωτικοῦ πληθυσμοῦ· ὁ ἄνευ ἀδείας τῆς κυριάρχου μονῆς ἀναδεχόμενος ἢ κείρων τοιούτους ἱερεὺς ὑποβάλλεται ὑπὸ τὰ ἐπιτίμια τῶν περὶ τῶν ἀπολελυμένων χειροτονιῶν συνοδικῶν κανόνων.

ΑΡΘΡ. 167. Οἱ τὸ ἀξίωμα τοῦ ρασοφόρου περιβεβλημένοι κελλιῶται ἢ ἀσκηταὶ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ φέρειν ἐπανωκαλύμμαυχον καὶ κληρονομεῖν τοὺς ἑαυτῶν γέροντας. Μόνον οἱ τὰ ἀξιώματα φέροντες τοῦ σταυροφόρου καὶ τοῦ μεγαλοσχήμου κελλιῶται ἢ ἀσκηταὶ δικαιοῦνται νὰ φέρωσι τὰ οἰκεῖα τοῖς βαθμοῖς σχήματα, καὶ ἐγγραφόμενοι ἐν τοῖς ὁμολόγοις νὰ κληρονομῶσι τοὺς ἑαυτῶν γέροντας κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει.

ΑΡΘΡ. 168. Προκειμένης ἀναποφεύκτου καὶ ἀποδεδειγμένης ἀναγκαίας ἐπισκευῆς κελλίου τινός, οἱ μοναχοὶ αὐτοῦ δύνανται ἵνα λαμβάνωσι τὴν ἀναγκαιοῦσαν ὕλην ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ κελλίου τούτου, εἴ γε ὑπάρχει τοιαύτη, τῇ προηγουμένῃ μέντοι ἐγγράφῳ ἀδείᾳ τῆς κυριάρχου μονῆς· ἐὰν δὲ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ κελλίου δὲν ὑπάρχῃ, δύναται ἵνα προμηθευθῇ αὐτὴν ἐκ τῆς περιφερείας τῆς μονῆς τῇ ἐγγράφῳ αὐτῆς πάντοτε ἀδείᾳ καὶ ἐγκρίσει. Κραββατόξυλα καὶ γούρνας θὰ λαμβάνῃ μόνον ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ κελλίου τῇ ἀδείᾳ τῆς μονῆς. Ὁ παραβαίνων τὰς διατάξεις ταύτας καὶ καταχρώμενος τὰ ὑλικὰ πρὸς ἐμπορίαν ἢ ἄνευ ἀνάγκης ζητῶν τοιαῦτα διὰ πρώτην μὲν φορὰν πληρώνει τὸ διπλοῦν τῆς ἐκκοπείσης ξυλείας, ἐν ὑποτροπῇ δὲ λαμβάνει ἐντολὴν πρὸς ἐκποίησιν τοῦ κελλίου αὐτοῦ.

ΑΡΘΡ. 169. Ἅπαντες οἱ κελλιῶται ὀφείλουσιν ἵνα διατηρῶσιν ἀμετάτρεπτα τὰ κτιστὰ ὅρια καὶ τοὺς φραγμοὺς τῆς περιοχῆς τοῦ κελλίου κατὰ τὰ εἰς χεῖράς των μοναστηριακὰ ὁμόλογα. Ἐὰν δὲ προκύψῃ μεταξὺ δύο κελλίων διαφωνία περὶ ὁρίων, οἱ ἐνδιαφερόμενοι κελλιῶται οὐδόλως δικαιοῦνται ἵνα ἐρίζωσιν, ἀλλ' ὀφείλουσιν ἀμέσως ἵνα ἀναφέρωνται εἰς τὰς οἰκείας κυριάρχους μονάς, ὧν τὰς ἀποφάσεις ὀφείλουσι νὰ σεβασθῶσιν ἀπολύτως.

ΑΡΘΡ. 170. Προκειμένης πωλήσεως κελλίου ἢ καλύβης ἕνεκα οἱουδήτινος λόγου προτιμᾶται ἡ κυρίαρχος μονή.

ΑΡΘΡ. 171. Οἱ κελλιῶται ὀφείλουσιν ὑποχρεωτικῶς ἵνα διατηρῶσιν ἐν καλῇ καταστάσει τὸ διδόμενον αὐτοῖς κελλίον· νὰ ἐπισκευάζωσι τὰ ἐπισκευῆς χρῄζοντα, νὰ καλλιεργῶσιν ἐπιμελῶς τὰς γαίας καὶ ἐν γένει νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν καλὴν διατήρησιν καὶ βελτίωσιν. Ἐὰν δὲ ἡ μονὴ πεισθῇ ὅτι ὁ κελλιώτης αὐτῆς εἴτε ἐξ ἀμελείας εἴτε ἐξ ἄλλης οἱασδήτινος αἰτίας ἀφίνει τὸ κελλίον ἔρημον νὰ καταστρέφηται, τότε προβαίνει αὐτοδικαίως εἰς τὴν ἀποβολὴν τοῦ γέροντος καὶ πώλησιν τοῦ κελλίου. Τοῦτο ἰσχύει καὶ διὰ τὰς καλύβας.

ΑΡΘΡ. 172. Ἐπειδὴ ἡ ἐν τοῖς κελλίοις ἀμπελοφυτεία ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις, ἀπαγορεύεται ἀπὸ τοῦδε ἡ ἄνευ ἀδείας τῆς μονῆς ἐπαύξησις.

ΑΡΘΡ. 173. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ ἐκρίζωσις παντὸς δένδρου ὑπάρχοντος ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ κελλίου καὶ ἐν τῷ φραγμῷ τῆς καλλιεργησίμου γῆς, ἐπιτρέπεται δὲ μόνον μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῆς μονῆς ἐὰν εὑρεθῇ ἐντὸς τοῦ καλλιεργησίμου κτήματος τοῦ κελλίου.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡ. 174. Ἅπαντες οἱ τὸ Ἅγιον Ὄρος κατοικοῦντες μοναχοὶ καὶ προσερχόμενοι ἐπὶ σκοπῷ τοῦ μονάσαι, οἱασδήποτε ἐθνικότητος καὶ ἂν ὦσιν οὗτοι, λογίζονται ὅτι εἶναι ὑπήκοοι τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

ΑΡΘΡ. 175. Μόνον μετὰ τριετῆ δοκιμασίαν οἱ προσερχόμενοι ἔν τινι μονῇ, σκήτῃ, κελλίῳ ἢ καλύβῃ δόκιμοι δύνανται ἵνα καρῶσι μοναχοί· ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος δύναται νὰ γείνῃ ὡς πρὸς τοὺς ἐπιθανατίως ἀσθενοῦντας καὶ ζητοῦντας τὸ μοναχικὸν σχῆμα· καὶ τοῦτο ἂν ἡ προηγουμένη αὐτῶν πολιτεία συνᾴδει ταῖς διακελεύσεσι τῆς μοναχικῆς πολιτείας (κανὼν Πρωτοδευτέρας Συνόδου).

ΑΡΘΡ. 176. Οἱ προσερχόμενοι ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει ἐξ εὐσεβείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν καὶ βουλόμενοι ἵνα ἐγγραφῶσιν ὡς δόκιμοι ἔν τινι τῶν ἱερῶν μονῶν ἢ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν, τέκνα τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, φέροντες δὲ μεθ' ἑαυτῶν πιστοποιητικὰ παρὰ τῶν ἐπιτοπίων ἐκκλησιαστικῶν ἢ κοινοτικῶν ἀρχῶν καλῆς ἐν τῷ κόσμῳ πολιτείας, οἱ τοιοῦτοι μόνον μετὰ τριετῆ δοκιμασίαν κείρονται μοναχοί.

ΑΡΘΡ. 177. Τοὐντεῦθεν ἀπαγορεύεται ταῖς ἱεραῖς μοναῖς νὰ προσλαμβάνωσι μοναχοὺς ὑπὲρ τοὺς πέντε (ἀρ. 5) ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας· οἱ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου προσλαμβανόμενοι δὲν θὰ θεωρῶνται ἀδελφοὶ τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 178. Μετὰ τὴν τριετῆ δοκιμασίαν καὶ τὴν λῆψιν τῆς μοναχικῆς κουρᾶς, οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα τῆς ἱερατείας χειροτονοῦνται διάκονοι κατὰ τὸ

25ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν καὶ πρεσβύτεροι κατὰ τὸ 30ον συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι.

ΑΡΘΡ. 179. Ὁ ἐγκρίσει τῆς οἰκείας ἢ κυριάρχου μονῆς καρεὶς μοναχὸς ὀφείλει ἵνα μένῃ ἐν τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἀπὸ τῆς μετανοίας ἡ ὁριστικὴ ἀποβολὴ τοῦ ἅπαξ καρέντος μοναχοῦ ἕνεκα παραβάσεως τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μοναχικοῦ καθήκοντος· οἱ εἰς πταῖσμα ἢ πλημμέλημα περιπίπτοντες μοναχοὶ τίθενται ὑπὸ κανόνα ἀναλόγως τοῦ σφάλματος αὐτῶν ἢ ἐν τῇ μονῇ ἢ ἔν τινι τῶν παραρτημάτων αὐτῆς ἢ εἰς ἑτέραν ἱερὰν μονὴν ἐπὶ μικρῷ ἢ μεγάλῳ διαστήματι, ὁριζομένῳ ὅμως ἐκ τῶν προτέρων.

ΑΡΘΡ. 180. Οἱ κεκαρμένοι μοναχοὶ ὀφείλουσι ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τὰς τῆς μονῆς ἀρχάς, καίτοι δὲ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἡ ἀπὸ τῆς μετανοίας αὐτοῦ ἀποβολὴ μοναχοῦ, οὐχ ἧττον τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ ἐπιμόνως παρακούουσιν εἰς τὰς ἐπανειλημμένας ἀποφάσεις τῆς Συνάξεως τῆς ἱερᾶς αὐτῶν μετανοίας περὶ ἀναλήψεως ἢ μεταβάσεως εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ διακόνημα, ἐν τέλει προβάλλεται ἡ ἐκλογὴ μεταξὺ ὑπακοῆς καὶ ἀναλήψεως τοῦ διακονήματος ἢ οἰκειοθελοῦς ἀπομακρύνσεως· ὁ ἅπαξ οὕτω ἀπομακρυνθεὶς οὐδέποτε δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του.

ΑΡΘΡ. 181. Μόνον τῇ ἐγγράφῳ αἰτήσει τῶν ἐπὶ μέρους ἱερῶν τοῦ Ἄθω μονῶν δύνανται οἱ ἐνδημοῦντες ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἢ παρεπιδημοῦντες ἀρχιερεῖς νὰ προβαίνωσιν εἰς χειροτονίαν ἱεροδιακόνων ἢ ἱερέων ἢ ἀπονέμωσι διάφορα ὀφφίκια. Τοὺς ἄνευ εἰδικῆς μοναστηριακῆς ἀδείας χειροτονηθέντας ἱερεῖς ἢ διακόνους ἢ προχειρισθέντας ὀφφικιάλους δικαιοῦται ἵνα μὴ ἀναγνωρίσῃ ἡ οἰκεία μονὴ οὐδ' ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς ἐξάσκησιν τοῦ ἀξιώματος· καταγγέλλει δὲ καὶ τὸν χειροτονοῦντα διὰ τὰ περαιτέρω τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ.

ΑΡΘΡ. 182. Περὶ ἀπολελυμένων (παρ' ἐνορίαν) χειροτονιῶν ἀπὸ 20ῆς Αὐγ. ΚΣΤ' πρακτικῷ ἀπεφασίσθη ἵνα τεθῶσιν ἐν ἰσχύϊ πᾶσαι αἱ πατριαρχικαί, συνοδικαὶ καὶ λοιπαὶ διατάξεις αἱ, συνῳδὰ τοῖς ἀρχαίοις τοῦ τόπου καθεστῶσιν, ἀπαγορεύουσαι ταῖς διαφόροις τοῦ Ἄθω μοναῖς τὸ προχειρίζειν εἰς διακόνους καὶ ἱερεῖς μοναχοὺς ἢ λαϊκοὺς ὀρθοδόξους μὴ ἐγγεγραμμένους οὔτε ἐν τῷ ἀριθμῷ τοῦ μοναχολογίου αὐτῶν οὔτε ἀνήκοντας ἐν τῇ συνοδίᾳ τῶν κελλιωτῶν ἢ σκητιωτῶν αὐτῶν. Οἱ τυχὸν ἐναντίον τῆς διατάξεως ταύτης χειροτονίας ἐνεργήσοντες ἐν τῷ μέλλοντι ἡγούμενοι, ἐπίτροποι ἢ προϊστάμενοι ὑποβληθήσονται εἰς τοὺς περί σμωνίας κανόνας, καθ' ὅσον μόνον ἐκ τοιούτων λόγων δύνανται ἵνα προέλθωσι τοιαῦται χειροτονίαι.

ΑΡΘΡ. 183. Οἱ ἐξασκοῦντες τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πνευματικοῦ ἔν τε ταῖς ἱεραῖς μοναῖς καὶ ἐν πᾶσιν αὐτῶν τοῖς παραρτήμασι δέον ὅπως ὦσιν ἀνεγνωρι-

σμένοι ἐπισήμως καὶ ἐφωδιασμένοι δι' ἐπισήμου πρὸς τοῦτο ἐγγράφου, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῶν ἱερῶν μονῶν· ὅστις φωραθῇ παραλείψας ταῦτα, τιμωρεῖται δι' ἀργίας ἀπὸ τῆς πνευματικῆς διαγωγῆς ἢ καὶ ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας.

ΑΡΘΡ. 184. Οὐδεὶς κελλιώτης ἢ σκητιώτης δύναται νὰ συνάψῃ ἐγκύρως δάνειον ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς κυριάρχου μονῆς· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ συναφθησόμενον δάνειον ἔσται ἄκυρον ἀπέναντι τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 185. Οὐδεμία τῶν νῦν ὑφισταμένων σκητῶν δύναται νὰ μετασχηματισθῇ εἰς μοναστήριον, οὔτε κελλίον εἰς σκήτην, οὔτε καλύβη εἰς κελλίον ἀλλ' οὐδὲ νέα τις ἐν οὐδενὶ τόπῳ τοῦ Ἁγίου Ὄρους νὰ ὀργανωθῇ ἐπιτρέπεται σκήτη. Ἐὰν μονή τις παραδεχθῇ ἐν τῇ οἰκείᾳ περιοχῇ καινοτομίαν τινὰ τοιαύτην, ὡς τὰς ἀνωτέρω, ἡ πρᾶξις αὕτη ἔσεται ἀπαράδεκτος καὶ ἄκυρος ἐνώπιον τῶν λοιπῶν ἱερῶν μονῶν, τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἥτις φροντίσει τὴν τιμωρίαν καὶ ἐπανόρθωσιν τῆς τοιαύτης ἐκρύθμου πράξεως.

ΑΡΘΡ. 186. Προκειμένης ἁπλῆς ἐπισκευῆς σκήτης ἢ κελλίου ἀρκεῖ μόνη ἡ ἄδεια τῆς οἰκείας κυριάρχου μονῆς, προκειμένης ὅμως ἀνεγέρσεως αὐτῶν ἐκ νέου ἢ ἀνεγέρσεως νέων παραρτημάτων, ἀπαιτεῖται ἀπαραιτήτως πρὸς τῇ ἐγκρίσει καὶ ἀδεία τῆς κυριάρχου μονῆς καὶ ἡ ἄδεια τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

ΑΡΘΡ. 187. Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὁ διέπων ἢ διαχειριζόμενος περιουσίαν ἐκκλησιαστικὴν ἢ μοναστηριακὴν δὲν εἶναι ἄλλο εἰ μὴ ἐπιστάτης καὶ εὐσυνείδητος οἰκονόμος τῶν προσόδων αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀκίνητος περιουσία τῶν μονῶν εἶναι ἀναπαλλοτρίωτος, διὰ τοῦτο οἱ διέποντες τὰς μονὰς δὲν δικαιοῦνται οὔτε δύνανται ἵνα ἀπαλλοτριῶσι καὶ ἐκποιῶσιν ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους οὐδὲν τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων οὔτε γαίας οὔτε κελλίον οὔτε ὁτιδήποτε ἄλλο, πᾶσα δὲ τοιαύτη ἐκποίησις νομικῶς ἐστὶν ἄκυρος. Ἀνταλλαγὴ γιγνομένη ἐπὶ ἰσοτίμου καὶ ἰσοδυνάμου ἀξίας κτήματός τινος μεταξὺ δύο ἱερῶν μονῶν, ὅταν αἰτιολογηθῇ αὕτη ἀπὸ θεραπείαν ἀναποφεύκτου ἀνάγκης, ἐπιτρέπεται κατὰ τὸν ΙΒ΄ κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ΄ Συνόδου.

ΑΡΘΡ. 188. Ἑκάστη τῶν ἱερῶν μονῶν δικαιοῦται διὰ τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀνάγκας ν' ἀνεγείρῃ ὁποῖα καὶ ὁπόσα θέλει κτίρια. Προκειμένου ὅμως ν' ἀνεγείρῃ νέα τοιαῦτα ὁπουδήποτε τοῦ Ἁγίου Ὄρους πρὸς ἐνοικίασιν, ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἔγκρισις τῆς Ἱ. Κοινότητος· αἱ παραβαίνουσαι τυχὸν τὸ ἄρθρον τοῦτο ἱεραὶ μοναὶ καταγγέλλονται τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις λαμβάνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ προσήκοντα ἐκκλησιαστικὰ μέτρα.

ΑΡΘΡ. 189. Πᾶς οἱασδήποτε τάξεως καὶ ἐθνικότητος μεταβαίνων εἰς Ἅγιον Ὄρος δι' εὔλογον αἰτίαν, ἐν οὐδεμᾷ μονῇ ἢ τοῖς παραρτήμασιν αὐτῶν γίνεται δεκτός, ἐὰν μὴ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ παρουσιάζῃ τὸ συστατήριον ἢ δια-

μονητήριον τὸ παρὰ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας δεδομένον, ὅπερ ἅμα τῇ ἀφίξει του θέλει λαμβάνει.

ΑΡΘΡ. 190. Οὐδεὶς ἑτερόδοξος ἢ ὁπωσδήποτε ἀντιφρονῶν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῖς δόγμασι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ ἐγκατασταθῇ ἔν τινι τῶν ἐν Ἄθῳ ἱερῶν σκηνωμάτων ἢ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ μονάσαι. Ἂν δέ τις τῶν ἐν Ἄθῳ μοναχῶν ἤθελε φωραθῇ ἀντιδοξῶν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, μετὰ τὰς δεούσας προτροπὰς καὶ παρατηρήσεις τῆς Ἱ. Κοινότητος, ἐὰν δὲν μετανοήσῃ, οὗτος δέον ἵνα καταγγελθῇ παρ' αὐτῆς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἐν περιπτώσει δὲ ὀλιγωρίας ἐκ μέρους τῆς Ἱ. Κοινότητος τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον αὐτοδικαίως ἀμέσως ἐνεργεῖ τὰ δέοντα.

ΑΡΘΡ. 191. Οἱ ὁμόδοξοι μεταβαίνοντες εἰς Ἅγιον Ὄρος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ μονάσαι ὀφείλουσιν ἀμέσως νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας ἔνθα, καταθέτοντες τὰ διαβατήρια αὐτῶν ἔγγραφα, λαμβάνουσι τὰ διαμονητήρια. Ἡ τοιαύτη ἄδεια διαμονῆς ὁρίζεται δίμηνος, καθ' ἥν, ἐὰν δὲν δυνηθῶσιν ἵνα παραμένωσιν ἔν τινι μοναστηρίῳ ἢ παραρτήματι γενόμενοι δεκτοί, ἡ Ἱ. Ἐπιστασία φροντίζει ἵνα ἀποπέμπῃ αὐτοὺς ἐξ Ἁγίου Ὄρους· ἐξαιροῦνται τῆς διατυπώσεως ταύτης οἱ κατὰ ὁμάδας προσερχόμενοι πρὸς προσκύνησιν. Εἰς τὰ διαμονητήρια τῶν ἐπισκεπτομένων τὸν Ἁγιώνυμον τόπον ἱερέων καὶ διακόνων ἀνάγκη ἵνα σημειοῦται ἡ προέλευσις αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπισήμων αὐτῶν ἐγγράφων δίδεται[170] ἡ ἄδεια πρὸς τὸ ἱεροπράττειν ἢ μὴ πρὸς πρόληψιν καταχρήσεως.

ΑΡΘΡ. 192. Ὁσάκις πωλεῖται κελλίον ἢ καλύβη ἢ ἡσυχαστήριον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προεκτεθέντων ὅρων, ἡ μονὴ λαμβάνει κατὰ τὴν ἀνέκαθεν τάξιν τὸ καθιερωθὲν δικαίωμα (ρέσμ) δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ὅλης τιμῆς τοῦ κελλίου καὶ λοιπῶν, ἤτοι δέκα τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ τὸν πωλητὴν καὶ πέντε τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν.

ΑΡΘΡ. 193. Εἰς πᾶσαν ἀγοροπωλησίαν κελλίου, καλύβης ἢ ἡσυχαστηρίου, ὀφείλουσιν ὅ τε ἀγοραστὴς καὶ πωλητὴς ἵνα ὁμολογῶσιν εἰς τὴν μονὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ εὐσυνειδήτως τὴν πραγματικῶς συμφωνηθεῖσαν τιμήν· ἂν ὀψέποτε ἤθελε φωραθῇ ὅτι ἐδολεύθησαν περὶ τὴν τιμὴν δι' αἰσχροκέρδειαν ἐπὶ τοῦ ρεσίμου, οἱ τοιοῦτοι καταδικάζονται εἰς τὴν πληρωμὴν διπλοῦ ρεσίμου ἐπὶ τῆς ἀξίας, ἣν ἀπέκρυψαν.

ΑΡΘΡ. 194. Ὅταν κελλιώτης τις ἢ ἀσκητὴς ἀγοράσῃ ἄλλο κελλίον, ἢ καλύβην, ἢ ἡσυχαστήριον, εἰς τὸν τοιοῦτον δὲν συγχωρεῖται ἡ παραχώρησις μονα-

170. δίδεται: ἡ λέξη λείπει στὴν ἔκδοση τῶν Γ. Κ.

στηριακοῦ ὁμολόγου πρὶν ἢ πρότερον πωλήσῃ τὸ ὅπερ κατεῖχε κελλίον ἢ καλύβην· ἀλλὰ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀγορᾶς ὀφείλει ἵνα πληρώσῃ τὸ σύνηθες ρέσιμον καὶ λάβῃ προσωρινὴν ἀπόδειξιν τῆς μονῆς, ἥτις θὰ ἰσχύῃ μέχρι τῆς πωλήσεως τῆς πρώτης κατοικίας του καὶ ἑπομένως θὰ λάβῃ τὸ τακτικὸν μοναστηριακὸν ὁμόλογον.

ΑΡΘΡ. 195. Ἐν ἑκάστῃ ἱερᾷ μονῇ ἀνάγκη ἵνα τηρῶνται τὰ ἑξῆς βιβλία: ἡμερολόγιον, καθολικόν, βιβλίον πιστωτῶν, βιβλίον χρεωστῶν καὶ βιβλίον ἰσολογισμοῦ, παρὰ δὲ τοῖς διακονηταῖς τὰ σχετικὰ βιβλία ἀποθήκης δι' ἕκαστον εἰδικὸν διακόνημα.

ΑΡΘΡ. 196. Ἕκαστον μοναστήριον ὀφείλει ἵνα ἀναλόγως τῶν οἰκονομικῶν του πόρων διατηρῇ νοσοκομεῖον μετὰ γηροκομείου καὶ φαρμακείου πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀδελφῶν καὶ διαβατῶν.

ΑΡΘΡ. 197. Αἱ ἱεραὶ μοναὶ ὀφείλουσιν ἵνα ἀξιοπρεπῶς συντηρῶσιν ἐν λειτουργίᾳ τὴν ἐν Καρυαῖς Ἀθωνιάδα Σχολὴν καὶ προνοῶσι περὶ τῆς ἐπ' ὠφελείᾳ δράσεως αὐτῆς.

ΑΡΘΡ. 198. Ἑκάστη ἱερὰ μονὴ ὀφείλει κατ' ἀνάγκην ἵνα ἀποστέλλῃ εἰς τὴν Σχολὴν δύο ἢ περισσοτέρους μαθητάς, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῶν προσόδων αὐτῆς. Ἡ οὐδένα μαθητὴν συντηροῦσα ἐν τῇ Σχολῇ ἱερὰ μονὴ θὰ λαμβάνῃ παρατήρησιν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ἐμμένουσα δὲ ἐν τῇ ἀφιλομουσίᾳ αὐτῆς ταύτῃ καταγγέλλεται πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἥτις ἀναλόγως συνιστᾷ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Σχολὴν μαθητῶν ἢ μέμφεται αὐτήν.

ΑΡΘΡ. 199. Οὐδεὶς κοσμικὸς δύναται νὰ μείνῃ ἐπ' ἀόριστον ἔν τινι μονῇ ἐκτὸς τῶν χειρωνάκτων· οὐδὲν ἄτομον, οὐδεμία ὁμὰς ἀνθρώπων δύναται ἵνα προσκτήσηται δικαιώματα κυριότητος καὶ ἰδιοκτησίας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Πᾶσα οἱαδήποτε δαπάνη καὶ οἱαδήποτε συνδρομὴ γενομένη μονῇ τινὶ λογίζεται καὶ εἶναι ἀφιέρωμα οὐδὲν δικαίωμα παρέχουσα τῷ προσενεγκόντι.

ΑΡΘΡ. 200. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις χάριν ἐθνικῶν ἢ ἀτομικῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῶν ἢ ἐξαρτημάτων αὐτῶν ἢ μετοχίων, ἁπλῶς δὲ μόνον ἐνοικίασις τούτων δύναται νὰ γείνῃ.

ΑΡΘΡ. 201. Οἱ ἔν τινι μονῇ ἐνασκούμενοι μοναχοὶ δέον ὅπως, ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος τῶν πρὸς τὴν μονὴν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν καὶ ἀρχαιότητος, προβιβάζωνται εἰς τὰ ἐν ταῖς μοναῖς πνευματικὰ ἀξιώματα ἢ διακονήματα, μηδεμᾶς πρὸς τοῦτο ἀδικίας ἢ προτιμήσεως ἐμφιλοχωρούσης.

ΑΡΘΡ. 202. Σύστασις ἐν ταῖς μοναῖς ἐμπορικῶν καταστημάτων αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται.

ΑΡΘΡ. 203. Αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις ἐκκλησιαστικῶν τεχνουργημάτων ἤτοι σταυρῶν, κομβολογίων, εἰκόνων, ξυλογραφημάτων καὶ ἑτέρων ὁμοίας φύσεως μὴ κατασκευαζομένων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀλλ' ἀλλαχοῦ· ἀπὸ τοῦδε

αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἡ ἐκτύπωσις, εἴτε ἐνταῦθα εἴτε ἀλλαχοῦ, καὶ πώλησις χαρτίνων εἰκόνων τῶν μοναστηρίων, ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦτο κέκτηται ἰδίᾳ ἑκάστη μονὴ δι' ἑαυτήν.

ΑΡΘΡ. 204. Ἑκάστη μονὴ ὀφείλει μετ' ἐπιμελείας ἵνα διατηρῇ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῇ βιβλιοθήκην· δέον ἵνα εἶναι κατηρτισμένος κατάλογος λεπτομερής, καὶ διευθύνηται αὕτη ὑπὸ ὡρισμένου βιβλιοθηκαρίου.

ΑΡΘΡ. 205. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ ἐκποίησις ἢ ἀπαλλοτρίωσις χειρογράφου ἢ ἄλλων βιβλίων ἢ κειμηλίων· οἱ τὴν μονὴν διέποντες εἰσὶν ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν τοιαύτην πρᾶξιν.

ΑΡΘΡ. 206. Ἅπαντα τὰ μεταξὺ τῶν ἱερῶν τοῦ Ἄθω μονῶν, τῶν τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, Ἐπιστασίας καὶ ὅλων τῶν παραρτημάτων τῶν μονῶν ἀπολυόμενα ἔγγραφα δέον νὰ ἐκδίδωνται εἰς καθαρεύουσαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

ΑΡΘΡ. 207. Ὁ μέλλων ἐγκατασταθῆναι ἔν τινι μονῇ δύναται ἵνα διαθέτῃ πρὸ τοῦ κοινοβιασμοῦ αὐτοῦ τὴν τυχὸν ὑπάρχουσαν αὐτῷ περιουσίαν ὅπως βούληται· μετὰ δὲ τὴν ἐγκατάστασιν αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι κέκτηται ἀνήκει τῇ μονῇ· ὅστις δὲ φωραθῇ καταδολιευόμενος τὴν μονὴν θέλει τιμωρεῖσθαι ὡς ἱερόσυλος.

ΑΡΘΡ. 208. Ἐπιθυμητὸν καὶ ἐπάναγκες ὅπως οὐδεμία κατάθεσις χρηματικὴ γίγνεται δεκτὴ παρά τινι μονῇ ὑπὸ τοῦ προσερχομένου καὶ θέτοντος μετάνοιαν πρὸς κοινοβίασιν ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἢ λογαριασμῷ τοῦ οὕτω πως ἐγκαταβιοῦντος ἐν τῇ μονῇ. Τοιαύτη συμφωνία εἶναι ἄκυρος ὡς ἄντικρυς ἐναντία πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μοναχικὴν νομολογίαν· πᾶς κοινοβιάζων ὀφείλει νὰ πείθῃ ἑαυτὸν ὅτι παρῃτήθη τὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰ χρήματα.

ΑΡΘΡ. 209. Παντὸς μοναστηριακοῦ καλογήρου ἀποθανόντος εἴτε ἐκτὸς εἴτε ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς μονῆς διατελοῦντος, τὴν τυχὸν εὑρεθησομένην κινητὴν ἢ ἀκίνητον περιουσίαν, ὡς ἀνήκουσαν ἀποκλειστικῶς τῇ μονῇ, κληρονομεῖ γενικῶς αὕτη, οὐδενὸς τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν ἢ ἄλλου τινὸς ἔχοντος δικαίωμα ἵνα διαφιλονικήσῃ αὐτὴν συμφώνως τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι καὶ τοῖς αὐτοκρατορικοῖς φιρμανίοις τοῖς χορηγηθεῖσιν ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς καλογήρους τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

ΑΡΘΡ. 210. Οὐδενὶ τῶν μοναχῶν τοῦ Ἄθω ἐπιτρέπεται ἐμπορεύεσθαι, καὶ δὴ ἀντικείμενα ὧν δὲν ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην ὁ τόπος, οὔτε τὸ μετέρχεσθαι τὸν μεταπράτην καὶ μὲ προφανῆ βλάβην τῶν ἀγοραστῶν.

ΑΡΘΡ. 211. Ὅστις τῶν κοσμικῶν διαμένων πρὸς καιρὸν ἐν Καρυαῖς ἀποβιώσῃ, τούτου ἡ τυχὸν εὑρεθησομένη περιουσία σφραγίζεται ἀμέσως τῇ σφραγῖδι τῆς Ἐπιστασίας καὶ τοῦ καϊμακάμου, καὶ ἔπειτα διὰ τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς τῆς πατρίδος τοῦ ἀποβιώσαντος εἰδοποιοῦνται οἱ τυχὸν ὑπάρχοντες κληρονόμοι αὐτοῦ, ὅπως παραλάβωσιν αὐτήν. Τῶν δὲ ἀποβιούντων ἐν ταῖς

μοναῖς κοσμικῶν ἡ περιουσία θὰ σφραγίζηται ὑπὸ τῆς μονῆς καὶ θὰ ἐνεργῆται εἶτα ὡς ἄνωθεν.

ΑΡΘΡ. 212. Ἐάν τις τῶν ἐν Καρυαῖς ἐργαζομένων κοσμικῶν ἢ καὶ ἐπαγγελματικῶν ἢ καὶ φερέοικος ἀσθενήσας προσληφθῇ ὑπό τινος κελλιώτου πρὸς περίθαλψιν, ἀμέσως ὁ κελλιώτης ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ οὐ μόνον τοῦτο εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐπιστασίαν, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ ἀσθενήσας διατρέχῃ κίνδυνον θανάτου, καθ' ἣν περίστασιν ἡ Ἐπιστασία ὀφείλει ἵνα διορίζῃ τὸν κοινὸν πνευματικὸν πρὸς ἐξομολόγησιν καὶ ἔγγραφον διάθεσιν τῆς περιουσίας του ὅπως βούληται· κατόπιν τούτου ἂν ὁ ἀσθενήσας ἀπαιτήσῃ ἵνα λάβῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐλευθέρως θὰ κείρηται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πνευματικοῦ. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐναντίον τῶν ἀνωτέρω καρῇ μοναχὸς ὁ ἀσθενὴς ὑπὸ τοῦ κελλιώτου, οὗτος οὐδὲν δικαιοῦται νὰ λάβῃ ἄλλο εἰ μὴ τὰ νενομισμένα ἔξοδα τῆς περιθάλψεως, ἡ δὲ περιουσία τοῦ ἀποβιώσαντος ἅπασα παραλαμβάνεται δικαιωματικῶς ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐπὶ σκοπῷ ἀγαθοεργίας τινὸς ἢ ἀναγκαίου καλλωπισμοῦ ἢ ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου, ἐν ᾧ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ θὰ ἐγγράφηται εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Ἐὰν δέ τις ἐκ τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει φερεοίκων ἐπαιτῶν ἀποβιώσῃ, ἐὰν εἶναι ἔγγαμος κληρονομῆται ὑπὸ τῆς συζύγου ἢ τῶν τέκνων, ἐὰν δὲ ἄγαμος κληρονομῆται ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος ὑπὲρ τοῦ ὡς ἀνωτέρω σκοποῦ.

ΑΡΘΡ. 213. Ὁ θέλων νὰ ἐγγραφῇ συνοδία εἰς τὰ μοναστηριακὰ ὁμόλογα τῶν κελλίων, σκητῶν ἢ ἡσυχαστηρίων, ὀφείλει πρῶτον ἵνα διέλθῃ τὴν κανονικὴν τριετῆ δοκιμασίαν, δεύτερον νὰ κείρηται μοναχὸς τῇ ἀδείᾳ τῆς μονῆς — σταυροφόρος ἢ μεγαλόσχημος—, τρίτον νὰ ἔχῃ ἡλικίαν τοὐλάχιστον εἴκοσι πέντε ἐτῶν καὶ τέταρτον ὁ γέρων νὰ δίδῃ ἔγγραφον ἐγγυητικὸν περὶ τῆς μελλούσης καλῆς διαγωγῆς αὐτοῦ· οἱ μὴ συμμορφούμενοι τοῖς ὅροις τούτοις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐγγράφωνται ἐν τοῖς ὁμολόγοις.

ΑΡΘΡ. 214. Οὐδενὶ κοσμικῷ ἐπιτρέπεται τὸ ἀσχολεῖσθαι περὶ τὰ συνήθη τεχνουργήματα, ἅτινα ἐπεφυλάχθησαν διὰ τοὺς ἁγιορείτας πατέρας, οὐδὲ κατασκευάζειν ἢ πωλεῖν αὐτά, οἷον ζωγραφικὴν ἁγίων εἰκόνων, κομβολογίων, κατασκευὴν σταυρῶν, κοχλιαρίων καὶ τῶν ὁμοίων.

ΑΡΘΡ. 215. Ὅταν τις τῶν μοναχῶν ἢ κελλιωτῶν καὶ λοιπῶν ἐν γένει δι' ἀποχρῶντας λόγους ζητήσας λάβῃ τὸ ἀπολυτήριον αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκείας μονῆς καὶ ἐγκατασταθῇ ἐν Καρυαῖς ἢ ὁπουδήποτε ἀλλαχοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὡς ἰδιώτης, ἐν περιπτώσει θανάτου, κληρονομεῖται ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τῆς τέως μονῆς του, ἢ ὑπ' ἐκείνης ἐν ᾗ εὑρίσκεται· τῶν τοιούτων ἡ τυχὸν παρουσιασθησομένη διαθήκη δὲν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

ΑΡΘΡ. 216. Ὅταν τις τῶν κελλιωτῶν, ἡσυχαστῶν ἢ ἀσκητῶν φθάσῃ εἰς ἔσχατον γῆρας καὶ στερῆται συνοδίας πρὸς περίθαλψιν, παραλαμβάνεται εἰς τὸ

γηροκομεῖον τῆς οἰκείας μονῆς πρὸς ἰσόβιον περίθαλψιν καὶ κληρονομεῖται ὑπ' αὐτῆς.

ΑΡΘΡ. 217. Οἱ δι' ἀποχρῶντας λόγους ἀπομακρυνόμενοι τῆς ἰδίας μονῆς, ἐπιθυμοῦντες δὲ ἵνα ἐγγραφῶσιν ἐν τῷ μοναχολογίῳ ἄλλης, ὀφείλουσιν ἵνα παρουσιάζωσι τὰ κανονικὰ αὐτῶν ἀπολυτήρια. Ἂν ἡ τέως μετάνοια αὐτῶν, διὰ λόγους σπουδαίους ἢ καὶ ἁπλῆς σκληρότητος ἀρνεῖται τὴν ἔκδοσιν ἀπολυτηρίου, δύνανται οἱ τοιοῦτοι νὰ ζητῶσι τοῦτο μέσον τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος· ἂν δὲ καὶ πάλιν μετὰ τὴν μεσιτείαν ταύτης ἀρνηθῇ τὴν ἔκδοσιν ἀπολυτηρίου τότε ἡ Ἱερὰ Κοινότης, ὅπως μὴ μένῃ ἄστεγος ὁ ἀδελφός, ἐφοδιάζει αὐτὸν διὰ καταλλήλου ἐγγράφου πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὴν νέαν μονήν, ἥτις καὶ κληρονομεῖ αὐτόν.

ΑΡΘΡ. 218. Ὅπως διατηρηθῇ ὁ σεμνὸς καὶ ἱεροπρεπὴς τύπος τῶν ἀρχαίων καλυβῶν καὶ κελλίων, ἀνάγκη ἵνα φιλοτεχνηθῶσιν ἀνὰ ἓν ἢ δύο ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια καλυβῶν καὶ κελλίων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων νὰ κανονίζωνται αἱ ἀνεγέρσεις, ἐπισκευαὶ καὶ διαρρυθμίσεις ἐν τῷ μέλλοντι αὐτῶν, ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς τῆς πέραν τῶν ὁρίων τούτων ἐπεκτάσεως τῶν καλυβῶν καὶ κελλίων.

ΑΡΘΡ. 219. Ἐν οὐδεμιᾷ μονῇ, σκήτῃ ἢ κελλίῳ ἐπιτρέπεται ἡ ὕπαρξις ἢ σύστασις τυπογραφείου, εἰ μὴ μόνον ἐν Καρυαῖς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἐν ᾧ θέλουσιν ἐκτυποῦσθαι τῇ ἐγκρίσει ταύτης ἐκκλησιαστικὰ βιβλία.

ΑΡΘΡ. 220. Ἀπαγορεύεται τοῖς κελλιώταις ἢ ἀσκηταῖς τό, ἐν περιπτώσει ἀπουσίας αὐτῶν ἐξ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἐλλείψει νομίμου συνοδίας, ἀναθέτειν τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἰδίου κελλίου εἰς ἕτερον μοναχόν· μόνον ὀλιγοχρόνιος ἀπουσία τούτων, μὴ ὑπερβαίνουσα τὸ ἔτος, ἐπιτρέπεται ὑπὸ τῆς οἰκείας μονῆς. Κατ' αἴτησιν τῆς οἰκείας μονῆς πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τὰ κελλία ταῦτα ἢ καλύβαι ἐγκαταλειπόμεναι πωλοῦνται διὰ δημοπρασίας.

ΑΡΘΡ. 221. Ὁ χάριν ἐμπορίας πλείονα τῶν δύο κελλίων ἢ καλυβῶν ἀγοράσας ἢ πωλήσας, ἐν ἀποπείρᾳ ἀγορᾶς καὶ τρίτου, λαμβάνει ἐντολὴν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος νὰ ἀπέλθῃ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὡς ταπεινὸς κερδοσκόπος.

ΑΡΘΡ. 222. Ἑκάστη ἱερὰ μονὴ ὀφείλει ἀπαραιτήτως ἵνα ἔχῃ ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ κατάλογον τῶν βιβλίων, χειρογράφων, ἱερῶν ἀμφίων, ἱερῶν λειψάνων, ἀρχαίων εἰκόνων, ἀρχαίων ἐπίπλων ἢ σκευῶν καὶ ἐν γένει πάντων τῶν ἀρχαίων ἢ τιμαλφῶν ἀντικειμένων, ἃ κέκτηται. Ἐπίσης παρὰ ταῖς μοναῖς φυλάσσονται κατάλογοι τοιοῦτοι τῶν σκητῶν. Διὰ τὴν ἐπιμελῆ φύλαξιν τῶν τοιούτων ἀντικειμένων ἑκάστη μονὴ καθίσταται ὑπεύθυνος ἐνώπιον τῆς Ἱ. Κοινότητος, τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἱστορίας.

ΑΡΘΡ. 223. Αἱ ἱεραὶ μοναὶ διὰ τοὺς ἐντὸς ἢ καὶ ἐν τοῖς ἐξαρτήμασιν αὐτῶν ὀφείλουσιν ἵνα τηρῶσι βιβλίον, μοναχολόγιον καλούμενον, ἐν ᾧ θὰ γράφηται

τοῦ προσερχομένου εἰς τὸν μοναχικὸν βίον τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, πατρίς, ἡλικία, ὁ χρόνος τῆς κουρᾶς ἢ προσελεύσεως καὶ λοιπά. Τὸ τοιοῦτον μοναχολόγιον θὰ τηρῆται καὶ παρὰ τῶν σκητῶν, ἐπιθεωρούμενον κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς μονῆς.

ΑΡΘΡ. 224. Ἀσυγχώρητός ἐστιν ἀπὸ τοῦδε ἡ ἔκδοσις τῶν καλουμένων πεαζίων ἐκ μέρους τῶν ἡγουμένων τῶν κοινοβίων, τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἰδιορρύθμων καὶ τῶν δικαίων τῶν σκητῶν. Τὰ τυχὸν ἐν τῷ μέλλοντι ἐκδοθησόμενα τοιαῦτα πεάζια κηρύσσονται ἄκυρα, οἱ δὲ ἐκδόντες χαρακτηριζόμενοι ὡς καταχρησταὶ ἱερᾶς περιουσίας τιμωροῦνται αὐστηρῶς.

ΑΡΘΡ. 225. Ὁ τίτλος τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἐκδιδομένων ἐγγράφων τῶν μονῶν καθορίζεται τοῦ λοιποῦ ὁμοιόμορφος ὡς ἑξῆς· τῶν ἰδιορρύθμων οὕτω: Οἱ Ἐπίτροποι τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς, Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τάδε· τῶν δὲ κοινοβίων οὕτω: Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς, Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τάδε. Αἱ ὑπογραφαὶ δὲ τῶν ἐπιτρόπων καὶ καθηγουμένων δέον ὅπως τίθηνται ἐν παντὶ ἐκδιδομένῳ ἐγγράφῳ φέροντι τὴν μεγάλην ἢ μικρὰν μοναστηριακὴν σφραγῖδα.

ΑΡΘΡ. 226. Ὁσάκις ἀνακινεῖται τὸ Μοναστηριακὸν ζήτημα δέον ὅπως προσκαλῶνται πληρεξούσιοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ λαμβάνωσι μέρος ἐνεργὸν εἰς τὰς σκέψεις καὶ συζητήσεις, καὶ εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα συνυπογράφωσι μετὰ τῶν τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν πληρεξουσίων τῶν λοιπῶν προσκυνημάτων.

ΑΡΘΡ. 227. Τῆς ὑπακοῆς οὔσης κατ' ἐξοχὴν μοναχικῆς ἀρετῆς, ἀπαγορεύεται ἐπὶ βαρυτάτῃ ποινῇ ἡ ἀπείθεια εἰς τὰς καθεστηκυίας ἀρχὰς ἢ ἡ μὴ συμμόρφωσις πρὸς τὰς διακελεύσεις αὐτῶν. Οἱ τυχὸν ἀπειθοῦντες ἢ αὐτοὶ ἢ ἄλλους πολλοὺς ἢ ὀλίγους ὑποκινοῦντες πρὸς ἀπείθειαν δι' ἰδιοτελεῖς σκοποὺς λαμβάνωσιν ἐντολὴν ἵνα ἀμέσως μεταβῶσιν εἰς ἓν ἢ δύο διακονήματα ἐκτὸς τῆς μονῆς· ἐν περιπτώσει δὲ ἀπειθείας τίθεται εἰς ἐκλογὴν αὐτῶν ἡ ὑπακοὴ[171] ἢ ἡ ἀποχώρησις αὐτῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 180· ὁ προτιμῶν τὴν ἀποχώρησιν ἀπέρχεται ἀμέσως, τὸ δὲ ἀπολυτήριον ἐκδίδεται μετὰ δύο μῆνας.

ΑΡΘΡ. 228. Ἂν ὁ μεμαρτυρημένος ὑποκινῶν πρὸς ἀπείθειαν δι' ἰδιοτελεῖς σκοποὺς τύχῃ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν προϊσταμένων, οὐ μόνον ἀπόλλυσιν ἰσοβίως τὸ δικαίωμα ψήφου καὶ παρεδρίας ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ἀλλὰ καὶ λαμβάνει τὴν ἐντολὴν νὰ ὑποστῇ τὸν ἀνάλογον κανόνα ἐντὸς τῆς μονῆς ἤ τινι τῶν παραρτημάτων ἐπὶ ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα.

ΑΡΘΡ. 229. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἑκάστῃ ἱερᾷ μονῇ ἐνασκουμένων πατέρων ἐστὶν ἀνάλογος τῶν προσόδων καὶ τῆς χωρητικότητος καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς

171. ὑπακοή, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 180 στ. 6: ἐκλογὴ ἐπαναλαμβάνει ἡ ἔκδ. τῶν Γ. Κ.

μονῆς. Ὑπεράριθμοι ἀπαγορεύεται νὰ ὑπάρχωσιν ἐν ταῖς μοναῖς εἰ μὴ εὐάριθμοί τινες πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν γερόντων.

ΑΡΘΡ. 230. Ἅπαντες οἱ μοναχοὶ ἀνεξαιρέτως ὀφείλουσιν ἵνα μελανειμονῶσι· τὰ ἐνδύματα ποικίλλων χρωματισμῶν, ἔστω καὶ μικρᾶς παραλλαγῆς τοῦ μέλανος, ὡς ἀνοίκεια, ἀπαγορεύονται (κανὼν Β' τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Συνόδου).

ΑΡΘΡ. 231. Πᾶς μοναχὸς ἀπερχόμενος τῆς μονῆς αὐτοῦ ἄνευ ἀδείας, ἢ μετ' ἀδείας ἀλλὰ διαμένων πλέον τοῦ ὁρισθέντος χρονικοῦ διαστήματος, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ ἓν ἔτος, ἐπανερχόμενος δὲν γίνεται δεκτός.

ΑΡΘΡ. 232. Ὅταν οἱ ἐν τοῖς κελλίοις, σκήταις, ἡσυχαστηρίοις καὶ λοιποῖς ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ ἐπισκευάσωσί τι, πρῶτον ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς τὴν μονήν των τὴν ἀνάγκην ταύτην καί, ἐὰν ἐγκριθῇ ὑπὸ τῆς μονῆς ἡ ἐργασία αὕτη, θὰ παρέχηται αὐτοῖς ἡ μοναστηριακὴ ἄδεια, λογιζομένων τῶν ἐξόδων εἰς βάρος τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτήν.

ΑΡΘΡ. 233. Ἐν τε ταῖς μοναῖς καὶ λοιπαῖς ἰδιοκτησίαις αὐτῶν αἱ ἐπισκευαὶ θέλουσι γίγνεσθαι τῇ ἐγκρίσει τοῦ καθηγουμένου ἢ τῶν προϊσταμένων· ἐὰν δέ τις τῶν ἀδελφῶν θελήσῃ εἴτε νὰ ἐπισκευάσῃ τι εἴτε νὰ οἰκοδομήσῃ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς δι' ἰδίων του ἐξόδων ἢ νὰ προσφέρῃ τι ὡς ἀφιέρωμα, ὁ τοιοῦτος ὀφείλει πρῶτον νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν παρὰ τῶν ἀρχῶν τῆς μονῆς, ἀποχωρῶν δ' ἀπ' αὐτὴν δὲν δικαιοῦται νὰ λάβῃ οὐδ' ὀβολὸν ἀνθ' ὅσων ἐποίησεν.

ΑΡΘΡ. 234. Ὁ οὐδὲν συνεισφέρων κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ εἴς τινα μονὴν οὐδὲν δικαιοῦται ἵνα λάβῃ κατὰ τὴν ἑκούσιον ἢ δι' ἀποχρῶντα λόγον ἀκούσιον ἀπ' αὐτῆς ἀναχώρησιν.

ΑΡΘΡ. 235. Οἱ ἀλητικὸν βίον ζῶντες ἐν τῷ Ἄθωνι μοναχοὶ ἢ ἁπλῶς ρασοφόροι, ὡς στοιχεῖον ἐπείσακτον καὶ ἐντελῶς ἀπαράδεκτον κατὰ τὰ καθεστῶτα ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει, λαμβάνουσιν ἐντολὴν ἵνα ἐντὸς ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος μὴ ὑπερβαίνοντος τὴν τριμηνίαν καταγραφῶσιν ἐν τῷ μοναχολογίῳ μονῆς τινὸς ἢ κελλίου ἢ σκήτης ἢ καλύβης· ἄλλως, οἱ μὲν δεχόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἵνα συντηρῶσι τοιούτους ὡς ἐνοικιαστὰς τιμωροῦνται δι'ἀναλόγου προστίμου ὁριζομένου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ὑπὲρ τοῦ Πρωτάτου, αὐτοὶ δὲ λαμβάνουσιν ἐντολὴν ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἐγκαταλίπωσι τὸν Ἅγιον τόπον τῇ συνδρομῇ ἐν ἀνάγκῃ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν.

ΑΡΘΡ. 236. Οἱ ἀποφάσει τῆς Συνάξεως τῶν ἐπὶ μέρους ἱερῶν μονῶν ἢ τῇ εὐλογίᾳ τῶν ἰδίων γερόντων καὶ ἐγκρίσει τῆς μονῆς μεταβαίνοντες πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν, θεωροῦνται ὡς ἐν διακονίᾳ διατελοῦντες· οὗτοι ἐπανερχόμενοι δικαιοῦνται ἵνα ἔχωσιν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὴν μονήν, ὅπως προσφέρωσι τὰ τροφεῖα αὐτῆ.

ΑΡΘΡ. 237. Εἰς οὐδεμίαν μονὴν ἐπιτρέπεται ἵνα παραδεχθῇ αἴτησιν γέροντος κελλιώτου ἢ σκητιώτου προερχομένην εἴτε ἐκ συμπαθείας, εἴτε ἐκ συγγενείας, εἴτε ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας πρὸς μετάθεσιν τῶν ἐν τῷ ὁμολόγῳ προσώπων· δέον ὅπως φυλάσσηται ἡ τάξις τῶν ἐγγεγραμμένων προσώπων οἵα ἐκρίθη ἐξ ἀρχῆς.

ΑΡΘΡ. 238. Ὅσοι τῶν ἀρχιερέων πάσης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔρχωνται εἰς Ἅγιον Ὄρος χάριν προσκυνήσεως, ὀφείλουσιν ἵνα ἔχωσι τὴν πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα ἔγγραφον σύστασιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, δηλωτικὴν οὐ μόνον περὶ τῆς ἀναλόγου ὑποδοχῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀδείας τοῦ ἱεροπράττειν. Ἐπίσης καὶ οἱ προσερχόμενοι ἱεροδιάκονοι καὶ ἱερεῖς ὀφείλουσι καὶ οὗτοι ἵνα φέρωσι τὰ σχετικὰ συστατικὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν γράμματα.

ΑΡΘΡ. 239. Ἀπὸ τοῦδε ἀσυγχώρητος εἶναι ἡ εἰσαγωγή, παραδοχὴ καὶ διαμονὴ ἀγενείων νέων μὴ ἐχόντων τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, εἴτε ἐντὸς τῶν μονῶν καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν, εἴτε ἐν Καρυαῖς, καθ' ὅσον τὸ τοιοῦτον ἀντίκειται τοῖς ὅροις καὶ θεσμοῖς τῶν ἁγίων πατέρων (ἴδε Τυπικὸν Α' καὶ Β'). Ἐν περιπτώσει δὲ παραβάσεως τῆς διατάξεως ταύτης, ὁ μὲν ἀγένειος ἐκδιώκεται τοῦ Ἁγίου Ὄρους διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν τιμωρεῖται.

ΑΡΘΡ. 240. Οἱ καθηγούμενοι καὶ ἐπίτροποι τῶν ἐπὶ μέρους ἱερῶν μονῶν καθίστανται ἀτομικῶς ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διὰ πᾶσαν ἀμέλειαν καὶ ὀλιγωρίαν αὐτῶν περὶ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν παναρχαίων συνηθειῶν, ἐθίμων καὶ ἱερῶν ὅρων τῶν τυπικῶν τοῦ Ἁγιωνύμου ἡμῶν τόπου. Τοιαῦται ἱεραὶ παραδόσεις εἰσὶν ὅσαι ἐν τῷ παρόντι Κανονισμῷ ἀνεγράφησαν ὡς ὑποχρεώσεις ἀστυνομικῆς φύσεως τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας καὶ ἐν γένει, ἐκτὸς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, τὰ ἐκ παραδόσεως ἱερὰ ἔθιμα.

ΑΡΘΡ. 241. Ἐπὶ ποινῇ ἀπομακρύνσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπαγορεύεται ἡ λιανικὴ πώλησις οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν· μόνον οἶνος καὶ ρακὴ ἁγιορειτικὴ ἐπιτρέπεται ἵνα πωλῆται εἰς τὰ δύο ἀνεγνωρισμένα ξενοδοχεῖα· οἱ τολμήσοντες ἵνα φέρωσι καὶ πωλῶσιν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ζῦθον, κονιάκ καὶ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ ποτὰ μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν παρατήρησιν λαμβάνωσιν ἐντολὴν ἢ νὰ παύσωσι διενεργοῦντες τοιοῦτον ἐμπόριον ἢ νὰ ἀποχωρήσωσι τοῦ τόπου. Εἰς τὰς αὐτὰς ποινὰς ὑπόκεινται καὶ ὅσοι κομίζωσιν εἴδη πολυτελείας, ὧν οὐδεμία ἀνάγκη διὰ τὸν τόπον ἐστί, καθ' ὅσον οἱ ξένοι καὶ προσκυνηταὶ δύνανται νὰ προμηθεύωνται ταῦτα ἔξωθεν.

ΑΡΘΡ. 242. Ὅταν πρόκειται νὰ σταλῶσι μοναχοὶ ἐκτὸς τοῦ Κράτους ὑπό τινος τῶν ἱερῶν μονῶν χάριν ἐλέους, δέον νὰ φέρωσιν οὗτοι σύστασιν τῆς

μονῆς πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα, ἵνα λαμβάνωσι παρ'αὐτῶν τὴν ἄδειαν καὶ ἐπισύστασιν· ἐκτὸς τῶν ἱερῶν μονῶν οὐδενὶ ἑτέρῳ ἐπιτρέπεται ἡ ἐκτὸς τοῦ Κράτους, εἴτε καὶ ἐντός, μετάβασις χάριν ἐλέους.

ΑΡΘΡ. 243. Πᾶς μοναχός ,εἴτε μοναστηριακὸς εἴτε ἀσκητὴς εἴτε κελλιώτης, προκειμένου ἵνα ταξειδεύσῃ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ Κράτους, δέον νὰ φέρῃ πιστοποιητικὸν τῆς μονῆς εἰς ἣν ἀνήκει, δηλωτικὸν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀπουσίας, ὅπερ λαμβάνει ἀφοῦ ἐγγράφως δώσει εἰς τὴν μονὴν τοὺς λόγους δι'οὓς θὰ ταξειδεύσῃ.

ΑΡΘΡ. 244. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς πρώτης ἱδρύσεως ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου γίνεται χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡ δὲ ἐν αὐτῷ διακονία εἶναι ἀνατεθειμένη τοῖς ἐν Καρυαῖς κελλιώταις, ὑποχρεοῦνται ὅ τε γέρων καὶ ἡ συνοδία αὐτοῦ ἵνα γνωρίζωσιν ἐκ γενετῆς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

ΑΡΘΡ. 245. Ἐκτὸς τῶν ἀνεγνωρισμένων μονῶν καὶ σκητῶν οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπιτρέπεται τὸ ἔχειν καὶ ποιεῖν χρῆσιν σφραγῖδος· οἱ παραβάται τοῦ ἄρθρου τούτου τιμωροῦνται ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος, αἱ δὲ σφραγῖδες κατάσχονται καὶ καταστρέφονται.

ΑΡΘΡ. 246. Ὁ παρὼν Κανονισμός, συνταχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου καὶ Μελχισεδὲκ Βατοπαιδινοῦ τοῦ νομοφύλακος κατὰ τὸ 1880, τροποποιηθεὶς δὲ κατὰ τὸ 1910 ἐν εἰδικαῖς συνεδριάσεσι τῆς Ἱ. Κοινότητος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίου, ἐξάρχου πατριαρχικοῦ, δύναται ν' ἀναθεωρηθῇ μόνον μετὰ παρέλευσιν ἑξαετίας ἀπὸ τῆς ἐπικυρώσεως ὑπὸ τῆς μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὅταν ζητηθῇ τοῦτο ὑπὸ τῶν 2/3 τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος.

Τ Σ *Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον εἰλημμένον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.*
Ἐν Καρυαῖς τῇ 31η Ὀκτωβρίου 1911

Οἱ Ἐπιστάται τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους (Ἄθω)

Ὁ τῆς τοῦ Βατοπαιδίου Πρωτεπιστάτης Ἰωακεὶμ προηγούμενος
Ὁ τῆς τοῦ Κουτλουμουσίου γέρων Νίκανδρος
Ὁ τῆς τοῦ Καρακάλλου γέρων Φίλιππος
Ὁ τῆς τοῦ Σταυρονικήτα γέρων Γαβριήλ

ΣΗΜ. Ὁ παρὼν Κανονισμὸς ἀναγνωσθεὶς καὶ ἐπιψηφισθεὶς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου 19 Ἰανουαρίου 1912 ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωακείμ.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου
15 Φεβρουαρίου 1912
Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον
Ὁ Ἀρχιγραμματεύς

Τ Σ *† Ἀρχιμ. Ἀπόστολος Τρύφωνος*

8. Εἰσηγητικὴ Ἔκθεσις γιὰ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη (1925)

Ἡ Ἔκθεση μπορεῖ νὰ χωριστεῖ βασικὰ σὲ τρία μέρη.

Ι. Εἰσαγωγή: ἐξήγηση τῶν λόγων ποὺ ὁδήγησαν στὴ σύνταξή της. ΙΙ. Ἱστορικὸ τμῆμα: σύντομη ἐπισκόπηση τῆς ἱστορίας καὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὡς τὸ 1923. ΙΙΙ. Ἐπίλογος: τὰ δημιουργηθέντα προβλήματα μὲ τὴ σύνταξη τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Εἰσαγωγὴ

Μεταξὺ τῶν ζητημάτων ἅτινα ἔπρεπε νὰ ἐπισύρωσι σύντονον καὶ ἐνδελεχῆ τὴν μέριμναν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, εὐθὺς μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ἦτο καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἀπὸ τῆς 2 Νοεμβρίου 1912, ὅτε ὁ νικηφόρος ἡμῶν στόλος, καταλύσας τὰς τουρκικὰς ἀρχὰς ἀνεπέτασεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κυανόλευκον, οἱ δὲ Ἁγιορεῖται ἔσπευσαν νὰ ὑποβάλωσιν ὑποταγήν, πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν τότε βασιλέα τῶν Ἑλλήνων Γεώργιον Α΄, ἔκτοτε ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω μεθ' ὅλων τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων της ὑπήχθη δικαίῳ πολέμου εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυριαρχίαν, ἥτις ἀνεγνωρίσθη σιωπηρῶς καὶ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου, διὰ τῆς ὁποίας συμπεριελήφθη ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος ἐντὸς τῶν νέων ὁρίων τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην κυριαρχίαν διημφισβήτησε τότε ἡ Ρωσσία, ἀξιώσασα παρὰ τῆς ἐν ἔτει 1913 συνελθούσης ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτικῆς Συνδιασκέψεως καὶ ἐπιτυχοῦσα παρ' αὐτῆς, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιρρήσεις καὶ διαμαρτυρίας τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου καὶ τῶν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους[172], ἵνα διὰ πρωτοκόλλου της ἀναγνωρίσῃ εἰς τοῦτο «αὐτονομίαν ἀνεξάρτητον καὶ οὐδετέ-

---

172. Τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον δι' ὑπομνήματός του, ὑποβληθέντος εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτικὴν Συνδιάσκεψιν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1913, ἀπέκρουσε τὴν συγκυριαρχίαν τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὡς καθαρὰν οὐτοπίαν, διακηρύξαν ὅτι «ἀφοῦ ἡ Ἑλλὰς ἐν τῇ κυριαρχίᾳ αὐτοῦ ἀντικατέστησε τὴν Τουρκίαν, μόνη αὐτὴ δύναται νὰ παράσχῃ τὰς ἀναγκαίας ἐγγυήσεις ὅτι δὲν θὰ παραβιασθῇ, ἀλλὰ θὰ παραμείνῃ ἀναλλοίωτον τὸ καθεστώς, ὅπερ ἐξησφάλισε τὸν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ὑπερχιλιετῆ μοναχικὸν βίον». Αἱ δὲ εἴκοσι κυρίαρχοι μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ρωσσικῆς μονῆς, διεκήρυξαν διὰ τοῦ ὑπομνήματός των, ὅπερ κατ' Αὔγουστον μῆνα τοῦ 1913 ἀπηύθυναν πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Πρεσβευτικῆς Συνδιασκέψεως λόρδον Γκρέϋ, «ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω ἀποτελεῖ μέρος ἀναπόσπαστον τῆς ὅλης χώρας, ἣν ἡ Ἑλλὰς διὰ τοῦ γενναίου αὐτῆς στρατοῦ κατέκτησεν ἀπὸ τῆς 2ας Νοεμβρίου 1912»· ἠπείλησαν δ' ἐν τέλει: «Τὴν ἀλώβητον διατήρησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθεστῶτος

ραν», ὑπὸ προστασίαν, τὴν ὁποίαν ἐπεφυλάχθη ἡ Συνδιάσκεψις ἐκείνη νὰ κανονίσῃ βραδύτερον, θεσπίζουσα καὶ τοὺς ἀναγκαίους δι' αὐτὸ κανονισμούς.

Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐξερράγη ὁ μέγας πόλεμος, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου οὐδεμία σκέψις ἠδύνατο νὰ γίνῃ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου, τὸ δὲ κράτος τὸ Ἑλληνικὸν ἐνόμισε τότε ὅτι τῷ ἐπεβάλλετο, ἐν ἀναμονῇ αὐτῆς, νὰ μὴν ἐνασκήσῃ κυριαρχικὰ δικαιώματα ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἀλλὰ νὰ περιορισθῇ εἰς ἀστυνομικὰ μόνον καθήκοντα καὶ ταῦτα ἐκτελούμενα κατ' ἀνάγκην οὕτω πως, ὥστε νὰ μὴ δημιουργηθῇ ἐν αὐτῷ κατάστασις ἔκρυθμος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνατραπέντος τοῦ τσαρικοῦ καθεστῶτος ἐν Ρωσσίᾳ, ἔπαυσεν αὕτη ἐνδιαφερομένη διὰ τὸ Πρωτόκολλον τοῦ Λονδίνου, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τοῦτου ἔπρεπε ν' ἀτονήσῃ, ἀφοῦ οὐδὲν ἄλλο κράτος ἐνδιεφέρετο δι' αὐτό. Τὸ Συνέδριον τῶν Βερσαλλιῶν συμπεριέλαβε τὸ Ἁγιορειτικὸν μεταξὺ τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων, περὶ ὧν θὰ ἐλαμβάνετο ἀπόφασις μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης.

Ὅπως δήποτε ὅμως ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην ὑφισταμένη ἡ ἐκκρεμότης τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ζητήματος, ἕως οὗ ἐτερματίσθη αὐτὴ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης, ἐν τῇ προσηρτημένῃ συμβάσει τῆς ὁποίας (ἄρθ. 15) ὁρίζεται: «Ἡ Ἑλλὰς ὑποχρεοῦται ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ διατηρήσῃ τὰ ἐκ παραδόσεως δικαιώματα καὶ τὰς ἐλευθερίας, ὧν ἀπολαύουσιν αἱ μὴ ἑλληνικαὶ μοναστηριακαὶ κοινότητες τοῦ Ἁγίου Ὄρους, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθ. 62 τῆς Βερολινείου Συνθήκης», κατὰ τὸ ὁποῖον «οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἄθω, οἷος δήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ τόπος τῆς καταγωγῆς των, θὰ διατηρήσωσι τὰς προτέρας κτήσεις καὶ τὰ πλεονεκτήματά των καὶ θ' ἀπολαύωσι πλήρους ἰσότητος δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως».

Ἀναγνωρισθείσης οὕτω καὶ ἐξ ἀπόψεως διεθνοῦς τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἔπρεπε νὰ καθορισθῶσιν αἱ σχέσεις αὐτοῦ καὶ τῆς Πολιτείας κατὰ τρόπον συμβιβάζοντα τὰ κυριαρχικὰ ταύτης δικαιώματα πρὸς τὰ προνόμια ἐκείνου. Τὰς σχέσεις ταύτας ἠθέλησε νὰ καθορίσῃ ἤδη τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀναθεωρῆσαν πρὸς τοῦτο τοὺς ἐν ἰσχύϊ Γενικοὺς Κανονισμούς του ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νέου πολιτικοῦ καθεστῶτος καὶ ὑποβαλὸν τὴν ἀναθεώρη-

---

εἴμεθα διατεθειμένοι ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου καὶ πάσῃ θυσίᾳ ἀμυνθῶμεν..., ἀλλὰ καὶ τοὺς τυχὸν διορισθησομένους ἀντιπροσώπους τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν ἀμαχητὶ καὶ ἀναμωτὶ δὲν θὰ δεχθῶμεν». Διὰ νεωτέρου δὲ ψηφίσματος, συνταχθέντος ὑπὸ τῆς Ἐκτάκτου Ἱερᾶς Διπλῆς Συνάξεως τῶν εἴκοσι κυριάρχων μονῶν τῆς συνελθούσης τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου 1913, ἐκαλοῦντο πάντες οἱ γνήσιοι Ἁγιορεῖται, οἱ ζηλωταὶ τῆς δόξης τῶν ὁμολογητῶν καὶ μαρτύρων τοῦ Ἁγίου τόπου των, «νὰ ἑτοιμασθῶσι διὰ τὸν ἀμαράντινον τοῦ μαρτυρίου στέφανον».

σιν ταύτην, ὑπὸ τὸν τίτλον «Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω», εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Τὸν Καταστατικὸν αὐτὸν Χάρτην ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις παρέπεμψεν εἰς τὴν μελέτην καὶ γνωμάτευσιν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἀνέλαβε νὰ ἐξακριβώσῃ ὁποῖαι ἦσαν αἱ σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἁγίου Ὄρους, ὄχι μόνον ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοὺς χριστιανοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, τῶν ὁποίων κυρίως τὰ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους διεδέχθη, ὡς ὁμόδοξον αὐτοῦ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, νὰ ὑποδείξῃ δὲ ὁποῖαι σχέσεις ἐπιβάλλονται μεταξὺ αὐτῶν ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας.

Πρὸς τοῦτο ὅμως, ἠναγκάσθη ἡ Ἐπιτροπὴ ὄχι μόνον νὰ διευκρινήσῃ καὶ καθορίσῃ ἱστορικῶς καὶ δογματικῶς τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὰ κυριαρχικὰ ἀπέναντι τούτου δικαιώματα τῆς ὁμοδόξου πολιτείας, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παγιωθῶσι καὶ κατοχυρωθῶσιν αὐτὰ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς κυρώσεως τοῦ Καταστατικοῦ του Χάρτου.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος κέκτηται σπουδαιότητα μεγάλην δι' ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους λαούς, ὡς μαρτυρεῖ ἰδίως τὸ γεγονὸς καθ' ὃ ἐπροθυμοποιήθησαν ἀνέκαθεν νὰ μονάσωσιν ἐν αὐτῷ πλὴν τῶν Ἑλλήνων, Ἴβηρες, Ἰταλοί, Σέρβοι, Βούλγαροι, Ρωμοῦνοι καὶ Ρῶσσοι, οἱ τελευταῖοι οὗτοι καταβαλόντες πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀλλοιώσωσι τὸ ἐθνολογικὸν αὐτοῦ καθεστώς, ὅπερ ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν ἑλληνικόν.

Ἔχει δὲ καταστῇ τὸ Ἅγιον Ὄρος περίβλεπτον καὶ ἐπίζηλον ὄχι μόνον ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ χριστιανικῷ καθόλου κόσμῳ, ὡς μοναδικὸν φαινόμενον μοναχικῆς πολιτείας, συγκεντρούσης ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἑκατοντάδας μοναστικῶν σκηνωμάτων καὶ χιλιάδας μοναχῶν, ἀλλὰ διακρινόμενον συγχρόνως διὰ τὰς ἀπαραμίλλους φυσικὰς καλλονάς του, διὰ τὰς πολλὰς καὶ πλουσίας εἰς χειρόγραφα βιβλιοθήκας καὶ διὰ τὰ ἀναρίθμητα κειμήλια ὧν ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς δισεκατομμύρια.

Δι' ὅλα ταῦτα τὸ Ἅγιον Ὄρος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ τιμαλφέστατον γέρας τῶν ἐνδόξων ἡμῶν πολέμων κατὰ τὰ ἔτη 1912-13, ὡς τοιοῦτο δὲ ἄξιον νὰ τύχῃ τῆς ἰδιαιτέρας στοργῆς καὶ μερίμνης ἡμῶν· διὸ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν, ὅπως καὶ ὑπὸ τὸ σημερινὸν πολιτικὸν καθεστὼς παραμείνωσιν ἀπαρασάλευτα τὰ δίκαια καὶ προνόμια αὐτοῦ, ὡς ταῦτα ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ἐτηρήθησαν ἀπ' αἰώνων. Τοῦτο ἐπιβάλλουσιν εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον αἱ ἀνωτέρω διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ καὶ τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας, τῆς ὁποίας τὸ Ἅγιον Ὄρος ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν προπύργιον.

Ὡς δ' ἐν τῷ παρελθόντι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὸ μέγαν προορισμὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἡμῶν. Καὶ θὰ τὸν ἐκπληρώσῃ

βεβαίως, ἐὰν τώρα ληφθῇ ἡ προσήκουσα πρόνοια, ὅπως αὐτὸ ἀφ' ἑνὸς μὲν κατοχυρωθῇ ἐναντίον παντὸς ἐσωτερικοῦ οὐχ' ἧττον ἢ ἐξωτερικοῦ περισπασμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν περιωπήν του, καθ' ἥν, χωρὶς ν' ἀποβάλῃ αὐτὸ τὸν ἀρχικόν του χαρακτῆρα, θ' ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰς σημερινὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν. Πῶς θὰ κατορθωθῇ τοῦτο, ἐξηγούμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς.

Ἱστορικὸ τμῆμα

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη. 1) Βυζαντινὴ περίοδος (9ος αἰ.-1423): γιὰ τὴν περίοδο ὡς τὸ 1204, βλ. Παπαχρυσάνθου, Ἀθωνικὸς Μοναχισμός, καὶ Lavra I, σελ. 3-55, τὴν διπλωματικὴ ἔκδοση τῶν σχετικῶν ἐγγράφων στὸ Prôtaton, σελ. 173 κέξ.· γιὰ τὴν μετέπειτα περίοδο, βλ. Lavra IV, σελ. 3-61. Ἡ ἔκθεση κλίνει τὸ μέρος αὐτὸ μὲ τὴν ἀποκήρυξη ἐκ μέρους τῶν Ἀθωνιτῶν τῆς ὑποταγῆς στὸν πάπα (σύνοδος Φλωρεντίας 1438-39).

2) Περίοδος τῆς Τουρκοκρατίας (ὥς τὸ 1912): βλ. παραπάνω τὴν μελέτη τῆς περιόδου αὐτῆς καὶ τὴν δημοσίευση τῶν κυριωτέρων ἐγγράφων-τυπικῶν αὐτῆς. Ἡ ἔκθεση ἀναφέρει ἐπὶ πλέον τὸν τόμο τοῦ πατριάρχη Σαμουὴλ γιὰ τοὺς κελλιῶτες (1768, ἔκδ. Πετρακάκος, Νέαι Πηγαί, σελ. 146-150), τὴν Ἀθωνιάδα Σχολή, τὶς ἔριδες περὶ μνημοσύνων καὶ συνεχοῦς μεταλήψεως, τὴν δήμευση τῶν ἐν Μολδοβλαχίᾳ κτημάτων τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ τὴν ἐγκατάσταση τῶν Ρώσων στὸν Ἄθω. Τέλος περιέχει σύντομη περίληψη τῶν ἄρθρων τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, ποὺ συντάχτηκαν μεταξὺ τοῦ 1910 καὶ 1912, βλ. ἔκδ. παραπάνω.

3) Τὸ Ἅγιον Ὄρος ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴ κυριαρχία: τὸ ναυάγιο τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ οἱ πρῶτες ἀπόπειρες γιὰ τὴ σύνταξη νέων, ὅπως ὁ Θεμελιώδης χάρτης, ὁ Γενικὸς Κανονισμός, προσπάθειες ποὺ ἔληξαν μὲ τὴν σύνταξη τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, βλ. τὴν παραπάνω μελέτη.

Ἐπίλογος

Τὰ νομικὰ καὶ πρακτικὰ προβλήματα ποὺ ἔθεσε ἡ σύνταξη τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου καὶ οἱ προτάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς λύσιν αὐτῶν. Τὸ μέρος αὐτὸ δημοσιεύεται κατωτέρω ἐν ἐκτάσει:

Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης.

Ἡ εἰρήνη αὕτη συνωμολογήθη τῷ 1923 ἐν Λωζάνῃ, ἀναγνωρισθείσης δὲ δι' αὐτῆς ὁριστικῶς τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, συνεστάθη ἐν Καρυαῖς κατὰ Μάϊον τοῦ 1924 πενταμελὴς ἐπιτροπή, ἥτις ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν συνέταξε σχέδιον «Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω, ψηφισθὲν ἐν σπουδῇ μεγάλῃ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἑκτάκτου Διπλῆς Συνάξεως

τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν», μὴ παραστάντων μόνων τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ρωσσικοῦ μοναστηρίου. Τὸ σχέδιον αὐτὸ εἶναι τὸ ὑποβληθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν πρὸς κύρωσιν καὶ παραπεμφθὲν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην καὶ γνωμάτευσιν περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν πρέπει νὰ κυρωθῇ αὐτό.

Ἡ Ἐπιτροπή, ἅμα ἐπιληφθεῖσα τοῦ ἔργου αὐτῆς, εὑρέθη ἐνώπιον πολλῶν καὶ παντοίων προσκομμάτων. Ἐν πρώτοις παρετήρησεν αὐτὴ δύο κεφαλαιώδεις ἐλλείψεις τοῦ ὑποβληθέντος εἰς αὐτὴν Καταστατικοῦ Χάρτου, καθ' ἃς οὗτος συνετάχθη ἄνευ συνεργασίας ἀντιπροσώπου τῆς Πολιτείας, δὲν ὑπεβλήθη δὲ προηγουμένως εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Τὸ πρῶτον εἶνε ἀναμφισβήτητον δικαίωμα τοῦ ὁμοδόξου Ἑλληνικοῦ Κράτους, τοῦ διαδεχθέντος τοὺς χριστιανοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, ἄνευ ἀντιπροσώπου τῶν ὁποίων οὐδὲν οὐδέποτε τυπικὸν συνετάχθη ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Τὸ δεύτερον εἶναι ἀπαράγραπτον δικαίωμα τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ἄμεσον πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας ἐξακολουθεῖ πάντοτε ὑπαγόμενον τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ἔπειτα δέ, ἐνῷ ὁ Κ. Χάρτης ἐν τοῖς πλείστοις εἶνε ἁπλοῦν ἀντίγραφον τῶν ἐν ἰσχύϊ Γ. Κανονισμῶν καὶ ἰδίως τοῦ ἐν σχεδίῳ Γ. Κανονισμοῦ, τοῦ συνταχθέντος, ὡς εἴδομεν, ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οὐχ' ἧττον παραλλάσσει ἔν τισιν, ἰδίως δὲ ἐν τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὰς σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἁγίου Ὄρους, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἁπλῆς ἀντιβολῆς τῶν σχετικῶν διατάξεων.

Αἱ παραλλαγαὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Οὕτω προκειμένου περὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Πολιτείας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὁ Κανονισμὸς τοῦ 1876, ὁ κυρωθεὶς ὑπὸ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ δημοσιευθεὶς ὡς νόμος τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, ὥριζεν: «Ἡ πολιτικὴ διοίκησις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπάγεται νομίμως εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Αὐτοκράτορα» (ἄρθ. 3). «Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις διορίζει ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀντιπρόσωπόν της (καϊμακάμην). Ὁ διορισμός του κοινοποιεῖται πρὸς τὴν Ἱερὰν τοῦ Ἁγ. Ὄρους Κοινότητα, μετὰ τῆς ὁποίας συμπράττει καὶ μετὰ τῆς ὁποίας ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις, συνῳδὰ τῇ ἀνέκαθεν τάξει» (ἄρθ. 12).

Τούτου πιστὴ ἀντιγραφὴ εἶναι τὸ ἄρθρον 12 τῶν Γ. Κανονισμῶν. Κατὰ δὲ τὸ σχέδιον Γ. Κανονισμοῦ τοῦ 1921: «Ὁ πολιτικὸς διοικητὴς τοῦ Ἁγ. Ὄρους, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνεργοῦνται πᾶσαι αἱ πολιτικαὶ τοῦ τόπου ὑποθέσεις, ὀφείλει νὰ συμπράττῃ μετὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος, ἐφορᾷ δὲ τὴν πιστὴν τήρησιν καὶ ἐφαρ-

μογὴν τῶν Κανονισμῶν, λαμβάνων ἑκάστοτε τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα κατὰ πάσης παραβάσεως αὐτῶν, καὶ διατάσσει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νομίμων ἀποφάσεων τῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Ἱ. Κοινότητος» (ἄρθ. 8).

Κατὰ τὸ σχέδιον ὅμως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου: «Ὁ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀντιπρόσωπος τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἐνεργεῖ καὶ διατάσσει τὴν διὰ τῶν ὀργάνων του ἐκτέλεσιν τῶν μοναστηριακῶν καὶ τῆς Ἱ. Κοινότητος ἀποφάσεων, ἐφόσον αὗται ἐκδίδονται συμφώνως τῷ παρόντι Καταστατικῷ Χάρτῃ» (ἄρθ. 8), ἤτοι ἐκτελεῖ ἁπλῶς ἀστυνομικὰ καθήκοντα.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς δικαιοσύνης οἱ Γ. Κανονισμοὶ ἀναγράφουσιν: «Ἡ Ἱ. Σύναξις, φέρουσα τύπον πρωτοδικείου ἐν ταῖς μὴ καθαρῶς ἐσωτερικαῖς μοναστηριακαῖς ὑποθέσεσιν, ὀφείλει ἵνα θεωρῇ καὶ δικάζῃ τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς μεταξὺ μονῶν, μονῆς τινος, μεταξὺ μονῶν καὶ κελλίων ἀνεκκλήτως, ὅταν αὗται ἀποκλειστικῶς ὑπάγωνται εἰς μόνα τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, ἅτινα κρατυνθέντα ὑπὸ χρήσεως προαιωνίου ἔλαβον ἰσχὺν νόμου, ἀναγνωρισθέντα ὑπό τε τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ διαφοραὶ κέκτηνται δικαίωμα ἐφέσεως εἰς τὰ πατριαρχεῖα» (ἄρθ. 42).

Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Γ. Κανονισμοῦ τοῦ 1921 «Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ἐπὶ μὲν τῶν ἀστικῆς καὶ ποινικῆς φύσεως ὑποθέσεων ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων τοῦ κράτους πολιτικῶν δικαστηρίων, ἐπὶ δὲ τῶν πνευματικῆς καὶ πειθαρχικῆς φύσεως ὑποθέσεων ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν καὶ Ἱ. Κοινότητος, ὡς ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων» (ἄρθ. 7). Τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συγκροτοῦσι τοῦ μὲν πρώτου βαθμοῦ ὁ ἡγούμενος μετὰ τῆς γεροντίας ἐν τοῖς κοινοβίοις καὶ ἡ σύναξις τῶν προϊσταμένων ἐν τοῖς ἰδιορρύθμοις, τοῦ δὲ δευτέρου βαθμοῦ ἡ Ἱερὰ Κοινότης» (ἄρθ. 41).

Κατὰ τὸ σχέδιον ὅμως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου: «Ἡ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, πλὴν τῶν ποινικῶν, ἅτινα ὑπάγονται εἰς τὰ ἁρμόδια πολιτικὰ τοῦ κράτους δικαστήρια καὶ ἐκδικάζονται, ὡς ἀνέκαθεν, ἐν Θεσσαλονίκῃ» (ἄρθ. 7). «Τακτικὰ δικαστήρια ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συγκροτοῦσι τὸ μὲν πρώτου βαθμοῦ ὁ ἡγούμενος μετὰ τῆς γεροντίας ἐν τοῖς κοινοβίοις καὶ ἡ σύναξις τῶν προϊσταμένων ἐν τοῖς ἰδιορρύθμοις, τὸ δὲ δευτέρου βαθμοῦ ἡ Ἱ. Κοινότης Ἁγίου Ὄρους» (ἄρθ. 41). «Ἀνώτατον νομοθετικὸν καὶ δικαστικὸν σῶμα ἐν Ἁγίῳ Ὄρει εἶναι ἡ Ἔκτακτος εἰκοσαμελὴς Σύναξις, ἀποτελουμένη ἐκ καθηγουμένων καὶ προϊσταμένων τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν» (ἄρθ. 43). «Τὸ ἀνώτατον τοῦ Ἁγίου Ὄρους νομοθετικὸν καὶ δικαστικὸν σῶμα ... ἐκδικάζει καὶ τὰ ὁριακὰ τοῦ τόπου ζητήματα κατ' ἔφεσιν καὶ αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ εἶναι ὁριστικαὶ καὶ ἀνέκκλητοι» (ἄρθρ. 45).

Τὸ Ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς

Ὑπὸ τοιούτους ὅρους δὲν ἠδύνατο ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ γνωματεύσῃ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ὑπὲρ τῆς νομοθετικῆς κυρώσεως τοῦ ὑποβληθέντος εἰς αὐτὴν Κ. Χάρτου, ὅστις ἄλλως τε, πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ καὶ ἑτέρας ἐλλείψεις, ἰδίως ὑπὸ ἔποψιν διατάξεως τῆς ὕλης καὶ διατυπώσεως τῶν καθ' ἑκάστας διατάξεών του.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπεχείρησεν αὐτὴ νὰ τὸν ἀνασυντάξῃ ὑπὸ σκοπιμωτέραν διάταξιν καὶ νομικωτέραν διατύπωσιν, καθορίζουσα ἐν ταὐτῷ ἀκριβέστερον καὶ τὰς σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἁγίου Ὄρους. Εἰς τοῦτο δὲ προέβη αὐτὴ νομίζουσα ὅτι οἱ ἐνταῦθα ἀπεσταλμένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἁγίου Ὄρους θὰ ἠδύναντο νὰ προέλθωσιν ἀπ' εὐθείας εἰς συνεννοήσεις μετ' αὐτῆς διὰ τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις πρὸς ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, μεθ' ὃ θὰ ὑπεβάλλετο ὁ οὕτω πως ἐπεξεργασμένος Κ. Χάρτης εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου καὶ εἰς τὴν νομοθετικὴν κύρωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἀλλ' οἱ ἀντιπρόσωποι, στερούμενοι τοιαύτης ἐξουσιοδοτήσεως, ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ζητῶσιν ἑκάστοτε τὴν γνώμην τῆς ἐντολοδότιδός των Ἱ. Κοινότητος. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἐπῆλθε βραδύτης μεγάλη εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἕως οὗ, ἐκραγέντος τοῦ Πατριαρχικοῦ ζητήματος καὶ ἀδήλου ὄντος τοῦ χρόνου τῆς λύσεώς του, ἠναγκάσθη αὐτὴ νὰ παραιτηθῇ τῆς περαιτέρω ἐπεξεργασίας τοῦ Κ. Χάρτου καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν συνταξιν ἀφ' ἑνὸς μὲν σχεδίου ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, καθορίζοντος τά τε δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ κράτους, ἀφ' ἑτέρου δὲ σχεδίου νόμου, κυροῦντος τὸν Κ. Χάρτη, ὑπὸ τὰς ἀναγραφομένας ἐν αὐτῷ συμπληρώσεις.

Ἀμφότερα δὲ τὰ σχέδια ταῦτα ἀπεφάσισεν ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν, πρὸς κύρωσιν ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπῆλθε πλήρης συμφωνία περὶ αὐτῶν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, οἵτινες, τυχόντες ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτήσεως, συνυπέγραψαν αὐτά.

Τὸ Ψήφισμα

Προκειμένου ν' ἀναγνωρισθῶσιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος δίκαια καὶ προνόμια, ἐπιβεβλημένα μὲν εἰς τὸ Ἑλληνικόν κράτος διὰ διεθνῶν συνθηκῶν, παρεκκλί-

νοντα ὅμως ἐκ τῆς συνταγματικῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν «οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου», ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ διὰ ψηφίσματος, ἔχοντος συνταγματικὴν ἰσχύν.

Δι' αὐτοῦ πρέπει, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπ' αἰώνων καθεστώτων, τῶν ἐρειδομένων εἰς τὰ τυπικὰ τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, εἰς τὰ χρυσόβουλλα ἐκείνων καὶ τὰ σιγίλλια τούτων, εἰς τὰ σουλτανικὰ φιρμάνια, εἰς τοὺς Κανονισμοὺς καὶ καθόλου εἰς τὰ θέσμια καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, νὰ καθορισθῶσιν ὄχι μόνον τὰ δίκαια καὶ προνόμια αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ κυριαρχικὰ τοῦ κράτους δικαιώματα ἀπέναντί του, ὡς ἐξηκριβώθησαν αὐτὰ ἀνωτέρω.

Τοιουτοτρόπως μόνον θὰ ἐξασφαλίσωμεν τὸ ἀπ' αἰώνων καθεστὼς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐναντίον πάσης ἐξωτερικῆς οὐχ' ἧττον ἢ ἐσωτερικῆς ἀποπείρας πρὸς διατάραξιν καὶ ἀνατροπήν του, θὰ ἀποφύγωμεν δὲ καὶ τὴν δημιουργίαν ζητήματος μειονοτήτων ἐν Ἄθῳ. Διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐγερθῇ τοιοῦτο ζήτημα, ἐφ' ὅσον τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐξηκριβωμένα καὶ καθωρισμένα κατὰ τρόπον ὅλως ἀντικειμενικὸν καὶ ἀναντίλεκτον, ὡς ἐγένετο τοῦτο ὑφ' ἡμῶν, τηροῦνται ἀπαρασαλεύτως καὶ ἐξ ἴσου δι' ὅλους τοὺς μονάζοντας ἐν αὐτῷ, ἄνευ διακρίσεως τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς των.

Διὰ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος καθορίζονται τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ κράτους. Ἐν πρώτοις ἀναγνωρίζεται ὁλόκληρος ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω ὡς ἀποκλειστικὴ καὶ ἀναπαλλοτρίωτος ἰδιοκτησία τῶν εἴκοσιν ἐν αὐτῇ ἱερῶν μονῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς παραμένει ἀναλλοίωτος καὶ ἀνεπίδεκτος αὐξομοιώσεως, ὡς τοιαύτη δὲ ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ οὖσα «τμῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ κράτος αὐτοδιοίκητον, κατὰ τὸ ἀρχαῖον προνομακὸν καθεστώς», ὅπερ συνίσταται εἰς τοῦτο.

Ἡ διοίκησις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀνήκει εἰς τὰς εἴκοσιν αὐτοῦ μονάς, ὧν ἀντιπρόσωποι ἀπαρτίζουσι τὴν Ἱ. Κοινότητα, τὴν κεκτημένην πρὸς τῇ διοικητικῇ καὶ νομοθετικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' οὔτε αὐτὴ οὔτε ἄλλος τις δύναταί ποτε νὰ μεταβάλῃ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱεραρχικὴν τάξιν τῶν μονῶν καὶ τὰς σχέσεις μεταξὺ τούτων καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν σκητῶν, κελλίων, καλυβῶν κλπ., καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν αὐτῷ ἐγκαταβίωσιν μοναχοῦ ἑτεροδόξου ἢ σχισματικοῦ. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀπολαύει τελωνειακῶν καὶ φορολογικῶν πλεονεκτημάτων, καθοριζομένων κατ' ἀρχὴν μὲν διὰ τοῦ ψηφίσματος, ἐν ταῖς λεπτομερείαις δὲ διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ.

Ἀλλὰ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους δὲν ἀναιροῦσιν οὔτε τὰ δικαιώματα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ὑπὸ τὴν

ἄμεσον πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται αὐτὸ ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, οὔτε τὰ δικαιώματα τῆς Πολιτείας, ὑπὸ τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας διατελεῖ αὐτό. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο καὶ αὕτη συμπράττουσιν εἰς τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Ι. Κοινότητος διὰ τῆς συνεργασίας ἀντιπροσώπων των κατὰ τὴν σύνταξιν, ὡς πάλαι μέν ποτε τῶν τυπικῶν καὶ κανονισμῶν, νῦν δὲ τοῦ Κ. Χάρτου καὶ διὰ τῆς κυρώσεως αὐτῶν.

Ἡ Πολιτεία ἰδίως ἐπιφυλάττει εἰς ἑαυτὴν τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην ἐπὶ πλημμελημάτων καὶ κακουργημάτων, προσέτι δὲ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, ἐνεργουμένην δι' ἀντιπροσώπου της ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὅστις ὢν ἐντεταλμένος τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν συμπράττει μετὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ ἐκτελεῖ διὰ τῶν ὀργάνων του τὰς νομίμως ἐκδιδομένας καὶ κεκηρυγμένας ἐκτελεστὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, ἐποπτεύων τὴν τήρησιν τοῦ Κ. Χάρτου. Οὕτω πως συνδυάζονται διὰ τοῦ ψηφίσματος τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Ἁγ. Ὄρους πρὸς τὰ κυριαρχικὰ τῆς Πολιτείας δικαιώματα.

Τὸ σχέδιον Νόμου, δι' οὗ προτείνεται ἡ κύρωσις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου

Αἱ ἐλλείψεις τοῦ Κ. Χάρτου, αἱ καταδειχθεῖσαι ἀνωτέρω, ἔπρεπε ἀναγκαίως διὰ τοῦ νόμου, τοῦ κυροῦντος αὐτόν, ν' ἀναπληρωθῶσι καὶ δὴ κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τὴν κανονικὴν διοίκησιν, μάλιστα δὲ τὴν ἀκεραίαν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.

Ἡ τελευταία αὐτὴ ἐξακολουθεῖ ἔτι καὶ νῦν ἀπονεμομένη κατὰ τρόπον ἀρχέγονον καὶ ἄνευ ὡρισμένων δικαστικῶν ἐγγυήσεων, κατὰ τὴν γνωστὴν ῥήτραν τοῦ τυπικοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, καθ' ἣν πρέπει νὰ κρίνωσιν οἱ δικασταὶ «μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀληθείας, προσωποληψίας τε πάσης ἐκτὸς καὶ δωροληψίας». Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ῥήτρα εὐκόλως παραδίδεται εἰς λήθην ἐν τῇ δίνῃ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ συμφερόντων.

Διὰ τοῦτο ἐπάναγκες ἐνόμισεν ἡ Ἐπιτροπὴ ν' ἀναγράψῃ ἐν τῷ σχεδίῳ νόμου στοιχειώδεις τινὰς δικονομικὰς ἐγγυήσεις, τὰς ὁποίας, εἴπέρ ποτε καὶ ἄλλοτε, τὴν σήμερον καθιστᾷ ἀπαραιτήτους ἡ ἀπό τινος κλονισθεῖσα παρὰ πολλοῖς μοναχοῖς πεποίθησις εἰς τὴν δικαστικὴν συνείδησιν ὄχι μόνον τῶν μοναστηριακῶν συνάξεων καὶ γεροντιῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἱ. Κοινότητος, προσέτι δὲ ἡ ὀξύτης, τὴν ὁποίαν τελευταῖον προσέλαβεν ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν διαφόρων μοναχικῶν τάξεων καὶ ἰδίως μεταξὺ τῶν μονῶν καὶ τῶν ὑποτελῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν.

Πρωτίστως δ' ἔπρεπε ν' ἀναγραφῶσιν ἐν τῷ νόμῳ, τῷ κυροῦντι τὸν Κ. Χάρτην οἱ στοιχειωδέστατοι τῶν κανόνων, καθ' οὓς «οὐδεὶς δικάζεται ἀνήκουστος, οὐδεμία ποινὴ ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ἢ ἱεροῦ κανόνος θεμελιοῦντος αὐτὴν καὶ οὐδεὶς στερεῖται ἄκων τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ».

Μετὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπέστησε τὴν προσοχήν της ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει δικαστικῶν ἐξουσιῶν, καθορίζουσα σαφῶς τὴν δικαιοδοσίαν ἑκάστης αὐτῶν ὡς ἑξῆς:

1) Πάντα τὰ πειθαρχικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ παραπτώματα πρέπει νὰ δικάζωνται πρωτοβαθμίως μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων μοναστηριακῶν συνάξεων καὶ γεροντιῶν, κατ' ἔφεσιν δὲ ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος.

2) Τὰ ἀδικήματα τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου δέον νὰ ἐξακολουθήσουν ὑπαγόμενα εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια, πλὴν τῶν πταισμάτων, δι' ἃ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἁρμόδιαι αἱ μὲν μοναστηριακαὶ συνάξεις καὶ γεροντίαι, ἐφόσον διαπράττονται ἐν τῇ περιοχῇ τῶν μονῶν, ἡ δὲ Ἱερὰ Ἐπιστασία, ἐφόσον αὐτὰ διαπράττονται ἐν Καρυαῖς. Τὴν ἐπὶ τῶν πταισμάτων ἐξαίρεσιν ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ ἐπιβεβλημένην, τὸ μὲν διότι εἶναι δύσκολον καὶ ἄδικον νὰ σύρωνται οἱ μοναχοὶ μακρὰν δι' ἀσημάντους αἰτίας, τὸ δὲ διότι ἡ ἀναρμοδιότης τῶν ἐγχωρίων μοναχικῶν ἀρχῶν ἵνα ἐπιληφθῶσι τοιούτων παραβάσεων, θὰ ἐμείου τὸ κῦρος αὐτῶν. Ἡ ἔφεσις ἐπὶ περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται αὐτὴ ὑπὸ τῆς κοινῆς ποινικῆς δικονομίας, θὰ δικάζεται ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος.

3) Αἱ ἀστικαὶ διαφοραί, εἰς ἃς ἀναγκαίως περιλαμβάνονται καὶ αἱ μεταξὺ μονῶν ὁριακαὶ τοιαῦται, ὡς καὶ αἱ μεταξὺ μονῶν καὶ ἐξαρτημάτων πολύμορφοι ἐκ τῶν ὁμολόγων διαφοραί, δέον νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν Ἱ. Κοινότητα, ὡς πρωτοβάθμιον δικαστήριον. Ἄλλοτε, ἐν τῇ ἀοριστίᾳ τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας, ἐπὶ διαφορῶν μεταξὺ μονῆς καὶ ἐξαρτήματος ἀπεφαίνετο πολλάκις κατὰ πρῶτον βαθμὸν ἡ οἰκεία μονή, ὅπερ καθιεροῦται καὶ διὰ τοῦ Κ. Χάρτου. Τοῦτο ὅμως πρέπει τώρα νὰ ἐκλίπῃ, διότι δὲν δύναται νὰ δικάζῃ ἑαυτὴν ἡ μονή· ἡ καθιέρωσις δὲ τοιαύτης ἀρχῆς θὰ ἐκλόνιζε παντάπασι τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ὑποτελῶν μοναχικῶν τάξεων ἐπὶ τὸν Κ. Χάρτην.

Μείζονας δυσχερείας παρουσιάζει τὸ ζήτημα τῆς κατ' ἔφεσιν ἐκδικάσεως τῶν ἀνωτέρω διαφορῶν. Κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε κρατήσαντα, αἱ προφυγαὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἤγοντο ἐνώπιον τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου καὶ τῆς παρ' αὐτῷ Ἱ. Συνόδου. Ἀμφίβολον τυγχάνει, ἐὰν ὁ χαρακτὴρ τῶν προσφυγῶν τούτων εἶναι ὁ τῆς ἐφέσεως, ἢ τῆς ἀναιρέσεως. Πιθανώτερον φαίνεται ὅτι αὐταὶ ἦσαν μᾶλλον ἐφέσεις, διότι τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον ἐπελαμβάνετο κυρίως τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ἀπετέλουν ὅμως ἐνίοτε τρίτον βαθμόν, διότι πλειστάκις καὶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν παραπτω-

μάτων καὶ ἐπὶ διαφορᾶς μονῆς τινὸς πρὸς ἐξάρτημα αὐτῆς, κατὰ τελευταῖον βαθμὸν ἀπεφαίνετο τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον, μετὰ προηγηθείσας ἀποφάσεις τῆς οἰκείας μονῆς καὶ τῆς Ἱ. Κοινότητος.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ διατήρησις τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἐπὶ τῶν ἁγιορειτικῶν ὑποθέσεων, ὅσον δήποτε καὶ ἂν εἶναι εὐκταία, ἀποβαίνει ὅμως προβληματικὴ ὑπὸ τὰς ἐνεστώσας συνθήκας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνόμισεν ὅτι ὁ μόνος τρόπος ἀποφυγῆς τῶν συνεπειῶν τῆς τοιαύτης περιπτώσεως θὰ ἦτο ὁ διορισμὸς ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἐξαρχίας ἐκ τριῶν μητροπολιτῶν, ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ προκαθημένων τῆς ἐκτάκτου δισενιαυσίας εἰκοσαμελοῦς Συνάξεως, ἥτις ἀποτελουμένη ἐκ τῶν καθηγουμένων τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν θὰ δικάζῃ τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Κοινότητος, παριστάμενου εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ ἀνωτάτου τούτου δικαστηρίου καὶ ἐκτελοῦντος χρέη ἐπιτρόπου τοῦ νόμου τοῦ Διοικητοῦ.

Τοιαῦται εἶναι ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς αἱ προτεινόμεναι διὰ τοῦ σχεδίου νόμου ἀναπληρώσεις τῶν ἐλλείψεων τοῦ Κ. Χάρτου, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, τὰς ὁποίας ἀπεδέχθησαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τούτου.

Ἡ σημερινὴ ἀποστολὴ τοῦ Ἁγίου Ὄρους

Οἱ Ἕλληνες μοναχοί, πλὴν τοῦ ἀρχικοῦ προορισμοῦ των, καθ' ὃν αὐτοὶ ἀπαρνούμενοι τοὺς οἰκείους των καὶ τὸν κόσμον καθόλου, ἀφωσιοῦντο εἰς τὴν προσευχὴν καὶ νηστείαν, ἐξετέλεσαν καὶ ἕτερον προορισμόν, καθαρῶς ἐθνικόν. Καθ' ὃν χρόνον ἀλλεπάλληλοι βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαὶ ἠρήμωσαν τὴν ὕπαιθρον χώραν τῆς Ἑλλάδος καὶ διηυκόλυναν εἰς ἄλλους ἐπήλυδας λαοὺς τὴν ἐγκατάστασιν ἐν αὐτῇ, οἱ Ἕλληνες μοναχοὶ ἀνέλαβον καὶ κατώρθωσαν ὄχι μόνον νὰ ἐκχριστιανίσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξελληνίσουν αὐτοὺς καὶ νὰ σώσουν οὕτω τὸν Ἑλληνισμὸν ἐκ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεξε τότε.

Εἰς τοῦτο ὀφείλονται αἱ πολλαὶ μοναὶ ἐν Ἑλλάδι, αἵτινες καὶ ὑπὸ τὴν μακραίωνα δουλείαν ἀπέβησαν κέντρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, παρασκευάσασαι ἐν πολλοῖς τὴν ἡμετέραν ἐθνεγερσίαν. Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐργασίᾳ ἐπρωτοστάτησαν οἱ Ἁγιορεῖται, περιοδεύοντες τότε τὰς ὑποδούλους Ἑλληνικὰς χώρας ὡς πνευματικοί, καὶ ἀναζωπυροῦντες ὁμοῦ μετὰ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ τώρα ἀκόμη, ὡς ἁπλοῖ πνευματικοί, ἀσκοῦσιν αὐτοὶ ἐπιρροὴν μεγάλην, ὡς μαρτυροῦσι διάφο-

ρα νωπὰ παραδείγματα ἐν μέσαις Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ θὰ ἦτο ἡ ἐπίδρασίς των πολὺ μεγαλυτέρα, ἐὰν εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀρετήν, ὑφ' ὧν αὐτοὶ περικοσμοῦνται ἀνέκαθεν, προσέθετον τώρα καὶ τὴν μόρφωσιν καὶ ἐξήρχοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ὡς κήρυκες τοῦ θείου λόγου.

Ἀλλ' ὅπως γίνῃ τοῦτο, εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ ἀνασυσταθῇ ἡ Ἀθωνιὰς Σχολή, οὐχὶ πρὸς ἁπλῆν μετάδοσιν γενικῆς μορφώσεως καὶ ταύτης στοιχειώδους, ὡς νῦν, ἀλλὰ πρὸς πλήρη θεολογικὴν ἐκπαίδευσιν, πρὸς καταρτισμὸν ἰδίως ἱεροκηρύκων, ἐμφορουμένων ἁγνοῦ ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Οὕτω πως μόνον θὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν παροῦσαν ῥαστώνην καὶ ἀκηδίαν τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μοναχικοῦ βίου καὶ θὰ ἀποβῇ οὗτος κέντρον πνευματικῆς ζωῆς. Οὕτω πως θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ καλλιεργηθῶσιν ὄχι μόνον ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ τὰ γράμματα καθόλου καὶ αἱ τέχναι, αἱ σχετιζόμεναι ἰδίως μὲ τὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον, ἱδρυομένης σὺν τῷ χρόνῳ Ἀκαδημίας, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς δημοσίευσιν τῶν ἀξίων λόγου χειρογράφων, τῶν κατακειμένων εἰς εἴκοσι καὶ πλέον βιβλιοθήκας ἐν Ἄθῳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς καλλιεργίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τῆς ἁγιογραφίας καὶ ξυλογλυπτικῆς.

Ταῦτα πάντα θὰ κατορθωθῶσι βεβαίως, ἂν λυθῇ κατ' εὐχὴν τὸ ζήτημα τῶν ἁγιορειτικῶν μετοχίων ἐν τῇ Χαλκιδικῇ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀπαλλοτριουμένων αὐτῶν δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας, καθ' ἣν θὰ κατεβάλλετο ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ σημερινὴ αξία των, εἴτε τοῖς μετρητοῖς, εἴτε διὰ χρεωγράφων, ἐξασφαλιζομένου ὡρισμένου ἐτησίου εἰσοδήματος εἰς τὰς ἰδιοκτητρίας μονάς. Τοιουτοτρόπως οἱ Ἁγιορεῖται δὲν θὰ περισπῶνται εἰς ἔργα ἀλλότρια τοῦ προορισμοῦ των, καλλιεργοῦντες ἀγροτικὰ κτήματα ἐκτὸς τῆς χερσονήσου τοῦ Ἄθω.

Δύνανται αὐτοὶ νὰ περιορισθῶσιν εἰς μόνην τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν πλουσιωτάτων δασῶν τῆς χερσονήσου τοῦ Ἄθω, ἅτινα καλῶς φυλαττόμενα καὶ συστηματικῶς ὑλοτομούμενα ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων διαχειριστικῶν σχεδίων, θ' ἀπέβαινον πηγὴ πλούτου δι' αὐτούς. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ἡ μὲν φύλαξις αὐτῶν ν' ἀνατεθῇ εἰς νέους μοναχούς, μορφουμένους ἐπὶ 5-6 μῆνας ἐπιτοπίως, ἡ δὲ διαχείρισις εἰς μοναχοὺς ἐπίσης, ἐκπαιδευομένους εἰς δασολογικήν τινα σχολήν.

Τοιουτοτρόπως τὸ Ἅγιον Ὄρος θὰ ἔχῃ τοὺς ἀναγκαίους πόρους πρὸς συντήρησιν τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς, τῆς Ἀκαδημίας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν καὶ πρὸς ἵδρυσιν τυπογραφείου διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις αὐτοῦ κατακειμένων ἀνεκδότων συγγραμμάτων, πρὸς τούτοις δὲ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων καὶ ἑνὸς ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ.

Οὕτω πως μόνον τὸ Ἅγιον Ὄρος θὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὸν ἐμπρέποντα τὴν σήμερον προορισμόν του καὶ θὰ καταστῇ, ὡς πάλαι ποτέ, καὶ νῦν τὸ προπύργιον τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας. Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ συνδράμωσιν αὐτῷ ἐκ παντὸς τρόπου καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία. Ἀλλ' ὀφείλουσι προηγουμένως ν' ἀποδείξωσιν ἐμπράκτως αὐτοὶ οἱ Ἁγιορεῖται ὅτι ἔλαβον πλέον ἀπόφασιν ὁριστικὴν καὶ ἀμετάθετον, ἵνα φανῶσιν ἀντάξιοι τῆς σημερινῆς ἀποστολῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου, μὴ καθυστεροῦντες ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τῶν μοναχῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀρετήν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν ν' ἀναδειχθῶσιν αὐτοὶ ὑπέρτεροι ἐκείνων.

Καὶ θ' ἀναδειχθῶσι βεβαίως τοιοῦτοι, ἂν ἐπανερχόμενοι αὐτοὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον μοναχικὸν βίον, ὡς διεμόρφωσαν αὐτὸν καὶ ἄλλοι, μάλιστα δὲ ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ Ἀθανάσιος ὁ ἐν τῷ Ἄθῳ, ἀποσκορακίσωσιν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν τὰς ἔριδας καὶ τὰς διαμάχας, εἰς ἃς νῦν κατατρίβονται, καὶ ἀφοσιωθῶσιν ἐφεξῆς ἐν ἀγάπῃ, ὁμονοίᾳ καὶ αὐταπαρνήσει εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου προορισμοῦ, ὅστις διανοίγεται νῦν ἐνώπιόν των.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Μαρτίου 1925

Ὁ Πρόεδρος καὶ Εἰσηγητὴς
ΑΘ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ

Τὰ Μέλη
Δ. ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΣ
ΑΜ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΙΩ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
ΑΛ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩ. ΤΡΑΚΑΣ

9. Σχέδιον Ψηφίσματος περὶ τῶν προνομίων καὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους (1925)

Ἄρθρον 1ον

Ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω, ἀπὸ τῆς Μεγάλης Βίγλας καὶ ἑξῆς, ἀποτελοῦσα τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγ. Ὄρους, εἶναι κατὰ τὸ ἀρχαῖον τούτου προνομιακὸν καθεστὼς αὐτοδιοίκητον τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, οὗτινος ἡ κυριαρχία παραμένει ἄθικτος ἐπ' αὐτοῦ. Ἐξ ἀπόψεως πνευματικῆς διατελεῖ τὸ Ἁγ. Ὄρος ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πάντες οἱ μονάζοντες ἐν αὐτῷ ἀποκτῶσι τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἅμα τῇ προσλήψει αὐτῶν ὡς δοκίμων ἢ μοναχῶν ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως.

Ἄρθρον 2ον

Τὸ Ἁγ. Ὄρος διοικεῖται κατὰ τὸ καθεστὼς αὐτοῦ ὑπὸ τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν του, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι κατανενεμημένη ὁλόκληρος ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω καὶ διατελεῖ ἀναπαλλοτρίωτον τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Ἡ διοίκησις ἀσκεῖται δι' ἀντιπροσώπων τῶν ἱερῶν μονῶν του, ἀποτελούντων τὴν Ἱ. Κοινότητα. Οὐδεμία ἀπολύτως μεταβολὴ ἐπιτρέπεται τοῦ διοικητικοῦ συστήματος ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μονῶν τοῦ Ἁγ. Ὄρους, οὐδὲ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως καὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὰ ὑποτελῆ των ἐξαρτήματα, ἀπαγορεύεται δὲ ἡ ἐγκαταβίωσις ἐν αὐτῷ ἑτεροδόξων ἢ σχισματικῶν.

Ἄρθρον 3ον

Ὁ λεπτομερὴς καθορισμὸς τῶν ἁγιορειτικῶν καθεστώτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας αὐτῶν γίνεται διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἁγ. Ὄρους, ὅν, συμπράττοντος τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Κράτους, συντάττουσι μὲν καὶ ψηφίζουσιν αἱ εἴκοσιν ἱεραὶ μοναί, κυροῦσι δὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν ἁγιορειτικῶν καθεστώτων τελεῖ, ὡς πρὸς μὲν τὸ πνευματικὸν μέρος ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς πρὸς δὲ τὸ διοικητικὸν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Κράτους, εἰς ὃ ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ ἡ διαφύλαξις τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

Ἄρθρον 4ον

Αἱ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἄρθροις 1 καὶ 3 ἐξουσίαι τοῦ Κράτους ἀσκοῦνται διὰ Διοικητοῦ, οὗτινος τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Ἱ. Κοινότητος ἀσκουμένη δικαστικὴ ἐξουσία καὶ τέλος τὰ τελωνειακὰ καὶ φορολογικὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ἁγ. Ὄρους καθορίζονται διὰ νόμου.

10. Σχέδιον Νομοθετικοῦ Διατάγματος περὶ κυρώσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου (1925)

Ἄρθρον 1ον

Κυροῦται ὁ προσηρτημένος «Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω», ὑπὸ χρονολογίαν 10 Μαΐου 1924, ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκτάκτου διπλῆς Συνάξεως τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν, καὶ ἐγκριθεὶς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται πρὸς τὰς ἀκολούθους διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Πλεονεκτήματα καὶ ἀσυδοσίαι Ἁγίου Ὄρους

Ἄρθρον 2ον

Τὸ Ἅγιον Ὄρος κέκτηται πλεονεκτήματα τελωνειακὰ καὶ φορολογικά.

α΄) Τὰ τελωνειακὰ συνίστανται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν εἰς αὐτὸ διὰ τὰς μονὰς καὶ τὰ λοιπὰ ἱδρύματα του (σκήτας, κελλία κλπ.) οἱωνδήποτε εἰδῶν μέχρι χιλίων μεταλλικῶν δραχμῶν ἀξίας δι' ἕκαστον μοναχόν. Ὁ ἔλεγχος τῆς ἀτελείας ταύτης καθορισθήσεται δι' εἰδικῆς συμφωνίας μεταξὺ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

β΄) Τὰ φορολογικὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1) Τὰ ἐν Ἄθῳ παραγόμενα προϊόντα ἀπαλλάσσονται παντὸς φόρου ἐγγείου καθαρᾶς προσόδου, ἢ ἄλλου ἀμέσου τοιούτου.

2) Ἡ μεταβίβασις καὶ τὰ εἰσοδήματα πάσης περιουσίας, εὑρισκομένης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἀπαλλάττονται παντὸς φόρου. Τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπολαύουσι καὶ οἱ χειροτέχναι, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἐπαγγελλόμενοι τὴν ἐμπορίαν ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

3) Οἱ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐγκαταβιοῦντες μοναχοὶ ἀπαλλάσσονται τῶν φόρων καταναλώσεως ἐπὶ τῶν ἐπιτοπίως παραγομένων καὶ καταναλισκομένων προϊόντων των, ἐκτὸς τῶν φόρων καταναλώσεως καπνοῦ, πυρίτιδος καὶ λοιπῶν

ἐκρηκτικῶν ὑλῶν καὶ τῶν μονοπωλιακῶν εἰδῶν. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς ἀτελοῦς καταναλώσεως αὐτῶν καθορισθήσεται δι' εἰδικῆς συμφωνίας μεταξὺ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

4) Πᾶσαι αἱ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συμβάσεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν παραχώρησιν δικαιωμάτων ἐπὶ ἀκινήτων, ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους κειμένων, συντασσόμεναι ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων μοναστηριακῶν ἀρχῶν, ἢ τῆς Ἱ. Κοινότητος, ἀπαλλάσσονται τελῶν χαρτοσήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ἡ Διοίκησις τοῦ Ἁγίου Ὄρους

Ἄρθρον 3ον

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διορίζεσαι Διοικητὴς ὅστις, ἔχων βαθμὸν καὶ μισθὸν νομάρχου καὶ ὑπαγόμενος εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐποπτεύει, πλὴν τῶν ζητημάτων δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, καὶ τὴν τήρησιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ἐφελκύων τὴν προσοχὴν τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐπὶ τῶν παραβάσεων οἱασδήποτε μοναχικῆς ἐν τῷ Ὄρει ἀρχῆς. Ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας ὀφείλει αὐτὸς ν' ἀποταθῇ εἰς τὸ ἁρμόδιον ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον, συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὁδηγίας τούτου.

Ἄρθρον 4ον

Ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐνασκῶν τὴν ἐπὶ τῆς τηρήσεως τῶν καθεστώτων ἐποπτείαν, ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ τῶν λοιπῶν μοναχικῶν ἀρχῶν, ἀλληλογραφῶν μετ' αὐτῶν. Παρακάθηται δὲ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Κοινότητος, ὁσάκις κληθῇ ὑπ' αὐτῆς, τῆς προσκλήσεως οὔσης ὑποχρεωτικῆς, ἐὰν ἡ πρὸς τοῦτο αἴτησις διατυπωθῇ ἐν συνεδριάσει ὑπὸ ὀκτὼ τουλάχιστον ἀντιπροσώπων· ἀλλ' ἔχει συμβουλευτικὴν μόνον ψῆφον.

Τὸν Διοικητήν, ἀπόντα ἢ κωλυόμενον, ἀναπληροῖ ὁ παρ' αὐτῷ γραμματεύς.

Ὁ Διοικητὴς, ἐντέλλεται πρὸς τὰ ὑπ' αὐτὸν ὄργανα τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῶν μοναχικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἐκτέλεσις γίνεται πάντοτε ἐπὶ παρουσίᾳ ἑνὸς Ἐπιστάτου. Ἐπὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων νομίμως ἐκδεδομένων καὶ κεκηρυγμένων ἐκτελεστῶν, ὁ Διοικητὴς δὲν δύναται νὰ ἐπεμβαίνῃ.

Ἄρθρον 5ον

Ὁ Διοικητὴς ἔχει ὑπὸ τὰς ἀμέσους μὲν διαταγὰς αὐτοῦ τὴν δημοσίαν δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς Διοικήσεως, ἀσκεῖ δ' ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους τὴν ἐξουσίαν Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Διοικήσεως ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς γραμματέως μὲ βαθμὸν εἰσηγητοῦ καὶ ἑνὸς ἀκολούθου.

Ὁ ὀργανισμὸς τῆς Διοικήσεως κανονισθήσεται διὰ Διατάγματος[173].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Δικαιώματα διπλῆς δισενιαυσίας Συνάξεως

Ἄρθρον 6ον

Ἡ ἕκτακτος 20μελὴς Σύναξις, ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 43ον τοῦ κυρουμένου Καταστατικοῦ Χάρτου συνερχομένη αὐτοδικαίως δὶς τοῦ ἔτους ἐν Καρυαῖς, μετὰ τὴν τυπικὴν πρόσκλησιν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἀποτελουμένη δ' ἐκ προϊσταμένων καὶ καθηγουμένων τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν, πλὴν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας της, ἀσκουμένης ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 7 παράγρ. 3 τοῦ παρόντος, δικαιοῦται νὰ ψηφίσῃ κανονιστικὰς διατάξεις μὴ ἀντικειμένας πρὸς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην. Αἱ διατάξεις αὗται, κοινοποιούμεναι τῷ Διοικητῇ, ἐπικυροῦνται ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, πλὴν τῶν καθαρῶς πνευματικῆς φύσεως, αἵτινες ἀνακοινοῦνται πρὸς ἔγκρισιν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει

Ἄρθρον 7ον

Ἡ δικαιοσύνη ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀπονέμεται, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις καὶ τὰς ὁριακὰς ἢ ἐκ τῶν ὁμολόγων οἱασδήποτε διαφοράς,

173. Τὸ προσωπικὸν τῆς Διοικήσεως λαμβάνεται ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν: συμπλήρωση Τσάμη.

ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν συνάξεων καὶ γεροντιῶν, τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῆς Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μετὰ τῆς δισενιαυσίας Συνάξεως.

Ἐπὶ ἀδικημάτων τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ νόμου, πλὴν τῶν πταισμάτων, ἁρμόδια εἶναι τὰ ἐν Θεσσαλονίκῃ ποινικὰ δικαστήρια.

Οὐδεὶς δικάζεται ἀνήκουστος, οὐδεμία ποινὴ ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ἢ ἱεροῦ κανόνος θεμελιοῦντος αὐτήν, καὶ οὐδεὶς στερεῖται ἄκων τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ.

Ἄρθρον 8ον

Αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις αἱ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐκδιδόμεναι ἐκτελοῦνται διὰ διαταγῆς τοῦ ἐν Ἁγ. Ὄρει Διοικητοῦ καὶ διὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὀργάνων, συμπράττοντος ἑνὸς τῶν Ἐπιστατῶν. Ὁ Πρωτεπιστάτης ἀπαλλάσσεται τῆς τοιαύτης συμπράξεως.

Αἱ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου ποιναὶ ἐκτελοῦνται ἄνευ παρεμβάσεως τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς, κοινοποιοῦνται ὅμως πάντοτε εἰς αὐτήν.

Ἄρθρον 9ον

Ἡ ἁγιορειτικὴ δικαστικὴ ἁρμοδιότης κανονίζεται ὡς ἀκολούθως:

1) Αἱ μοναστηριακαὶ συνάξεις καὶ γεροντίαι κανονικῶς συγκεκροτημέναι καὶ προεδρευόμεναι δικάζουσι πρωτοδίκως:

α') Πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πειθαρχικὰ παραπτώματα τῶν τε ἀδελφῶν τῆς μονῆς καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς.

β') Τὰς ἀστυνομικὰς καὶ ἀγορανομικὰς παραβάσεις καὶ τὰ πταίσματα, τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς μονῆς διαπραττόμενα.

γ') Τὰς μεταξὺ δύο ἐξαρτημάτων τῆς οἰκείας μονῆς ὁριακὰς ἢ ἄλλας διαφοράς.

2) Ἡ Ἱερὰ Κοινότης δικάζει.

Πρωτοδίκως:

Πάσας τὰς ὁριακὰς μεταξὺ τῶν ἱερῶν μονῶν διαφορὰς ὡς καὶ τὰς μεταξὺ μονῆς τινὸς καὶ ἐξαρτήματος αὐτῆς οἱασδήποτε ἐκ τῶν ὁμολόγων τοιαύτας, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς μεταξὺ ἐξαρτημάτων δύο ἢ πλειόνων μονῶν διαφοράς.

Κατ' ἔφεσιν:

Τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν μοναστηριακῶν γεροντιῶν καὶ συνάξεων.

Τὰ ἐν Καρυαῖς διαπραττόμενα πταίσματα δικάζονται ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας.

3) Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Κοινότητος δικάζονται ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου. Δύναται οὐχ' ἧττον διὰ κανονικῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ν' ἀναθέσῃ ἐπ' ἀόριστον καὶ μέχρις ἀντιθέτου συνοδικῆς ἀποφάσεως τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἐφέσεων τούτων εἰς δικαστήριον, ὅπερ ἀπαρτίζει Ἐξαρχία ἐκ τριῶν μητροπολιτῶν τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἐντεταλμένων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 43 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἔκτακτος δισενιαυσία 20μελὴς Σύναξις, ἡ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν καθηγουμένων καὶ προϊσταμένων τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τῆς ἐκτάκτου Συνάξεως ἀποκλείονται οἱ τακτικοὶ παρὰ τῇ Ἱ. Κοινότητι ἀντιπρόσωποι, οἱ ἀποτελέσαντες μέλη τῆς Ἱ. Κοινότητος κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κρινομένων ὑποθέσεων, ἀναπληρούμενοι δι' ἄλλων ἀντιπροσώπων ὁριζομένων ὑπὸ τῶν οἰκείων μονῶν.

Ἡ Ἐξαρχία τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου προκάθηται τοῦ οὕτωσὶ συγκεκροτημένου δικαστηρίου, οὗτινος προεδρεύει ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἐξάρχων μητροπολιτῶν κατὰ τὰ κρατοῦντα ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ.

Ὁ Διοικητὴς παρακάθηται ἀπαραιτήτως κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, ἐκτελῶν χρέη ἐπιτρόπου τοῦ νόμου.

Ἐν περιπτώσει συνοδικῆς ἀποφάσεως ἀνατιθείσης[174] τὴν εκδίκασιν τῶν ἐφέσεων εἰς τὸ κατὰ τὸν ἀριθ. 3 τοῦ παρόντος δικαστήριον, ἡ ὡς ἄνω Ἐξαρχία καλεῖται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος, ὁσάκις ὑπάρχουσιν ὑποθέσεις πρὸς συζήτησιν, ἐγκαίρως δέ, ὥστε νὰ παρευρίσκεται εἰς Ἅγ. Ὄρος κατὰ τὰς κατὰ τὸ ἄρθρον 43ον τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τακτὰς ἡμέρας τῆς αὐτοδικαίως συνερχομένης ἐκτάκτου Συνάξεως.

Τὰ ἔξοδα τῆς Ἐξαρχίας βαρύνουσι τὸ κοινὸν ταμεῖον τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μονῶν, οὐδέποτε δὲ δύναται νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς ἕκαστον ἡττώμενον διάδικον ἐν ἀναλογίᾳ μείζονι τοῦ ἑνὸς δεκάτου.

Ἄρθρον 10ον

Ἐνώπιον τοῦ κατὰ τὴν παράγρ. 3 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου δικαστηρίου δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναθεώρησις καὶ τῶν κατ' ἔφεσιν ἐκδεδομένων ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Κοινότητος, διὰ ψευδῆ ἑρμηνείαν ἢ κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἁγ. Ὄρους, τῶν καθεστώτων αὐτοῦ, τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν νόμων, ὡς καὶ διὰ παράβλεψιν οὐσιωδῶν στοιχείων κατὰ τοὺς δύο κατωτέρους βαθμούς.

---

174. ἀναθετούσης: Τσάμης.

Ἄρθρον 11ον

Οὐδεὶς μοναχὸς δύναται νὰ μετάσχῃ ὡς μέλος τοῦ εἰς δικαστήριον συγκροτουμένου σώματος (συνάξεως, γεροντίας, Ἱ. Κοινότητος ἢ ἐκτάκτου Συνάξεως κλπ.) ἐφ' ὅσον εἶναι διάδικος ἢ μηνυτής, ἔχει ἄμεσον ἢ ἔμμεσον συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως, ἢ ἰδιαιτέραν σχέσιν ἐξαρτήσεως μέ τι τῶν διαδίκων προσώπων ἢ ἱδρυμάτων, ἢ ἐχρησίμευσεν ὡς μάρτυς ἢ πραγματογνώμων, ἢ προαπεφήνατο ὁπωσδήποτε κρίσιν ἐπὶ τῆς δικαζομένης ὑποθέσεως ἢ διαφορᾶς.

Οἱ λόγοι οὗτοι τῆς ἐξαιρέσεως προβάλλονται εἰς πᾶν στάδιον τῆς διαδικασίας ὑπὸ τῶν διαδίκων, ἐξεταζόμενοι δὲ καὶ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ δικάζοντος σώματος ἀφορῶσι ἀδιακρίτως τούς τε ἀδελφοὺς τῶν μονῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν καὶ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ παντὸς προσώπου εἰς ὃ ἀνατίθεται οἱαδήποτε ἀνάκρισις, εἰσήγησις ἢ ἄλλη προδικαστικὴ πρᾶξις.

Ἄρθρον 12ον

Ἀποφάσεις ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν συνάξεων ἐκδιδόμεναι καὶ ἐπιβάλλουσαι περιορισμὸν ἐν τῇ μονῇ ἢ ἐξαρτήματα αὐτῆς, ἢ ἀποκλεισμὸν ἀπὸ τῶν συνεδριῶν τῆς οἰκείας συνάξεως οὐχὶ μείζονα τοῦ τριμήνου, ἐν ἑκάστῃ περιπτώσει εἶναι ἀνέκκλητοι.

Ἄρθρον 13ον

Ἐὰν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ἢ πειθαρχικῶν παραβάσεων αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ παραμελήσουν τὴν τήρησιν τῶν προθεσμιῶν τῶν ἄρθρων 73-74 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐφεσιβλήτου ἀποφάσεως ἀναστέλλεται μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῶν ὡς ἄνω προθεσμιῶν.

Ἄρθρον 14ον

Ἐν τῇ διαδικασίᾳ ἐπὶ ὁριακῶν ἢ ἐκ τῶν ὁμολόγων διαφορῶν τοῦ ἄρθρου 9 παράγρ. 2 τοῦ παρόντος ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς:

Ἄρθρον 15ον

Ἡ δίκη εἰσάγεται πάντοτε δι' ἐγγράφου αἰτήσεως ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου. Τοῦτο ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς αἰτήσεως ὁρίζει τὴν δικάσιμον διὰ πράξεως, καθ' ἣν οἱ διάδικοι καλοῦνται ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας.

Ἄρθρον 16ον

Ἡ ὁρίζουσα τὴν δικάσιμον πρᾶξις δέον νὰ ἐπιδοθῇ ὀκτὼ τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δικασίμου· παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης δύναται νὰ δοθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, κατ' οἰκείαν κρίσιν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἀποστάσεων καὶ τῆς δυσχερείας τῶν συγκοινωνιῶν.

Ἄρθρον 17ον

Ὁ νομίμως κληθεὶς διάδικος, μὴ ἐμφανιζόμενος κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν δικάσιμον, δικάζεται ἐρήμην ἐπὶ προσαγωγῇ τοῦ οἰκείου ἀποδεικτικοῦ ἐπιδόσεως.

Ἄρθρον 18ον

Τὸ δικαστήριον ἀκοῦσαν τῶν διαδίκων ὁρίζει εἰσηγητήν, ὅστις συλλέγων πάντα τὰ στοιχεῖα καὶ ἔγγραφα καταρτίζει καὶ μελετᾷ τὴν σχετικὴν δικογραφίαν, συντάσσων τὴν περὶ αὐτῆς ἔκθεσίν του.

Ἄρθρον 19ον

Διὰ τὸν εἰσηγητὴν ἰσχύουσιν αἱ ἐξαιρέσεις τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου καὶ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ παρόντος Νόμου. Εἰδικῶς ἐπὶ διαφορῶν μεταξὺ μονῆς καὶ ἐξαρτήματος αὐτῆς εἰσηγητὴς δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ ἀντιπρόσωπος ἢ μοναχὸς τῆς ἐνδιαφερομένης μονῆς.

Ἄρθρον 20ον

Τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ διεξαγομένην ἀποδεικτικὴν διαδικασίαν δικαιοῦνται νὰ παρακολουθῶσι πάντες οἱ διάδικοι, προσάγοντες στοιχεῖα καὶ ἔγγραφα καὶ ὑποβάλλοντες αἰτήσεις πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων, οὓς πάντας ὑποχρεοῦται νὰ ἐξετάσῃ ὁ εἰσηγητής. Διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 63-66 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Ἄρθρον 21ον

Αἰτουμένου διαδίκου τινὸς αὐτοψίαν ἢ πραγματογνωμοσύνην, ὁ εἰσηγητὴς ὑποχρεοῦται νὰ ὑποβάλῃ τὴν αἴτησιν μεθ' ὁλοκλήρου τῆς δικογραφίας εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπως τοῦτο διατάξῃ τὴν αὐτοψίαν ἢ ὁρίσῃ τοὺς πραγματογνώμονας.

Περὶ τῆς αὐτοψίας συντάσσεται ἔκθεσις ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ δύο μαρτύρων καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ πάντων. Ἐπίσης οἱ πραγματογνώμονες ὑποβάλλουσιν ἔγγραφον ἔκθεσιν, ἣν ὑπογράφοντες ἐγχειρίζουσιν εἰς τὸν εἰσηγητήν, γινομένης παρὰ πόδας πράξεως ἐγχειρίσεως.

Ἄρθρον 22ον

Περαιωθείσης τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας ὁ εἰσηγητὴς ὑποβάλλει ὁλόκληρον τὸν καταρτισθέντα φάκελλον μετ' ἐγγράφου πορίσματός του εἰς τὸ δικαστήριον ἐντὸς τῆς ταχθείσης κατὰ τὴν ὀνομασίαν αὐτοῦ προθεσμίας. Ἐὰν διαρκούσης τῆς προθεσμίας ταύτης δὲν ἐγένετο δυνατὴ ἡ περαίωσις τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας, ὁ εἰσηγητὴς ἢ οἱ διάδικοι δύνανται νὰ ζητήσωσι παράτασιν αὐτῆς παρὰ τοῦ δικαστηρίου.

Ἄρθρον 23ον

Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ὁρίζεται, ἐπιμελείᾳ τῶν ἐπισπευδόντων διαδίκων, ἡ μετ' ἀπόδειξιν δικάσιμος καθ' ἣν καλοῦνται διὰ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας οἱ λοιποὶ διάδικοι. Πάντες οἱ διάδικοι δύνανται νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν τῆς τε δικογραφίας καὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ.

Ἄρθρον 24ον

Ἡ συζήτησις ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, τηρουμένης πάντοτε τῆς μοναχικῆς εὐπρεπείας καὶ κοσμιότητος, διεξάγεται ἐν ἀπολύτῳ ἰσότητι, τῶν διαδίκων δικαιουμένων νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ κατὰ τὴν τελικὴν συζήτησιν ἐγγράφως τὰς ἀπόψεις των.

Ἄρθρον 25ον

Μετὰ τὴν συζήτησιν, ἀποσυρομένων τῶν διαδίκων, τὸ δικαστήριον διασκέπτεται μυστικῶς, ἀναγινωσκομένων εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας καὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ. Ἡ συζήτησις διευθύνεται ὑπὸ τοῦ ἐκτελοῦντος χρέη προέδρου, τηρουμένων τῶν ἄρθρων 23 καὶ 24 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Ἄρθρον 26ον

Αἱ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ὁριακῶν ἢ ἐκ τῶν ὁμολόγων διαφορῶν εἶναι πάντοτε ἔγγραφοι καὶ λεπτομερῶς ἠτιολογημέναι. Αἱ γνῶμαι τῶν μειοψηφούντων μελῶν τοῦ δικαστηρίου δύνανται νὰ καταχωρισθῶσι τῇ αἰτήσει αὐτῶν.

Ἄρθρον 27ον

Αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις κοινοποιοῦνται, ἐπιμελείᾳ τῶν διαδίκων, ἐν πλήρει ἀντιγράφῳ διὰ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας.

Ἄρθρον 28ον

Ἡ προθεσμία ἐφέσεως κατ' ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν ὁριακῶν καὶ τῶν ἐκ τῶν ὁμολόγων δικῶν εἶναι ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν. Ἡ ἔφεσις ἀσκεῖται δι' ᾐτιολογημένου ἐγγράφου ἐνώπιον τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρου δικαστηρίου, ἀπευθυνομένου καὶ κατατιθεμένου εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἱ. Κοινότητος. Τὸ γραφεῖον τοῦτο κοινοποιεῖ ἀντίγραφον τῆς ἐφέσεως εἰς τὸν ἐφεσίβλητον.

Ἄρθρον 29ον

Αἱ ἐφέσεις ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διαβιβάζονται εἰς αὐτὸ ὑπὸ τοῦ γραφείου τῆς Ἱ. Κοινότητος. Ἐὰν δὲ συνοδικῇ ἀποφάσει ἐπιλαμβάνεται αὐτῶν τὸ κατὰ τὸν ἀριθ. 3 τοῦ ἄρθρου 9 δικαστήριον, διαβιβάζονται εἰς αὐτὸ εὐθὺς ὡς τοῦτο συγκροτηθῇ, ἐκδικάζονται δὲ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα 24-27. Οἱ διάδικοι καλοῦνται ἐνώπιον τοῦ κατ' ἔφεσιν δικάζοντος δικαστηρίου καὶ ἔχουσι δικαίωμα ν' ἀναπτύξωσι διὰ προσθέτων ὑπομνημάτων τοὺς λόγους τῆς ἐφέσεώς των.

Ἄρθρον 30ον

Τὸ κατ' ἔφεσιν δικαστήριον ἐπικυροῖ ἢ ἀκυροῖ τὴν ἔκκλητον ἀπόφασιν ἢ μεταρρυθμίζει αὐτήν, δικαιούμενον νὰ διατάξῃ καὶ νέας ἀποδείξεις, ὅτε ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρα 19 καὶ ἑπόμενα.

Ἄρθρον 31ον

Αἱ ἀποφάσεις ἐκδίδονται κατ' ἀπόλυτον τῶν παρόντων πλειονοψηφίαν ἐν παντὶ δικαστηρίῳ.

Ἄρθρον 32ον

Αἱ ἐπὶ ὁριακῶν καὶ λοιπῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρου 9 παράγρ. 1 ἐδάφ. γ', 2 καὶ 3 ἀποφάσεις εἶναι ἐκτελεσταὶ μόνον ἅμα τῇ τελεσιδικίᾳ. Τελεσίδικοι δὲ εἶναι αἱ κατὰ τελευταῖον βαθμὸν κριθεῖσαι καὶ αἱ μὴ ἐμπροθέσμως ἐφεσιβληθεῖσαι πρωτόδικοι ἀποφάσεις.

Τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν μὴ τελεσιδίκου ἀποφάσεως δύναται νὰ διατάξῃ τὸ δικάσαν δικαστήριον δι' ἀποφάσεως ἐκδιδομένης τῇ αἰτήσει ἑνὸς τῶν διαδίκων, ἅμα ἀκουσθῇ ὁ καθ' οὗ ἡ αἴτησις. Ἡ περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως ῥήτρα δύναται νὰ περιληφθῇ ἐν τῇ κυρίᾳ ἀποφάσει.

Ἄρθρον 33ον

Τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη, ὧν ἡ διατίμησις ὁρισθήσεται διὰ κανονιστικῆς διατάξεως τῆς ἐκτάκτου δυσενιαυσίας Συνάξεως, βαρύνουσι τὸν ἡττώμενον διάδικον καὶ εἰσπράττονται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρον 34ον

Αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις διαβιβάζονται πρὸς ἐκτέλεσιν δι' ἐγγράφου τῷ Διοικητῇ, ὅστις διὰ πράξεως αὐτοῦ παρὰ πόδας ἐντέλλεται εἰς τὰ ὑπ' αὐτὸν ὄργανα τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἄρθρον 35ον

Αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Κράτους, ἐπιλαμβανόμεναι τῆς διώξεως πλημμελημάτων ἢ κακουργημάτων ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀποστέλλουσιν ἐκεῖ ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον, ὅστις ὑποχρεοῦται νὰ καλέσῃ παραχρῆμα τὴν Ἱερὰν Ἐπιστασίαν, ὅπως ἀποστείλῃ κατὰ τὰ εἰωθότα ἕνα τῶν Ἐπιστατῶν παριστάμενον κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνακριτικῶν πράξεων[175] .

Ἄρθρον 36ον

Πᾶσα παῦσις, παραίτησις ἢ ἔκπτωσις ἡγουμένου, ἐπιτρόπων καὶ μελῶν τῶν ἱερῶν μοναστηριακῶν συνάξεων, ἢ πᾶσα ἐκλογὴ νέων τοιούτων ἀγγέλλεται ὑπὸ τῆς οἰκείας μονῆς καὶ διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

175. καὶ παρέχοντα τὴν συνδρομήν του εἰς τὴν ταχεῖαν διεξαγωγὴν τῶν ἀνακριτικῶν ἔργων: Τσάμης

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Γενικαὶ Διατάξεις

Ἄρθρον 37ον

Τὰ ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος ἢ τῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν συντασσόμενα ἔγγραφα, καὶ ἰδίᾳ τὰ πληρεξούσια γράμματα, ἐπικυρούμενα ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας, ἔχουσι πλήρη ἰσχὺν δημοσίων ἐγγράφων ἐνώπιον πασῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 38ον

Οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγ. Ὄρους ἀπαλλάσσονται τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 39ον

Αἱ περὶ κελλίων διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἁγ. Ὄρους κυροῦνται, καθ' ὅσον δὲν ἀντίκειται πρὸς τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιον τῆς 7ης Ἰουνίου 1909, ὅπερ ἐν περιπτώσει ἀντιθέσεως πρὸς τὰς εἰρημένας διατάξεις κατισχύει αὐτῶν. Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ διατάξεις αἱ ἐν τέλει τοῦ κεφαλαίου Β΄ περὶ διαιτησίας καὶ τοῦ κεφαλαίου Γ΄ τοῦ ῥηθέντος σιγιλλίου περὶ ἐπανορθώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν παλαιῶν ὁρίων, μὴ κυρούμεναι ὑπὸ τοῦ παρόντος μηδὲ τιθέμεναι ἐν ἐφαρμογῇ.

Ἄρθρον 40ον

Ἡ δισενιαυσία ἔκτακτος Σύναξις ὑποχρεοῦται μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Νόμου[176] νὰ προβῇ εἰς ψήφισιν κανονιστικῶν διατάξεων καθιερουσῶν πλῆρες σύστημα ἐπιστημονικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἐντὸς τοῦ Ἁγ. Ὄρους δασῶν καὶ ὀργάνωσιν ἰδίας δασικῆς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 41ον

Ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ πραγματικὴ λειτουργία τῆς τε Ἀθωνιάδος Σχολῆς ὡς ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἄλλων τοιούτων, ἀποσκοπουσῶν εἰς τὴν

176. Νομοθετικοῦ Διατάγματος: Τσάμης

συστηματικὴν μελέτην καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἐν Ἁγ. Ὄρει ἀσκουμένων τεχνῶν (ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἁγιογραφίας, ξυλογλυφίας κλπ.) θέλει, συντελεσθῇ τὸ βραδύτερον ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 42ον

Ἡ μέριμνα τῆς τακτοποιήσεως καὶ συντηρήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν, χειρογράφων, κειμηλίων, ἀρχαίων εἰκόνων, ἀμφίων καὶ τῶν τοιούτων ἀνήκουσα εἰς τὰς οἰκείας μονὰς τελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῆς δισενιαυσίας Συνάξεως, ὀφειλούσης νὰ ἐκδίδῃ κανονιστικὰς περὶ αὐτῶν διατάξεις.

Ἄρθρον 43ον

Πᾶσαι αἱ διατάξεις, πειθαρχικαὶ ἢ ἄλλαι, αἱ σχέσιν ἔχουσαι μὲ τὴν μέχρι τοῦδε ἐκκρεμῆ κατάστασιν τοῦ Ἁγ. Ὄρους καὶ τὴν ἐντεῦθεν πηγάζουσαν ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τῶν μοναχῶν καταργοῦνται.

Ἄρθρον 44ον

Ὁμοῦ μετὰ τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος δημοσιεύεται καὶ ὁ ὑπ' αὐτοῦ κυρούμενος Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ἁγ. Ὄρους ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» ὡς Νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Μαρτίου 1925

Ὁ Πρόεδρος
ΑΘ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ

Τά Μέλη
Δ. ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΣ
ΑΜ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΙΩ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
ΑΛ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩ. ΤΡΑΚΑΣ

Οἱ Ἀντιπρόσωποι τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΙΝΟΣ
ΓΕΡΩΝ ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΑΓΙΟΠΑΥΛΙΤΗΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Οἱ ἀριθμοί παραπέμπουν στίς σελίδες καί τίς σημειώσεις τῆς μελέτης (σελ. 13-54).

ἀγάς, τοῦρκος διοικητής τοῦ Ὄρους 20(καί 20), 21(καί 26), 22, 31, 32, 40(111)
Ἀγγλία 48
ἀγένειοι 16, 18, 29-30 (ἀνήλικοι), 43(124), 44(127)
Ἁγία Ἄννα, σκήτη 36
Ἅγιον Ὄρος 13 καί *passim*· αὐτοδιοίκητο 49· αὐτόνομο καί οὐδέτερο 48· αὐτ., ἀνεξάρτητο καί οὐδ. 50, 51
Ἁγιορεῖτες 14, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 32, 34, 35, 36(καί 93), 37(καί 100), 41, 42(καί 117), 43(122), 44(127), 46, 47, 48, 49, 50, 51
Ἁγιορειτική πολιτεία 46
Ἁγιορειτικός Κανονισμός (1877-1880) 42(καί 117: ἀνενέργητος), 44, 45
"ἅγιος Γρηγόριος" 15
"ἅγιος Διονύσιος" 15
Ἁγίου Παντελεήμονος, μονή 45, βλ. Ρωσικό
Ἁγίου Παύλου, μονή 30(66), 39, 40, 45
ἀγυρτία 43(124)
ἀγωνιστές 29, 30 (κακοῦργοι)
ἀδελφότητα 32
Ἀθανάσιος, ἀρχιμανδρίτης Παντοκρατορινός 51(152), 52
Ἀθωνική πολιτεία 48
Ἀθωνίτες 13, 14, 27, 41
Ἄθως 14 καί *passim*
αἱρετοί κριταί 23, 24(39)· αἱρετοκριταί 30
αἰχμαλωσίες 21
Ἀλέξανδρος (Εὐμορφόπουλος) Λαυριώτης 42, 45
Ἀλῆ ἀγάς 21(26)
ἀλητεία 31
Ἀλιβιζάτος Ἀμ., μέλος 6μελοῦς ἐπιτροπῆς 52
Ἀλληλενδετικόν Γράμμα 39
ἀλληλοβοήθεια 42
ἀμπελῶνες 18
Ἀναπαυσᾶ (μοναστήρι τοῦ) 15, 30
Ἀνδρόνικος Β' Παλαιολόγος 36(92)
ἀνεξαρτησία τοῦ Ἄθω 35
ἀντιδικίες 30, 53· ἀντίδικοι 28
ἀντίποινα 26, 29
ἀντιπροσωπεία 33, 43(122), 52
ἀντιπρόσωπος, -οι 19, 21(27), 22, 23, 24, 27, 30, 31, 32, 37, 38(102), 39, 40, 44(καί 128), 45, 48, 49, 50, 52· ἀ. τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν 48, 49· ἀ. τῶν Μεγάλων Δυνάμεων 49· ἀ. τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους 54(καί 162)
Ἀντώνιος, πατριάρχης 14(καί 6), 15
Ἄξιον Ἐστί, εἰκόνα 49
ἀπελευθέρωση 35, 44(127), 45(131), 47
ἀπεσταλμένος 48
ἀπογραφή τοῦ 1808 30
ἀποφάσεις (δικαστικές) 44, 46-47 (τελεσίδικες)· πολιτική ἀ. 48, 49, 50(145)· τῆς Συνάξεως 49 (ἀποφάσισε)· κοινές ἀ. 42
Ἀρκάδιος, ἱεροδιάκονος Βατοπεδινός 51(152)
ἁρπαγή σκευῶν 33
ἀρσανάς 36(94)
Ἀρσένιος Ἰβηρίτης, ἐπίτροπος 39
ἀστυνομική δύναμη στό Ὄρος 50
"ἀσυδοσία" 46
ἀταξία 43
Αὐστρία 48
αὐτοκράτορας, τοῦ Βυζαντίου 13, 17, 20,

35
αὐτοκρατορική (=τουρκική) κυβέρνηση 42
Αὐτοκρατορικό Νομισματοκομεῖο (='Υπουργεῖο Οἰκονομικῶν) 34, 35, 38
αὐτονομία Ἁγ. Ὄρους 17, 35

βαλκανικά, ὀρθόδοξα κράτη 48, 49
βαλκανικοί πόλεμοι 50
Βαρλαάμ, γέρων Γρηγοριάτης 51(152)
Βασίλειος Γ', πατριάρχης 52
βασιλεύουσα 27(52)
Βατοπέδι, -ίου, μονή 18(17), 19(καί 18), 22 (καί 30), 23, 24, 27(καί 53), 38(102), 44
βεζύρης 40
βεκίλης 35(89)
βοεβόδας, τοῦρκος διοικητής τοῦ Ὄρους 34(καί 85), 35(89)
βουρδουναρέοι 38

Γαβριήλ Δ', πατριάρχης 25, 27(56)
Γαλλία 48
Γενικοί Κανονισμοί (1912) 45(καί 131), 46(καί 137), 47(καί 138), 49, 51· προσχέδιο 45(131)
Γενικός Κανονισμός (1921) 51(καί 151)
Γεννάδιος τοῦ Ρωσικοῦ, ἐπίτροπος 39
Γερμανία 48
Γερμανός Ε', πατριάρχης 48(142)
Πουσούφ μπέης, διοικητής Θεσσαλονίκης, 31
γουναράδες 23, 24(καί 39), 25(καί 43)
γράμμα 40(109)· τῆς Ἐπιστασίας 24, 48(142)· τῆς Κοινότητας 33(77), 37, 39(κοινά γρ.), 43· τῆς Κοιν. ὁλοσφράγιστο 26(48), 30(καί 66), 33(καί 77)
γράμμα πατριαρχικό 18(17: σιγιλλιῶδες συνοδικό), 19(18), 30(ἐνταλτήριο), 34(συνοδικό), 41(115), 43(124), 44(127), 53(157)
Γρηγόριος Ε', πατριάρχης 29
Γρηγόριος Λαυριώτης, ἐπιστάτης, 25(καί 44)
Γρηγορίου, μονή 45
γρόσι, -ια 23, 26(καί 49), 28, 38

δάνεια 21, 28, 29
δάση 51
δασοφύλακες 38
Δάφνη 40
de Giers, Ρῶσος προσβευτής 50
δημαρχικά καθήκοντα 47
διαβατήριο 44(128)
διαγωγή 47
διάδικοι 43
διαμάχη μοναχῶν, μοναστηριῶν 26(τό 1764), 28, 30, 31, 32, 46(διαφορές)
διαμονή, παραμονή 38
διαμονητήριο 38
διαπραγματεύσεις, βλ. συνομιλίες
Διάσκεψη τοῦ Βουκουρεστίου 48(καί 141)
Διάσκεψη τοῦ Λονδίνου 47
διάσταση 43
διατάγματα (αὐτοκρατορικά=τουρκικά) 31, 32· βεζυρικό δ. 40(καί 111)· αὐτοκρ. ὁρισμός 40
διαχειριστικὸς, βλ. κατάστιχα
διατάξεις 46, 53
διεθνοποίηση Ἁγ. Ὄρους 48, 49
δίκαιο (ἐθιμικό) 44
δικαῖος τοῦ Πρωτάτου14, 19
δικαιοσύνη: ἀπονομή δ. 43
δικαστήριο, -ια: ἐξωτερικά δ. 19, 30· ἐξωτερικός ἐγκαλεσμός 18, 20(22)· πολιτικά δ. 20
δικαστικές ὑποθέσεις 37
διοίκηση τοῦ Ὄρους 14, 17, 18, 21, 22, 24, 32, 35, 37, 43, 44, 46, 47, 48· ἀριστοκρατική δ. 24· ἀρχαῖος τρόπος δ. 48· ἐθιμικός τρ. δ. 13

διοικηταί: τρεῖς δ. 23· τέσσερεις δ. 24· βλ. ἐπιστάτης
Διοικητής τοῦ Ἁγ. Ὄρους 54
διοικητική ἀστάθεια 21· δ. ὀργάνωση, διοικητικό σύστημα 13
Διονυσίου, μονή 19(17), 44, 45
διπλωματία 35
διχόνοια 35
διωγμοί 35
δοσίματα 28, 30(69), 32(βασιλικά, τοπικά)
Δοστούρ, Ὀθωμανικοί κώδικες (1877), 42· κανονισμός 42
Δοχειαρίου, μονή 19(17), 30(66), 44

ἔγγραφο, -α 15(καί 8), 17, 18(17), 19(17), 20(20), 21, 22, 23(καί 38), 24, 25, 26(48), 27(55), 29(καί 60), 30(καί 66), 32(72), 34(καί 83, 85), 35(89,90), 36(92), 37(ὁλοσφράγιστο), 38, 39(καί 105, 107: ὁλοσφρ.), 40(καί 110, 111), 40-41(ὁλοσφρ.), 41(ἐπίσημο), 43(καί 124), 44(127), 48(140), 49,52· πλαστά ἔ. 16(12), 18, 19· πωλητήρια ἔ. 22(27)· τουρκικά ἔ. 17, 34(καί 87), 37(καί 100), 38(102)
ἐγκαλεσμός ἐξωτερικός, βλ. δικαστήριο
ἐγκύκλιος 44, 49
ἔθιμα: ἤθη καί ἔ. 45· κανόνες καί ἔ. 46· ἤθη, ἔ. καί κανόνες 51· ἐθιμικός, βλ. δίκαιο, διοίκηση
Ἐθνικό ταμεῖο τοῦ πατριαρχείου 41
Ἐθνικοί (=τουρκικοί) Κανονισμοί (1862) 41
ἐθνικότητα 47
Εἰρηναῖος, μητροπολίτης Κασσανδρείας, ἔξαρχος 45
εἰρηνοδικεῖο 28
Εἰσηγητική Ἔκθεση 52, 53(157)
εἴσοδος 38
εἰσφορά 15, 21, 24, 29, 31
Ἐκκλησία 20, 28, 36, 41(δίκαιο τῆς), 43· Μεγάλη Ἐ. 46, 49
ἐκκλησιάρχης τοῦ Πρωτάτου 14
ἐκπρόσωποι τῆς Κοινότητας 29, 52· τέσσερεις ἐ. 22
Ἑλλάς 50, 51
ἑλληνικά στρατεύματα 48
ἑλληνική βουλή 47
ἑλληνική ἐπικυριαρχία στό Ἅγ. Ὄρος 51, 52, 54
ἑλληνική σημαία 49
ἑλληνική ὑπηκοότητα 51
ἑλληνικό βασίλειο, ἔδαφος 49
ἑλληνοτουρκικός πόλεμος (1912) 47
ἐμπορία 44 (128)
ἐξαγορές κτημάτων 17, 35
ἐξαθλίωση τοῦ Ἄθω (1821) 36
ἐξαρτήματα 49
ἔξαρχος (πατριαρχικός) 34 (καί 82), 45
ἐξέγερση 21· τό 1840 34, 36· τό 1854 34(καί 83), 36
ἔξοδα 24, 32, 43
ἔξοδος 18, 28, 29, 30 (ταξίδια), 31, 44(128)
ἐξουσίες τῆς κοινότητας 47
ἐπανάσταση τοῦ 1821 32
ἐπεμβάσεις 42
ἐπιδρομές 21· ληστρικές ἐ. 20
ἐπισκοπικοί θρόνοι 28
ἐπίσκοπος Ἱεριοσσοῦ 21
ἐπιστασία 24(41), 25, 27(53: διμελής, 5μελής), 28(4μελής), 32, 33, 37, 44(καί 128), 45, 46, 47, 48(142), 49, 54· μόνιμος ἐ. 33
ἐπιστάτης: ἕνας ἐ. 24(καί 41), 25(καί 44)· τέσσερεις ἐ. 27, 28, 31, 32, 34, 37, 38(καί 101, 102), 40, 44, 45· πέντε ἐπισταστοῦντες 33
ἐπιτηρητής τοῦ Πρωτάτου 14
ἐπιτροπή: διμελής ἐ 32· μικτή ἐ. 37· ἐ. Ἁγιορειτῶν 51· τετραμελής ἐ. 51·

πενταμελής ἐ. 51(καί 152)· ἑξαμελής ἐ. 52, 53(157)
ἐπίτροπος, -οι: μοναχοί ἐ. 23, 25(43), 27(52), 31, 38(102), 39, 43(122), 45(131)· λαϊκοί ἐ. 25, 27, 28, 30, 31
ἐποπτεία στόν Ἄθω 24(39)
ἔρανος 43
ἐργαστήρια στίς Καρυές 28, 29, 43(124)
ἐργάτες (κοσμικοί) 18
ἐρημίτες 13
ἔσοδα 21, 24
Ἐσφιγμένου, μονή 25, 26(48), 44
Εὐδόκιμος, προηγούμενος Ξηροποταμηνός 51(152)
Εὐλόγιος, γέρων Ἁγιοπαυλίτης 51(152), 52
Εὐταξίας Ἀθ., πρόεδρος τῆς ὁμελοῦς ἐπιτροπῆς 52
ἔφεση 47· κατ' ἔφεση 43
ἐφετεῖο 28
ἔφορος 25(43)

ζαμπίτ 20
ζαπτιέδες, τοῦρκοι χωροφύλακες 40
ζητεία 18
ζῶα στόν Ἄθω 16, 18, 47
Ζωγράφου, μονή 25, 27(53), 30(66), 45

ἡγεσία (τετραμελής) 25· βλ. ἐπιστασία
ἡγούμενος 13 et *passim*

Θεμελιώδης Χάρτης τοῦ Ἁγ. Ὄρους 51(καί 149)
Θεσσαλονίκη 18, 20, 21, 29, 30, 33, 35(89), 38· πασᾶς τῆς Θ. 20· τοῦρκος διοικητής τῆς Θ. 31, 36, 38
θρησκευτική ἐξάρτηση τοῦ Ἁγ. Ὄρους 46

Ἰβήρων, μονή 15, 22(καί 30), 23, 24, 27(καί 53), 28, 38(102), 44
Ἰγνάτιος Ἐσφιγμενίτης, σκευοφύλακας, 27
ἰδιοκτησία 48
ἰδιοκτῆτες 50
ἰδιορρυθμία 18
ἰδιόρρυθμος βίος 19
ἵδρυμα,-τα 15(καί 8), 48, 49
Ἱερεμίας Β', πατριάρχης 18(καί 17), 20(20)
Ἱερισσοῦ, ἐπίσκοπος 21
Ἱερόν Ψήφισμα 49
Ἱμπραήμ πασᾶς 33(καί 77)
Ἰταλία 48
Ἰωακείμ Α', πατριάρχης 15
Ἰωακείμ Β', πατριάρχης 36(καί 92), 41, 43
Ἰωακείμ Γ', πατριάρχης 43, 44, 45(καί 131), 46

καβιῶτες 44(127)
καθεστώς τοῦ Ἁγ. Ὄρους 47(προνομιακό), 49, 51, 53, 54(164)
καϊμακάμης 35(καί 89), 37, 38, 40(καί 111), 46
καλόγηροι 33(77)
κανονισμός 18, 43, 44, 45
Κανονισμός τῶν ἐν Ἁγ. Ὄρει μοναστηρίων ... (1875) 41, 42
Κανονισμός Εὐμορφόπουλου-Μελχισεδέκ 45· βλ. Ἁγιορειτικός Κανονισμός
Καρακάλλου, μονή 39, 44
Καρυές 15, 19, 20, 22, 28, 31, 32, 38, 40, 43(124), 44(καί 127), 47· ὁροθέτηση τῶν Κ. 16
Κασταμονίτου, μονή 26(48), 45
κάστανα 18
καταβολή (ἐτήσια) 41
καταγραφή (γενική) 26
καταδιώξεις 33
καταδρομή 28, 42
καταστατικός χάρτης (1860) 36-39
Καταστατικός Χάρτης (1926) 47, 51(151),

52, 53· σχέδιο τοῦ Κ.Χ. (1924) 51-52, 53(καί 157), 54 (καί 164)
καταστήματα 43(124), 47
καταστηματάρχαι (κοσμικοί) 38
κατάστιχα 24(καί 39: διαχειριστικά), 27 (βιβλία), 32, 44(128)
κατάσχεση κτημάτων 17
Κάτζαρη (μοναστήρι τοῦ) 15
κατοχή 14, 33
Καυταντζόγλου Ἰωάννης, ἐπίτροπος 30, 31
κελλί,-ιά 15, 16, 18, 21, 22(27), 28, 31, 32, 48, 52· βλ. σφραγίδα
κελλιῶτες 29, 30(69), 31, 37, 39, 48
κελλιωτική ἀδελφότητα 52(καί 155)
κελλιωτικό ζήτημα 52
κερδοσκοπία 19
Κεχαγιάμπεης 33· κεχαγιάς 35(89)
κλεφτοπόλεμος 29
κλητῆρες: τέσσερεις κλ. μοναχοί 38(καί 101)· κλ. λαϊκοί 40
κοινά (τά) 22
Κοινό (τό) 28
κοινοβιακός βίος 35· κοινοβιακῶς ζῆν 18· κ. ἐνδιαιτᾶσθαι 19(17)
κοινόβιο 19(καί 17)
κοινότητα 14, 22, 23, 24(καί 39), 25, 26(48), 27-32, 33(καί 77), 34(καί 85), 36, 37, 38, 39(καί 104, 105), 40(καί 109, 111), 41, 42, 43(καί 124) 44(καί 127), 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52(καί 155), 53(157), 54· ἐξουσίες τῆς Κ. 47
Κοσμᾶς, πρῶτος 15
Κουντουριώτης Παῦλος, Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας 53(157)
κουρά 30
Κουτλουμούσι,-μουσίου, μονή 15, 30, 33(79), 36, 39, 44
κριτήριον 26(48)· βλ. καί δικαστήριο
κριτής (τοῦρκος) 20
κυνήγι 44(127)
Κυριάκος Ζαχαριάδης Ξηροποταμηνός, ἐπίτροπος 45(131)
κυριαρχία ἐπί τοῦ Ἄθω 47, 48· βλ. ἑλληνική ἐπικ., πνευματική ἐπικ.
Κύριλλος Ζ', πατριάρχης 39(104)
Κύριλλος Διονυσιάτης 43(122)
κώδικες 17(14), 22(καί 27), 24(41), 31(καί 71)
Κωνσταντῖνος, βασιλέας τῶν Ἑλλήνων 49
Κωνσταντῖνος Ε', πατριάρχης 43(124)
Κωνσταντινούπολη 15, 21, 23, 25(καί 43), 27, 28, 29, 33, 39, 43(122), 45(131), 50
Κωνστάντιος Α', πατριάρχης 34
Κωνστάντιος Β', πατριάρχης 34

λαϊκοί στό Ὄρος 29, 38, 40· λ. ὑπάλληλοι 44(128)· βλ. ἐργάτες
Λαύρα, -ρας, μονή 18(17), 19, 22(καί 30), 23(καί 38), 24, 25(καί 44), 27(καί 52, 53), 28, 38(102), 39, 44· Μεγίστη Λ. 37(96)
Λαυριῶτες 22· πρώην Λαυριώτης 42
ληστεῖες 21· ληστές 26
λογαριασμοί 28
λογοδοσία 44(128)
Λόντζα 32, 33(77)

Μακεδονία 14, 17, 36
Μανουήλ Β' Παλαιολόγος 14
Μάρκος Λαυριώτης, ἐπιστάτης 25
Μαχμούτ Β', σουλτάνος 34(84)
Μεγάλες Δυνάμεις 40, 48, 49
Μελχισεδέκ Βατοπεδινός 42, 45
μετάνοια 32
μεταρρυθμίσεις 34, 35, 36, 37(καί 100), 38(102: διαρρ.), 39, 40, 41
μετόχια ἀθωνικά 26
μητροπολίτης 23, 24(39), 45
μισθός 40(καί 111)

μνημόσυνα: ἔριδες γιά τά μν. 26
Μολδοβλαχία 21
μοναστήρι,-ια 14 καί *passim*· μεγάλα μ. 13, 14, 15(καί 8), 33, 18(ἰσχυρά), 22, 23, 32(τρία), 24, 27, 32(τέσσερα), 32, 33(πέντε), 44· μικρά μ. 13, 15, 18, 22, 27, 28, 33· ὀργάνωση μ. 18· ἀνασυγκρότηση 34· "τρία" ρωσικά μ. 47
Μοναστηριακό ζήτημα 39, 41
μοναστηριακό πολίτευμα 49
μονάστρια 18
μοναχός, -οί, 13 καί *passim*· φυγάδες μ. 33· ἀλῆτες μ. 44(127), ὁπλοφοροῦντες μ. 44(127)· ρῶσοι μ. 47· ἀξιώσεις τῶν ρώσων μ. 47-48· μοναστηριακοί μ. 31, 48· ὀρθόδοξοι μ. 50· ἀλλοδαποί μ. 43, 51, βλ. ξένοι
μονές: ἱεραρχία μ. 16· καθολικές μ. 18· μεγάλες, μικρές μ. βλ. μοναστήρι
μουδίρης 35(89)
Μουράτ Β', σουλτάνος 17, 20
Μπαλάνος Χριστόφορος, ἐπίτροπος 31
μποσταντζῆδες, τάγμα 20(καί 19), 34
μποσταντζήμπασης 20, 33
Μωάμεθ Β', σουλτάνος 20

ναζίρηδες 32· βλ. ἐπιστάτης
Νεῖλος, ἀρχιμανδρίτης, πληρεξούσιος 39 (καί 104)
Νεόφυτος Η', πατριάρχης 43(125)
Νήφων, πατριάρχης 36(92)
Νομοθετικό Διάταγμα 52, 53(157)
Νόμος καί Τύπος 14· βλ. τυπικό τοῦ "1394"
νομοφύλακας 45

ξένοι στό Ὄρος 42, 43
Ξενοφῶντος, μονή 44
ξενῶνες 43(124)
Ξηροποτάμου, μονή 27(53, 56), 30, 38(102), 39, 45

Ὀθωμανικοί κώδικες 42
Ὀθωμανοί 14· Ὀθωμανική κατάκτηση 20
οἰκοδομή 32
οἰκονομικά (τά) τοῦ Ἄθω, 21, 23, 24, 31-33, 34(82), 35
οἰκονόμος τοῦ Πρωτάτου 13
οἰνοπνευματοπωλεῖα 43(124)
ὁμηρία 33
ὁμοφωνία 49
ὅπλα 38
ὁπλοφορία 38· ὁπλοφόροι 38
Ὀρθόδοξα κράτη, βλ. βαλκανικά
ὅρια 31
ὁριακές διαφορές 30
ὄρνιθες 44(127)
ὁροφύλακες 38
οὐδετεροποίηση τοῦ Ἁγ. Ὄρους 49
οὐδετερότητα τοῦ Ἁγ. Ὄρους 48

Παΐσιος Β', πατριάρχης 23, 24, 25(44)
Παντελεήμονος (μονή τοῦ Ἁγίου), βλ. Ρωσικό
Παντοκράτορος (τοῦ), μονή 15, 44
Παπαδόπουλος Ἀλ., μέλος ὁμελοῦς ἐπιτροπῆς 52
παραινέσεις 43(124)
παραστάσεις 42
παρεμβάσεις 42
Παρθένιος Δ', πατριάρχης 19(17)
πατέρες (μοναστηριακοί) 27(52)
πατριαρχεία 43, 44(καί127)
πατριαρχεῖο 35, 36(92, 93), 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49(καί 143)
πατριάρχης (οἰκουμενικός) 13, 14(καί 6) 15, 16(12), 17, 18(καί 17), 19(καί 17), 23(καί 38), 25(καί 44), 26, 27(καί 54, 56), 28, 29, 33, 34(καί 82), 35, 36(καί 92), 38, 39(104, 107), 41, 42, 43(καί 124,

125), 44(127), 45(καί 131), 46, 47, 48(142), 49, 52(καί 155), 53
πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 18
πειρατεία 18
πεντάδες (τέσσερεις) 27, 28, 44(129)· βλ. τετράδες
περιπλανήσεις 43(124)
Πετρακάκος Δ., μέλος 6μελοῦς ἐπιτροπῆς 52
πλειοψηφία 44
πληρεξούσιο (τό) 39
πληρεξούσιος τοῦ Ὄρους 39, 40(καί 109)
πλοῖα (πολεμικά) 50
πνευματική ἐπικυριαρχία 13, 17, 36(92)· πν. δικαιοδοσία 49· πνευματικά 53
πνευματική κατάσταση 43
πνευματικός πατήρ 30
πόλεμος, βλ. βαλκανικοί π., πρῶτος παγκόσμιος π.
πουγγί, -ία 23, 26(καί 49)
πρεσβευτής 40
Πρεσβευτική Διάσκεψη στό Λονδίνο 48, 49(καί 143), 50(συνδ.)
προεξάρχοντες (τέσσερεις) 22
προεστοί (τέσσερεις) 25· βλ. διοικηταί, ἐπιστάτης
προεστώς μονῆς 24
προηγούμενος 25(44)
προϊστάμενοι 29, 33, 44
προνόμια τοῦ Ἄθω 13, 20, 39(ἀρχαῖα), 46, 52
προστασία 48, 49
προστάτις δύναμις 50
πρόστιμο 23, 28
Πρωτάτο 14, 15(καί 8), 16, 17(καί 14), 19, 21, 22(27), 24(41)· ἀξιωματοῦχοι τοῦ Πρ. 13, 14(3), 19
Πρωτάτο (ναός) 49
πρωτεύουσα 39
πρωτοδικεῖο 28, 46· πρωτοδίκως 43, 44
πρωτοεπιστάτης 39, 45, 47
πρωτόκολλο τοῦ Βουκουρεστίου 48(141)
πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου 50, 51
πρωτόκολλο τῆς Λωζάννης 51
πρῶτος 13, 14(καί 3), 15, 16, 17, 18, 19(καί 18), 20, 27(καί 56), 28, 36(92: σφράγιση τοῦ πρ.), 47, 54· πρωτεύων 18· ἐξουσίες τοῦ πρ. 13
πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος 50

ράβδος 39, 45
Ραβδούχου (μοναστήρι τοῦ) 15
ραγιάδικο καθῆκον 34(καί 82)
ρακί 18
Ρήγας Φερραῖος 29
ρήτρα 45
ρουφέτι, συντεχνία 23, 24
Ρωσία 48, 50
ρωσική ἀπειλή 47-50
Ρωσική ἐπανάσταση 50
Ρωσικό, μονή Ἁγίου Παντελεήμονος 15, 26(48), 42, 45, 52
Ρωσικό ζήτημα 41
Ρῶσοι στό Ὄρος 42, 48, 49(Ρῶσος), 50
ρωσοποίηση τοῦ Ὄρους 47
Ρωσοτουρκικοί πόλεμοι (1770) 26· (1807) 29

σακκούλα (ἐσφραγισμένη) 31
Σαμουήλ, πατριάρχης 27(54)
Σαράβαρη (μοναστήρι τοῦ) 15
σεϊμένιδες 38, 40
Σελίμ Β', σουλτάνος, 17(16)
σερδάρηδες, ἕλληνες φρουροί 38· βλ. φύλακες
σιγίλλιο (πατριαρχικό) 14(καί 6), 16, 23(38), 25(πατρ. συνοδικό), 43(124)· σ. τοῦ 1312 36(92)· τοῦ 1498 14, 15-16, βλ. τυπικό τοῦ 1498· τοῦ 1574 18, 19(17), βλ. τυπικό τοῦ 1574· τοῦ 1744 23,

24(καί 39)· τοῦ 1746 25(44)· τοῦ 1783 27(52), βλ. τυπικό τοῦ 1783· τοῦ 1806 29-30
Σιδηροκαυσίων, δῆμος 20(19)
Σίλβεστρος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 18
Σίμωνος Πέτρα, μονή 44
σιτηρά 18, 26
σκάνδαλα 28
σκευοφύλακας 27, 32
σκήτη 31, 48
Σουλεϊμάν ἀγάς, βοεβόδας 34
Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπής, σουλτάνος 20(19)
σουλτανική διαταγή 27(54)
σουλτάνος 14(5), 17, 20(καί 19), 26, 33, 34(84), 35, 36 (92)
Σταυρονικήτα, μονή 44
Στεφανίδης Ἰ., νομικός σύμβουλος 51· μέλος 6μελοῦς ἐπιτροπῆς 52
στρατιωτικές ἐπιχειρήσεις 30
συγκυριαρχία 49, 50
συλλήψεις 30
συμβούλιο (οἰκονομικό) 51
συμβούλιο τοῦ πρώτου 13, 54
σύμβουλος (νομικός καί οἰκονομικός) τοῦ Ἄθω 51
συμπροστασία 49
Σύναξη 13, 18, 19, 20(20), 21, 22, 23,25(43, 44), 28, 32, 33, 37(ἔκτακτη), 39, 44, 49, 50(Συμβούλιο)· Ἔκτακτη Σ. 44, 49· Μεγάλη Διπλή Ἔκτακτη Σ. 52· Μεγάλη Σ. 19, 20, 21(27)
Συνδετικόν Ἔγγραφον 42
συνδοσία 21, 22
Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου 47
Συνθήκη τοῦ Βερολίνου 47
Συνθήκη τοῦ Λονδίνου 48(καί 141)
Συνθήκη τῆς Λωζάννης 51(καί 150)
Συνθήκη τῶν Σεβρῶν 51(καί 150)
Συνθήκης Γράμμα 31-32· βλ. τυπικό τοῦ 1810
Σύνοδος, ἱερά 28, 45
συνομιλίες: δημερεῖς σ. 48· δ.διαπραγματεύσεις 50
σύνορα 32· βλ. ὅρια
Σύνταγμα (προσωρινό, 1926) 52· Σ. τοῦ 1927 52, 53· τοῦ 1952 53· τοῦ 1968 53, 54
συντεχνία, βλ. ρουφέτι
συντήρηση δρόμων 47
συστάσεις 43(125)
σφραγίδα: πατριαρχική σ. 27(54)· σ. τῆς Κοινότητος 24, 27(55: μικρή), 39(κοινή)· τῆς Κ. τετραμερής 27, 28, 31, 33(77), 39, 40(καί 108), 41, 45· μοναστηριοῦ, 26(48), 30(66), 31, 32(72)· κελλωτική σ. 28

τάξεις μονῶν (δύο) 24, 27
ταξίδι 30, 37(97), 40
τελώνης 35(90)
τεσκερές 21, 38
τετράδες (πέντε) 44, 45, 47
τιμή προϊόντων 18, 43(124), 47 (διατίμηση)
Τιμόθεος Β', πατριάρχης 19(17)
τόμος (πατριαρχικός καί συνοδικός) 29
Τόμος καί Τύπος, βλ. Νόμος καί Τύπος
τουρκική (-ές) ἀρχή(-ές) 21(καί 26), 26, 31(διοίκηση), 32, 33(77), 34, 35(τοπικές), 36(92: *id.*)
τουρκικός στόλος 26· τ. στρατός 33
Τοῦρκοι 26, 29, 36· τ. ἀξιωματοῦχοι 20(20), 26· τ. γείτονες 20· τ. γραμματέας, -τικός 21(26), 38, 40· τ. ὑπάλληλοι 35(90)· τ. φύλακες, φρουροί 36(94), 38
Τουρκοκρατία 14, 16(12), 35(καί 90), 53 (καί 161)
τοῦρκος διοικητής τοῦ Ὄρους, βλ. ἀγάς, βοεβόδας, καϊμακάμης
Τράκας Ἰ., μέλος 6μελοῦς ἐπιτροπῆς 52

τριανδρία 38(καί 102)
τυπικά 13, 17, 19, 24, 27, 29, 32, 36(92)· τ. τοῦ 972 13· τοῦ 1046 13· τοῦ "1394" 14-15 (καί 7), 16· τοῦ 1406 14, 17· τοῦ 1498 17· τοῦ 1574 19(17)· πρίν τό 1783 27(καί 56), 28· τοῦ 1783 25, 28, 29, 30, 44(129)· τοῦ 1810 31-32

ὑγειονομεῖο 40
ὑγειονόμος 35(90)
Ὑδραῖοι, ὑδραϊκά πλοῖα 26
ὑπογραφή 15(8), 22, 24, 26(48)· τουρκική ὑ. 20(20)
ὑποδιοίκηση πρώτου βαθμοῦ 35
ὑπόμνημα 18, 47, 49(καί 143), 50, 52(καί 155)
Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν (τουρκικό), βλ. Αὐτοκρατορικό Νομισματοκομεῖο
Ὑψηλή Πύλη 39

Φιλοθέου, μονή 44
φιλοκέρδεια 43
φιρμάνι 17(16), 34(καί 85), 35, 40
φλουριά (χρυσά) 41
φόνοι 21
φόροι, -ος 17(15), 20(19), 21, 23, 26, 28, 32, 46· προσωπικός φ. 32, 34
φορολογία 17, 32, 33· τρεῖς κλάσεις φ. 30, 32 (κατηγορίες)
φύλακες (χριστιανοί) 40· φρουροί 38· βλ. Τοῦρκοι
φωτισμός 47

Χαλκιδική 29
χαράτζι 28, 30
χαρτία 32
χασεκί 20· χ. ἀγάς 34(85)
Χαφούς ἐμίν, βοεβόδας 34
χειροτονία 16, 28, 30(καί 64), 43(124)
Χιλανδάρι,-ίου, μονή 21(27), 22, 44, 45
Χουσνῆ πασᾶς, διοικητής Θεσσαλονίκης 36, 37(καί 97, 100), 38(102), 39, 40, 41
χρέος, -η 21(καί 27), 23, 26(καί 49), 27, 29, 32, 34
χρυσόβουλλο 36(92)

ψήφισμα: σχέδιο ψ. 52, 53(157)

INSTITUTE FOR BYZANTINE RESEARCH / N.H.R.F.

ATHONIKA SYMMEIKTA 6

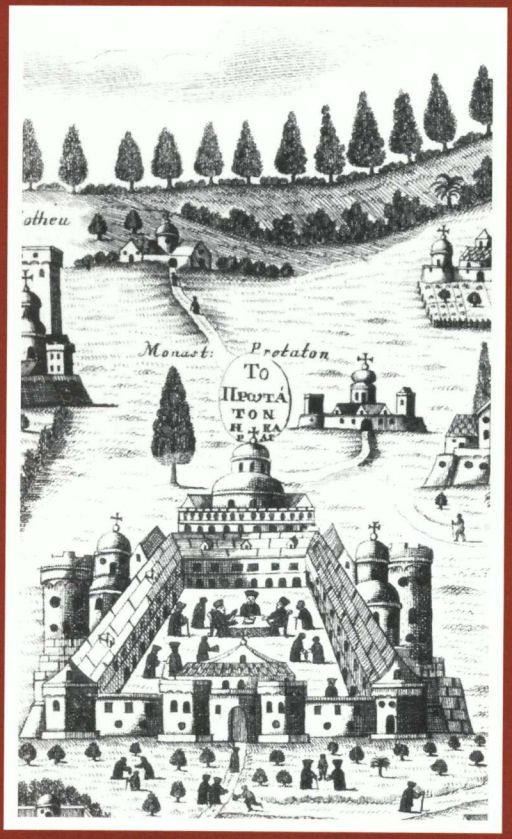

THE ADMINISTRATION OF MOUNT ATHOS

(1600-1927)

DENISE PAPACHRYSSANT

ATHENS 1999

MD0006056560